

การพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

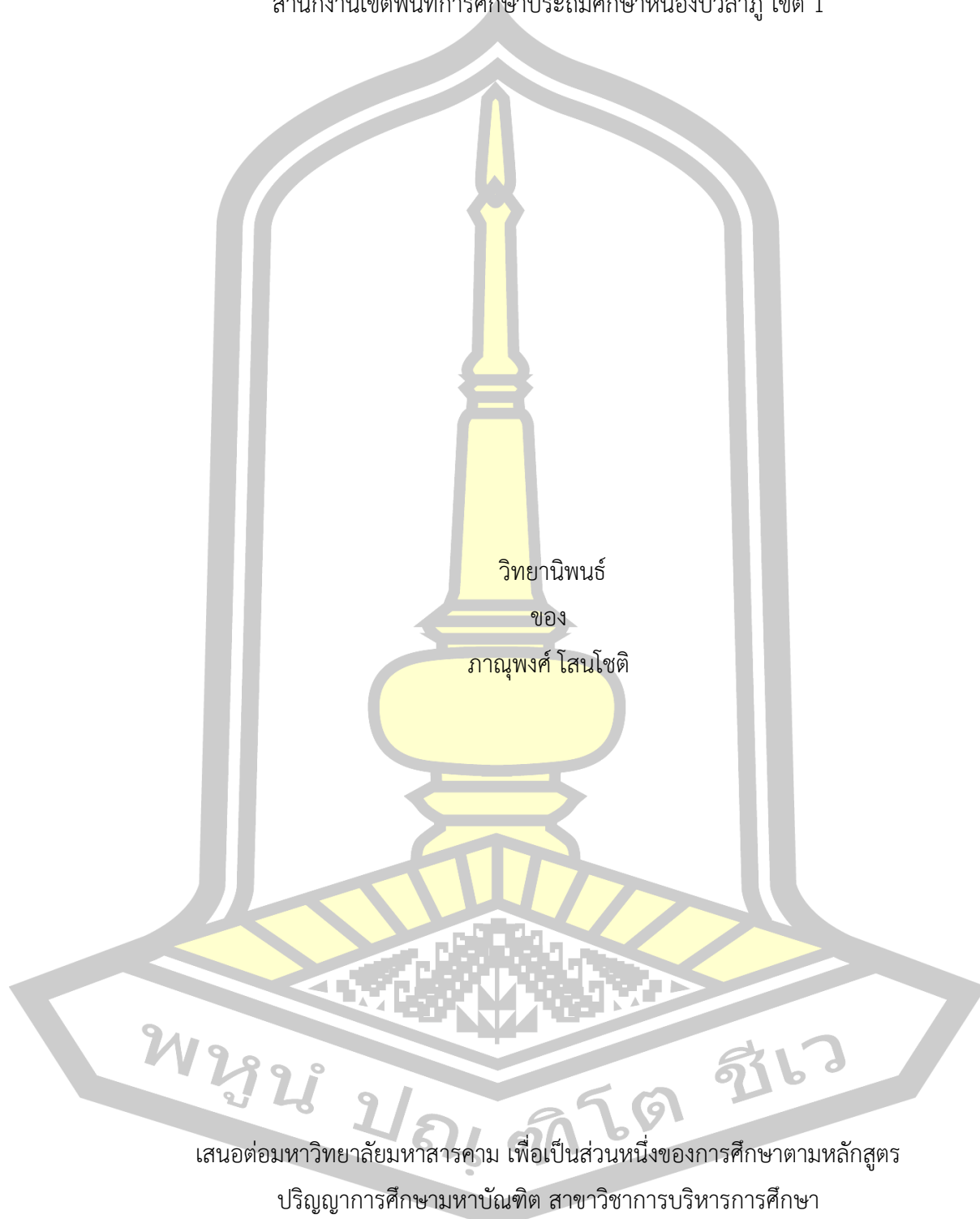
วิทยานิพนธ์
ของ
ภาณุพงศ์ โสนโชติ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

กรกฎาคม 2562

สงวนลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

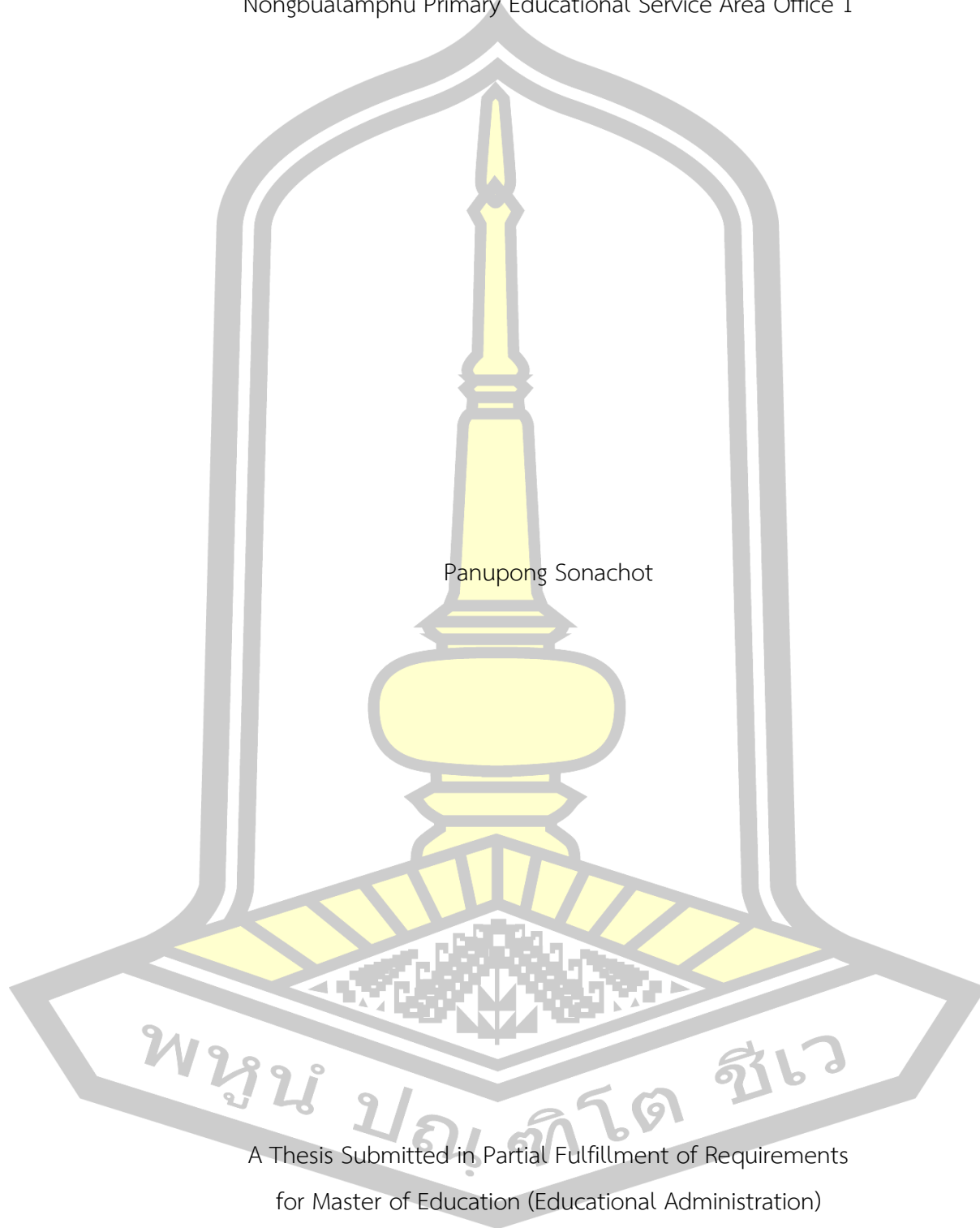
เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

กรกฎาคม 2562

สงวนลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Development on Child-Centered Learning Activities in Schools under
Nongbualamphu Primary Educational Service Area Office 1

Panupong Sonachot

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Education (Educational Administration)

July 2019

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนายภาณุพงศ์ โสนโชติ แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ผศ. ดร. ธัชชัย จิตรนันท์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(อ. ดร. ธนารัตน์ ศรีผ่องงาม)

.....กรรมการ

(รศ. ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(ผศ. ดร. อำนาจ ชนวงค์)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(รศ. ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

.....
(ผศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1		
ผู้วิจัย	ภาณุพงศ์ โสนโชติ		
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร. ธนารัตน์ ศรีผ่องงาม		
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต	สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2562

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 3) พัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 การวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูสอน จำนวน 42 คน ใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และเปิดตารางสำเร็จรูปของ (Krejcie and Morgan; อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยศึกษา Best Practices จากโรงเรียนต้นแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจำนวน 3 โรงเรียน จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 6 คน และตรวจสอบ ยืนยัน ประเมินแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และแบบประเมิน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าดัชนีความสอดคล้อง ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.96

คำสำคัญ : การพัฒนาแนวทาง, การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

TITLE	Development on Child-Centered Learning Activities in Schools under Nongbualamphu Primary Educational Service Area Office 1		
AUTHOR	Panupong Sonachot		
ADVISORS	Thanarat Sripongngam , Ph.D.		
DEGREE	Master of Education	MAJOR	Educational Administration
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2019

ABSTRACT

The purposes of the research were 1) to study the components and the indicators of child-centered learning activities in schools under Nong Bua Lamphu Primary Educational Service Area Office 1 2) to study current conditions and desirable conditions of child-centered learning activities, and 3) to develop guidelines of child-centered learning activities. The research had been conducting for 3 phases. The first phase was the study of the components and the indicators of child-centered learning activities conducted by 5 academic experts; the second phase was the study of current conditions and desirable conditions of child-centered learning activities conducted by sampling group which consisted of school administrators and teachers for 424 persons selected by Stratified Random Sampling using the table of Krejcie and Morgan (Krejcie and Morgan; referred by BoonchomSrisa-ard, B.E.2545); and phase 3 was guidelines development of child-centered learning activities duplicated Best Practice from 3 pilot schools by 6 experts. The guidelines were inspected, assured, and appraised by 9 experts using Focus Group method. The study tools were questionnaire, interview, focus group record, and evaluation form. Statistics used to analyze data were index of item-objective congruence (IOC), percentage, MEAN, standard deviation (SD), discrimination, the entire coefficient of reliability at 0.96.

Keyword : Development, Child-Centered Learning Activities

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาช่วยเหลือและให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์จากอาจารย์ ดร.ธนารัตน์ ศรีพ่อนงาม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ซึ่งให้โอกาสผู้วิจัยได้เรียนรู้วิถีวิทยาการวิจัยที่ผู้วิจัยสนใจ เสียสละเวลาแก้ไขข้อบกพร่องต่างทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ รวมทั้งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย จิตรนันท์ ประธานกรรมการ รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทรศิริ กรรมการ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ชนะวงศ์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ที่ให้คำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องของงานวิจัยทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นขอขอบคุณที่ท่านได้ติดตามความก้าวหน้าในการทำงานวิจัยอย่างสม่ำเสมอ ให้กำลังใจและให้คำแนะนำที่มีคุณค่าทำให้งานวิจัยฉบับนี้ครบถ้วนสมบูรณ์ จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาสละเวลาในการให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือตลอดจนนักเรียนที่ทดลองใช้เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยตลอดจนให้ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้

กราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ให้ความรู้แก่ผู้วิจัยในการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา และจุดประกายให้ผู้วิจัยนำเอาความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาการศึกษาให้เกิดประสิทธิผลสมดังเจตนารมณ์ของหลักสูตร

ขอขอบคุณสมาชิกในครอบครัว ตลอดจนเพื่อนนิสิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา รุ่น พ.27 ศูนย์มหาสารคามทุกคน ที่ให้ความช่วยเหลือในการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และขอขอบคุณผู้มีพระคุณทุกท่านที่คอยให้ความรัก ความห่วงใย ช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุน เป็นกำลังใจ ทำให้ผู้วิจัยประสบผลสำเร็จในการศึกษา

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาพระคุณบิดา มารดา บุรพจารย์ และตลอดจนผู้มีอุปการคุณทุกท่าน

พูน ปณ จิตโต ชีเว

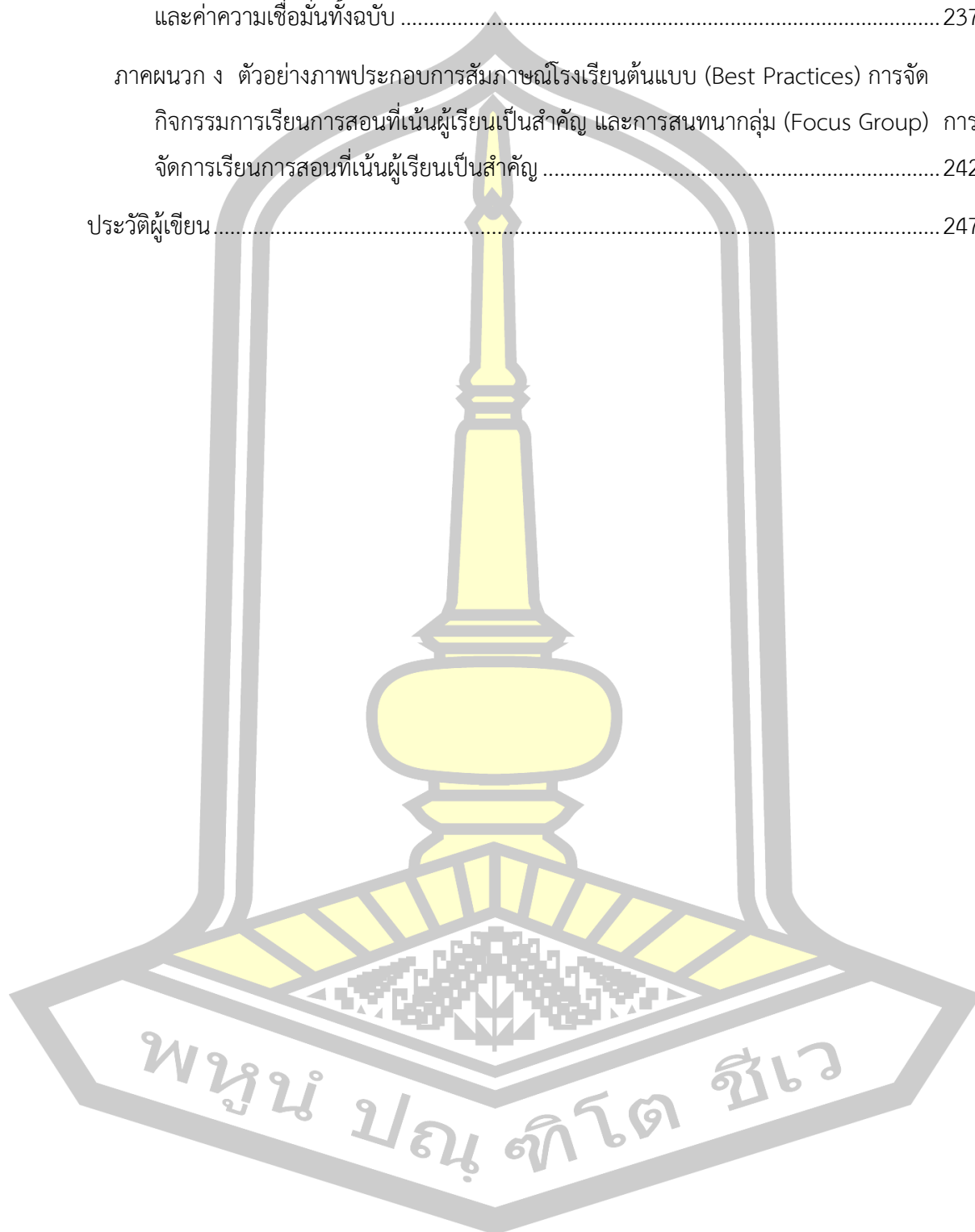
ภาณุพงศ์ โสนโชติ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพประกอบ.....	ท
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
คำถามการวิจัย.....	4
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
การบริหารการศึกษา.....	11
การบริหารสถานศึกษา.....	13
การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	18
การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion: FGD).....	54
การวิเคราะห์การจัดกระทำข้อมูล(PNI).....	61

วงจรคุณภาพ PDCA.....	75
บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2.....	84
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	84
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	94
ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1.....	96
ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2	100
ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1	104
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	112
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	112
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	112
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	113
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	180
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	180
สรุปผล	180
อภิปรายผล.....	183
ข้อเสนอแนะ	190
บรรณานุกรม.....	192
ภาคผนวก.....	201
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม (Focus Group).....	202
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูล	204

ภาคผนวก ค ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ	237
ภาคผนวก ง ตัวอย่างภาพประกอบการสัมภาษณ์โรงเรียนต้นแบบ (Best Practices) การจัดการ กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) การ จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	242
ประวัติผู้เขียน	247

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	32
ตาราง 2 เปรียบเทียบผลการเรียนรู้แบบผู้สอนเป็นสำคัญกับผู้เรียนเป็นสำคัญ	37
ตาราง 3 ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดด้านผู้สอนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	38
ตาราง 4 ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดด้านผู้เรียนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	41
ตาราง 5 ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดด้านผู้บริหารการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	46
ตาราง 6 ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	52
ตาราง 7 ตารางแสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย.....	101
ตาราง 8 แสดงผลการศึกษาคำประกอบและตัวชี้วัดด้านผู้สอน การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	113
ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยรวมและรายด้าน.....	116
ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบ และตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ด้านผู้สอน	117
ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ด้านผู้เรียน.....	118
ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ด้านผู้บริหาร.....	119
ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ด้านกระบวนการจัด การเรียนการสอน.....	120

ตาราง 14	ความถี่และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบ	121
ตาราง 15	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยรวมและรายด้าน.....	123
ตาราง 16	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ด้านผู้สอน.....	124
ตาราง 17	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ด้านผู้เรียน.....	125
ตาราง 18	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ด้านผู้บริหาร.....	126
ตาราง 19	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน	127
ตาราง 20	แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์แนวทางการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI _{Modified}) และลำดับ ความต้องการจำเป็น โดยรวม	129
ตาราง 21	แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภู เขต 1 ตามค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI _{Modified}) ด้านผู้สอนตามลำดับ.....	129
ตาราง 22	แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ตามค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI _{Modified}) ด้านผู้เรียนตามลำดับ.....	131
ตาราง 23	แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์แนวทางการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภู	

เขต 1 ค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI _{Modified}) และลำดับ ความต้องการจำเป็น ด้านผู้บริหาร	132
ตาราง 24 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 1 ค่า ดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI _{Modified}) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ.....	133
ตาราง 25 ผลการศึกษาศาสนศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านผู้สอน.....	138
ตาราง 26 ผลการศึกษาศาสนศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านผู้เรียน.....	140
ตาราง 27 ผลการศึกษาศาสนศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านผู้บริหาร.....	143
ตาราง 28 ผลการศึกษาศาสนศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านกระบวนการ จัดการเรียนการสอน	147
ตาราง 29 ผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มี การปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านผู้สอน.....	148
ตาราง 30 ผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มี การปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านผู้เรียน.....	150
ตาราง 31 ผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มี การปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านผู้บริหาร.....	152
ตาราง 32 ผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มี	155
ตาราง 33 แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะผลการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) แนวทางการ จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านผู้สอน.....	158
ตาราง 34 แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะผลการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) แนวทางการ จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านผู้เรียน.....	162
ตาราง 35 แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะผลการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) แนวทางการ จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านผู้บริหาร	165

ตาราง 36 แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะผลการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน	168
ตาราง 37 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยรวม	171
ตาราง 38 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ด้านผู้สอน.....	172
ตาราง 39 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภู เขต 1 ด้านผู้เรียน.....	174
ตาราง 40 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภู เขต 1 ด้านผู้บริหาร.....	176
ตาราง 41 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน	178
ตาราง 42 ดัชนีความสอดคล้อง (IOC).....	238
ตาราง 43 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย ด้านสภาพปัจจุบันในการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1	240
ตาราง 44 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย ด้านสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1	241

สารบัญภาพประกอบ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	7
ภาพประกอบ 2 แผนภูมิแสดงขั้นตอนสำคัญของการดำเนินการวิจัยแบบสนทนากลุ่ม	57
ภาพประกอบ 3 การประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์	63
ภาพประกอบ 4 กระบวนการของ PDCA	75
ภาพประกอบ 5 การควบคุมคุณภาพในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของทุกระดับที่เชื่อมโยงกัน	77
ภาพประกอบ 6 กระบวนการวางแผน	79
ภาพประกอบ 7 แสดงระยะการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินการ และผลที่คาดหวัง	95
ภาพประกอบ 8 แผนภาพ PDCA ด้านผู้สอน	161
ภาพประกอบ 9 แผนภาพ PDCA ด้านผู้เรียน	164
ภาพประกอบ 10 แผนภาพ PDCA ด้านผู้บริหาร	167
ภาพประกอบ 11 แผนภาพ PDCA ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน	170
ภาพประกอบ 12 การสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนและหัวหน้าฝ่ายวิชาการในโรงเรียนต้นแบบ (Best Practices) โรงเรียนโนนสังวิทยาสรรค์จังหวัดหนองบัวลำภู	243
ภาพประกอบ 13 การสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนและหัวหน้าฝ่ายวิชาการในโรงเรียนต้นแบบ (Best Practices) โรงเรียนอนุบาลหนองบัวลำภูจังหวัดหนองบัวลำภู	244
ภาพประกอบ 14 การสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนและหัวหน้าฝ่ายวิชาการในโรงเรียนโรงเรียนต้นแบบ (Best Practices) โรงเรียนเมืองใหม่วิทยาจังหวัดหนองบัวลำภู	245
ภาพประกอบ 15 การสนทนากลุ่ม (Focus Group) การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1	246

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศและได้รับการคาดหวังให้ทำหน้าที่ต่างๆ ที่เป็นเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นส่วนช่วยในการเพิ่มความเท่าเทียมในสังคม และเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างอาชีพ ซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความเจริญรุ่งเรืองของประเทศ แต่ในสภาวะการณ์ปัจจุบันทั่วโลกกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรมการเมือง เศรษฐกิจและเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วไม่ว่าจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว หรือ กำลังพัฒนาส่งผลให้วิถีชีวิตของคนที่แตกต่างกันมีความแตกต่างกันมากขึ้น ผู้คนจำนวนมาก หลากหลายเชื้อชาติย้ายข้ามประเทศข้ามภาษาและข้ามวัฒนธรรมมาอาศัยอยู่ร่วมกัน และทำงาน ร่วมกันก่อให้เกิดเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมโลกการทำงานปรับเปลี่ยนจากการทำงานที่ใช้บุคคลที่มีองค์ความรู้เดียวกันทักษะเดียวกันและทำงานในสายงานเดียวกันจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยต้องจัดการศึกษาให้ทันกับสถานการณ์โลกที่เต็มไปด้วยความรู้และข้อมูลที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งต้องวางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศให้ก้าวทันต่อกระแสอาชีพในปัจจุบัน และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558: 1) ปัจจุบันสังคมไทยมีกระแสการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วมาก จนส่งผลให้เกิด วิกฤติการณ์หลายรูปแบบขึ้นในสังคมทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคม การเมือง วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม นอกจากนั้นยังส่งผลให้เกิดกระแสเรียกร้องการปฏิรูปการศึกษาขึ้นเพื่อให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการ พัฒนาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมืองของประเทศอย่างแท้จริง เป้าหมายของการจัดการศึกษา จะต้องมุ่งสร้างสรรค์สังคมให้มีลักษณะที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศชาติโดยรวม มุ่งสร้างคนหรือ ผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิตโดยตรงให้มีคุณลักษณะที่มีศักยภาพและความสามารถที่จะพัฒนาตนเองและสังคมไปสู่ ความสำเร็จได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2543) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ วิธีการ สำคัญที่สามารถสร้าง และพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการจัดกระบวนการเรียนรู้จึงพยายามเปลี่ยนบทบาทครู จากผู้บรรยายมาเป็นคณะครูร่วมกันออกแบบกิจกรรมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ (Pedagogy) ให้นักเรียนใช้เป็นเครื่องมือไปเรียนรู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกและ เสนอแนะเครื่องมือการเข้าถึงองค์ความรู้ผ่านวิธีการต่างๆ โดยเฉพาะผ่าน Technology ให้เข้าถึง ความรู้ได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง นำความรู้ที่ได้มาแลกเปลี่ยนกับเพื่อนในห้องเรียน เรียก กระบวนการนี้ว่า Active Learning ที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน, 2558: 4)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการทางการศึกษาไว้ในมาตรา 6 ว่า กล่าวว่าการศึกษาคือต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ตามมาตรา 8 การจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้ คือ เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และมาตรา 22 กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2544) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่ตอบสนองจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 โดยมีเป้าหมายที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้ คือ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูมีบทบาทในการแนะนำ และวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ รู้จักคิด วิเคราะห์ มีความคิดสร้างสรรค์ที่เน้นด้านคุณธรรมจริยธรรม และรู้จักพึ่งตนเอง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข การจัดการเรียนรู้อย่างนี้เรียกว่ากระบวนการบูรณาการจัดการเรียนการสอน (รุ่ง แก้วแดง, 2544: 11)

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญคือวิธีการสำคัญที่สามารถสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะต่างๆ ที่ต้องการในยุคโลกาภิวัตน์ เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนให้ความสำคัญกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเองเรียนในเรื่องที่สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของตนเองและได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ซึ่งแนวทางการจัดการศึกษานี้เป็นแนวคิดที่มีรากฐานจากปรัชญาการศึกษาและทฤษฎีการเรียนรู้ต่างๆ ที่ได้พัฒนามาอย่างต่อเนื่องยาวนานและเป็นแนวทางที่ได้รับการพิสูจน์ว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามต้องการอย่างได้ผล (วัฒนาพร ระงับทุกข์, 2542: 39) ครูเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญที่จะสร้างเด็กให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ถ้าครูดี ครูเก่ง ครูมีคุณภาพ สามารถสอนนักเรียนได้ถูกต้องตามหลักการ การจัดการเรียนรู้ก็จะเป็นไปอย่างมีคุณภาพ ส่งผลต่อการพัฒนาชาติให้ทันสังคมโลกได้จากการศึกษาบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านมา ครูมีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนได้จดจำ ครูมักเชื่อว่าโรงเรียนเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ ครูจะเป็นผู้ใช้สื่อการเรียนการสอนเป็นส่วนใหญ่ เนื้อหาที่เรียนไม่ค่อยเชื่อมโยงกับชีวิตของนักเรียน การวัดผลและประเมินผลยังมุ่งเพื่อการตัดสินผู้เรียน ดังนั้นในการดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ให้เกิดผลกับผู้เรียนอย่างแท้จริงนั้นผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายโดยเฉพาะครูที่อยู่ใกล้กับนักเรียนมากที่สุด ต้องปรับแนวคิด ความเชื่อและกระบวนการการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543: 13)

ในการจัดการเรียนรู้ วิธีการเรียนการสอนไม่เน้นกระบวนการให้ผู้เรียนได้พัฒนาในด้านการคิดวิเคราะห์ การแสดงความคิดเห็นและการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนขาดคุณลักษณะช่างสงสัย และใฝ่หาคำตอบ ครูยังเป็นผู้มีอำนาจในชั้นเรียนมากที่สุดในกระบวนการเรียนรู้ ผู้เรียนมีหน้าที่รับและปรับตัวให้สอดคล้องกับเนื้อหาความรู้และวิธีการของครู สถานศึกษาจึงไม่เป็น “โรงเรียน” แต่เป็น “โรงสอน” ทุกคนจึงขาดความสุขในการศึกษา โรงเรียนไม่สร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นอาณาเขตที่ขาดความสัมพันธ์กับชีวิตชุมชน ห้างไกล ธรรมชาติและแหล่งเรียนรู้ที่ปลูกเร้าบรรยากาศทางปัญญา ครอบครัวและชุมชนไม่มีโอกาสร่วมคิดและสร้างกระบวนการเรียนรู้ และกระบวนการเรียนการสอนยังเป็นพฤติกรรมจำเจและพฤติกรรมถ่ายทอด สัดส่วนของการฝึกปฏิบัติ การฝึกคิด และการฝึกอบรมมนิสัย ยังมีน้อยกว่าการท่องเนื้อหา ผู้เรียนเคยชินต่อการทำตาม เชื่อฟัง นิ่งนัง จึงขาดความคล่องในการคิดแบบวิทยาศาสตร์ ไม่ได้รับการปลูกฝังความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมของชาติ (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้, 2543: 2-3) ซึ่งส่งผลกระทบต่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยภาพรวม จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผ่านมา เช่นงานวิจัยของ (อรอุมา กองผ่าย, 2558: 4-5) ที่ศึกษาเรื่องแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอันเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญขาดประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ และจะต้องได้รับการพัฒนาคุณภาพในการจัดการเรียนรู้ต่อไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 1 จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นผลการวิเคราะห์ได้ในส่วนของอุปสรรคการพัฒนาการจัดการศึกษา จากการบริหารการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 พบว่า ด้านคุณภาพการจัดการศึกษาในส่วนของจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญส่งผลต่อการประเมินคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในส่วนของตัวบ่งชี้ที่ 6 คือประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีโรงเรียนที่ต้องปรับปรุงเร่งด่วนและยังไม่ได้รับการรับรองในการประเมินภายนอกสอดคล้องกับผลการทดสอบระดับชาติ O -NET ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2560 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ที่ผ่านมามีโรงเรียนจำนวนมากที่คะแนนบางรายวิชาคะแนนยังต่ำมาก ส่งผลต่อคะแนนเฉลี่ยในระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 และระดับประเทศ

จากปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าระดับคะแนนต่ำกว่าระดับประเทศทุกวิชา ซึ่งผลสัมฤทธิ์ที่ปรากฏเป็นสาเหตุในการไม่ได้รับการรับรองการประเมินภายนอก ซึ่งเป็นปัญหาอย่างยิ่งในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ต้องได้รับการพัฒนา ในการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้สอนและรับผิดชอบงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 มีความสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์และการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปปรับใช้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถ

พัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ และสนองตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตลอดจนการปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์และสนองต่อเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ต่อไป

คำถามการวิจัย

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีอะไรบ้าง
2. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับไหน
3. พัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1
3. เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพต่อไป
2. ได้ทราบสภาพสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ที่มีคุณภาพ
3. ได้แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญระดับบุคคล ระดับทีมงานและระดับองค์กร
4. เป็นข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานได้ประยุกต์ใช้ในการพัฒนาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ผู้วิจัยได้กำหนดการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาและสังเคราะห์จากเอกสารต่างๆ หนังสือจาก กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2544: 5-9), นวลจิตต์ เชาวศิริพิงค์ (2545), สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 ข: 19), ทิศนา ขัมมณี (2545: 22), รุ่ง แก้วแดง (2544 ข), บุรชัย ศิริมหาสาร (2545: 21), สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน) (2549: 7), พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2549: 17) และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2554: 15) มี 4 องค์ประกอบดังนี้

1. ด้านผู้สอน
2. ด้านผู้เรียน
3. ด้านผู้บริหาร
4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง / ผู้ให้ข้อมูล

การนำเสนอขอบเขตด้านประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัยจึงลำดับการนำเสนอเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1

การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน เพื่อประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

ระยะที่ 2

2.1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

2.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้าฝ่ายวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวนโรงเรียน 226 โรง ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 216 คน และ ผู้สอน จำนวน 1,488 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 1,704 คน

2.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 118 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการและผู้สอนในโรงเรียน จำนวน 306 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 424 คน ที่ได้มาจากวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random sampling) ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางเคจซีมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1977) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิเทียบบัญญัติไตรยางค์ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

ระยะที่ 3

3.1 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (PNI)

3.2 ศึกษา Best Practice ของโรงเรียนต้นแบบ ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือโรงเรียนต้นแบบ จำนวน 3 โรงเรียน ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน 3 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ 3 คน รวมทั้งสิ้น 6 คน

3.3 สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ความจำเป็นพื้นฐานและศึกษาจากโรงเรียนต้นแบบ (Best Practices) มาร่างเป็นแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 4 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 คน และผู้สอน 3 คน รวมทั้งสิ้น 9 คน

3.4 ตรวจสอบ ยืนยัน ประเมินแนวทางด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 4 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 คน และผู้สอน 3 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์

กรอบแนวคิดการวิจัย

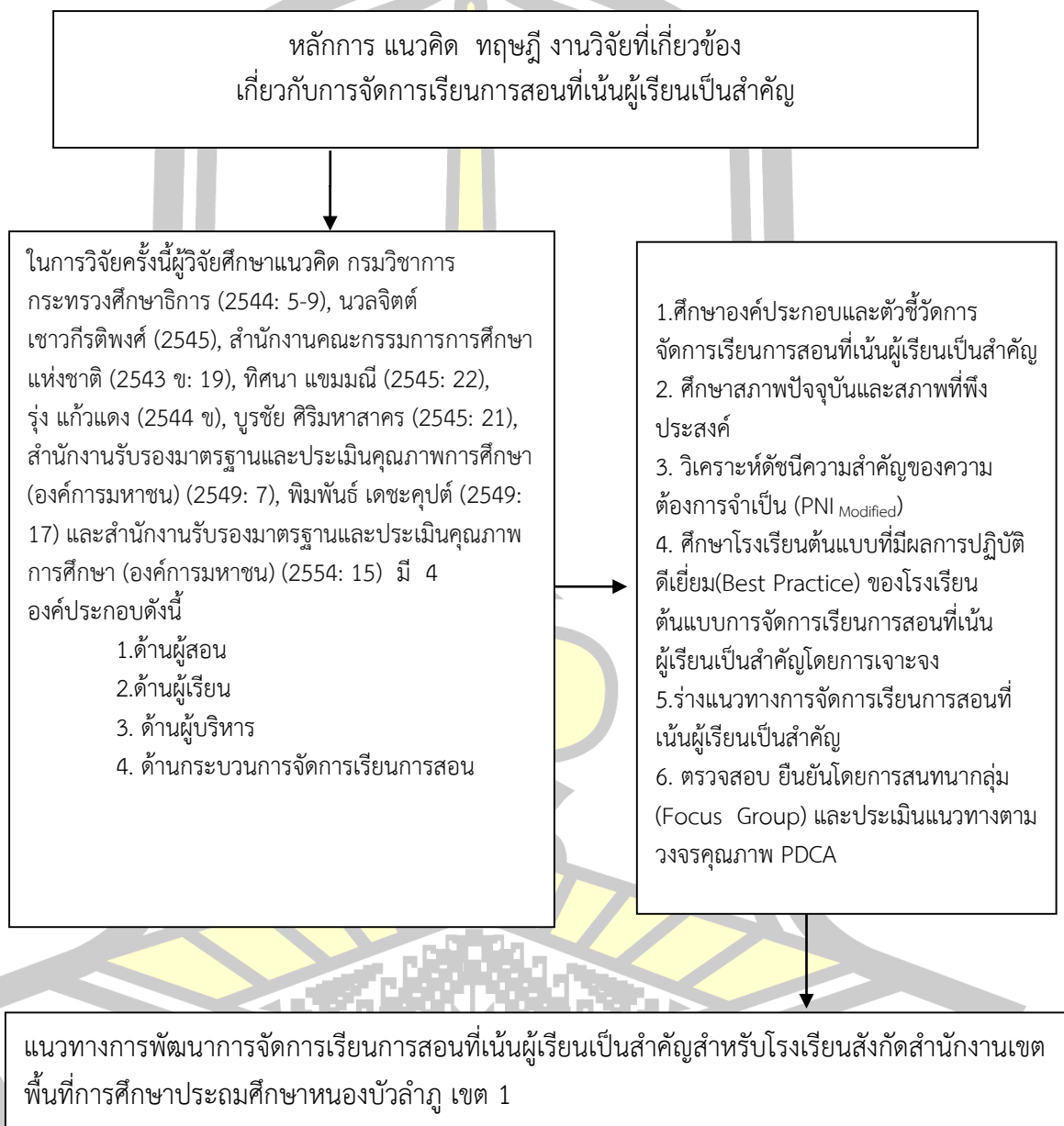
ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษาการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจากแนวคิดทฤษฎี หลักการจากนักวิชาการ ประกอบด้วย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2544: 5-9), นวลจิตต์ เขาวงกตพิงค์ (2545), สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 ข: 19), ทิศนา แจมมณี (2545: 22), รุ่ง แก้วแดง (2544 ข), บุรชัย ศิริมหาสาคร (2545: 21), สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน) (2549: 7), พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2549: 17) และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2554: 15) มี 4 องค์ประกอบดังนี้

1. ด้านผู้สอน
2. ด้านผู้เรียน
3. ด้านผู้บริหาร
4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบที่ 1 การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจและความแตกต่างระหว่างบุคคลผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดสาระที่จะเรียนรู้ทำกิจกรรมและปฏิบัติจริงจนค้นพบข้อความรู้และวิธีการปฏิบัติด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต้องเลือกใช้รูปแบบการสอนวิธีการสอนและเทคนิคการสอนที่เหมาะสมหลากหลายประกอบกันไม่สามารถยึดถือเฉพาะรูปแบบวิธีการหรือเทคนิคการสอนอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคมและคุณธรรม ให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขซึ่งสามารถจำแนกตามองค์ประกอบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้เป็น 4 ด้านดังนี้

1.1 ผู้สอน หมายถึง ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง ฯ ตามความต้องการต้องการจำเป็นของโรงเรียนและชุมชน จัดเตรียมการสอนทั้งเนื้อหา วิธีการ และสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย จัดบรรยากาศและแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนที่จูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สร้างสัมพันธ์ที่ดี แสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง จัดกิจกรรมส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด เอาใจใส่ผู้เรียนและให้การเสริมแรงตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า ลงมือปฏิบัติ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้กล้าแสดงออกตามความถนัดและความสนใจให้เต็มตามศักยภาพ นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่านปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามวิถีวัฒนธรรมไทย ประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม บันทึกปัญหาและข้อขัดข้องในการดำเนินกิจกรรมเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดกิจกรรมต่อไป ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะในการแก้ ปัญหาให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาปรับปรุงตนเองตามศักยภาพ ทำวิจัยในชั้นเรียนและนำมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศดูแลช่วยเหลือผู้เรียนรายบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ผู้เรียน หมายถึง ผู้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอน สมาชิกในชั้นเรียน และเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนการสอน ได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างเต็มศักยภาพ มีส่วนร่วมในกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มการเรียนรู้มากที่สุดด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย ได้ฝึกคิดอย่างหลากหลายได้แสดงออกอย่างชัดเจนและมีเหตุผล ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน ได้ฝึกประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้รับการเสริมแรงในการหาคำตอบ แก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและกระบวนการกลุ่ม ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ฝึกตนเองให้มีความรับผิดชอบและมีวินัยในการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล และผู้เรียนสามารถนำความรู้ทักษะที่จำเป็น ในการดำรงชีวิตไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

1.3 ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ที่แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและบริหารงานอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สนับสนุนงบประมาณด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน เทคโนโลยี ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้เข้ารับการอบรมพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ขวัญกำลังใจ คำแนะนำและเปิดโอกาสให้ผู้สอนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทักษะ เทคนิควิธีการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประชาสัมพันธ์สร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการนิเทศภายในกำกับ ติดตามอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมให้ผู้สอนทำวิจัยในชั้นเรียนและให้คำแนะนำ สนับสนุนงบประมาณการทำวิจัยในชั้นเรียน ส่งเสริมการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อใช้พัฒนาคุณภาพการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมการนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษามากำหนดแผนพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.4 กระบวนการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การจัดเตรียมกิจกรรมที่ความหลากหลาย เรียงจากง่ายไปยากมีความเหมาะสมกับช่วงวัยให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามความถนัดและความสนใจของตนเอง มีสื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศที่เพียงพอเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน จัดแหล่งเรียนรู้ภายในและนอกห้องเรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์จริง สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอนในบรรยากาศของการเอื้ออาทรและเป็นมิตร (จัดการเรียนการสอนส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด จัดการเรียนการสอนฝึกทักษะให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง การบูรณาการสุนทรียภาพ ด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬาในกิจกรรมการเรียนการสอน การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ประเมินพัฒนาการของผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง เกิดการพัฒนาทักษะชีวิต การประกอบอาชีพ และการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับเหตุการณ์จริงและสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียน

2. การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง แนวความคิด ข้อเสนอแนะ วิธีการดำเนินการ ที่จะพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. สภาพปัจจุบัน หมายถึง สภาพที่เกิดขึ้นในปัจจุบันขององค์ประกอบและตัวชี้วัดในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

4. สภาพที่พึงประสงค์ หมายถึง สภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นหลังจากการพัฒนาและปรับปรุง ซึ่งวัดได้จากการเปรียบเทียบสภาพที่ดำเนินการในปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ มีการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จากการจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

5. ผู้อำนวยการโรงเรียน หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้ที่รักษา
ราชการแทนในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนและรองผู้อำนวยการโรงเรียน สำหรับโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ปีการศึกษา 2560

6. ผู้สอน หมายถึง หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ข้าราชการครู ที่ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนสำหรับ
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

7. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 หมายถึง หน่วยงาน
ต้นสังกัดสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1
ประกอบด้วยทั้งหมด 3 อำเภอ คือ อำเภอเมืองหนองบัวลำภู อำเภอศรีบุญเรือง และอำเภอโนนสัง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด หลักการและทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นประโยชน์ในการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย กระบวนการวิจัย และการพัฒนาแนวทางโดยแบ่งเป็น 8 ประเด็น ดังนี้

1. การบริหารการศึกษา
2. การบริหารสถานศึกษา
3. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. การสนทนากลุ่ม (Focus Group)
5. การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น PNI Modified
6. วงจรคุณภาพ PDCA
7. บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2
8. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การบริหารการศึกษา

1. ความหมายของการบริหารการศึกษา

ไพฑูรย์ เจริญพันธุ์วงศ์ (2539: 8) ให้ความหมายการบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลหลายฝ่ายร่วมกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาบุคลากรให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ในด้านบุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรม ทศนคติ คุณธรรม และค่านิยม พร้อมทั้งจะสนองการพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรม

ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ (2542: 6) ให้ความหมายการบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้าน นับแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม คุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมที่ตรงกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่างๆ ที่อาศัยควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคล และอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่ และคำว่า “สถานศึกษา” หมายความว่าสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ศูนย์การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย ศูนย์การเรียนรู้ วิทยาลัย วิทยาลัยชุมชน สถาบันหรือสถานศึกษาที่เรียกชื่ออย่างอื่นของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติและตามประกาศกระทรวง

หวน พันธุ์พันธ์ (2545: 5) ให้ความหมายการบริหารการศึกษา หมายถึงกิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน ประชาชน หรือสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้าน เช่น ความสามารถ ทักษะ ทักษะ ทักษะ ค่านิยม หรือคุณธรรม ทั้งในด้านการสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ เพื่อให้บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคมโดยกระบวนการต่างๆ ทั้งที่เป็นระเบียบแบบแผนและไม่เป็นระเบียบแบบแผน

ธีระ รุญเจริญ (2546: 11) ให้ความหมายการบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินการของกลุ่มบุคคลในการบริหารจัดการในด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและการบริหารทั่วไป โดยยึดหลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน หลักการบริหารตนเอง หลักการตรวจสอบถ่วงดุล เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้สามารถพัฒนาคน (นักเรียน) ให้มีคุณภาพ และอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2554: 16) ให้ความหมายของการบริหารการศึกษาคือการดำเนินงานของกลุ่มบุคคล เพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งความรู้ ความคิดความสามารถและความเป็นคนดีที่หมายถึงการดำเนินงานของกลุ่มบุคคล ร่วมมือกันพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ซึ่งการพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นั้นจะต้องมีการดำเนินการในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การวัดผล การจัดการ สถานศึกษาและพัสดุครุภัณฑ์ การสรรหาบุคคลมาดำเนินการหรือมาทำการสอนในสถาบันการศึกษา การปกครองนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีมีวินัยและอื่นๆ ซึ่งการดำเนินงานเหล่านี้รวมเรียกว่า “ภารกิจทางการบริหารการศึกษา” หรือ “งานบริหารการศึกษา” นั่นเอง

สรุปได้ว่าการบริหารการศึกษาคือการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลโดยใช้กระบวนการต่างๆ โดยยึดหลักการกระจายอำนาจ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้านนับแต่บุคลิภาพ ความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม คุณธรรมการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการสรรหาบุคคลมาดำเนินการ พร้อมทั้งจะสนองการพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม สร้างความเจริญงอกงาม ตามวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศและการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข

2. ความสำคัญของหลักการบริหารการศึกษา

หลักการบริหารศึกษานั้น มีความสำคัญต่อหน่วยงานทางการศึกษา ดังที่นักวิชาการได้สรุปเกี่ยวกับความสำคัญของการศึกษาวิชาการบริหาร ไว้ดังนี้

สุธี สุทธิสมบุญสมาน และ รังสิโยภุชญา (2537: 6-7) ได้สรุปเกี่ยวกับความสำคัญของการศึกษาวิชาการบริหารไว้ดังนี้

1. การบริหารนั้นได้เจริญเติบโตควบคู่กับการดำรงชีพของมนุษย์และเป็นสิ่งช่วยให้มนุษย์ดำรงชีวิตร่วมกันได้อย่างผาสุก
2. จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นผลทำให้องค์การต่างๆ ต้องขยายงานด้านการบริหารให้กว้างขวางเพิ่มขึ้น
3. การบริหารเป็นเครื่องมือบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคม ความก้าวหน้าทางวิทยาการ (Technology) ด้านต่างๆ ทำให้การบริหารเกิดการเปลี่ยนแปลงและก้าวหน้าอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น

4. บริหารเป็นวิธีที่สำคัญในอันที่จะนำสังคมและโลกไปสู่ความเจริญก้าวหน้า

5. การบริหารจะช่วยชี้ให้ทราบถึงแนวโน้ม ทั้งในด้านความเจริญและความเสื่อมของสังคมในอนาคต

6. การบริหารมีลักษณะเป็นการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในองค์การ ความสำเร็จของการบริหาร จึงขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมทางการเมืองอยู่เป็นอันมาก

7. การบริหารมีลักษณะต้องใช้อำนาจวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องมือ และการวินิจฉัยสั่งการ เป็นเครื่องแสดงให้ทราบถึงความสามารถของนักบริหารและความเจริญเติบโตของการบริหาร

8. ชีวิตประจำวันของมนุษย์ไม่ว่าในครอบครัว หรือในองค์การ ย่อมมีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารอยู่เสมอ ดังนั้น การบริหารจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างฉลาด

9. การบริหารกับการเมืองเป็นสิ่งคู่กัน ไม่อาจแยกจากกันโดยเด็ดขาด ดังที่กล่าวว่า “การเมืองกับการบริหารนั้นเปรียบเสมือนคนละด้านของเหรียญอันเดียว” (Politics and Administration are the two Sides of a Single Coin) เพราะฉะนั้น การศึกษาวิชาการบริหาร จึงต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมการเมืองด้วย

สมศักดิ์ คงเที่ยง (2542: 219) ให้ความสำคัญของการบริหารการศึกษา การบริหารการจัดการศึกษาเพื่อให้ได้คุณภาพต้องอาศัยทรัพยากรทางการศึกษาและสามารถบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมายได้

สรุปได้ว่า ทรัพยากรมีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารการศึกษา ซึ่งทรัพยากรเป็นปัจจัยที่จะขับเคลื่อนในการบริหารจัดการศึกษาขององค์กร การดำเนินงานและควบคุมการดำเนินงานขององค์กร การกระจายอำนาจและการส่งเสริมกิจกรรมใหม่ๆ เพื่อพัฒนาให้เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ สร้างความก้าวหน้าให้กับสังคมต่อไป

การบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในเรื่องของการจัดระบบการศึกษา เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของผู้บริหารในสถานศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในองค์การที่มุ่งสู่ความสำเร็จในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาไว้ดังนี้

1. ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

นิพนธ์ กิณวงศ์ (2543: 16) ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินการต่าง ของโรงเรียน โดยมีกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนการบริการทางการศึกษา บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2546: 12) ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินกิจกรรมภายในสถานศึกษา โดยกลุ่มบุคคลหลายฝ่ายเพื่อให้นักเรียนมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจและสติปัญญา ตลอดจนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมต่อไป

บรรยงค์ โตจินดา (2546: 10-11) ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมของกลุ่มบุคคลที่จะสนับสนุนการจัดการศึกษาในโรงเรียนให้สัมฤทธิ์ผลตามความมุ่งหมายของสังคมและตามภาระหน้าที่ของโรงเรียน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ งานบริหารกิจการนักเรียน การบริหารงานการเงิน การบริหารงานอาคารสถานที่ การบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชน การบริหารงานบุคคล งานบริหารทั่วไป การบริหารงานดังกล่าว งานบริหารบุคคลนับเป็นงานที่มีความสำคัญมางานหนึ่ง เนื่องจากบุคคลากรเป็นปัจจัยและองค์ประกอบเดียวที่มีอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดมีความคาดหวัง มีปฏิกริยาและมีความต้องการพัฒนาในตัวเองเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ฉะนั้นผู้บริหารโรงเรียนจะต้องให้ความสนใจต่อบุคลากร ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความพึงพอใจในงานที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้การบริหารโรงเรียนประสบความสำเร็จ บรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ได้ในที่สุด

วิโรจน์ สารรัตนะ (2546: 12) ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษาว่า หมายถึง ความสะดวกเพื่อจัดการเรียนการสอน ซึ่งควรพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน คำนึงถึงความสะดวกที่ให้แก่ครูในด้านอุปกรณ์ เครื่องมือและบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมในการเรียนการสอน

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการดำเนินงานในกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา ตามความมุ่งหมายของสังคมและตามภาระหน้าที่ของโรงเรียน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานการเงิน การบริหารงานบุคคล และงานบริหารทั่วไป การบริหารงานดังกล่าว ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร ครู อาจารย์ และองค์คณะบุคคลฝ่ายต่างๆ ของชุมชนในท้องถิ่น เพื่อร่วมกันวางแผนการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษา อย่างเป็นระบบตามมาตรฐานและมีคุณภาพ ทำให้เกิดการพัฒนานในทุกๆ ด้าน เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข

2. ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานขององค์การที่มุ่งไปสู่ความสำเร็จของการทำกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมาย พะยอม วงศ์สารศรี (2544: 6) ให้ความหมายการบริหารงานในองค์กร ว่าอยู่ที่การบริหารทรัพยากรมนุษย์ไว้ดังนี้

1. ช่วยพัฒนาให้องค์กรเจริญเติบโต เพราะการบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นสื่อกลางในการประสานงานแผนกต่างๆ เพื่อแสวงหาวิธีการให้ได้บุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้ามาทำงาน องค์กรเมื่อบุคคลมีคุณสมบัติดังกล่าว ย่อมทำให้องค์กรเจริญเติบโตและพัฒนาขึ้น
2. ช่วยให้บุคคลที่ปฏิบัติงานในองค์กรมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน เกิดความจงรักภักดีต่อองค์กรที่ตนปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อผลผลิตขององค์กร
3. ช่วยส่งเสริมสร้างความมั่นคงแก่สังคมและประเทศชาติ การบริหารทรัพยากรมนุษย์

ธีระ รุญเจริญ (2545: 11-12) ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษา คือ การจัดการศึกษามีความจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ จึงจะทำให้การบริหารและการจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จและเป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ในการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติจะประสบผลสำเร็จ จำเป็นต้องอาศัย

องค์กรปฏิบัติ คือ สถานศึกษาซึ่งหมายถึงการปฏิบัติภารกิจของผู้บริหารครูและบุคลากรทางการศึกษาได้เป็นอย่างดี และผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้ทำการปฏิรูปที่มีประสิทธิภาพ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546: 8) ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษา เป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผน วิธีการและขั้นตอนต่างๆ ในการปฏิบัติงานอย่างมีระบบ เพราะถ้าระบบการบริหารงานไม่ดีกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่นๆ ของหน่วยงาน นักบริหารที่ดีต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะให้งานนั้นบรรลุจุดหมายที่วางไว้ การบริหารนั้นจะต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ทุกประการ เพราะว่า การทำงานต่างๆ มิใช่เพียงกิจกรรมที่ผู้บริหารจะกระทำลำพังเพียงคนเดียว แต่ยังมีผู้ร่วมงานอีกหลายคนที่มีส่วนทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จ ผู้ช่วยงานแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งในด้านสติปัญญา ความสามารถ ความถนัดและความต้องการที่ไม่เหมือนกัน จึงเป็นหน้าที่ที่ผู้บริหารที่จะนำเอาเทคนิควิธีและกระบวนการบริหารที่เหมาะสม มาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของโรงเรียน

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา เป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผน วิธีการและขั้นตอนต่างๆ ของการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบในการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ต่างๆ ให้แก่นักเรียนและสมาชิกของสังคม ให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา

3. ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษา

หลักการบริหารสถานศึกษาได้มีผู้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550: 8-10) กำหนดแนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป มีรายละเอียดดังนี้ (ตามกฎหมายกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550)

1. ด้านวิชาการ จำนวน 17 งาน ดังนี้

สาระหลักสูตรท้องถิ่น

- 1.1 การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนา
- 1.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ
- 1.3 การจัดการเรียนในสถานศึกษา
- 1.4 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
- 1.5 การพัฒนากระตุนการเรียนรู้
- 1.6 การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
- 1.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
- 1.8 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
- 1.9 การนิเทศการศึกษา
- 1.10 การแนะแนว
- 1.11 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
- 1.12 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

1.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและ
องค์กรอื่น

1.14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร
หน่วยงานสถาน ประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

1.15 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของ
สถานศึกษา

1.16 การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา

1.17 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2. ด้านงบประมาณ จำนวน 22 งาน ดังนี้

2.1 การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณเพื่อเสนอต่อ
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วแต่กรณี

2.2 การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณ
จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง

2.3 การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร

2.4 การขอโอนและการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ

2.5 การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ

2.6 การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ

2.7 การตรวจสอบติดตามและรายงานการใชัผลผลิตจากงบประมาณ

2.8 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

2.9 การปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับกองทุน

เพื่อการศึกษา

2.10 การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา

2.11 การวางแผนพัสดุ

2.12 การกำหนดรูปแบบรายการ หรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์
หรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้เงินงบประมาณเพื่อเสนอต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือเลขาธิการ
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วแต่กรณี

2.13 การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ

2.14 การจัดหาพัสดุ

2.15 การควบคุมดูแล บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ

2.16 การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน

2.17 การเบิกเงินจากคลัง

2.18 การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน

2.19 การนำเงินส่งคลัง

2.20 การจัดทำบัญชีการเงิน

2.21 การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน

2.22 การจัดทำหรือจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน

3. การบริหารงานบุคคล จำนวน 20 งาน ดังนี้
- 3.1 การวางแผนอัตรากำลัง
 - 3.2 การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
 - 3.3 การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง
 - 3.4 การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
 - 3.5 การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน
 - 3.6 การลาทุกประเภท
 - 3.7 การประเมินผลการปฏิบัติงาน
 - 3.8 การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
 - 3.9 การสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน
 - 3.10 การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
 - 3.11 การอุทธรณ์และการร้องทุกข์
 - 3.12 การออกจากราชการ
 - 3.13 การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ
 - 3.14 การจัดทำบัญชีรายชื่อและให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอ
- พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์
- 3.15 การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
 - 3.16 การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ
 - 3.17 การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ
 - 3.18 การส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
 - 3.19 การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาต
 - 3.20 การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การดำเนินการที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น
4. การบริหารทั่วไป จำนวน 22 งาน ดังนี้
- 4.1 การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
 - 4.2 การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
 - 4.3 การวางแผนการบริหารงานการศึกษา
 - 4.4 งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน
 - 4.5 การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
 - 4.6 การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
 - 4.7 งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
 - 4.8 การดำเนินงานธุรการ
 - 4.9 การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

- 4.10 การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
- 4.11 การรับนักเรียน
- 4.12 การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้ง ยุบ รวมหรือเลิกสถานศึกษา
- 4.13 การประสานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย
- 4.14 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
- 4.15 การทัศนศึกษา
- 4.16 งานกิจการนักเรียน
- 4.17 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
- 4.18 การส่งเสริม สนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
- 4.19 งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น
- 4.20 การรายงานผลการปฏิบัติงาน
- 4.21 การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
- 4.22 แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษ

นักเรียน

สรุปได้ว่า ขอบข่ายการบริหารจัดการในโรงเรียนที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดการบริหารโรงเรียนไว้ 4 ด้าน อันได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป โดยผู้บริหาร ผู้สอน เป็นบุคคลสำคัญในการนำความสำเร็จมาสู่ความสำเร็จขององค์กร คือสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องมีการวางแผน ประสานงาน สร้างความสัมพันธ์ ดำเนินการร่วมกัน ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเน้นการบริหารงานวิชาการเป็นอันดับแรกสุด เพราะเป็นงานที่สำคัญ ที่ส่งผลต่อผู้เรียนโดยตรง ที่มีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่เป็นการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

กระทรวงศึกษาธิการ (2542: 3-4) การปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะคุณภาพของนักเรียนเป็นสำคัญซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้เริ่มปฏิรูปการศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 เป็นต้นมาในที่สุดก็เกิดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ขึ้นซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาระดับแรกของประเทศไทยได้มีการกำหนดเนื้อหาสาระต่างๆ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมวดที่ 4 ที่ว่าด้วยแนวทางการจัดการศึกษาตั้งแต่มาตราที่ 22 - 30 ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ว่าการจัดการศึกษาต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยเชื่อว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้การจัดการเรียนการสอนต้องมุ่งประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกปฏิบัติให้ทำได้คิดได้แก้ปัญหาได้มีนิสัยรักการเรียนรู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนตลอดชีวิตเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้คู่คุณธรรมมีค่านิยมที่ดีงามโดยเรียนรู้เกี่ยวกับ

ตนเองและความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสังคมความรู้ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีรู้จักใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืนกระบวนการเรียนรู้การจัดเนื้อหาต้องให้สอดคล้องกับความสนใจความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลมีการฝึกกระบวนการคิดการจัดการการเผชิญสถานการณ์การประยุกต์ความรู้เพื่อใช้แก้ปัญหาเรียนรู้จากประสบการณ์จริงจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอนอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ผู้เรียนและผู้สอนเรียนรู้ไปพร้อมกันการเรียนรู้ต้องเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดาผู้ปกครองชุมชนทุกฝ่าย

ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในหมวด 4 มีมาตรฐานการศึกษาเกี่ยวข้อง ดังนี้

1. มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ

อุดมการณ์และหลักการของการจัดการศึกษา คือ การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิตและการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ การศึกษาที่สร้างคุณภาพชีวิตและสังคมบูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรม เป็นการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวง การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาชีวิตและสังคม เป็นปัจจัยการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน สามารถพึ่งพาตนเองและพึ่งพาซึ่งกันและกันได้ สามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติจึงได้กำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไว้ดังนี้

มาตรฐานที่ 2 แนวการจัดการศึกษา (จัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญและการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน)

ความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญขึ้นอยู่กับปัจจัย คือ ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ ผู้เรียน ครู อาจารย์ และสมาชิกชุมชน เป็นต้น ปัจจัยด้านการบริหาร ได้แก่ หลักการ บริหารจัดการ และหลักธรรมาภิบาล เป็นต้น

2. มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ

มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีดังต่อไปนี้

2.1 มาตรฐานด้านด้านคุณภาพผู้เรียน มีมาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร และมาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองรักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

2.2 มาตรฐานด้านการเรียนการสอน มีมาตรฐานที่ 10 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.3 มาตรฐานด้านการบริหารและจัดการศึกษา มีมาตรฐานที่ 1 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษามีการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สรุปได้ว่า ในการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจากพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติพ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีอุดมการณ์และหลักการของการจัด การศึกษา ตลอดชีวิตและการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ การศึกษาที่สร้างคุณภาพ ชีวิตและสังคมบูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรม เป็นการศึกษา ตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวง การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาชีวิตและสังคม เป็นปัจจัยการพัฒนา ประเทศอย่างยั่งยืน และมีความหมายเดียวกันกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้คำว่าจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามสาระที่ปรากฏ ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าวแล้ว

1. ความหมายของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ประเวศ วะสี (2543: 4) ให้ความหมายการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เอาชีวิตจริงของผู้เรียนเป็นตัวตั้งเรียนรู้เพื่อสร้างปัญญาให้รู้จักตนเองรู้จักโลก สามารถพึ่งตนเองได้ทั้งทางเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม อยู่ร่วมกันอย่างมีดุลยภาพ เรียนรู้ได้อย่าง ต่อเนื่อง มีความสุข สนุกสนานและเกิดฉันทะในการเรียนรู้

ชนาธิป พรกุล แคมพ์ (2545: 2) ให้ความหมายว่าการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ หรือผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นการจัดการเรียนการสอนแบบผู้เรียนได้มีบทบาทในการเรียนรู้โดยให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนมากที่สุดกิจกรรมการเรียนรู้คืองานที่ผู้เรียนทำแล้วเกิดการเรียนรู้ในเรื่อง ไตเรื่องหนึ่งโดยแสดงเป็นพฤติกรรมที่ครูกำหนดไว้ในจุดประสงค์การเรียนรู้กิจกรรมการเรียนรู้มีความ หลากหลายเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทุกด้าน

ทศนา แคมมณี (2545: 121) ให้ความหมายการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ หมายถึง “เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้ง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับ ผู้เรียนและประโยชน์สูงสุดที่ผู้เรียนจะได้รับ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้มีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างตื่นตัวและใช้กระบวนการ เรียนรู้ต่างๆ อันจะนำผู้เรียนไปสู่การเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง”

อุไรวรรณ ฉัตรสุภางค์ (2551: 20) ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญหมายถึงกระบวนการเรียนรู้ที่ดำเนินการให้สอดคล้องกับผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่าง บุคคลความสามารถทางปัญญาโดยมุ่งมุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้การคิดค้นสร้างและสรุปข้อความรู้ ด้วยตนเองตามความถนัดความสนใจด้วยวิธีการกระบวนการและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและ ต่อเนื่องรวมถึงสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า เป็นการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย สอดคล้องกับความถนัดความสนใจและความแตกต่างระหว่างบุคคลผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนด สาระที่จะเรียนรู้ทำกิจกรรมและปฏิบัติจริงจนค้นพบข้อความรู้และวิธีการปฏิบัติด้วยตนเองจากแหล่ง เรียนรู้ที่หลากหลายและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต้องเลือกใช้รูปแบบการสอนวิธีการสอนและเทคนิคการสอนที่เหมาะสม หลากหลายประกอบกันไม่สามารถยึดถือเฉพาะรูปแบบวิธีการหรือเทคนิคการสอนอย่างใดอย่างหนึ่ง เท่านั้น ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคมและ คุณธรรม ให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2. ความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ (2543: 26) ความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การจัดการให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่ โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติเกิดความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปบูรณาการใช้ในการชีวิตประจำวัน และมีคุณสมบัติตรงกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่ต้องการให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข

สุนทร อมรวิวัฒน์ (2543: 27-28) ได้กล่าวว่า ตามหลักของการเรียนรู้ มนุษย์ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ไม่ว่าเขาจะสมบูรณ์ มีความพร้อมทุกด้าน หรือมีความบกพร่องทางด้านร่างกาย จิต และสติปัญญา กระบวนการเรียนรู้ มีลักษณะบูรณาการขององค์ประกอบทุกด้าน ทั้งความเติบโตทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์บุคลิกภาพ สนทริยภาพและสังคม พัฒนาการของแต่ละด้านย่อมมีผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบต่อด้านอื่นๆ การเรียนรู้เป็นรากฐานความเจริญของชีวิต การมองกระบวนการเรียนรู้ จึงต้องให้เห็นความเปลี่ยนแปลงของชีวิตที่มีความสุข สร้างสรรค์ มีภูมิคุ้มกัน ทานความเสื่อมทั้งปวง

กรมวิชาการ (2543: 21) กรอบแนวคิดที่สำคัญเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่าไม่ใช่เรื่องใหม่ แนวคิดนี้มีสืบต่อกันมาอย่างกว้างขวางในสังคมไทย เช่น การเรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม ที่เน้นคนเป็นศูนย์กลาง กระบวนการเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการพัฒนาคนทั้งในลักษณะรายบุคคลและกลุ่มให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เมื่อคนมีความสำคัญที่สุดของการเรียนรู้ วิธีการฝึกฝนอบรม จึงเป็นการพัฒนาองค์ประกอบของคน ซึ่งการเรียนรู้ตามแบบวิถีชีวิตของไทยแบบดั้งเดิมมีลักษณะเป็นการสั่งสอนรายบุคคล เมื่ออยู่กับครอบครัวพ่อแม่จะสอนลูกชายให้เขียนอ่านออกเขียนได้ สอนลูกสาวให้ทำงานบ้านงานเรือน รู้จักรักนวลสงวนตัว เมื่อโตขึ้นผู้ชายจะไปบวชเรียนกับพระที่วัดได้ฝึกการดำรงชีพ ส่วนผู้หญิงก็จะมีสมบัติกุลสตรี และฝึกงานอาชีพเท่าที่จำเป็น ซึ่งกระบวนการเรียนรู้สามารถสรุปได้ดังนี้

1. เป็นกระบวนการบ่มเพาะ ชี้นำลักษณะนิสัย
2. กระบวนการถ่ายทอดปลูกฝังวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม
3. กระบวนการเรียนวิชาความรู้
4. กระบวนการอบรมกริยามารยาททั้งทางกาย วาจา ใจ ตามหลักคุณธรรม
5. กระบวนการฝึกปฏิบัติด้วยการทำให้ดูและฝึกทำให้เป็น
6. กระบวนการส่งเสริม สัมมาทิฐิให้ลูกหลานเป็นคนคิดดี คิดชอบสื่อประกอบการเรียนรู้ คือเครื่องใช้ในครัวเรือน เครื่องมือทำมาหากิน ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม นิทานพื้นบ้านของเล่น พุทธศาสนสุภาษิต คำคม

สรุปความสำคัญได้ว่า จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การจัดการให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่ โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยตนเอง กระบวนการเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการพัฒนาคนทั้งในลักษณะรายบุคคลและกลุ่ม ซึ่งการเรียนรู้เป็นรากฐานความเจริญของชีวิต การมองกระบวนการเรียนรู้ จึงต้องให้เห็นความเปลี่ยนแปลงของชีวิตที่มีความสุข สร้างสรรค์ มีภูมิคุ้มกัน ทานความเสื่อมทั้งปวง นำไปบูรณาการใช้ในการชีวิตประจำวัน และมีคุณสมบัติตรงกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่ต้องการให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข

3. ทฤษฎีปรัชญาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ปรัชญาเป็นเครื่องช่วยกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร แนวทางในการจัดการศึกษา การเลือกการจัดเนื้อหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งการนำหลักสูตรไปใช้ในการ ประเมินผลหลักสูตร โดยผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรต้องมีความรู้ความเข้าใจในปรัชญา การศึกษาอย่างลึกซึ้ง เพื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งปรัชญาการศึกษาที่สัมพันธ์กับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีดังนี้ (บุญมี เณรยอต, 2536: 21-29)

1) ปรัชญาสาขานิรันดรนิยม (Perennialism)

ปรัชญานี้เน้นหลักสำคัญคือ ความมีเหตุผลเป็นลักษณะสูงสุดของมนุษย์ ดังนั้น มนุษย์จึงต้องใช้ความมีเหตุผลเป็นเครื่องคอยควบคุมสัญชาตญาณอันเป็นฝ่ายอำนาจต่ำของตน เพื่อจะได้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายแห่งชีวิตที่ได้เลือกสรรแล้ว ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนจึงเน้นเหตุผล และสติปัญญาเป็นหลักสำคัญ วิธีการจัดการเรียนการสอนที่สำคัญคือการถกเถียง อภิปราย การใช้ เหตุผลและสติปัญญาโต้แย้งกัน ครูจะมีบทบาทเป็นผู้นำทางสติปัญญาให้ผู้เรียนมีโอกาสพัฒนา ความคิดและสติปัญญาโดยมีบทบาทในการเรียนเท่าๆ กันกับครูหรือมากกว่าครู

2) ปรัชญาสาขาพิพัฒนิยม (Progressivism)

ปรัชญานี้เน้นหลักการเรียนที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับความสนใจของผู้เรียน การเรียนโดยวิธีแก้ปัญหาย่อมจะมีความสำคัญกว่าการเรียนโดยวิธีท่องจำเนื้อหา โดยบทบาทของครู นั้นไม่ใช่เป็นผู้บ่งการหรือออกคำสั่ง แต่จะทำหน้าที่ในการให้คำแนะนำและคำปรึกษาและวิธีทางแบบ ประชาธิปไตยเท่านั้น ที่จะส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์กับแนวทางทางความคิดและบุคลิกภาพอย่าง เสรี ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง(child centered approach) และ เป็นการเรียนโดยการปฏิบัติ (learning by doing) หรือวิธีแก้ปัญห (problem solving) และถือว่า การเรียนรู้ของคนไม่ได้หยุดอยู่แต่ในโรงเรียนเท่านั้น แต่จะดำเนินไปตลอดชีวิตของผู้เรียน ครูจะทำ หน้าที่ในการเตรียม แนะนำการให้คำปรึกษา และเป็นผู้สนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เข้าใจและเห็น จริงด้วยตนเอง ผู้เรียนจะมีอิสระในการเลือกตัดสินใจด้วยตนเอง และมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน เลือกเนื้อหากิจกรรมที่ตนเองสนใจในรายวิชาเลือกต่างๆ ที่จะต้องมีเพื่อสนองตอบ ผู้เรียนอย่างเพียงพอ

3) ปรัชญาสาขาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism)

ปรัชญานี้เน้นหลักการสำคัญคือการศึกษจะต้องรับภาระที่จะสร้างสรรค์ระบบ ใหม่ขึ้นมา ซึ่งเป็นสังคมที่บรรลุคุณค่าพื้นฐานของวัฒนธรรม และในขณะเดียวกันก็ให้สอดคล้องกับ ภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมของโลกในยุคใหม่ด้วย สังคมใหม่จะต้องเป็นสังคมประชาธิปไตยอย่าง แท้จริง ซึ่งมีประชาชนของสังคมเป็นผู้ควบคุมสถาบันต่างๆ ตลอดจนทรัพยากรทั้งหลาย ครูจะต้อง หาทางให้ผู้เรียนมองเห็นความถูกต้องและความจำเป็นที่จะสร้างสรรค์สังคมใหม่ การจัดการเรียน การสอนตามปรัชญานี้มีลักษณะคล้ายกับปรัชญาพิพัฒนิยม โดยเน้นที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ลงมือทำมองเห็นปัญหาและเข้าใจเรื่องราวของตนเอง ใช้วิธีการแก้ปัญห วิธีการทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังอาศัยวิธีการทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางปรัชญามาประกอบด้วย และ เป้าหมายปลายทางจะต้องเป็นเพื่อสังคมเป็นหลัก บทบาทของครูตามปรัชญานี้จะต้องเป็นนักบุกเบิก

นักแก้ปัญหา และมีความรู้รอบเรื่องของสังคมและปัญหาของสังคม ผู้เรียนตามปรัชญานี้จะมีส่วนร่วม ในกิจกรรมการเรียนการสอนเช่นเดียวกับปรัชญาพิพัฒนนิยม แต่จะมองเห็นความสำคัญที่จะสร้าง ประโยชน์ให้กับสังคมมากกว่า

4) ปรัชญาสาขาอัตถิภาวนิยม (Existentialism)

ปรัชญานี้เน้นหลักการสำคัญ คือความเชื่อมั่นว่าธรรมชาติของคน และ สภาพแวดล้อมทางสังคมเป็นสิ่งที่ไม่ตายตัว แต่ละคนสามารถกำหนดชีวิตของตนเองได้ เพราะมีอิสระ ในการเลือกทุกสิ่งทุกอย่างไม้อยู่คงที่ แต่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ การจัดการเรียนการสอนจึงจัดตาม ความสนใจของผู้เรียน

จากปรัชญาการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ในปัจจุบันการเรียนการสอนไม่ได้มี ลักษณะตามแนวทางปรัชญาหนึ่งปรัชญาใดเท่านั้น แต่มักจะเป็นการผสมผสานและเลือกนำมาใช้ตาม ความเหมาะสมแตกต่างกัน ซึ่งในบางส่วนของปรัชญาอาจเหมาะสมกับสภาพบริบท ดังนั้นครูผู้สอนจึง ควรศึกษาทุกปรัชญาการศึกษาเหล่านี้ให้เข้าใจลึกซึ้ง เพื่อนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องเหมาะสมกับ จุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

McCombs and Whisler (1997 อ้างถึงใน กระทรวงศึกษาธิการ, 2546: 18-20) ได้เสนอแนวคิดสำคัญเกี่ยวกับผู้เรียนและการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

1. ผู้เรียนมีแนวคิดหลักหรือกรอบสำหรับอ้างอิงอย่างชัดเจน ซึ่งได้รับจากภูมิหลัง ของตน สภาพแวดล้อม สิ่งสนใจและเป้าหมาย ความเชื่อ วิถีคิดและอื่น ๆ ผู้สอนจะต้องให้ความสนใจ และเคารพในสิ่งเหล่านี้หากจะให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบการเรียนรู้ด้วยตนเอง
2. ผู้เรียนทุกคนแตกต่างกันไปโดยลักษณะเฉพาะของตน ทั้งด้านอารมณ์ สภาพ จิตใจ อัตราการเรียนรู้ แบบการเรียนรู้ ขั้นพัฒนาการ ความสามารถ พรสวรรค์และความต้องการอื่นๆ ผู้สอนต้องคำนึงถึงเหล่านี้หากให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาตนเองตามที่ต้องการ
3. การเรียนรู้เป็นกระบวนการสร้างสรรค์ ซึ่งเกิดได้ดีที่สุดเมื่อสิ่งที่เรียนรู้ นั้น มีความหมายต่อผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ของตนเองจากสิ่งที่กำลังเรียนอยู่กับประสบการณ์ ความรู้เดิม
4. การเรียนรู้เกิดได้ดีที่สุดในสภาพแวดล้อมที่บุคคลต่างๆ มีความสัมพันธ์และ ปฏิสัมพันธ์อันดีต่อกันมีความสุขและเป็นระเบียบ โดยที่ผู้เรียนได้รับการชื่นชมและยอมรับนับถือ
5. การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางธรรมชาติ ซึ่งผู้เรียนมีความอยากรู้อยากเห็น โดยธรรมชาติและสนใจที่จะเรียนรู้และควบคุมตนเองได้

โดยสรุปแล้ว กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญควรให้ผู้เรียนมี ส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจด้วย โดยขณะผู้เรียนต้องสนับสนุนและเคารพในมุมมองอันหลากหลาย ของผู้เรียนพร้อมทั้งพิจารณาถึงมุมมองเหล่านั้น รวมทั้งผู้สอนควรคำนึงถึงความแตกต่างทาง วัฒนธรรมความสามารถ รูปแบบการทำงาน พัฒนาการและความต้องการของผู้เรียนแต่ละคนที่ แตกต่างกันไป และในกระบวนการเรียนรู้ผู้สอนควรปฏิบัติต่อผู้เรียนเสมือนเป็นผู้ร่วมคิด ร่วมสร้างสรรค์และเป็นผู้ที่มีความคิดความอ่านได้

4. หลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญดังนี้

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2540: 20) ได้กล่าวว่าหลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ดังนี้

1. การเรียนเป็นกระบวนการที่ควรเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา ดังนั้นผู้เรียนจึงควรมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน
2. การเรียนรู้เกิดจากแหล่งต่างๆ กัน มิใช่จากแหล่งใดแหล่งหนึ่งเพียงอย่างเดียว ประสบการณ์ความรู้สึกรักใคร่ของแต่ละบุคคลถือว่าเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ
3. การเรียนรู้ที่ดีจะต้องเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากความเข้าใจ จึงจะช่วยให้ผู้เรียนจดจำและสามารถใช้การเรียนรู้นั้นให้เป็นประโยชน์ได้ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบด้วยตนเองนั้นมีส่วนช่วยให้เกิดความเข้าใจลึกซึ้งและจดจำได้ดี
4. การเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้มีความสำคัญ หากผู้เรียนเข้าใจและมีทักษะในเรื่องที่แล้วจะสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และคำตอบต่างๆ ที่ตนเองต้องการได้
5. การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียน คือ การเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา (2541: 33) ได้กล่าวว่าหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ดังนี้

1. ให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง (Construct) ดังนี้
 - 1.1 แสวงหาข้อมูล
 - 1.2 ศึกษาทำความเข้าใจ
 - 1.3 คิดวิเคราะห์
 - 1.4 ตีความ
 - 1.5 แปลความ
 - 1.6 สร้างความหมายแก่ตนเอง
 - 1.7 สังเคราะห์ข้อมูล
 - 1.8 สรุปข้อความรู้
2. ให้ผู้เรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้มากที่สุด (Participation)
3. ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกัน และได้เรียนรู้จากกันและกันได้แลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ความคิด และประสบการณ์แก่กันและกันมากที่สุดเท่าที่จะทำได้
4. ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ “กระบวนการ” ควบคู่ไปกับ “ผลงาน/ข้อความรู้ที่สรุปได้” (Process/Product)
5. ให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน (Application)

สนอง อินละคร (2544: 2-6) ได้กล่าวว่าหลักการพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ดังนี้

1. ผู้เรียนมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน
2. เนื้อหาวิชามีความสำคัญและมีความหมายต่อการเรียนรู้ การเรียนรู้ที่สำคัญและมีความหมายขึ้นกับสิ่งที่สอน (เนื้อหา และวิธีที่ใช้สอน เทคนิคการสอนหรือกระบวนการเรียนรู้)
3. การเรียนจะประสบผลสำเร็จ หากผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน

การสอน

4. สัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้เรียนจะช่วยให้เกิดการเจริญงอกงาม และช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน
5. ครู คือ ผู้อำนวยการความสะดวกและเป็นแหล่งการเรียนรู้ กล่าวคือ ครูเป็นผู้คอยแนะนำและสามารถค้นคว้าหาวัสดุอุปกรณ์และกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมให้กับผู้เรียน

ชนาธิป พรกุล แคทท์ (2545: 4) ได้กล่าวว่าหลักการจัดการเรียนการสอนโมเดลชิปปา ซึ่งเป็นหลักการที่นำมาใช้การเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางดังนี้

1. C มาจากคำว่า Construct หมายถึงการสร้างความรู้ตามแนวคิดการสรสร้างความรู้ได้แก่ กิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสรสร้างความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งทำให้ผู้เรียนเข้าใจและเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อตนเอง ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสติปัญญา

2. I มาจากคำว่า Interaction หมายถึง การปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว ได้แก่ กิจกรรมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล เช่น ครู เพื่อน ผู้รู้หรือ มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม เช่น แหล่งความรู้และสื่อประเภทต่างๆ กิจกรรมนี้ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสังคม

3. P มาจากคำว่า Physical Participation หมายถึง การมีส่วนร่วมทางร่างกาย ได้แก่กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนมีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกายในลักษณะต่างๆ

4. P มาจากคำว่า Process Learning หมายถึง การเรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ ที่เป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ได้แก่ กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนทำเป็นขั้นตอนจนเกิดการเรียนรู้ทั้งเนื้อหา

5. A มาจากคำว่า Application หมายถึง การนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ได้แก่กิจกรรมที่ให้อาสาผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้ทางทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน กิจกรรมนี้ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ได้หลายอย่างแล้วแต่ลักษณะของกิจกรรม

นวลจิตต์ เขาวงกตพิงค์ (2545: 8-9) ได้กล่าวว่าหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ดังนี้

1. ด้านหลักสูตรกล่าวถึงการปฏิรูปหลักสูตรให้ต่อเนื่องเชื่อมโยงมีความสมดุลในเนื้อหาสาระทั้งที่เป็นวิชาการวิชาชีพและวิชาว่าด้วยความเป็นมนุษย์และให้มีการบูรณาการเนื้อหาหลากหลายที่มีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต ได้แก่

- 1.1 เนื้อหาเกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสังคม
- 1.2 เนื้อหาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีการบำรุงรักษาใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย
- 1.3 เนื้อหาความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์และภาษาเน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง
- 1.4 เนื้อหาความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

2. ด้านกระบวนการเรียนรู้ กล่าวถึง กระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพและเป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตตั้งข้อมูลที่ระบุไว้เป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษาที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 ก: 57) ได้กล่าวว่ลักษณะกระบวนการจัดการเรียนรู้ในสาระของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไว้ดังนี้

- 2.1 มีการจัดเนื้อหาที่สอดคล้องกับความสนใจความถนัดของผู้เรียน
- 2.2 ให้มีการเรียนรู้จากประสบการณ์และฝึกนิสัยรักการอ่าน
- 2.3 จัดให้มีการฝึกทักษะกระบวนการและการจัดการ
- 2.4 มีการผสมผสานเนื้อหาสาระด้านต่างๆ อย่างสมดุล
- 2.5 จัดการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และรอบรู้
- 2.6 จัดให้มีการเรียนรู้ได้ตลอดเวลาทุกสถานที่และให้ชุมชนมีส่วนร่วมจัดการ

เรียนรู้

3. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะต้องประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงโดยการใช้วิธีการประเมินผู้เรียนหลายวิธีได้แก่ การสังเกตพฤติกรรมการเรียนและการร่วมกิจกรรมการใช้แฟ้มสะสมงานการทดสอบการสัมภาษณ์ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอนผู้เรียนจะมีโอกาสแสดงผลการเรียนรู้ได้หลายแบบไม่เพียงแต่ความสามารถทางผลสัมฤทธิ์การเรียนซึ่งวัดได้โดยแบบทดสอบเท่านั้นการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้แบบนี้แสดงให้เห็นความแตกต่างอันเกิดจากพัฒนาตนเองของผู้เรียนในด้านต่างๆ ได้ชัดเจนมากขึ้น

สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ (2544: 1-2) ได้กล่าวว่หลักสำคัญของการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญคือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต้องคำนึงถึง

1. ความต้องการและความสนใจของผู้เรียน(Learners Needs Interests) เป็นสำคัญ
2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม (Participation) ในการเรียนรู้มากที่สุด
3. เน้นให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

(Constructionism) กล่าวคือให้สามารถเรียนรู้จากประสบการณ์ในสภาพความเป็นจริง

(Experiential Learning) สามารถวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) และสืบค้นหาความรู้ได้ด้วยตนเอง (Inquiry)

4. เป็นการพึ่งพาตนเอง (Autonomy) เพื่อให้เกิดทักษะที่จะนำสิ่งที่เรียนรู้ได้ใช้จริงในชีวิตประจำวันและสามารถเข้าใจวิธีการเรียนรู้ของตนได้ (Metacognition) กล่าวคือรู้วิธีคิดของตนเองและพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนวิธีคิดได้อย่างเหมาะสมไม่เน้นที่การจดจำเพียงเนื้อหา

5. เน้นการประเมินตนเอง (Self Evaluation) ซึ่งแต่เดิมครูผู้สอนจะเป็นผู้ประเมินผลการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจตนเองได้ชัดเจนขึ้นรู้จุดเด่นจุดด้อยและพร้อมที่จะปรับปรุงหรือพัฒนาตนเองให้เหมาะสมยิ่งขึ้นการประเมินในส่วนนี้เป็นการประเมินตามสภาพจริงและใช้แฟ้มสะสมงานเข้าช่วย

6. เน้นความร่วมมือ (Cooperation) ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวันดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญวิธีหนึ่งที่ใช้ก็คือการเรียนแบบร่วมมือในรูปแบบต่างๆ เช่น TGT, Jigsaw, STAD เป็นต้น

7. เน้นรูปแบบการเรียนรู้ (Learning Styles) ซึ่งอาจจัดได้ทั้งในรูปแบบที่เป็นกลุ่มหรือเป็นรายบุคคล

ทิตินา แคมมณี (2545: 121) ได้กล่าวว่าหลักการจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ดังนี้

1. การสร้างความรู้ (Construct) หมายถึงการสร้างความรู้ตามแนวคิดการสร้างสรรค์ (Constructivism) ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

2. การปฏิสัมพันธ์ (Interaction) หมายถึงผู้เรียนมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนเพื่อนสื่อกลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว

3. การมีส่วนร่วมทางกาย (Physical Participation) หมายถึงผู้เรียนมีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกายในการทำกิจกรรมลักษณะต่างๆ

4. การเรียนรู้กระบวนการ (Process Learning) หมายถึงผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการต่างๆ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต

5. การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ (Application) หมายถึงผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ สถานการณ์ต่างๆ

สรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้สอนต้องคำนึงถึงความต้องการและความสนใจของผู้เรียน (Learners Needs Interests) เป็นสำคัญเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม (Participation) ในการเรียนรู้มากที่สุดเน้นให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม หรือกระบวนการเรียนรู้อย่างตื่นตัว ทั้งทางกาย ทางสติปัญญา ทางอารมณ์ ทางสังคม โดยการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 4 ด้าน บทบาทของผู้เรียนนั้นต้องมีมากกว่าผู้สอนจำนวนผู้เรียนส่วนใหญ่ของห้องเรียนที่มีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวในกระบวนการเรียนรู้รวมทั้งเป็นกระบวนการเรียนที่มีชีวิตชีวา ได้ลงมือปฏิบัติจริง สามารถสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ได้ด้วยตนเองเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ ผู้สอนใช้สื่อการเรียนการสอน กระบวนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน ผู้สอนควรใช้หลักจิตวิทยาช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนสามารถค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเองโดยสิ่งที่เรียนรู้ต้องมีความหมายต่อผู้เรียน และสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

5. องค์ประกอบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

มีนักวิชาการให้แสดงแนวคิดด้านองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 ก: 19) ได้กล่าวว่าแนวคิดด้านองค์ประกอบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ

1. การกำหนดจุดหมาย
2. การจัดการเรียนการสอน
3. แหล่งเรียนรู้
4. สื่อการเรียนรู้
5. การวัดผล

ที่มุ่งพัฒนาคนและชีวิตให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้เต็มความสามารถ สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจและความต้องการของผู้เรียน

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2544: 5-9) ได้กล่าวว่าแนวคิดว่าการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย กระบวนการเรียนการสอนที่ผู้สอนจัดจัดหรือดำเนินการสอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสามารถทางปัญญา วิธีการเรียนรู้โดยบูรณาการคุณธรรม ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริงได้ พัฒนากระบวนการคิด วิเคราะห์ ศึกษา ทดลองและหาความรู้ด้วยตนเองตามความถนัด ความสนใจ กระบวนการและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เชื่อมโยงกับชีวิตจริงและมีการวัดผลตามสภาพจริง

ทิศนา ขัมมณี (2545: 22) ได้เสนอการจัดการเรียนการสอนนั้นมีแนวคิดที่สำคัญต้องคำนึงถึงเป้าหมาย คือ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะในบริบทระดับห้องเรียนเป็นบริบทของการจัดการที่ใกล้ชิดระหว่างผู้สอนและผู้เรียนมากที่สุด ซึ่งมีองค์ประกอบ คือ

1. ผู้สอน
2. ผู้เรียน
3. หลักสูตร
4. กระบวนการจัดการเรียนการสอน
5. สภาพสิ่งแวดล้อม

โดยมีจุดมุ่งหมายหลัก คือการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การนำเสนอกรอบแนวคิดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้ปฏิบัติใช้วิธีการจัดการเรียนการสอน (Instruction) ที่ชัดเจนโดยการเน้นกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นสำคัญ

นวลจิตต์ เชาวศิริพิพงศ์ (2545: 16-19) ได้กล่าวว่าองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การบริหารจัดการ

การบริหารจัดการเป็นองค์ประกอบที่สนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญโดยเฉพาะการบริหารจัดการของโรงเรียนที่เน้นการพัฒนาทั้งระบบของโรงเรียนการพัฒนาทั้งระบบของโรงเรียนหมายถึงการดำเนินงานในทุกองค์ประกอบของโรงเรียนให้ไปสู่เป้าหมายเดียวกันคือ

คุณภาพของนักเรียนตามวิสัยทัศน์ที่โรงเรียนกำหนดตั้งนั้นตัวชี้วัดที่แสดงถึงการพัฒนาทั้งระบบของโรงเรียนประกอบด้วย

1. การกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาที่มีจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพนักเรียนอย่างชัดเจน
2. การกำหนดแผนยุทธศาสตร์สอดคล้องกับเป้าหมาย
3. การกำหนดแผนการดำเนินงานในทุกองค์ประกอบของโรงเรียนสอดคล้องกับเป้าหมายและเป็นไปตามแผนยุทธศาสตร์
4. การจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายใน
5. การจัดทำรายงานประจำปีเพื่อรายงานผู้เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับแนวทางการประกัน

2. การจัดการเรียนรู้
องค์ประกอบด้าน “การจัดการเรียนรู้” นับว่าเป็นองค์ประกอบหลักที่แสดงถึงการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรมประกอบด้วยความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายที่แท้จริงของการเรียนรู้นิยามของครูและนิยามของผู้เรียนการจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนเป็นสำคัญจะทำให้สำเร็จเมื่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนได้แก่ครูและผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับความหมายของการเรียนรู้อย่างนี้

1. การเรียนรู้เป็นงานเฉพาะบุคคลทำแทนกันไม่ได้ครูที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ต้องเปิดโอกาสให้เขาได้มีประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตัวของเขาเอง
2. การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสติปัญญาต้องมีการใช้กระบวนการคิดสร้างความเข้าใจความหมายของสิ่งต่างๆ ดังนั้นครูจึงควรกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิดทำความเข้าใจสิ่งต่างๆ
3. การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสังคมเพราะในเรื่องเดียวกันอาจคิดได้หลายแง่หลายมุมทำให้เกิดการขยายเพิ่มเติมข้อความรู้ตรวจสอบความถูกต้องของการเรียนรู้ตามที่สังคมยอมรับด้วยดังนั้นครูที่ปรารถนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลอื่นหรือแหล่งข้อมูลอื่นๆ
4. การเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่สนุกสนานเป็นความรู้ที่เบิกบานเพราะหลุดพ้นจากความไม่รู้ไปสู่ความใฝ่รู้ใฝ่รู้อีกเพราะเป็นเรื่องน่าสนุกครูจึงควรสร้างภาวะที่กระตุ้นให้เกิดความอยากรู้หรือคับข้องใจบ้างผู้เรียนจะหาคำตอบเพื่อให้หลุดพ้นจากความข้องใจและเกิดความสุขขึ้นจากการได้เรียนรู้เมื่อพบคำตอบด้วยตนเอง
5. การเรียนรู้เป็นงานต่อเนื่องตลอดชีวิตขยายพรมแดนความรู้ได้ไม่มีที่สิ้นสุดครูจึงควรสร้างกิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดการแสวงหาความรู้ไม่รู้จักจบ
6. การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงเพราะได้รู้มากขึ้นทำให้เกิดการนำความรู้ไปใช้ในการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ เป็นการพัฒนาไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นครูควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับรู้ผลการพัฒนาของตัวเองด้วย

3. การเรียนรู้ของผู้เรียน

องค์ประกอบสุดท้ายที่สำคัญและนับว่าเป็นเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญคือองค์ประกอบด้านการเรียนรู้ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างจากเดิมที่เน้นเนื้อหาสาระเป็นสำคัญและสอดคล้องกับองค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ทั้งนี้เพราะการจัดการเรียนรู้ก็เพื่อเน้นให้มีผลต่อการเรียนรู้ดังนั้นตัวชี้วัดที่บอกถึงลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนประกอบด้วย

1. การเรียนรู้อย่างมีความสุขเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลคำนึงถึงการทำงานของสมองที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาการทางอารมณ์ของผู้เรียนผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องที่ต้องการในบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติบรรยากาศของการเอื้ออาทรและเป็นมิตรตลอดจนแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายนำผลการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้
2. การเรียนรู้จากการได้คิดและลงมือปฏิบัติจริงหรือกล่าวอีกลักษณะหนึ่งคือ “เรียนด้วยสมองและสองมือ” เป็นผลจากการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้คิดไม่ว่าจะเกิดจากสถานการณ์หรือคำถามก็ตามและได้ลงมือปฏิบัติจริงซึ่งเป็นการฝึกทักษะที่สำคัญคือการแก้ปัญหาความมีเหตุผล
3. การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น เป้าหมายสำคัญด้านหนึ่งในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญคือผู้เรียนแสวงหาความรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกโรงเรียนทั้งที่เป็นเอกสารวัสดุสถานที่ประกอบการบุคคลซึ่งประกอบด้วยเพื่อนกลุ่มเพื่อนวิทยากรหรือผู้เป็นภูมิปัญญาของชุมชน
4. การเรียนรู้แบบองค์รวมหรือบูรณาการเป็นการเรียนรู้ที่ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ ได้สัดส่วนกันรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมความดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในทุกวิชาที่จัดให้เรียนรู้
5. การเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเองเป็นผลสืบเนื่องมาจากความเข้าใจของผู้จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่าทุกคนเรียนรู้ได้และเป้าหมายที่สำคัญคือพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถที่จะแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองผู้จัดการเรียนรู้จึงควรสังเกตและศึกษาธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้เรียนว่าถนัดที่จะเรียนรู้แบบใดมากที่สุดในขณะที่เดียวกันกิจกรรมการเรียนรู้จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเองการสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเองนอกจากผู้เรียนจะได้ฝึกด้านการจัดการแล้วยังได้ฝึกด้านสมาธิความมีวินัยในตนเองและการรู้จักตนเองมากขึ้น

รุ่ง แก้วแดง (2544 ข: 2) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาต้องประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบ คือ

1. หลักสูตร
2. ผู้บริหาร
3. ผู้สอน
4. ผู้เรียน

บุรชัย ศิริมหาสาคร (2545: 21) ได้กล่าวว่าองค์ประกอบของการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบปฏิสัมพันธ์ 4 ทาง (Interaction System) ได้แก่

1. ผู้เรียนกับผู้สอนคือ นักเรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ต่างๆ จากครู
2. ผู้เรียนกับผู้เรียนคือ นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์จากเพื่อนร่วมชั้น

3. ผู้เรียนกับวัสดุอุปกรณ์คือ นักเรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ต่างๆ จากสื่อการเรียนการสอนเช่นหนังสือใบความรู้วิทยุโทรทัศน์วีดิทัศน์ที่ครูจัดให้เพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน

4. ผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อมคือ นักเรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ต่างๆ จากสิ่งต่างๆ รอบตัวเช่น ป้ายนิเทศที่อยู่ข้างทางธรรมชาติที่อยู่รอบตัวหรือคำบอกเล่าของผู้ใหญ่เป็นต้น

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน) (2549:

7) ได้กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ต้องได้รับการประเมินภายนอกรอบที่ 2 พ.ศ. (2549 – 2553) ประกอบไปด้วย

1. ด้านผู้บริหาร
2. ด้านผู้สอน

พิมพันธ์ เตชะคุปต์ (2549: 17) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนนั้นมีแนวคิดที่สำคัญ คือการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน กิจกรรมเหมาะสมกับวัยและความต้องการของผู้เรียนและสังคม ด้วยการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย ส่งเสริมการคิด ใช้สื่อการเรียนรู้และการวัดประเมินผลที่หลากหลาย ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน) (2554:

15) ได้กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ต้องได้รับการประเมินภายนอกรอบที่ 3 พ.ศ. (2554 – 2558) ประกอบไปด้วย

1. ด้านผู้บริหาร
2. ด้านผู้สอน
3. ด้านผู้เรียน
4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน

พูน ปณ จิต ชีเว

ตาราง 1 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

องค์ประกอบ จัดการเรียนการสอนที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	นักวิชาการ									ความถี่
	สำนักงานคณะกรรมการฯ 2543	กรมวิชาการ 2544	นววิทย์ เชาว์วิจิตร 2545	รุ่ง แก้วแดง 2545	ทีศนา แยมณี 2545	บุรชัย ศิริมหาสาร 2545	สมต. 2549	พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ 2549	สมต. 2554	
1. ผู้บริหาร	/		/	/			/		/	5
2. ผู้สอน		/	/	/	/	/	/	/	/	8
3. การวัดผล	/	/						/		3
4. หลักสูตร				/	/					2
5. ผู้เรียน		/	/	/	/	/		/		6
6. การกำหนด จุดมุ่งหมาย	/									1
7. แหล่งเรียนรู้	/					/				2
8. สื่อการเรียนรู้	/					/		/		3
9. กระบวนการจัดการ เรียนการสอน	/	/	/		/					4
10. สภาพสิ่งแวดล้อม					/					1

จากตาราง 1 พบว่า องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ข้างต้นมีอยู่หลายด้าน ซึ่งผู้วิจัยสังเคราะห์ออกเป็นกลุ่มที่สำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตั้งแต่ความถี่ระดับ 4 ขึ้นไป และประเด็นในความถี่ระดับที่ต่ำกว่าที่กำหนด จะนำมาบูรณาการในองค์ประกอบที่เหมาะสม เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการทำวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านผู้บริหาร และด้านกระบวนการจัดการเรียน การสอนดังรายละเอียดดังนี้

1. ด้านผู้สอน

ทิตินา แคมมณี (2545: 24) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่า บทบาทของผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะต้องศึกษาวิเคราะห์เรื่องที่จะสอนให้เข้าใจศึกษาแหล่งความรู้ที่หลากหลายวางแผนการสอนเตรียมกิจกรรมเตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้คอยกำกับดูแลอำนวยความสะดวกช่วยเหลือสังเกตบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้คำแนะนำให้การเสริมแรงและประเมินผลการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียน

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2541: 61) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่า บทบาทผู้สอนตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่าผู้สอนมีหน้าที่จัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดการค้นหาคำรู้และการแสดงออกของผู้เรียนจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่มีชีวิตชีวามีความสุขใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายประเมินพัฒนาการทุกด้านของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและมีการทำวิจัยในชั้นเรียน

อรทัย มูลคำ และคณะ (2542: 52) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่า บทบาทของผู้สอนตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนไว้ว่าการวางแผนจัดกิจกรรมการสอนร่วมกับผู้เกี่ยวข้อง เช่น ครูรายวิชาครูวิชาการศึกษานิเทศก์ผู้บริหารและนักเรียนกำหนดกิจกรรมและวางแผนการสอนไว้ล่วงหน้าลดบทบาทจากผู้สอนเป็นผู้กำกับสนับสนุนกระตุ้นวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง จะเห็นได้ว่าบทบาทของผู้สอนได้เปลี่ยนไปจากผู้สอนเป็นศูนย์กลางเป็นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง นอกจากนั้นยังประเมินจากตัวชี้วัดการสอน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่า ตัวชี้วัดการสอนของผู้สอน 10 ประการ ซึ่งเป็นการตรวจสอบว่าเมื่อใดก็ตามที่เกิดการเรียนหรือการสอนตามตัวชี้วัดเหล่านี้ เมื่อนั้นได้เกิดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแล้ว ดังนี้

1. ผู้สอนเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ
2. ผู้สอนจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่ปลูกเร้าสนใจและเสริมแรงให้ผู้เรียน
3. ผู้สอนเอาใจใส่นักเรียนเป็นรายบุคคลและแสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่าง
4. ผู้สอนจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์
5. ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกคิด ฝึกทำ และฝึกปรับปรุงตัวเอง
6. ผู้สอนส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม
7. ผู้สอนใช้สื่อการสอนฝึกการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้
8. ผู้สอนใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง
9. ผู้สอนฝึกฝนกิริยามารยาทและวินัยตามวิถีวัฒนธรรมไทย
10. ผู้สอนสังเกตและประเมินผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

เกิดการเรียนรู้

ทั่วถึง

ทศนา แคมมณี และ คณะ (2540: 12-14) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่า บทบาทของผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ดังนี้

1. บทบาทด้านการเตรียมการ ได้แก่

1.1 การเตรียมตนเอง ผู้สอนจะต้องเตรียมตนเองให้พร้อมสำหรับบทบาทและแหล่งผู้ให้ความรู้ (Resource Person) ซึ่งต้องอธิบายคำแนะนำคำปรึกษาให้ข้อมูลความรู้ที่ชัดเจนแก่ผู้เรียนรวมทั้งแหล่งเรียนรู้ที่จะแนะนำให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าการทดลองปฏิบัติ ในหัวข้อเนื้อหาที่ตนเองรับผิดชอบรวมทั้งข้อมูลและประสบการณ์อื่นๆที่เกี่ยวข้องที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน

1.2 การเตรียมแหล่งข้อมูล เมื่อบทบาทครูไม่ใช่ผู้บอกเล่าความรู้สักอีกต่อไป ผู้สอนจึงต้องเตรียมแหล่งข้อมูลความรู้แก่ผู้เรียนทั้งในรูปแบบของสื่อการสอน ใบความรู้ และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆที่จะช่วยประกอบกิจกรรมในห้องเรียนหรือศูนย์การเรียนรู้ต่างๆ เช่น ศูนย์วิทยบริการ ศูนย์สื่อห้องสมุด ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องปฏิบัติการวิชาการต่างๆ ห้องพิพิธภัณฑ์ในโรงเรียน ทั้งนี้รวมถึงแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนด้วย ซึ่งผู้สอนสามารถสำรวจบัญชีรายชื่อ หนังสือ อุปกรณ์หรือสิ่งต่างๆไว้สำหรับผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าตามกำหนดในกิจกรรมการเรียนรู้หรือศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมทั้งในและนอกเวลาเรียน

1.3 การเตรียมกิจกรรมการเรียนการสอน บทบาทของผู้สอนก่อนการเรียนการสอนทุกครั้ง คือ การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด ผู้สอนจะต้องวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้ได้สาระเนื้อหาของข้อมูลความรู้ อันจะนำไปสู่การออกแบบกิจกรรมการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีบทบาทการเรียนที่กำหนด โดยบทบาทในส่วนนี้ ผู้สอนจะทำหน้าที่คล้ายผู้จัดการ (Manager) ที่กำหนดบทบาทการเรียนรู้และความรับผิดชอบแก่ผู้เรียนให้เขาได้ทำกิจกรรมตามความต้องการ ความสามารถและความสนใจของแต่ละคน

1.4 การเตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์เมื่อออกแบบหรือกำหนดกิจกรรมการเรียนแล้วผู้สอนจะต้องพิจารณาและกำหนดว่าจะใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ใดเพื่อให้กิจกรรมการเรียนดังกล่าวแล้วบรรลุผลแล้วจัดเตรียมให้พร้อมบทบาทของผู้สอนตรงนี้จะเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) เพื่อให้การเรียนรู้บรรลุเป้าหมาย

1.5 การเตรียมการวัดและประเมินผลบทบาทในด้านการเตรียมการประการหนึ่งคือการเตรียมวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นโดยการวัดให้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ และวัดให้ครอบคลุมทั้งในส่วนของกระบวนการ (Process) และผลงาน (Product) ที่เกิดขึ้นทั้งด้านพุทธิพิสัย (Cognitive) จิตพิสัย (Affective) และทักษะ (Skill) โดยเตรียมวิธีการวัดและเครื่องมือวัดให้พร้อมก่อนทุกครั้งบทบาทด้านการประเมินผลเป็นบทบาทที่ผู้สอนต้องดำเนินการเพื่อตรวจสอบว่าสามารถจัดการเรียนการสอนบรรลุผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่ทั้งนี้ครูควรเตรียมเครื่องมือและวิธีการให้พร้อมก่อนขั้นตอนการวัดและประเมินผลทุกครั้งและการวัดควรให้ครอบคลุมทุกด้านโดยเน้นการวัดจากสภาพจริง (Authentic Measurement) จากการปฏิบัติ (Performance) และจากแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) ซึ่งในการวัดและประเมินผลนั้นนอกจากผู้สอนจะเป็นผู้วัดและประเมินเองแล้วผู้เรียนและสมาชิกของแต่ละกลุ่มควรมีบทบาทร่วมวัดและประเมินตนเองและกลุ่มด้วย

กรมวิชาการ (2543: 13-15) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่า คุณลักษณะของครูในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

1. การเตรียมการสอน

1.1 ศึกษาและวิเคราะห์เรื่องที่จะสอนให้เข้าใจ

1.2 ศึกษาแหล่งความรู้ที่หลากหลาย

1.3 วางแผนการสอน

1.3.1 กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน

1.3.2 วิเคราะห์เนื้อหาและความคิดรวบยอด และกำหนดรายละเอียดให้

ชัดเจน

1.3.3 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด

1.3.4 กำหนดวิธีการประเมินผลการเรียนรู้

1.4 จัดเตรียม

1.4.1 สื่อ วัสดุการเรียนการสอนให้เพียงพอสำหรับผู้เรียน

1.4.2 เอกสาร หนังสือ หรือข้อมูลต่าง ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน

1.4.3 ติดต่อแหล่งความรู้ต่างๆ ซึ่งอาจจะเป็นบุคคลสถานที่

1.4.4 เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

1.4.5 ห้องเรียน หรือสถานที่เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2. การสอน

2.1 สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี

2.2 กระตุ้นผู้เรียนให้สนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

2.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่เตรียมเอาไว้ โดยมีการปรับเปลี่ยนให้

เหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์ที่เป็นจริง

2.3.1 ดูแลให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมต่างๆ แก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น

2.3.2 อำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้

2.3.3 กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างเต็มที่

2.3.4 สังเกตและบันทึกพฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

รวมทั้งเหตุการณ์ที่จะส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดขึ้นขณะทำกิจกรรม

2.3.5 ให้คำแนะนำ และข้อมูลต่างๆ แก่ผู้เรียนตามความจำเป็น

2.3.6 บันทึกปัญหาและข้อขัดข้องต่างๆ ในการดำเนินกิจกรรม

เพื่อการปรับปรุงกิจกรรมให้ดีขึ้น

2.3.7 ให้ส่งเสริมแรงผู้เรียนตามความเหมาะสม

2.3.8 ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานการเรียนรู้ของผู้เรียนและให้ข้อมูล

เนื้อหา ความรู้เพิ่มเติมแก่ผู้เรียนตามความเหมาะสม

2.3.9 ให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมและกระบวนการ

เรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะตามความเหมาะสม

3. การประเมินผล

3.1 เก็บรวบรวมผลงาน และประเมินผลงานของผู้เรียน

3.2 ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอน

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2549: 44) ได้ให้ความหมายว่า มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนไว้ดังนี้

1. มีความรู้ความเข้าใจรู้เป้าหมายของการจัดการศึกษาและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. มีการวิเคราะห์ศักยภาพของผู้เรียนและเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคล

3. มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองและ

ผู้เรียน

5. มีการประเมินผลการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ที่จัดให้

ผู้เรียนและอิงพัฒนาการของผู้เรียน

6. มีการนำผลการประเมินมาปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้

เต็มตามศักยภาพ

7. มีการวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อและการเรียนรู้ของผู้เรียนและนำผลไปใช้พัฒนาผู้เรียน

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข (2550: 15-17) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะทำให้ผู้สอนในยุคปัจจุบันต้องปรับเปลี่ยน

บทบาทและได้เสนอบทบาทไว้ดังนี้ บทบาทของผู้สอนในยุคปัจจุบัน ผู้สอนต้องสอนหรือฝึกผู้เรียนดังนี้

1. ฝึกคิดคือสอนให้ผู้เรียนคิดเองเป็น

2. ฝึกให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าให้ลึกซึ้งในเรื่องใดเรื่องหนึ่งและมีการวิจัยค้นคว้า

3. ฝึกให้ผู้เรียนบริการสังคมคือสิ่งที่เรียนจะมีคุณค่าเมื่อได้ใช้ความรู้ให้เป็น

ประโยชน์ต่อสังคม ผู้สอนเป็นภูมิปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาให้ผู้เรียนตั้งแต่ตัวเล็กๆ ซึ่งเป็น

ประชากรที่สำคัญของโลก ผู้สอนเป็นตัววิญญูในการนำเด็กเข้าสู่ระบบของการเรียนรู้ บทบาทของ

ผู้สอนจึงเปลี่ยนจากผู้ให้ความรู้ ผู้บอกความรู้ (Telling, Talking) มาเป็นผู้ให้ผู้เรียนใช้กระบวนการ

(Process) คิดค้นหาความรู้ด้วยตนเองตลอดจนแก้ปัญหาด้วยตนเอง ผู้สอนจึงเปลี่ยนบทบาทจาก

ครูผู้สอน (Teacher) มาเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) คือ เป็นผู้เตรียมประสบการณ์สื่อ

การเรียนการสอนให้ผู้เรียนใช้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

บทบาทของผู้สอนกับการเรียนการสอนที่มีผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

1. เป็นผู้จัดการ (Manager) ครู-อาจารย์จะเป็นผู้กำหนดบทบาทให้ผู้เรียนทุกคน

ได้มีส่วนร่วมทำกิจกรรมแบ่งกลุ่มหรือจับคู่เป็นผู้มอบหมายงานหน้าที่ความรับผิดชอบแก่ผู้เรียนทุกคน

จัดการให้ทุกคนได้ทำงานที่เหมาะสมกับความสามารถความสนใจของตน

2. เป็นผู้ร่วมทำกิจกรรม (An Active Participant) เข้าร่วมทำกิจกรรมในกลุ่ม

จริงพร้อมทั้งให้ความคิดและความเห็นหรือเชื่อมโยงประสบการณ์ส่วนตัวของผู้เรียนขณะทำกิจกรรม

3. เป็นผู้ช่วยเหลือและแหล่งวิทยาการ (Helper and Resource) คอยให้คำตอบเมื่อผู้เรียนต้องการความช่วยเหลือทางวิชาการเพราะการให้ข้อมูลหรือความรู้ในขณะที่ยังต้องการจะช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

4. เป็นผู้สนับสนุนและเสริมแรง (Supporter and Encourager) ช่วยสนับสนุนด้านสื่ออุปกรณ์หรือให้คำแนะนำที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจเข้าร่วมกิจกรรมหรือฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง

5. เป็นผู้ติดตามตรวจสอบ (Monitor) คอยตรวจสอบงานที่ผู้เรียนผลิตขึ้นมาก่อนที่จะส่งต่อไปให้ผู้เรียนคนอื่นๆ โดยเฉพาะความ

ตาราง 2 เปรียบเทียบผลการเรียนรู้แบบผู้สอนเป็นสำคัญกับผู้เรียนเป็นสำคัญ

วิธีสอนแบบผู้สอนเป็นสำคัญ	วิธีสอนแบบผู้เรียนเป็นสำคัญ
1. ด้านบทบาทผู้สอน 2) มุ่งสอนเนื้อหาและการจำเนื้อหาได้ 3) จะบอกเล่าสั่งอธิบายเนื้อหา 4) ครูจะจัดกิจกรรมแบบ Passive Learning 5) ปฏิสัมพันธ์จะเป็นแบบทางเดียว	1. ด้านบทบาทผู้สอน 1) มุ่งพัฒนากระบวนการเรียนรู้ศักยภาพความคิด 2) กระตุ้นให้เด็กคิดและปฏิบัติตามความคิด 3) ครูจัดกิจกรรมแบบ Active Learning ครูจะเรียนร่วมกับผู้เรียนและคิดหาวิธีการใหม่ๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียน
ด้านผลที่เกิดกับผู้เรียน ด้านการคิดและด้านบุคลิกภาพ 1) คิดได้จำกัดคิดช้า 2) เกิดกระบวนการเรียนรู้แบบนิรนัย 3) จะมีบุคลิกภาพแบบพึ่งพาไม่เชื่ออำนาจในตน 4) เชื่อฟังทำตามง่าย	2. ด้านผลที่เกิดกับผู้เรียน ด้านการคิดและด้านบุคลิกภาพ 1) คิดเป็นเรียนรู้โดยการคิดแบบปฏิบัติ 2) เกิดกระบวนการเรียนรู้แบบอุปนัย 3) มีบุคลิกภาพแบบพึ่งตนเองเชื่ออำนาจในตน 4) ใช้เหตุใช้ผลวิเคราะห์สังเคราะห์

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน) (2554: 56-57) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่าผู้สอนสามารถจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

1. การกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการที่เป็นความคิดรวบยอด หลักการและความสัมพันธ์ รวมทั้งคุณลักษณะที่พึงประสงค์
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายบุคคล แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน
3. การออกแบบการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย
4. การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้

ตาราง 3 (ต่อ)

ตัวชี้วัดด้านผู้สอน การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ	นักวิชาการ								ความถี่
	พินิจประเมิน 2542	วัดนาพร ระงับทุกซ์ 2541	อรทัย มูลคำและคณะ 2542	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2541	กรมวิชาการ 2543	สมศ. 2548	พิมพ์พันธ์เดชะคุปต์ 2550	สมศ. 2554	
ผู้สอนได้ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้กล้าแสดงออก		/			/	/	/		4
ผู้สอนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร					/	/	/	/	4
ผู้สอนส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม			/						1
ผู้สอนประเมินผู้เรียนตามสภาพจริง	/	/	/	/	/	/	/	/	8
ผู้สอนได้ศึกษาค้นคว้าทำวิจัยในชั้นเรียน		/				/	/	/	4

จากตาราง 3 ผลการศึกษาและสังเคราะห์ตัวชี้วัดด้านผู้สอนที่มีความถี่ตั้งแต่ 4 ขึ้นไป ประกอบด้วย

1. มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร
2. จัดเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ
3. จัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่จูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
4. จัดกิจกรรมส่งเสริมการคิดอย่างสร้างสรรค์
5. ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้กล้าแสดงออก
6. เสริมแรงและเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล
7. ประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการเหมาะสมหลากหลาย
8. ศึกษาค้นคว้าทำวิจัยในชั้นเรียน

2. ด้านผู้เรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 ก) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่า ตัวชี้วัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้เรียนและผู้สอนไว้ดังนี้

1. ตัวชี้วัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้เรียน
 - 1.1 ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - 1.2 ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจนค้นพบความถนัดและวิธีการของตนเอง

1.3 ผู้เรียนทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มและมีความรับผิดชอบ
ในการทำงาน

1.4 ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลายและสร้างสรรค์จินตนาการ รวมทั้งได้
แสดงออกอย่างชัดเจนและมีเหตุผล

1.5 ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงให้ค้นหาคำตอบ แก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและ
ร่วมกับผู้อื่น

1.6 ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลและสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง

1.7 ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจ
ของตนเองอย่างมีความสุข

ไสว พักขาว (2542: 12) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่าคุณลักษณะของผู้เรียนใน
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เป็นสำคัญ 8 ประการ คือ

1. เป็นผู้ทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง
2. เป็นผู้แสวงหาความรู้
3. เลือกวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง
4. เรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม
5. สรุปความรู้
6. เลือกสิ่งที่จะเรียน
7. เลือกสื่อและแหล่งเรียนรู้
8. เลือกวิธีการประเมินผลการเรียนรู้

ระวีวรรณ โพธิ์วัง (2543: 20-21) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่าหลักการจัดการ
เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

1. ผู้เรียนเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ด้วยวิธีดังนี้ คือ แสวงหาข้อมูล ศึกษา
ทำความเข้าใจ วิเคราะห์ ตีความ แปลผล สังเกต สัมภาษณ์ ปฏิบัติจริง สังเคราะห์ข้อมูล สรุปความรู้
2. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้มากที่สุดและมีความรับผิดชอบใน
การทำงาน

3. ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดประสบการณ์ระหว่างกันมากที่สุด
4. ผู้เรียนได้เรียนกระบวนการความรู้ไปใช้กับผลงานที่ได้จากกระบวนการ
5. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน
6. ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงให้ค้นหาคำตอบ

พจนัน ปณฺ ทิโต ชเว

ตาราง 4 ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดด้านผู้เรียนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวชี้วัดด้านผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	นักวิชาการ			ความถี่
	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2541	สสวท 2542	กระทรวง โพธิ์รัง 2543	
ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	/	/		2
ผู้เรียนศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลและสร้างองค์ความรู้ด้วยวิธีการของตนเอง	/	/	/	3
ผู้เรียนเลือกสื่อและแหล่งเรียนรู้		/		1
ผู้เรียนทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มร่วมมือเรียนรู้	/	/	/	3
ผู้เรียนได้ฝึกคิดอย่างหลากหลายและได้แสดงออกอย่างมีเหตุผล				
ผู้เรียนเลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างเต็มที่	/	/	/	3
ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงให้หาคำตอบ การแก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและผู้อื่น	/		/	2
ผู้เรียนมีวินัยและความรับผิดชอบ	/		/	2
ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน			/	1
ผู้เรียนฝึกประเมิน ปรับปรุงตนเองและยอมรับผู้อื่น		/	/	2

จากตาราง 4 ผลการศึกษาและการสังเคราะห์ตัวชี้วัดด้านผู้เรียนที่มีความถี่ตั้งแต่ 2 ขึ้นไปประกอบด้วย

1. ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. ผู้เรียนเลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างเต็มที่
3. ผู้เรียนทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มร่วมมือเรียนรู้
4. ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงให้หาคำตอบ การแก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและผู้อื่น
5. ผู้เรียนฝึกตนเองให้มีวินัยและมีความรับผิดชอบในการทำงาน
6. ผู้เรียนศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลและสร้างองค์ความรู้ด้วยวิธีการของตนเอง
7. ผู้เรียนฝึกประเมิน ปรับปรุงตนเองและยอมรับผู้อื่น

3. ด้านผู้บริหาร

ผู้บริหารโรงเรียนถือว่าเป็นบุคคลที่สำคัญอย่างยิ่งคนหนึ่งที่จะผลักดันการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไปสู่ความสำเร็จเพราะผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่จะต้องคอยอำนวยความสะดวกให้คำปรึกษาให้คำแนะนำให้กำลังใจและรับการส่งเสริมอย่างจริงจังทั้งคำพูดและการปฏิบัติซึ่งมีนักการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้เสนอบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่สามารถปฏิบัติให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและหากผู้บริหารสามารถปฏิบัติตามบทบาทดังกล่าวแล้วย่อมทำให้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประสบความสำเร็จซึ่งแนวคิดของนักวิชาการมีดังต่อไปนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2542: 27) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่าบทบาทของบริหารโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทในการส่งเสริมและพัฒนาจัดทำหลักสูตร
2. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
3. ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมกันจัดการเรียนการสอน
4. สนับสนุนให้มีการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน
5. ส่งเสริมการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอน
6. พัฒนาครูและบุคลากรให้รู้และเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน
7. ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชนในการจัดการเรียนการสอน
8. ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 ก: 67) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรมีบทบาทในการบริหารสถานศึกษาที่จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญดังนี้

1. ปรับเปลี่ยนแนวคิดในการบริหารเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้โดยสนับสนุนให้ผู้บริหารมีส่วนร่วมกับผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
 2. กำหนดแผนยุทธศาสตร์ แผนงานโครงการในการพัฒนาโรงเรียนไว้ในธรรมนูญโรงเรียนที่มีแผนงานในการปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวทางการจัดการศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
 3. นำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้ในการกำหนดนโยบายของสถานศึกษา
 4. บริหารจัดการให้เอื้ออำนวยความสะดวกให้ครูผู้สอนมีเสรีในการคิดพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ทำวิจัยในชั้นเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนครูการทำงานเป็นทีมเพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้ให้ได้ตามมาตรฐานหลักสูตร
 5. พัฒนาสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้มีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้สามารถใช้แหล่งเรียนรู้ต่างๆเป็นห้องเรียน
 6. จัดให้มีระบบนิเทศภายในช่วยเหลือครูในด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้
- อย่างต่อเนื่อง

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2541: 79 – 83) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่าบทบาทของผู้บริหารในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ดังนี้

1. จัดทำแผนงานโครงการเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน
 - 1.1 กำหนดนโยบายของโรงเรียน
 - 1.2 กำหนดความต้องการจำเป็นด้านต่างๆ
 - 1.3 จัดทำแผนงานโครงการ
2. การพัฒนาบุคลากร
 - 2.1 การปรับกระบวนทัศน์เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 2.2 การพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิควิธีการ
3. การเตรียมสิ่งสนับสนุน
 - 3.1 การเตรียมแหล่งค้นคว้าสำหรับผู้เรียน
 - 3.2 การเตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์
4. การบริหารและบริการหลักสูตรเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน
 - 4.1 การจัดให้มีรายวิชาเลือกตามโครงสร้างหลักสูตรที่หลากหลาย
 - 4.2 การจัดกิจกรรมให้เอื้อต่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน
 - 4.3 การจัดบรรยากาศเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการศึกษาค้นคว้าใฝ่รู้ใฝ่เรียน
 - 4.4 การจัดบริการแนะแนวอย่างมีประสิทธิภาพ
5. การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจ
6. การดำเนินการจัดการเรียนการสอน
 - 6.1 จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียน
 - 6.2 สนับสนุนให้ครูผู้สอนทำงานเป็นกลุ่มหรือเป็นคณะ
7. การจัดระบบนิเทศภายในกำกับติดตาม
8. การประเมินผลการปฏิบัติงานการนำผลการประเมินเป็นข้อมูลป้อนกลับ

เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการ

สมบัติ คชสิทธิ์ (2551) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่าบทบาทของผู้บริหารในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ดังนี้

- 1.การจัดทำแผนงานโครงการเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน
2. การพัฒนาบุคลากรคนคือหัวใจของการพัฒนาการพัฒนาบุคลากรจึงเป็นยุทธศาสตร์สำคัญเบื้องต้นของการพัฒนาทุกด้านเพื่อให้แผนงานโครงการบรรลุจุดมุ่งหมายขั้นตอนของการพัฒนาบุคลากร
3. การเตรียมสิ่งสนับสนุนเป็นการเตรียมความพร้อมด้านการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อส่งเสริมการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนในลักษณะต่างๆ และเพื่อให้ครูสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้วิธีการสอนหลากหลายน่าสนใจ
4. การบริหารและบริการหลักสูตรเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนการบริหารและบริหารหลักสูตรให้เอื้อและสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นสิ่งที่

สำคัญที่จะช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้และฝึกปฏิบัติทักษะต่างๆ ด้วยตนเองโรงเรียนสามารถดำเนินการบริหารและบริการหลักสูตร

5. การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจการประชาสัมพันธ์เป็นขั้นตอนสำคัญขั้นตอนหนึ่งที่จะช่วยให้บุคลากรทุกฝ่ายของโรงเรียนรวมทั้งผู้เรียนและผู้ปกครองได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

6. การดำเนินการจัดการเรียนการสอนเมื่อเตรียมการด้านต่างๆ พร้อมแล้วครูผู้สอนก็จะดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่ได้วางแผนไว้เพื่อให้แนวคิดเกิดประสิทธิผลในทางปฏิบัติ

7. การจัดระบบนิเทศภายในกำกับติดตามเป็นขั้นตอนซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนาการเรียนการสอน

8. การประเมินผลการปฏิบัติงานการพัฒนาการเรียนการสอนที่จะประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน

9. การนำผลการประเมินเป็นข้อมูลป้อนกลับเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงาน สุริย ี มูลคำ (2543) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่าบทบาทของผู้บริหารในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ 6 ประการ คือ

1. ผู้บริหารต้องจัดระบบประกันคุณภาพการเรียนการสอน
2. ส่งเสริมและให้ความสำคัญกับกิจกรรมการเรียนการสอน
3. ส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองและใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเต็มที่เต็มเวลา

4. สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ขึ้นภายในโรงเรียน

5. จัดทำ จัดหาสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างเต็มที่และให้เพียงพอ ติดตามผลความก้าวหน้าในการจัดการเรียนการสอนตลอดเวลา

6. ติดต่อสร้างความมั่นใจกับผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอน

นวลจิตต์ เชาวศิริตพงศ์ (2545: 36-39) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่าผู้บริหารมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้การศึกษาประสบความสำเร็จ ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นคนไทยที่สมบูรณ์ ดังที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดไว้ในความมุ่งหมายและหลักการซึ่งต้องการให้คนไทยมีความสมบูรณ์ทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้กระบวนการการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญยังช่วยปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องให้กับผู้เรียนเกี่ยวกับความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การพึ่งพาตนเอง การใฝ่รู้อยู่เสมอ การเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความเสมอภาค การเคารพกฎหมาย ความรู้สากล ประชาธิปไตยศิลปวัฒนธรรมของชาติ และการเห็นความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

ผู้บริหาร จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการบริหารจัดการแบบเดิมที่เคยใช้ เพื่อตอบรับกับกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือการบริหารจัดการที่เน้นบุคคลเป็นสำคัญ ซึ่งคำนึงถึงความแตกต่าง ความสนใจ ความเอื้ออาทร ความต้องการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคน วิสัยทัศน์นี้จะส่งผลให้ผู้บริหารปรับพฤติกรรมการบริหารให้เป็นแบบอย่างแก่ครูซึ่งจะถ่ายทอด พฤติกรรมการเรียนการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1. การพัฒนาหลักสูตร

ผู้บริหารจำเป็นต้องพัฒนาหลักสูตรให้เป็นหลักสูตรที่ทันสมัย สอดคล้องกับ สภาพปัจจุบันและเป็นหลักสูตรบูรณาการ แม้ว่าหลักสูตรยังคงแบ่งเป็นรายวิชา หรือกลุ่มวิชามีตาราง เรียนเป็นกรอบควบคุมค่อนข้างเคร่งครัด ไม่ยืดหยุ่น แต่ในอนาคตโรงเรียนจะมีอิสระในการ บริหารงานวิชาการ จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องวางแผนการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนา หลักสูตรให้เป็นหลักสูตรที่แท้จริงของท้องถิ่นให้ได้ หลักสูตรบูรณาการเป็นหลักสูตรซึ่งเหมาะกับการ จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะผู้เรียนจะเป็นจะเรียนรู้ด้วยตนเองจาก กิจกรรมหลากหลาย ซึ่งครูในฐานะผู้อำนวยความสะดวกเป็นผู้จัดให้ ดังนั้นการสะท้อนองค์ความรู้ ความคิดความรู้สึก จากการที่ได้ปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียนจะมีลักษณะที่หลากหลายและเป็นองค์ความรู้ จากหลายวิชา หลักสูตร บูรณาการจึงเป็นหลักสูตรที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. การจัดหาแหล่งเรียนรู้

เนื่องจากการจัดการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต้องตอบสนองความแตกต่างระหว่าง บุคคล จึงจำเป็นต้องมีกิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนเลือกเรียนรู้ตามความสนใจแหล่งเรียนรู้ เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ เรือนเพาะชำ สวนหย่อม ห้องจริยศึกษา ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องพลศึกษา ห้องพยาบาล ห้องครัวเป็นต้น แหล่งการเรียนรู้ที่กล่าวมานี้ มีอยู่ในสถานศึกษาตามปกติอยู่แล้ว หาก ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เหล่านี้ให้เป็นระบบ วางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ จัดตั้ง บุคลากรรับผิดชอบดูแล มีการควบคุมกำกับ และติดตามประเมินผลการใช้แหล่งการเรียนรู้ รวมทั้ง แสวงหาแหล่งการเรียนรู้ใหม่ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและความต้องการของครู ในฐานะผู้อำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้ จะทำให้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมี ประสิทธิภาพมากขึ้น

3. การวิจัยในชั้นเรียน

ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของครูให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญจะมีปัญหาวิจัยมากมายที่ทำทลายความสามารถของครูในการค้นพบองค์ความรู้ใหม่ เพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนต่อไป ผู้บริหารอาจเชิญวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญ เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนมาให้ความรู้เบื้องต้น ให้ครูมีโอกาสดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียนด้วยตนเอง และนำผลการวิจัยไปใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนได้อย่างแท้จริง ควรปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อ การวิจัยว่าไม่ใช่เรื่องยาก ไม่จำเป็นต้องใช้สถิติขั้นสูงที่ย่างยากซับซ้อนก็สามารถทำได้ เป็นสิ่งที่ผู้บริหาร ควรให้ความสนใจและสื่อสารให้บุคลากรได้เข้าใจตรงกันนับแต่เบื้องต้นก่อน

4. การจัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้

ผู้บริหารควรจัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ไว้ให้พร้อมสำหรับบริการแก่ครู จัดระบบการผลิต การยืม การเก็บรักษา การซ่อมแซมให้ทันสมัยอยู่เสมอ รวมทั้งควรสำรวจความต้องการการใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ สำหรับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการวางแผนดำเนินการต่อไป

5. การจัดสรรงบประมาณสนับสนุน

งบประมาณสนับสนุนถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารจำเป็นต้องจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ปรับปรุง แหล่งการเรียนรู้ให้พร้อมสำหรับบริการ ซ่อมแซมอาคารสถานที่ ฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรที่ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การพัฒนาหลักสูตรให้เป็นหลักสูตรบูรณาการ การเขียนแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การสนับสนุนงบประมาณการวิจัยในชั้นเรียน เป็นต้น

ตาราง 5 ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดด้านผู้บริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวชี้วัดด้านผู้บริหาร การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	นักวิชาการ						ความถี่
	กระทรวงศึกษาธิการ 2542	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ	วัฒนธรรมจังหวัด 2541	สมบัติคุณสิทธิ์ 2551	สวัญญูคำ 2542	นวสิทธิ์ เขียวศิริดิษฐ์และคณะ 2545	
ส่งเสริมการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	/	/	/	/	/	/	3
ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยกันจัดการเรียนการสอน	/	/	/	/	/	/	1
ส่งเสริมการบริหารและพัฒนาหลักสูตร	/	/	/	/	/	/	5
ส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้โดยสนับสนุนให้ผู้บริหารมีส่วนร่วมกับผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	/	/	/	/	/	/	1
ส่งเสริมการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน	/	/	/	/	/	/	6
ส่งเสริมการนำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้ในการกำหนดนโยบายของสถานศึกษา	/	/	/	/	/	/	1

ตาราง 5 (ต่อ)

ตัวชี้วัดด้านผู้บริหาร การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	นวัตกรรมการ						ความถี่
	กระทรวงศึกษาธิการ 2542	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2543	วัฒนธรรมการศึกษารัฐ 2541	สมบัตินวัตกรรม 2551	สุวิทย์มูลา 2542	นวลจิตต์ เขียวศิริพิงษ์และคณะ 2545	
ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้รู้และเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	/	/	/	/	/		5
ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	/	/	/		/	/	5
ส่งเสริมการบริการแนะแนวอย่างมีประสิทธิภาพ			/				1
ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน	/	/	/			/	4
ส่งเสริมประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	/		/	/			3
การประเมินผลการปฏิบัติงานการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน			/	/			2
ส่งเสริมการนิเทศภายใน กำกับ ติดตาม การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	/	/	/		/		4

จากตาราง 5 ผลการศึกษาและสังเคราะห์ตัวชี้วัดด้านผู้บริหารที่มีความถี่ตั้งแต่ 3 ขึ้นไป ประกอบด้วย

1. ส่งเสริมการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. ส่งเสริมการบริหารและพัฒนาหลักสูตร
3. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. ส่งเสริมการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน
5. ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้รู้และเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน

7. ส่งเสริมประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

8. ส่งเสริมการนิเทศภายใน กำกับ ติดตามการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน

กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหมายถึงการจัดการศึกษาที่ยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดโดยกระบวนการจัดการศึกษาจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในระดับการอุดมศึกษาตามแนวทางเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งมุ่งพัฒนาความรู้และทักษะทางวิชาชีพทักษะชีวิตและทักษะสังคม

ทศนา แคมมณี (2545) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี
2. กระตุ้นผู้เรียนให้สนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม
3. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนที่ได้เตรียมไว้ โดยอาจมีการปรับแผนให้

เหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์ที่เป็นจริง

- 3.1 ดูแลให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมต่างๆ แก้ปัญหาที่เกิดขึ้น
- 3.2 อำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้
- 3.3 กระตุ้นผู้เรียนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างเต็มที่
- 3.4 สังเกตและบันทึกพฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้ง

เหตุการณ์ที่จะส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดขึ้นในขณะกระทำกิจกรรม

- 3.5 ให้คำแนะนำ และข้อมูลต่างๆ แก่ผู้เรียนตามความจำเป็น
- 3.6 บันทึกปัญหาและข้อขัดข้องต่างๆในการดำเนินกิจกรรม เพื่อการปรับปรุง

กิจกรรมให้ดีขึ้น

- 3.7 ให้การเสริมแรงตามความเหมาะสม
- 3.8 ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานการเรียนรู้ของผู้เรียนและอาจให้ข้อมูลเนื้อหา ความรู้ เพิ่มเติมแก่ผู้เรียนตามความเหมาะสม
- 3.9 ให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้

ของผู้เรียน และให้ข้อเสนอแนะตามความเหมาะสม

คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ (2543: 21-22) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่าความสำเร็จในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด หรือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จะประสบผลสำเร็จได้ต้องอาศัยปัจจัยสนับสนุนดังต่อไปนี้

1. กระบวนการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดี ถ้าผู้เรียนมีโอกาสคิด ทำ สร้างสรรค์โดยครูช่วยจัดบรรยากาศการเรียนรู้ จัดสื่อ และสรุปสาระการเรียนรู้ร่วมกัน

2. คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความสามารถทางสติปัญญา อารมณ์ สังคม ความพร้อมของร่างกาย และจิตใจ และสร้างโอกาสให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง

3. สารการเรียนรู้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับวัย ความถนัด ความสนใจของผู้เรียนและความคาดหวังของสังคม ทั้งนี้ผลการเรียนรู้จากสาระและกระบวนการ จะต้องทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดี และมีความสุขในการเรียน

4. แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและพอเพียงที่จะให้ผู้เรียนได้ใช้เป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้ ตามความถนัด ความสนใจ

5. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับครู และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน มีลักษณะเป็นกัลยาณมิตรที่ช่วยเหลือเกื้อกูลห่วงใย มีกิจกรรมร่วมกันในกระบวนการเรียนรู้

6. ศิษย์มีความศรัทธาต่อผู้สอน สาระที่เรียนรวมทั้งกระบวนการที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ ผู้เรียนใฝ่รู้ มีใจรักที่จะเรียนรู้ ทั้งนี้ครูต้องมีความเชื่อว่าศิษย์ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ และวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

7. สาระและกระบวนการเรียนรู้เชื่อมโยงกับเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัวของผู้เรียน จนผู้เรียนสามารถนำผลจากการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตจริง

8. กระบวนการเรียนรู้ มีการเชื่อมโยงกับเครือข่ายอื่นๆ เช่น ชุมชน ครอบครัว องค์กรต่างๆ เพื่อสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกันให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้สูงสุด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 ข) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่า ลักษณะกระบวนการจัดการเรียนรู้ในสาระของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไว้ดังนี้

1. มีการจัดเนื้อหาที่สอดคล้องกับความสนใจความถนัดของผู้เรียน
2. ให้มีการเรียนรู้จากประสบการณ์และฝึกนิสัยรักการอ่าน
3. จัดให้มีการฝึกทักษะกระบวนการและการจัดการ
4. มีการผสมผสานเนื้อหาสาระด้านต่างๆอย่างสมดุล
5. จัดการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และรอบรู้
6. จัดให้มีการเรียนรู้ได้ตลอดเวลาทุกสถานที่และให้ชุมชนมีส่วนร่วมจัดการเรียนรู้

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน) (2549: 46) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่ากระทรวงศึกษาธิการกล่าวไว้ว่าสถานศึกษามีการจัดหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

1. มีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น
2. มีรายวิชา/กิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสนใจ
3. มีการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความถนัดและความ

ความสามารถของผู้เรียน

4. มีการส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ และสื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้

5. มีการจัดระบบการบันทึก การรายงานผล และการส่งต่อข้อมูลของผู้เรียน

6. มีระบบนิเทศการสอนและนำผลไปปรับปรุงการสอนอย่างสม่ำเสมอ

7. มีการนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน

ชนาธิป พรกุล แคทท์ (2545) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่ากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีวิธีการจัดกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. ขั้นการเตรียมการสอนหมายถึงกระบวนการจัดกิจกรรมด้านเตรียมการสอนของผู้สอนประกอบด้วยการเตรียมตนเองการเตรียมแหล่งข้อมูลเตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์เตรียมกิจกรรมการเรียนการสอนและเตรียมการวัดผลประเมินผล

2. การนำเข้าสู่บทเรียนหมายถึงการจัดกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมของผู้เรียนหรือเพื่อทบทวนความรู้เดิมเชื่อมโยงกับสิ่งที่จะเรียนรู้ใหม่ซึ่งอาจใช้เกมส์หรือใช้กิจกรรมที่มีความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่จะสอน

3. ขั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหมายถึงการจัดกิจกรรมตามหลักการเพื่อให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้เพื่อตนเองมีปฏิสัมพันธ์ช่วยกันเรียนรู้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้มีผลงานและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้

4. ขั้นการวัดผลประเมินผลหมายถึงการดำเนินการวัดผลและประเมินผลของครูผู้สอนโดยวัดและประเมินผลตามสภาพจริงจากการปฏิบัติจากแฟ้มสะสมงานรวมทั้งผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินตนเองด้วย

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2544) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่า คุณลักษณะของผู้เรียนในกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไว้ดังนี้

1. มีส่วนรวมในกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการศึกษา ค้นคว้า คิดวิเคราะห์ ลง

มือปฏิบัติ และสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง

2. มีอิสระในการเรียนรู้สิ่งที่ตนสนใจ และได้รับการส่งเสริมให้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

3. แสดงออกถึงการเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ (5ส) ได้แก่ สติปัญญาความรู้ ความคิด ความสนใจกระตือรือร้นแล้วตั้งใจเรียน การสืบเสาะ- ค้นคว้าหาข้อมูลหรือความรู้การนำเสนอถ่ายทอดความรู้ที่ได้รับให้ผู้อื่นเข้าใจ การสร้างสรรค์บูรณาการและประยุกต์ความรู้ที่ได้รับการไปใช้ในชีวิตจริงหรือสถานการณ์ใหม่ตามความเหมาะสม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544: 79) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหมายถึงการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุดโดยให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงได้คิดเองปฏิบัติเองและมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลหรือแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายจนสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเองและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตได้โดยครูเป็นผู้วางแผนร่วมกับผู้เรียนจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ กระตุ้นท้าทายให้กำลังใจและช่วยแก้ปัญหาหรือชี้แนะแนวทางการแสวงหาความรู้ที่ถูกต้องให้แก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคลซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดลักษณะกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ 9 ประการคือ

1. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่นทั้งในและนอกโรงเรียน กิจกรรมเหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน

2. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนฝึกค้นคว้า สังเกต รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ คิดอย่างหลากหลาย สร้างสรรค์ และสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

3. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้และแสวงหาคำตอบด้วยตนเอง

4. มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

5. มีการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกและส่งเสริมคุณภาพและจริยธรรมของผู้เรียน

6. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาสุนทรียภาพอย่างครบถ้วน ทั้งด้านดนตรี ศิลปะและกีฬา

7. ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และการมีความรับผิดชอบต่อกลุ่ม

8. การประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง

9. ผู้เรียนรักโรงเรียนของตนและมีความกระตือรือร้นในการไปโรงเรียน

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน) (2549: 79) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่าสถานศึกษามีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญดังนี้

1. มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีอาคารสถานที่ที่เหมาะสม

2. มีการส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน

3. มีการให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศทุกรูปแบบที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

4. ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด พื้นที่สีเขียว และสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอและอยู่ในสภาพใช้ได้ดี

5. การจัดและใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่

6. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน

7. รายวิชา/กิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสนใจ

8. การส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ และสื่ออุปกรณ์การเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

9. การจัดระบบการบันทึก การรายงานผล และการส่งต่อข้อมูลของผู้เรียน

10. ระบบการนิเทศการเรียนการสอนและนำผลไปปรับปรุงการสอนอยู่เสมอ

11. การนำแหล่งการเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน

12. การจัดและพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนที่เข้มแข็งและทั่วถึง

13. การจัดกิจกรรมส่งเสริมและตอบสนองความสามารถทางวิชาการและความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน

14. การจัดกิจกรรมส่งเสริมและตอบสนองความสามารถพิเศษ และความถนัดของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ

15. การจัดกิจกรรมส่งเสริมค่านิยมที่ดีงาม
16. การจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านศิลปะ ดนตรี/นาฏศิลป์ และกีฬา/นันทนาการ
17. การจัดกิจกรรมสืบสานและสร้างสรรค์ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย
18. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย

ตาราง 6 ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวชี้วัดด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	นักวิชาการ								ความถี่
	ศึกษา แผนแม่บท 2542	สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา 2543	สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษาแห่งชาติ และ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา 2549	ทบวง 2544	กรมวิชาการ 2544	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2544	สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2549)		
สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีเพื่อให้เกิดการเรียนรู้	/	/						2	
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนที่ได้เตรียมไว้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์ที่เป็นจริง	/		/	/				3	
การส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบ ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น		/				/	/	3	
สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียนมีลักษณะเป็น กัลยาณมิตร		/						1	
บันทึกปัญหาและข้อขัดข้องต่างๆในการดำเนินกิจกรรมเพื่อปรับปรุง กิจกรรมให้ดีขึ้น	/							1	
การจัดรายวิชา/กิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสนใจ		/	/	/		/	/	5	
การพัฒนาสื่อ แหล่งเรียนรู้ อุปกรณ์การเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้		/	/	/		/	/	5	
กระบวนการเรียนรู้มีการเชื่อมโยงกับเครือข่ายอื่นๆ		/						1	
การให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อต่อการเรียนรู้							/	1	
การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน			/			/	/	3	
จัดให้มีการเรียนรู้ทุกเวลาทุกสถานที่และให้ชุมชนมีส่วนร่วมจัดการเรียนรู้			/					1	
มีการบูรณาการสุนทรียภาพด้านดนตรี ศิลปะและกีฬาในกิจกรรมการเรียน การสอน			/			/	/	3	

ตาราง 6 (ต่อ)

ตัวชี้วัดด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	นักวิชาการ								ความถี่
	ศึกษานิเทศก์ 2542	ศึกษานิเทศก์ 2543	ศึกษานิเทศก์ 2544	ศึกษานิเทศก์ 2545	ศึกษานิเทศก์ 2546	ศึกษานิเทศก์ 2547	ศึกษานิเทศก์ 2548	ศึกษานิเทศก์ 2549	
การเรียนรู้จากประสบการณ์และฝึกนิสัยรักการอ่าน			/						1
การประเมินพัฒนาการของผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการ หลากหลายและต่อเนื่อง					/		/	/	3

จากตาราง 6 ผลการศึกษาและสังเคราะห์ตัวชี้วัดด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีความถี่ตั้งแต่ 3 ขึ้นไปประกอบด้วย

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนที่ได้เตรียมไว้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์ที่เป็นจริง
2. การจัดรายวิชา/กิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสนใจ
3. การส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ที่ตอบสนองความถนัดและความสามารถของผู้เรียน
4. การพัฒนาสื่อ แหล่งเรียนรู้ อุปกรณ์การเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้
5. การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
6. การบูรณาการสุนทรียภาพด้านดนตรี ศิลปะและกีฬาในกิจกรรมการเรียนการสอน
7. การส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
8. การประเมินพัฒนาการของผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายและต่อเนื่อง

การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion: FGD)

1. แนวคิดและความหมายการสนทนากลุ่ม

การสนทนากลุ่มเป็นเทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพวิธีหนึ่งที่เป็นส่วนผสมของเทคนิควิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับกลุ่มคนจำนวนหนึ่งที่ถูกเลือกมารวมกันอย่างเจาะจงตามคุณสมบัติที่นักวิจัยกำหนดเพื่อการสนทนาโต้ตอบ หรือการอภิปรายกลุ่มร่วมกันโดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะเจาะจงเพื่อหาข้อมูลที่ถูกต้องและตรงประเด็น

มีนักวิชาการหลายท่านให้คำอธิบายเกี่ยวกับการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion: FGD) ไว้ ดังนี้

ชาย โพธิ์สีตา (2547: 223) ได้ให้ความหมายว่า การสนทนากลุ่ม (Focus Group) คือกลุ่มคนที่ถูกจัดขึ้นมาเพื่อการสนทนาหรืออภิปรายกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะหาข้อมูลที่ถูกต้องตรงประเด็น สำหรับการตอบคำถามการวิจัยเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ดีที่สุด ตรงตามจุดมุ่งหมายการศึกษา โดยผ่านการปฏิสัมพันธ์ต่อกันของสมาชิกในวงสนทนากลุ่ม

เพ็ญพักตร์ อุทิศ (2547: 9) ได้ให้ความหมายว่า การสนทนากลุ่ม คือ เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพวิธีหนึ่ง ซึ่งใช้ในการสนทนากลุ่มสมาชิกที่มีลักษณะเหมือนกัน ประมาณ 6 -12 คน โดยมีผู้ดำเนินการสนทนา เป็นผู้สร้างให้เกิดบรรยากาศของความเป็นกันเองในกลุ่ม จุดประเด็นคำถาม (ซึ่งนักวิจัยอยากหาคำตอบจากกลุ่ม) และคอยกระตุ้นให้สมาชิกกลุ่มผู้ร่วมสนทนาได้มีการพูดคุย ซักถามและโต้ตอบกันอย่างกว้างขวางและเป็นธรรมชาติ โดยทั่วไปอาจใช้เวลาการสนทนนานประมาณ 45 นาทีถึงชั่วโมงครึ่ง

อรุณี อ่อนสวัสดิ์ (2551: 146) ได้ให้ความหมายว่า การสนทนากลุ่ม (Focus Group) คือ การร่วมพูดคุยกันอย่างสนิสนมระหว่างผู้นำการสนทนาและผู้ร่วมสนทนา หรือระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญหรือผู้รู้ (Key Informants) การสนทนากลุ่มควรมีสมาชิกในวงสนทนา 7-8 คน เพื่อให้มีการโต้แย้งได้พอเหมาะ ผู้นำการสนทนาต้องกำหนดประเด็นคำถามล่วงหน้า โดยมีคำถามหลักหรือคำถามประเด็นหลักของการศึกษา การเตรียมประเด็นคำถาม คำถามทุกข้อต้องประกอบด้วยตัวแปร นำตัวแปรมาสร้างคำถามที่สามารถตอบวัตถุประสงค์ได้ชัดเจน คำถามแต่ละข้อต้องตั้งสมมุติฐานย่อยๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เพื่อให้ได้คำตอบในเชิงเหตุผล

รัตนะ บัวสนธ์ (2551: 112-113) ให้ความหมายว่า การสนทนากลุ่ม (Focus Group) คือ การให้บุคคลกลุ่มหนึ่งที่นักวิจัยคัดเลือกมา สนทนาโต้ตอบ แสดงความรู้สึกนึกคิดซึ่งกันและกันในประเด็นต่างๆ ที่นักวิจัยกำหนดขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย การสนทนากลุ่มจัดเป็นการรวบรวมข้อมูล ที่เป็นการผสมเทคนิควิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participant observation) และการสัมภาษณ์รายบุคคล (individual interview) กล่าวคือ นักวิจัยสามารถที่จะทำการสังเกตพฤติกรรมต่อกับกิริยาของบุคคลในกลุ่มสนทนาได้ และในขณะเดียวกันนักวิจัยก็อาจจะทำการซักถามบุคคลใดบุคคลหนึ่งในประเด็นใดๆ ที่สงสัยก็ได้

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion: FGD) คือการจัดรูปแบบการสนทนาผู้ทรงคุณวุฒิหรือกลุ่มบุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่ถูกเลือกมาแบบเจาะจงเพื่อปฏิสัมพันธ์กันอย่างมีแบบแผนในการอภิปรายให้เห็นในประเด็นปัญหาที่เฉพาะเจาะจง หรือใช้ในการกำหนดสมมติฐานใหม่

2. องค์ประกอบที่สำคัญในการจัดสนทนากลุ่ม

เพ็ญพักตร์ อุทิศ (2547: 17) ได้อธิบายเกี่ยวกับองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion: FGD) ว่ามีดังนี้

1. บุคลากรที่เกี่ยวข้อง (Personnel)
2. ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator / Facilitator)
3. ผู้จดบันทึกการสนทนา (Note taker / Recorder)
4. ผู้ช่วยทั่วไป (Assistant / Caretaker)
5. แนวทางในการสนทนากลุ่ม (Group Discussion Guide)
6. อุปกรณ์สนาม (Field Instrument)
7. แบบฟอร์มคัดเลือกกลุ่มผู้เข้าร่วมสนทนา (Screening Form)
8. สิ่งเสริมสร้างบรรยากาศ (Refreshment & Snack)
9. ของสมนาคุณแก่ผู้เข้าร่วมสนทนา (Remuneration)
10. สถานที่และระยะเวลา (Location and Time)

3. คุณลักษณะและบทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

1. คุณลักษณะของผู้ดำเนินการสนทนา (Characteristics of Moderator / Facilitator) ผู้ดำเนินการสนทนาถือเป็นบุคคลสำคัญที่ทำให้การสนทนาบรรลุเป้าหมาย จึงต้องมีคุณลักษณะ ดังนี้

- 1.1 รู้ถึงความต้องการหรือเป้าหมายของโครงการเป็นอย่างดี
- 1.2 มีบุคลิกภาพดี
- 1.3 มีมนุษยสัมพันธ์ สุภาพ อ่อนโยน มีอารมณ์ขัน
- 1.4 สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้
- 1.5 สามารถพูดหรือใช้ภาษาท้องถิ่นเพื่อการสื่อสารได้ดี

2. บทบาทหน้าที่ของผู้ดำเนินการสนทนา

- 2.1 การสร้างบรรยากาศอย่างเป็นกันเอง
- 2.2 ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดสนทนากลุ่ม
- 2.3 ขอความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็นและยินยอมให้มีการบันทึกข้อมูล
- 2.4 ควบคุมประเด็น และจังหวะของการสนทนาและเวลา
- 2.5 ทำตัวเสมือน ผู้เรียนรู้ (เป็นผู้ฟังที่ดี ไม่แสดงความคิดเห็น)
- 2.6 ให้ผู้สนทนาได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรี ยืดหยุ่น เปิดใจ อดทนต่อการรบกวน/

ไม่ร่วมมือ

- 2.7 ระมัดระวังน้ำเสียงและท่าที
- 2.8 สังเกตพฤติกรรมของผู้ร่วมสนทนา

3. บทบาทหน้าที่ของผู้จัดบันทึกการสนทนา

วาดแผนผังการนั่งของผู้ร่วมสนทนาทุกคน พร้อมมีหมายเลขและชื่อกำกับไว้เพื่อประโยชน์ในการจัดบันทึก และการสังเกตพฤติกรรม จัดบันทึกการสนทนา โดยการสังเกตและตั้งใจฟัง พร้อมบันทึกตามความเป็นจริง (ถ้อยคำ ปฏิกริยา) ถอดเทปการสนทนาด้วยตนเอง ข้อควรระวัง ไม่ต้องร่วมสนทนาด้วย

1. บทบาทหน้าที่ของผู้ช่วยทั่วไป

จัดเตรียมอุปกรณ์สนามให้พร้อม จัดสถานที่และความพร้อมในการสนทนา กลุ่มคอยควบคุมเครื่องบันทึกเสียงและเปลี่ยนเทปขณะที่ทำการสนทนา อำนวยความสะดวกแก่ผู้ดำเนินการสนทนาและผู้จัดบันทึก ดูแลบริการเครื่องดื่มและของขบเคี้ยวแก่ผู้ร่วมสนทนา อำนวยความสะดวกทั่ว ๆ ไป

2. แนวทางในการสนทนากลุ่ม (Group Discussion Guide)

เป็นแนวคำถามที่ใช้ในการดำเนินการสนทนากลุ่มซึ่งต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ควรมีประมาณ 6 – 10 คำถาม เป็นคำถามปลายเปิด เช่น “คุณคิดอย่างไรเกี่ยวกับเรื่องของจิตวิญญาณ” “คุณรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับ...” “คุณได้ข้อมูลเกี่ยวกับ...มาได้อย่างไร”

3. อุปกรณ์สนาม (Field Instrument)

เครื่องบันทึกเสียงและอุปกรณ์ควรมีสำรองเพื่อป้องกันการผิดพลาด

4. แบบฟอร์มการคัดเลือกกลุ่มผู้ร่วมสนทนาต้องคัดเลือกให้ได้ผู้เข้าร่วมสนทนาที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน (Homogeneous) หรืออยู่ในกลุ่มเดียวกัน เช่น เพศ อายุ อาชีพ เชื้อชาติ สถานภาพสมรส

4. ขั้นตอนการจัดสนทนากลุ่ม

การจัดสนทนากลุ่ม สามารถนำมาใช้ในช่วงเริ่มต้นระหว่างการศึกษา เพื่อประเมินผล กระบวนการหรือพัฒนากิจกรรมการดำเนินการวิจัยหรือหลังจากการวิจัยที่ได้ดำเนินการเสร็จสมบูรณ์เพื่อการตรวจสอบยืนยันข้อมูล (Triangulation) และการตรวจสอบความสมบูรณ์ (Validity Checking)

มีนักวิชาการหลายท่านให้คำอธิบายเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดสนทนากลุ่ม ไว้ ดังนี้

ชาย โพธิ์สีตา (2547: 223) ได้อธิบายว่า การจัดสนทนากลุ่ม มีขั้นตอนการดำเนินการ 9 ขั้นตอน ในแต่ละขั้นตอนสัมพันธ์กับกิจกรรมในขั้นตอนอื่น ถ้ามีการปรับหรือเปลี่ยนแปลงกิจกรรมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง ก็อาจมีความจำเป็นที่จะต้องปรับกิจกรรมในขั้นตอนอื่นตามไปด้วย ขั้นตอนหลัก ๆ ของการดำเนินการสนทนากลุ่ม ดังภาพประกอบ 2

พูน ปณ จิต ชีเว

ภาพประกอบ 2 แผนภูมิแสดงขั้นตอนสำคัญของการดำเนินการวิจัยแบบสนทนากลุ่ม

ที่มา : ชาย โพธิ์สีตา (2547: 223)

นงนภัส คู่ขวัญ เทียงกมล (2551: 109) ได้อธิบายว่า การวิจัยแบบสนทนากลุ่ม มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. การเตรียมการประชุมการอภิปรายกลุ่ม (Preparing for Session)
 - 1.1 ระบุวัตถุประสงค์หลักของการประชุม
 - 1.2 พัฒนาคำถามที่เหมาะสมประมาณ 6 คำถาม อย่างระมัดระวัง
 - 1.3 วางแผนการประชุมกลุ่ม
 - 1.4 เตรียมเชิญสมาชิกที่มีศักยภาพ (Call potential Members) และติดตามการเชิญ ด้วยการแจ้งเกี่ยวกับวาระการประชุม เวลาที่ใช้ประชุม และรายงานคำถามที่อภิปรายกันในกลุ่ม จัดเตรียมสำเนาวาระการประชุม
 - 1.5 ประมาณ 3 วันก่อนมีการประชุม โทรศัพท์เตือนสมาชิกให้เข้าประชุมตามวันนัดหมายการประชุม
2. การพัฒนาคำถาม (Developing Questions)
 - 2.1 พัฒนาประมาณ 5 – 6 คำถาม การประชุมอย่างน้อยใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมงครึ่ง สำหรับการถามคำถาม ประมาณ 5 –6 คำถาม สำหรับสมาชิกกลุ่มที่มีประมาณ 6 –10 คน ดังกล่าว
 - 2.2 ผู้ดำเนินกระบวนการกลุ่มต้องถามตนเองเสมอว่า ปัญหาอะไรที่ต้องการรู้ หรือมีความต้องการอะไรที่ต้องการรู้ ที่จะต้องเก็บรวบรวมระหว่างการประชุมกลุ่ม

2.3 การประชุมกลุ่ม เป็นพื้นฐานของการสัมภาษณ์ทวิคูณ (Multiple Interviews) ดังนั้น จึงมีแนวทางหลายแนวทางในการประชุมกลุ่มที่มีพื้นฐานที่เหมือนกันหลายประการในการนำการสัมภาษณ์กลุ่ม หรือการอภิปรายกลุ่ม

3. การวางแผนการประชุม (Planning the Session)

3.1 การจัดตารางวางแผนการประชุม

3.2 เตรียมอาหารว่าง ดำเนินการประชุมในห้อง

3.3 ความเท่าเทียมกันของสมาชิกในการแสดงความคิดเห็น โดยคำนึงถึงกฎพื้นฐาน (Ground Rules) คือ รักษาการเน้นประเด็นที่ต้องการ รักษาแรงขับเคลื่อนมุ่งสู่ประเด็นที่ต้องการ ทำให้เข้าใจคำถามตรงประเด็นที่ตั้งไว้

3.4 ระเบียบวาระการประชุม

3.5 จำนวนสมาชิกกลุ่มที่เหมาะสม

3.6 วางแผนบันทึกการประชุม

4. การอำนวยความสะดวกระหว่างการประชุม (Facilitating the Session)

4.1 เป้าหมายหลักของการอำนวยความสะดวกหรือการรวบรวมข้อมูล
ข่าวสารที่เป็นประโยชน์เพื่อบรรลุเป้าหมายของการประชุม

4.2 แนะนำผู้ดำเนินการประชุมและผู้ช่วยหากจำเป็นต้องมี

4.3 อธิบายวิธีการที่จะใช้ในการบันทึกการประชุม

4.4 ดำเนินการตามวาระการประชุม

4.5 ข้อควรระมัดระวังในการใช้คำถามก่อนที่จะกล่าวและเคารพในความคิดเห็นสมาชิก

4.6 การสรุปประเด็นอภิปรายต้องชัดเจนและสมาชิกไขเพิ่มเติมได้

4.7 สมาชิกในการสนทนากลุ่มต้องเคารพศักดิ์ศรี ความคิดสมาชิกอื่น

5. สิ่งที่ต้องดำเนินหลังการสนทนากลุ่ม

5.1 ตรวจสอบการบันทึกเทป (ถ้ามี)

5.2 จัดบันทึกเพิ่มเติมเพื่อความกระจ่างชัดในการจัดบันทึกที่ทำไว้แล้ว

5.3 เขียนการสังเกตที่ได้จากระหว่างการประชุม

รัตนะ บัวสนธ์ (2551: 269) ได้อธิบายว่า การจัดสนทนากลุ่ม มีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้ดำเนินการสนทนา นับว่าเป็นบุคคลสำคัญและมีบทบาทมากในการสนทนากลุ่ม เพราะเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่ควบคุมประเด็นและบรรยากาศการสนทนากลุ่ม ให้เป็นไปอย่างตรงประเด็นและราบรื่น ตลอดจนทำให้สมาชิกอื่น ๆ ในกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นกันอย่างทั่วถึง

2. ผู้ร่วมการสนทนาหรือสมาชิกที่ได้รับการคัดเลือกตามคุณสมบัติหรือตามตัวแปรที่สอดคล้องกับเงื่อนไขตามที่ผู้วิจัยต้องการ

3. ผู้จัดบันทึกและผู้ให้บริการทั่วไปเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่และบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสนทนาทั้งข้อมูลที่เป็นคำพูดของสมาชิกเท่าที่จะจดได้ทันและข้อมูลที่ไม่ใช่คำพูด แต่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นขณะสนทนา เช่น อากัปกริยา ท่าทางการแสดงสีหน้าของผู้ทำการสนทนาเมื่อทำการโต้ตอบหรือการนั่งเงียบ เป็นต้น ข้อมูลดังกล่าวจะช่วยในการตีความสรุปรายงาน

การวิจัยต่อไป ทั้งนี้ในการจัดบันทึก ผู้บันทึกจะใส่ชื่อสมาชิกที่เป็นผู้พูดหรือผู้แสดงความอากัปกิริยา ดังกล่าวด้วยเพื่อป้องกันการลืม นอกจากนี้ผู้จัดบันทึกยังอาจช่วยเตือนพิธีกรแจกคำถามได้ทั่วถึงกับสมาชิกทุกคน

4. ผู้ให้บริการทั่วไป เป็นบุคคลที่ทำหน้าที่ให้บริการในด้านต่าง ๆ ในการสนทนา เพื่อให้การดำเนินการสนทนาเป็นไปอย่างราบรื่นไม่มีติดขัดเช่น การให้บริการน้ำดื่ม กาแฟ ขนมหรือของขบเคี้ยว การบันทึกเทปและการเปลี่ยนเทปบันทึก รวมทั้งป้องกันบุคคลที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสนทนาเข้ามารบกวนขัดจังหวะการสนทนา

จากที่กล่าวมาข้างต้น การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion: FGD) มีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดปัญหาและวัตถุประสงค์ของการจัดสนทนากลุ่ม
2. กำหนดประเด็นการสนทนากลุ่มและสร้างกรอบแนวคิด
3. กำหนดกลุ่มเป้าหมายหรือประชากรกลุ่มตัวอย่างและคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างร่วมสนทนากลุ่ม
4. วางแผนเกี่ยวกับระยะเวลา และสถานที่ในการจัดสนทนากลุ่ม
5. ออกแบบแนวคำถาม
6. สร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator)
- ผู้จัดบันทึก (Note taker) และผู้ช่วยทั่วไป (Assistant)
7. การจัดเตรียมการดำเนินสนทนากลุ่ม ได้แก่ การเตรียมสถานที่ กำหนด
8. วันเวลาและอุปกรณ์ที่จำเป็น
9. ดำเนินตามลำดับกรอบแนวคิดและประเด็นการสนทนากลุ่ม
10. ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล

5. ประโยชน์ของการจัดสนทนากลุ่ม

การสนทนากลุ่มเป็นเทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพวิธีหนึ่ง ที่เป็นส่วนผสมของเทคนิควิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสังเกตอย่างมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับกลุ่มคนจำนวนหนึ่งที่ถูกเลือกมารวมกันอย่างเจาะจงตามคุณสมบัติที่นักวิจัยกำหนดเพื่อการสนทนาโต้ตอบ หรือการอภิปรายร่วมกันโดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะเจาะจงเพื่อที่จะหาข้อมูลที่ถูกต้องตรงประเด็นสำหรับการตอบคำถามการวิจัยเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ

มีนักวิชาการหลายท่านให้คำอธิบายเกี่ยวกับประโยชน์ของเทคนิคการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion: FGD) ไว้ ดังนี้

นงนภัส คูวรัญญู เทียงกมล (2551: 227) ได้อธิบายว่า การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion: FGD) มีประโยชน์ ดังนี้

1. การอภิปรายกลุ่มเป็นการวิจัยที่เหมือนกับการวิจัยเชิงคุณภาพอื่น ๆ ที่สามารถได้ข้อมูลที่ลึกมากกว่าที่สมาชิกคิด และยังสามารถชี้ได้ว่าทำไมจึงคิดเช่นนั้น
2. สามารถค้นพบฉันทามติและความต้องการประสบการณ์ ความชอบ และการสันนิษฐานของสมาชิกที่หลากหลาย

3. ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์กลุ่ม เช่น สมาชิกสามารถสร้างความคิดจากความคิดและข้อเสนอแนะของสมาชิกในกลุ่ม

4. ได้ข้อเสนอแนะที่คาดคิดมาก่อนและมุมมองใหม่ ๆ จะค้นพบโดยง่าย

5. การประสานใจที่พร้อมเพรียงระหว่างผู้ดำเนินการอภิปราย และสมาชิกในกลุ่มจะสามารถให้กำลังใจสมาชิกให้แสดงความรู้สึกลึกซึ้งเต็มที่และจริงใจ

รัตน์ บัณฑิต (2551: 269) ได้อธิบายว่า การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion: FGD) มีประโยชน์ ดังนี้

1. ประหยัดงบประมาณและสามารถดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว

2. ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นความจริงจำนวนมากและเป็นข้อมูลที่อยู่ในรูปภาษาพูดของผู้ร่วมสนทนากลุ่มโดยตรง ข้อมูลที่ได้จึงเป็นการเผยความจริงในประเด็นเดียวกัน

3. การสนทนากลุ่มเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคคลหลาย ๆ คน ไปพร้อมกันทำให้ผู้ร่วมสนทนากลุ่มแสดงความคิดเห็น

4. เหมาะอย่างยิ่งสำหรับเก็บข้อมูลบุคคลที่อ่านหนังสือไม่ออก

5. สามารถใช้วิธีการที่สะท้อนกลับคำตอบของผู้ร่วมสนทนาเพื่อเป็นการยืนยันคำตอบและช่วยตีความคำตอบได้ถูกต้อง

6. เพื่อประเมินโครงการทางการศึกษาที่ได้ดำเนินไปแล้ว

7. เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือการวิจัยบางประเภท เช่น แบบสอบถาม รวมทั้งใช้เป็นแนวทางในการหาคำตอบเพิ่มเติมให้กับงานวิจัยทางการศึกษาบางเรื่อง เพื่อให้ได้คำตอบที่ชัดเจนมากขึ้น

6. ศักยภาพและข้อจำกัด

ในปัจจุบันวิธีการวิจัยแบบสนทนากลุ่มได้พัฒนาถึงจุดที่มีหลักการ และทฤษฎีรองรับที่มั่นคงพอสมควรจึงได้รับการยอมรับและถูกนำไปใช้อย่างกว้างขวางในวงการวิจัยหลายสาขาวิชา

ชาย โพธิ์สีดา (2547: 209) ได้อธิบายว่า การวิจัยแบบสนทนากลุ่มมีลักษณะเด่นหลายประการ ดังนี้

1. การสนทนากลุ่มเป็นวิธีที่ช่วยให้เก็บข้อมูลจากตัวอย่างจำนวนหลายคนได้ในเวลาอันสั้น และสามารถเสนอผลการศึกษาได้ในเวลาอันจำกัด

2. มีโครงสร้างที่ยืดหยุ่น สามารถปรับใช้ในการวิจัยเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ และใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้หลายแบบ

3. นักวิจัยสามารถเลือกใช้ตามต้องการ กล่าวคือ สามารถใช้เพื่อเสริมวิธีการวิจัยแบบอื่น ๆ ก็ได้ (เช่น ใช้ก่อนหรือหลังการวิจัยแบบสำรวจ) หรือจะใช้การวิจัยที่มีความสมบูรณ์เบ็ดเสร็จในตัวเองก็ได้

4. ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม เป็นข้อมูลที่ผ่านมาจากการเถียงโต้ตอบกันของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเอง ทำให้มั่นใจได้ในความถูกต้อง แม่นตรง ความน่าเชื่อถือ และความหลากหลายของข้อมูล

5. พลวัตกลุ่มซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินการสนทนาทำให้ข้อมูลที่ได้มีชีวิตชีวา

6. การสนทนากลุ่มเป็นวิธีที่ผู้ร่วมในวงสนทนา รู้สึกมีอำนาจ คือ สามารถดำเนินการสนทนาไปตามที่ตนเองอยากพูดอยากแสดงออกมาได้มากกว่าโดยไม่รู้สีกว่า “ถูกกำกับ” มากนัก เพราะอยู่ในกลุ่มคนที่มีคุณสมบัติพื้นฐานบางประการคล้ายกัน (Homogeneous Group) ย่อมทำให้ผู้พูดรู้สึกมั่นใจในการพูดหรือการแสดงออกมากกว่า เรื่องนี้เป็นข้อเท็จจริงทางจิตวิทยากลุ่ม (Group Psychology) การอภิปรายโต้ตอบกันเอง ทำให้ผู้ร่วมสนทนาสามารถคุมทิศทางของการสนทนาได้มากกว่าการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว ซึ่งนักวิจัยเป็นฝ่ายกำหนดเนื้อหาของการสนทนาเป็นส่วนสำคัญ

ด้วยเหตุนี้ ส่วนดีของผู้เข้าร่วมสนทนาในการจัดสนทนากลุ่มที่ไม่ควรถูกมองข้าม คือ การให้โอกาสในกระบวนการตัดสินใจ การแสดงความคิดเห็นในฐานะผู้เชี่ยวชาญ และการให้โอกาสจะทำงานร่วมกับผู้วิจัย โดยสามารถเสริมกำลังให้แก่ผู้ร่วมสนทนา ถ้าดำเนินการไปได้ดีแล้วตามความเชื่อถือจะพัฒนาขึ้น และกลุ่มอาจจะค้นพบคำตอบของคำถามที่กำหนดไว้ การจัดสนทนากลุ่มอาจเป็นสิ่งที่น่ากลัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่มีสมาชิกที่ไม่สามารถพูดได้และขี้อาย จะทำให้การสนทนากลุ่มไม่เสริมกำลังให้แก่ผู้ร่วมสนทนาทุกคน และวิธีอื่นอาจก่อให้เกิดโอกาสให้แก่กลุ่มตัวอย่างได้ดีกว่า แต่ถ้าหากผู้ร่วมสนทนากลุ่มมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในสิ่งที่พวกเขารู้สึก จะทำให้การจัดสนทนากลุ่มในการวิจัยเกิดการเสริมกำลังที่สามารถส่งผลสำเร็จอย่างแท้จริง

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการจัดสนทนากลุ่มในการวิจัยมีข้อได้เปรียบหลายประการ แต่กับวิธีการวิจัยทุกวิธีต่างก็ต้องมีข้อจำกัด บางครั้งก็ถูกรอบงำโดยการวางแผนอย่างระมัดระวังหรือโดยจากผู้ดำเนินรายการ (Moderator) ก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้และเป็นลักษณะเฉพาะในแนวทางนี้ ผู้วิจัยหรือผู้ดำเนินรายการสามารถควบคุมข้อมูลที่เกิดขึ้นได้น้อยกว่า ทั้งวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพหรือการสัมภาษณ์ตัวต่อตัว ผู้ดำเนินรายการต้องเปิดโอกาสให้กลุ่มมีการพูดคุยซึ่งกันและกัน ถามคำถาม และแสดงข้อสงสัย ตลอดจนข้อคิดเห็นขณะที่ไม่มีการควบคุมการปฏิสัมพันธ์เพียงเล็กน้อย รวมทั้งการให้กลุ่มเข้าสู่ประเด็นตามหัวข้อที่ตั้งไว้

โดยธรรมชาติการจัดสนทนากลุ่มคือการใช้คำถามปลายเปิด (Open – ended) ไม่สามารถถูกกำหนดไว้ล่วงหน้าทั้งหมด และไม่ถูกกำหนดไว้ล่วงหน้าทั้งหมด และไม่ถูกคาดหวังเพียงว่าแต่ละบุคคลในกลุ่มสนทนาจะแสดงมุมมองเพียงแต่ของตนเท่านั้น ในกลุ่มจะมีการสนทนาในบริบทและวัฒนธรรมแต่ละบุคคลที่เป็นลักษณะพิเศษ ซึ่งบางครั้งอาจจะยากสำหรับผู้วิจัยที่จะสรุปความคิดเห็นของแต่ละคนได้อย่างชัดเจน ซึ่งสิ่งนี้ด้วยเป็นข้อจำกัดที่มีศักยภาพของการสนทนากลุ่ม

การวิเคราะห์การจัดกระทำข้อมูล(PNI)

1. การประเมินความต้องการจำเป็น

ความต้องการจำเป็น (Needs) เป็นสภาพปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไข ปรับปรุง เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคลหรือหน่วยงาน เป็นความแตกต่าง (gap) ระหว่างสิ่งที่เป็นอยู่ (What is) หรือสภาพที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง (What should be) (Witkin and Altschuld, 1995)

ส่วนการประเมินความต้องการจำเป็น (needs assessment) นั้นเป็นกระบวนการที่เป็นระบบเพื่อใช้ในการศึกษาความแตกต่าง (Discrepancy) หรือการศึกษาช่องว่าง (Gap) ระหว่างสภาพที่เป็นจริง (What is) กับสภาพที่ควรจะเป็น (What should be) นำมาจัดเรียงลำดับความสำคัญก่อนที่จะเลือกช่องว่างหรือความต้องการจำเป็น (Needs) ที่สำคัญที่สุดไปดำเนินการแก้ปัญหาต่อไป (Witkin and Altschuld, 1995; คมศร วงษ์รักษา, 2540)

2. ความหมายของการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช (2550: 23) ได้อธิบายนิยามเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นออกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทแรก การนิยามตามโมเดลความแตกต่าง และประเภทที่สอง การนิยามตามโมเดลการแก้ปัญหา

1. การนิยามตามโมเดลความแตกต่าง (Discrepancy Model) หมายถึง ความแตกต่างระหว่างสิ่งที่มุ่งหวังกับสิ่งที่มีอยู่จริง นิยามนี้ยังสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก กำหนดความต้องการจำเป็นในลักษณะของความแตกต่างของผลที่เกิดขึ้น แต่ไม่ได้กำหนดว่าต้องมีความแตกต่างกันเท่าใด จึงจะถือว่าเป็น “ความต้องการจำเป็น” กลุ่มที่สอง กำหนดความต้องการจำเป็นว่าเป็นความแตกต่างของผลที่เกิดขึ้นก็ได้หรือไม่ก็ได้ แต่เกณฑ์การพิจารณาว่าจะเป็นความต้องการจำเป็นหรือไม่ ให้พิจารณาจากประโยชน์ที่ได้รับหากความจำเป็นได้รับการตอบสนองหรือความเสียหาย หรือผลเสียที่จะเกิดขึ้น หากความต้องการจำเป็นไม่ได้รับการตอบสนอง นิยามตามโมเดลนี้ เรียกว่า “Performance Needs”

2. การนิยามตามโมเดลการแก้ปัญหา (Solution Model) หมายถึง สิ่งที่ต้องการและจำเป็นต้องทำให้ได้ หรือทำให้เกิดหรือทำให้มี ซึ่งหากไม่ได้รับจะอยู่ในสภาพที่ไม่พึงประสงค์ นิยามโมเดลนี้ เรียกว่า “Treatment Needs”

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล และคณะ (2549) ให้ความหมายไว้ว่า เป็นกระบวนการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ควรจะเป็นและสิ่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน หากมีความขัดแย้งระหว่างความแตกต่างที่พบก็จะชี้ให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นเช่นในองค์กรหรือหน่วยงาน ผู้บริหารวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเพื่อหาความสามารถที่ต้องพัฒนาของบุคลากรโดยนำความสามารถมาตรฐาน (สิ่งที่ควรจะเป็น) ในการดำเนินงานลบด้วยความสามารถที่บุคลากรมีอยู่จริง (สิ่งที่เป็นอยู่) จะได้ความสามารถที่ต้องการพัฒนา (ความแตกต่าง) ซึ่งจะนำไปสู่การจัดหลักสูตรฝึกอบรมบุคลากรต่อไป Kauffman and Danul (1979) ให้ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็นไว้ดังนี้

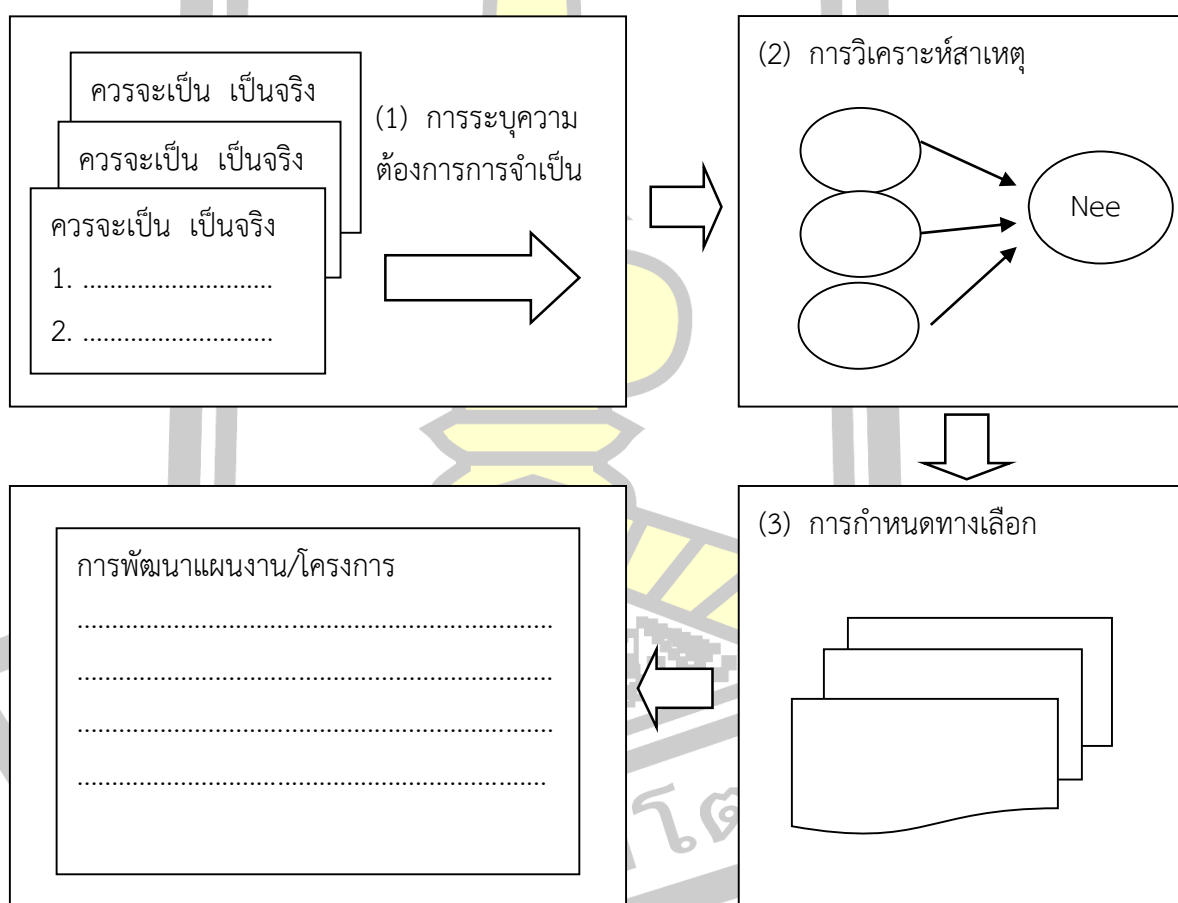
1. การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการหาความต้องการที่เป็นผลสุดท้ายหรือผลผลิตหรือผลลัพธ์ที่ได้
2. การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการสังเกต ทดลองเพื่อต้องการหาผลผลิตมาเทียบกับเกณฑ์แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาการ
3. การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการในการหาค่าความเที่ยง (reliability) ของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
4. การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการที่ใช้เป็นเครื่องมือชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างผลที่ได้กับผลที่ต้องการแล้วนำมาจัดเรียงลำดับความสำคัญก่อน

นำไปปฏิบัติ Witkin และ Altschuld (วิชัย เสวกงาม, 2552 อ้างอิงจาก Witkin and Altschuld (1995) ให้ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็นว่า คือกระบวนการที่เป็นระบบ เพื่อจัดเรียงลำดับความสำคัญก่อนหลังและการตัดสินใจ

จากความหมายของความต้องการจำเป็นดังกล่าว สรุปได้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น เป็นกระบวนการค้นหาความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นแล้ว หรือเป็นอยู่แล้วกับสิ่งที่ควรจะเป็นหรืออยากให้เป็น แล้วนำผลของความแตกต่างไปวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางไม่ให้เกิดความแตกต่างหรือทำให้มีความแตกต่างน้อยที่สุด

3. ขั้นตอนการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น

การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ มีกระบวนการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน คือ 1) การระบุความต้องการจำเป็น (Needs Identification) 2) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Analysis) และ 3) การกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาความต้องการจำเป็น (Needs Solution) การดำเนินงานทั้งสามขั้นตอน แสดงดังภาพประกอบ 3 ดังนี้

ภาพประกอบ 3 การประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์

ที่มา : สุวิมล ว่องวาณิช (2550: 80)

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล และคณะ (2549) ได้เสนอขั้นตอนการประเมินความจำเป็นของหลักสูตรไว้ดังนี้ สิ่งที่ต้องคำนึงถึงการประเมินความต้องการจำเป็นของหลักสูตร คือผู้ประเมินจะต้องพิจารณาถึงจุดมุ่งหมาย และสภาพแวดล้อมหรือบริบทของการประเมิน รวมทั้งลักษณะของการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับผลที่จะได้ในการประเมินความต้องการจำเป็นของหลักสูตร สรุปได้ดังนี้

1. ขั้นตอนการประเมิน (Reassessment) ในขั้นแรกนี้เป็นขั้นตอนของการสำรวจ (Exploration) ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย ๆ ดังนี้

- 1.1 การวางแผนสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็น
- 1.2 การนิยามหรือการกำหนดวัตถุประสงค์ทั่วไป สำหรับการประเมินความต้องการจำเป็น
- 1.3 กำหนดขอบเขตหลักของการประเมินความต้องการจำเป็นหลักและ/หรือประเด็นที่ต้องการประเมิน
- 1.4 กำหนดรายละเอียดและข้อมูลความต้องการตามขอบเขตที่จะประเมินซึ่งรวมถึงกลุ่มเป้าหมายในการประเมิน
- 1.5 ตัดสินใจกำหนดเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูล แหล่งข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการใช้ประโยชน์จากข้อมูล ผลที่ได้จากขั้นตอนนี้ คือ แผนเบื้องต้นสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็น และการนำไปใช้ในขั้นที่ 2 และ 3

2. ขั้นประเมิน (Assessment) หลังจากสำรวจความต้องการจำเป็นต่าง ๆ แล้วในขั้นนี้เป็นขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล (data gathering) ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

- 2.1 สรุปตัดสินใจกำหนดเกี่ยวกับบริบท ขอบเขต และสิ่งที่เกี่ยวข้องในการประเมินความต้องการจำเป็น
- 2.2 เก็บรวบรวมข้อมูลของความต้องการ ซึ่งในขั้นนี้ย่อมทำให้ทราบความต้องการของผู้รับบริการหรือกลุ่มเป้าหมาย
- 2.3 หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว นำข้อมูลที่ได้มาจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในเบื้องต้นระดับแรก
- 2.4 วิเคราะห์หาสาเหตุของความต้องการหรือประเด็นปัญหา
- 2.5 วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด ผลที่ได้ในขั้นประเมินคือความต้องการจำเป็นหรือปัญหาที่ต้องการการแก้ไขตามลำดับความสำคัญในระดับแรก

3. ขั้นหลังการประเมิน (Post assessment) เมื่อได้ผลการประเมินความต้องการจำเป็นแล้ว ในขั้นตอนนี้สำคัญขั้นตอนหนึ่ง คือ การทำผลการประเมินไปใช้ (Utilization) ประกอบด้วย

- 3.1 จัดเรียงลำดับ (Set Priority) ความสำคัญของความต้องการจำเป็น ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญและทำให้การประเมินความต้องการจำเป็นมีความสมบูรณ์
- 3.2 พิจารณาทางเลือกสำหรับการแก้ไขปัญหาจากข้อที่ 1 ทำให้ทราบปัญหาที่เร่งด่วนที่สุด ถ้าหากไม่นำมาแก้ปัญหาก็จะสูญเปล่าในการทำการประเมิน ดังนั้น จึงต้องช่วยกันพิจารณาหาทางเลือกสำหรับแก้ปัญหา
- 3.3 พัฒนาแผนการปฏิบัติเพื่อใช้ในการดำเนินงานต่อไป

3.4 ประเมินผลของการประเมินความต้องการจำเป็น

3.5 รายงานผลการประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช (2550) ได้สังเคราะห์ขั้นตอนในการประเมินความต้องการจำเป็น โดยการเจนนับ สรุปได้ดังนี้

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น
2. การกำหนดคำถามและขอบเขตของการประเมินความต้องการจำเป็น
3. กำหนดการประเมินความต้องการจำเป็น
 - 3.1 การกำหนดกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง
 - 3.2 การกำหนดวิธีการเก็บข้อมูล
 - 3.3 การกำหนดเครื่องมือเก็บข้อมูล
 - 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล
 - 3.5 การจัดทำรายงาน
 - 3.6 การใช้ผลประเมิน

4. ประเภทของวิธีการที่ใช้ในการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช (2550) ได้แบ่งประเภทของการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น จำแนกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรก เป็นการวิจัยประเภทความต้องการจำเป็นที่ใช้การวิเคราะห์ปฐมฐาน ได้แก่ การวิจัยสำรวจ การวิจัยอนาคต การวิจัยบรรยาย กลุ่มที่สอง เป็นการวิจัยทุติยฐาน เป็นการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นที่ได้จากการวิเคราะห์ทุติยฐาน กลุ่มที่สาม เป็นการวิจัยเพื่อประเมินงานวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (Meta Evaluation of Needs Assessment Research) เพื่อให้เข้าใจภาพรวมของวิธีการที่ใช้ในการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น จึงเสนอสังเขปของวิธีการที่ใช้ในการประเมินความจำเป็นของแต่ละวิธี ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การสำรวจ การระบุความต้องการจำเป็นที่ดำเนินการกันส่วนใหญ่ใช้วิธีการสำรวจ เรียกว่า การสำรวจความต้องการจำเป็น (Needs Survey) วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต เมื่อกำหนดประเด็นวิจัยว่าจะประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อจุดมุ่งหมายใด และระบุประเภทของความต้องการจำเป็นได้แล้วจึงทำการออกแบบการกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การสร้างเครื่องมือการวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล ขั้นตอนสำคัญสำหรับการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นสำหรับการวิจัยสำรวจ คือ การนิยามความต้องการจำเป็นว่าจะใช้นิยามความแตกต่าง (Discrepancy) หรือนิยามการแก้ไขปัญหา (Solution Definition) ซึ่งจะส่งผลต่อการสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล นอกจากนี้ต้องให้ความสำคัญกับการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นด้วย (Needs Prioritization)

2. การใช้แบบสอบถาม วิธีการที่ใช้การเก็บข้อมูลเพื่อประเมินความต้องการจำเป็น โดยใช้แบบสอบถามสามารถทำได้ทางไปรษณีย์ การสอบถามทางโทรศัพท์ การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามถือว่า เป็นการประเมินความต้องการจำเป็นที่เน้นการศึกษาจากกลุ่มเป้าหมายขนาดใหญ่และกว้าง และลักษณะของข้อมูลที่ได้เป็นการแสดงความรู้สึกหรือความคิดเห็นตามการรับรู้ของผู้ตอบ ความต้องการจำเป็นที่กำหนดด้วยวิธีการสำรวจด้วยแบบสอบถามเป็นความต้องการจำเป็น

ระดับกลุ่มบุคคลหรือระดับองค์การ ไม่ใช่ระดับบุคคล จุดมุ่งหมายของการสำรวจสามารถนำไปใช้ในการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ แต่ผลการประเมินความต้องการจำเป็นที่ได้รับจะนำไปใช้กับการพัฒนาการปฏิบัติงานขององค์การมากกว่าการพัฒนารายบุคคล เครื่องมือที่ใช้ในการระบุความต้องการจำเป็นด้วยแบบสอบถามส่วนใหญ่กำหนดรูปแบบการตอบเป็นมาตรฐานประมาณค่าซึ่งมีทั้งรูปแบบการตอบสนองเดี่ยว (Single Response Format) และรูปแบบการตอบสนองคู่ (Dual Response Format) โดยให้กลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลทั้งสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์จะให้

3. การสัมภาษณ์ วิธีการสำรวจด้วยการสัมภาษณ์ เป็นวิธีหนึ่งที่คนส่วนใหญ่นิยมใช้ เช่นเดียวกับแบบสอบถาม เพราะกระบวนการเก็บข้อมูลดำเนินการได้ง่าย ไม่ซับซ้อน แต่จะใช้เวลาในการเก็บข้อมูล เนื่องจากต้องใช้เวลาในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเป็นรายบุคคล วิธีการสัมภาษณ์สามารถใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ แต่ทั้งนี้ต้องเลือกบุคคลที่ให้สัมภาษณ์ให้เป็นผู้ที่เข้าใจสภาพบริบทขององค์การ หรือสถานการณ์ที่ต้องการประเมินความต้องการจำเป็น นอกจากนี้ก็วิจัยต้องมั่นใจในคุณภาพของผู้สัมภาษณ์ว่า มีทักษะความสามารถในการซักถาม ความจริงจากผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์

4. กระบวนการกลุ่ม เป็นวิธีการที่สามารถให้คำตอบแบบองค์รวมได้วิธีหนึ่งและสามารถนำไปใช้ได้หลายบริบท สามารถปฏิบัติได้ง่าย ใช้เวลาไม่มากนัก เป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมินความต้องการจำเป็น หลักการที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็นโดยใช้กระบวนการกลุ่ม คือ การทำงานแบบร่วมมือรวมพลัง เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้อง ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของงาน อันจะส่งผลต่อการนำผลการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นไปใช้ประโยชน์

5. การจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group Technique : FGT) เป็นวิธีการหนึ่งในการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์กลุ่มในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการฟังและการเรียนรู้จากกลุ่มผู้เข้าประชุม วิธีเก็บข้อมูลแบบนี้เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมและผู้ดำเนินการมีปฏิสัมพันธ์โดยการเผชิญหน้ากัน ทำให้เกิดพลังของกลุ่ม เพื่อไปกระตุ้นความคิดเห็นของตนเองและความคิดเห็นของผู้อื่นออกมาอย่างเปิดเผยและจริงใจในขณะดำเนินการ ทำให้ได้ข้อมูลที่มีความละเอียด ลึกซึ้ง ลุ่มลึก และมีแง่มุมต่าง ๆ ของความคิดและประสบการณ์ของคนในกลุ่ม สามารถดำเนินการได้รวดเร็ว ประหยัดเวลา กระบวนการกลุ่มจะทำให้เกิดการสื่อสารกันภายในกลุ่มระหว่างสมาชิกผู้เข้าร่วมกับผู้ดำเนินการอภิปราย และระหว่างสมาชิกด้วยกันเอง สามารถนำไปใช้ประโยชน์เพื่อกำหนดปัญหา การวางแผน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติและการประเมินผล การสนทนากลุ่มเริ่มด้วยการชี้แจงจุดมุ่งหมาย การเตรียมคำถามสำหรับการสัมภาษณ์กลุ่มจากคำถามทั่วไปจนถึงคำถามเจาะลึก ใช้คำถามง่าย ไม่ลำเอียงแต่เจาะจง การกำหนดและเลือกผู้เข้าร่วมกระบวนการที่มีภูมิหลังคล้ายกัน การเตรียมสถานที่ประชุมที่มีความเงียบ บทบาทของผู้ดำเนินการสนทนา คือต้องเป็นผู้ฟังที่ดีไม่เข้าไปมีส่วนในการแสดงความคิดเห็นกับสมาชิกอื่น หลังจากได้ข้อมูลแล้วก็ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยกำหนดค่าสำคัญ จัดกลุ่มข้อความที่เป็นประเด็นหลัก จัดกลุ่มคำตอบที่เป็นกลาง คำตอบทางลบ คำตอบทางบวก และข้อเสนอแนะ แปลความหมาย ในการรายงานผลจะมีทั้งข้อมูลเชิงปริมาณ เช่น จำนวนผู้เห็นด้วย และข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น การสะท้อนความรู้สึก อารมณ์ ประเด็นสำคัญ คือ

ต้องระวังเรื่องการเก็บรักษาความลับของผู้ให้ข้อมูล ไม่ควรระบุว่าความคิดเห็นที่น่าเสนอเป็นความเห็นหรือคำพูดของใคร

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล และคณะ (2549) ได้เสนอเทคนิคที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็น อาจสรุปได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. เทคนิคที่ใช้ในการสำรวจความต้องการจำเป็น การสำรวจความต้องการจำเป็นเป็นการระบุหรือแยกแยะว่าความต้องการจำเป็นอะไรเกิดขึ้นบ้าง โดยการสำรวจความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นหรือการสำรวจสภาพปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับว่าความต้องการจำเป็นนั้น ๆ เป็นความต้องการจำเป็นประเภทใด วิธีที่ใช้ในการสำรวจความต้องการจำเป็นมีหลายวิธี ทั้งวิธีการเชิงสำรวจกระบวนการกลุ่ม และเทคนิคเชิงอนาคต ดังนี้

1. วิธีการเชิงสำรวจ เช่น สำรวจโดยใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต การค้นคว้าจากเอกสาร การทดสอบ การวิเคราะห์งาน เทคนิคเหตุการณ์วิกฤต เป็นต้น

กระบวนการกลุ่ม เช่น กลุ่มควบคุมคุณภาพ (Quality Control) กลุ่มสมมติ (Nominal Group Technique) อาศรมความคิด (Community Forum) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview) การระดมสมอง (Brainstorming) ประชาพิจารณ์ (Public Hearing) เดคัม (DACUM) การสร้างแผนที่โน้ตส์ (Concept Mapping) เป็นต้น

เทคนิคเชิงอนาคต ได้แก่ เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) วิธีฉายภาพอนาคต (Scenarios) เทคนิควงล้ออนาคต (Future Wheel) และการศึกษาแนวโน้ม (Trend Studies) เป็นต้น โดยรายละเอียดของแต่ละวิธี ดังต่อไปนี้

1. การใช้แบบสอบถาม การสำรวจความต้องการจำเป็นโดยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย เนื่องจากเป็นวิธีที่คุ้นเคยและประหยัด สามารถรวบรวมข้อมูลจากคนจำนวนมาก ๆ ได้ การคำนวณค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ทำได้ง่าย ผู้ให้ข้อมูลสามารถแสดงความคิดเห็นแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ เพราะไม่ต้องเผชิญหน้ากับผู้เก็บข้อมูล การใช้แบบสอบถามอาจจำแนกได้หลายประเภทตามวัตถุประสงค์ของการใช้ เช่น แบบสอบถามที่มีรูปแบบการตอบที่แตกต่างกัน ได้แก่ การตอบแบบเดี่ยว และการตอบแบบพหุ เป็นต้น

2. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการสำรวจความต้องการจำเป็นที่ง่าย อาศัยการเผชิญหน้าโต้ตอบระหว่างผู้สัมภาษณ์กับผู้ถูกสัมภาษณ์ ทำให้เห็นบุคลิก ท่าทาง ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดของผู้ถูกสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์สามารถถามถึงปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน รวมถึงแนวทางแก้ไขปัญหา ทำให้ทราบถึงความต้องการจำเป็นของบุคคลเหล่านั้น การสัมภาษณ์ใช้รวบรวมข้อมูลได้จากผู้ให้ข้อมูลทุกระดับแม้จะอ่านเขียนไม่ได้ เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนการใช้คำถามมีความยืดหยุ่นสูง แต่การสัมภาษณ์ต้องใช้เวลานานและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายสูง หากต้องสัมภาษณ์บุคคลเป็นจำนวนมากข้อมูลจากการสัมภาษณ์ยากในการลงสรุปผล เพราะมาจากบุคคลที่หลากหลาย มีความแตกต่างกันทางความคิด วิธีการสัมภาษณ์อาจกระทำได้อีกวิธี เช่น

2.1 วิธีสัมภาษณ์แบบอิสระ โดยปล่อยให้ผู้ถูกสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ ทำให้ได้ข้อมูลจำนวนมาก แต่ค่อนข้างยากในการรวบรวมข้อมูล

2.2 วิธีสัมภาษณ์แบบกำหนดแนวทางข้อคำถามไว้ล่วงหน้า ทำให้ได้ข้อมูลตรงตามความต้องการของผู้สัมภาษณ์แต่อาจไม่ได้ข้อมูลที่มีความสำคัญ

3. การสังเกต เป็นวิธีการสำรวจความต้องการจำเป็นที่สามารถให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ โดยการสังเกตพฤติกรรมของบุคคล จัดบันทึกพฤติกรรมลงในเครื่องมือที่สร้างขึ้น เช่น แบบวัดความถี่ของการมีส่วนร่วมในกิจกรรม แบบตรวจสอบพฤติกรรมในการทำงาน ประเภทของการสังเกตสามารถแบ่งได้หลายประเภทตามเกณฑ์ต่อไปนี้

3.1 แบ่งตามการใช้เครื่องมือ ได้แก่ การสังเกตอย่างมีโครงสร้าง และการสังเกตอย่างไม่มีโครงสร้าง

3.2 แบ่งตามบทบาทของผู้สังเกต ได้แก่ การสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและการสังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วม

4. การค้นคว้าจากเอกสาร เป็นวิธีการสำรวจที่ศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ เช่น รายงานการประชุม บันทึก เอกสาร และหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษรต่าง ๆ เช่น นโยบายองค์กร รายงานประจำปี บันทึกรายงานการประชุม ประวัติพนักงาน เป็นต้น เอกสารเหล่านี้จะให้ข้อมูลใน 3 ลักษณะ คือ

4.1 สิ่งที่เกี่ยวข้องกับองค์กร ได้แก่ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ ภาระหน้าที่ โครงสร้าง นโยบาย แผนงาน ระเบียบปฏิบัติงาน ตลอดจนจำนวนบุคลากรและทรัพยากรอื่น

4.2 สิ่งที่เกี่ยวข้องกับบุคลากร ได้แก่ ปัญหาของผู้ปฏิบัติงานด้านการเข้า – ออกงาน การขาดงาน อุบัติเหตุจากการทำงาน ข้อร้องทุกข์ การพิจารณาความดีความชอบ เป็นต้น

4.3 สิ่งที่เกี่ยวข้องกับงานและสายทางเดินของงาน ได้แก่ ตำแหน่งหน้าที่งานที่เกี่ยวข้องกับการขึ้น – ลง ของผลงาน ค่าใช้จ่ายในการผลิต ความสิ้นเปลือง เป็นต้น ในการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตรระดับประเทศจะต้องมีการวิเคราะห์ตัวหลักสูตรเดิมเพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรที่ใช้อยู่มีอะไรที่บกพร่องล้าสมัย ผลจากการวิเคราะห์จะเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งในการพัฒนาหลักสูตรใหม่ นอกจากนี้ก็ต้องวิเคราะห์ข้อมูล หรือประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับตัวผู้เรียน ได้แก่ จำนวนผู้เรียนทั้งหมด จำนวนผู้เรียนแจกแจงตามเพศและอายุแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น หรือลดลงอัตราการมาเรียน อัตราการลาออกกลางคัน อัตราการเรียนต่ออัตราของผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาในแต่ละปี คะแนนผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ซึ่งข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้ได้จากการค้นคว้าเอกสาร ซึ่งเป็นรายงานการศึกษาของหน่วยราชการรายงานของโรงเรียน

5. การทดสอบ เป็นวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการวัดความสามารถ ความถนัด ความสนใจของบุคลากรในองค์กรหรือหน่วยงาน ทำให้ทราบความต้องการจำเป็นที่ชัดเจนในด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติ เช่น การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน สำหรับพ่อแม่ในชุมชนเกษตรกรรมชนบท จะต้องประเมินความต้องการจำเป็นโดยใช้แบบทดสอบความรู้เรื่องการเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของพ่อแม่ในชุมชนว่ามีเพียงพอถูกต้องแล้วหรือไม่ หรือการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์สำหรับครูประถมศึกษาผู้สร้างหลักสูตรจะต้องประเมินความต้องการจำเป็นโดยศึกษาว่าครูประถมศึกษามีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ถูกต้อง เพียงพอหรือไม่ ก็ต้องสร้างแบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์สำหรับครูประถมศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ทดสอบมีหลายประเภท เช่น แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ แบบทดสอบความถนัด แบบทดสอบบุคลิกภาพ แบบทดสอบการปฏิบัติงาน เป็นต้น

6. การวิเคราะห์งาน เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมและกิจกรรมในการทำงาน ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

6.1 ศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับองค์กร

6.2 ระบุตำแหน่งงานที่จะวิเคราะห์

6.3 เก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งอาจใช้เทคนิคการสังเกต การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม การใช้แบบบันทึก การปฏิบัติงานการทดลองลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และการใช้วิธีผสมผสาน

6.4 วิเคราะห์งานซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลออกมา 2 ส่วน คือ คำอธิบายงาน (Job Description) และคุณสมบัติของผู้ปฏิบัติงาน

7. เทคนิคเหตุการณ์วิกฤต (CIT) ใช้กับผู้ที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับงาน ในการอธิบายถึงเหตุการณ์วิกฤตของงานที่เกิดขึ้นว่าปฏิบัติได้มีประสิทธิภาพหรือไม่มีประสิทธิภาพ ในการอธิบายถึงเหตุการณ์นั้นจะใช้การสอบถามเพื่อให้บุคคลอธิบายว่ามีอะไรที่จะนำไปสู่สิ่งที่เกิดขึ้นเป็นประจำ ซึ่งเป็นผลมาจากพฤติกรรมภายใต้ความสามารถของการควบคุม เช่น การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพด้านการสอนให้แก่ครูประถมศึกษา อาจประเมินความต้องการจำเป็นโดยให้ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์เขียนบรรยายพฤติกรรมการสอนหรือสมรรถภาพด้านการสอนของครูที่ผู้บริหาร/ศึกษานิเทศก์ประทับใจและ และไม่ประทับใจออกมา เพื่อกำหนดเป็นสมรรถภาพด้านการสอนสำหรับหลักสูตรฝึกอบรมครูต่อไป

8. กลุ่มควบคุมคุณภาพ เป็นวิธีการหาความต้องการจำเป็น โดยมีหลักการว่า ผู้ที่ปฏิบัติงานได้ดีที่สุด กลุ่มควบคุมคุณภาพมีขั้นตอนของการดำเนินงานโดยใช้กลุ่มพนักงานประมาณ 10 คน ที่มีความสนใจที่จะเข้าร่วมกระบวนการกลุ่มโดยรวมกันระบุปัญหาในการทำงานวิเคราะห์ปัญหาและแก้ปัญหาก็เกี่ยวข้องกับการทำงานเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นทุกสัปดาห์ ๆ ละ 1 ครั้ง โดยกลุ่มพนักงานจะเลือกปัญหาขึ้นมาวิเคราะห์จัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้น จากนั้นร่วมกันหาสาเหตุของปัญหา แล้วเชิญผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมแนะนำวิธีการในการแก้ปัญหานั้นได้ ข้อสรุปของการแก้ปัญหาคือ ข้อดีของเทคนิคนี้คือ ข้อมูลที่ได้สามารถแก้ไขปัญหในการทำงานได้ตรงจุด และช่วยให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีในองค์กร ข้อจำกัดของเทคนิคนี้คือ ผู้นำกลุ่มต้องมีความสามารถในการระดมการสูง ผู้เข้าร่วมกระบวนการควรมีทักษะในการวัดผลที่ดี การกำหนดและการวิเคราะห์ปัญหาอาจทำให้หลักสูตรได้ชัดเจน ปัญหาที่ใช้ในการวิเคราะห์ด้วยเทคนิคนี้ไม่ควรมีความซับซ้อนมากเกินไป

9. เทคนิคกลุ่มสมมติ (Nominal Group technique) เป็นเทคนิคที่พัฒนาขึ้นโดย Andre L. Delbecq และ Andrew H. Van Deven ใน ค.ศ. 1968 มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมแนวความคิดที่หลากหลายในเวลาอันสั้น ใช้การประชุมแบบมีโครงสร้าง ให้ผู้เข้าร่วมกลุ่มประมาณ 7 – 10 คน เขียนแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นคำถามที่ชัดเจน นำความคิดเห็นเหล่านั้นเข้าสู่กลุ่มเพื่ออภิปรายแลกเปลี่ยนและทำความเข้าใจในความคิดเห็นของแต่ละบุคคล แล้วลงมติโดยการประมาณค่า (Rating) หรือจัดเรียงลำดับความสำคัญ ส่วนจะตัดสินใจเลือกใช้วิธีใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับ

ว่ามีความคิดที่ต้องการหาฉันทามติจำนวนมากหรือน้อย ถ้ามีจำนวนน้อยเพียงไม่กี่ข้อวิธีที่เหมาะสมก็คือ วิธีจัดเรียงลำดับความสำคัญ แต่ถ้ามีจำนวนมากหรืออาจจะมากกว่า 10 ข้อ วิธีการที่เหมาะสมคือวิธีประเมินค่า ส่วนใหญ่จะนำเทคนิคกลุ่มสมมติขึ้นไปใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อระบุจำแนกหรือจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

10. อาศรมความคิด เป็นเทคนิควิธีการที่ดีวิธีหนึ่งสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็นเหมาะสำหรับกลุ่มตัวอย่างค่อนข้างมาก ประมาณ 50 คน การใช้อาศรมความคิดสามารถใช้ในกระบวนการสำรวจความต้องการในขั้นก่อนการประเมินจุดดีของเทคนิคนี้ คือการกำหนดเป้าหมายและทำให้ได้ความคิดที่หลากหลาย

11. การสนทนากลุ่ม เป็นกระบวนการกลุ่มที่เคยนำมาใช้โดยนักการตลาดเพื่อประเมินผลผลิตและพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด และต่อมาถูกนำมาใช้ด้านการให้บริการทางสังคม การสนทนากลุ่มทำให้ได้ข้อมูลที่เจาะลึกในประเด็นที่ต้องการ โดยมีผู้ดำเนินการ เป็นผู้กระตุ้นความคิดของผู้ร่วมสนทนา เหมาะสำหรับกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็ก 8 – 12 คน ผลที่ได้จากการสนทนากลุ่มคือ ความคิดและแนวทางหรือประเด็นปัญหาความต้องการที่หลากหลายซึ่งผ่านการกลั่นกรองอภิปรายกลุ่ม

12. การระดมสมอง เป็นวิธีการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีสร้างสรรค์ต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยไม่มีการประเมินคุณค่าของความคิดเห็นโดยสมาชิกในกลุ่ม หลักการอยู่ที่ให้สมาชิกในกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวกับหัวข้อที่จะอภิปรายทุกคน โดยไม่คำนึงว่าจะถูกต้องหรือไม่ ต่อเมื่อได้ระดมสะสมความคิดเห็นไว้เป็นจำนวนมากแล้วจึงมาอภิปรายเลือกเฟ้นกันต่อไป ตามกลุ่มที่เห็นว่าดีและเหมาะสม เช่น คณะทำงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรอาจใช้วิธีการประชุมระดมความคิดเห็นหรือระดมสมองในเรื่องสภาพปัญหาและความต้องการต่าง ๆ

13. ประชาพิจารณ์ เป็นการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนจากกลุ่มตัวอย่างเป็นการสำรวจเกี่ยวกับการเมือง สังคม เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่ในการดำรงชีวิตของประชาชนเพื่อหยั่งความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการดำเนินกิจกรรมหลักสูตรหรือโครงการต่าง ๆ

14. เทคนิคเดคัม (Developing A Curriculum : DACUM) เป็นกระบวนการกลุ่มที่มีขนาดเล็ก ประมาณ 8-12 คน ที่ใช้ผู้ปฏิบัติงานเป็นผู้อภิปรายแสดงความคิดเห็น โดยมีหลักการที่สำคัญ คือผู้ที่ปฏิบัติงานย่อมมีความเชี่ยวชาญในงานนั้นมากที่สุด กระบวนการที่สำคัญของเทคนิคนี้มี 3 ขั้นตอนหลัก คือ การระดมสมองการอภิปรายแสดงความคิดเห็นและการหาฉันทามติจากผู้เข้าร่วมกระบวนการกลุ่ม โดยระบุความจำเป็นของงานที่มีความสำคัญลงบนแผนภูมิเดคัม จัดลำดับความสำคัญของงานภายในแผนภูมิ เทคนิคเดคัมเป็นเทคนิคที่ช่วยให้มองเห็นภาพและทิศทางของการดำเนินงานได้ชัดเจนและเป็นเทคนิคที่ช่วยประหยัดเวลา และงบประมาณในการดำเนินการจัดทำของเทคนิคอยู่ที่การวิเคราะห์งานไม่ค่อยได้รายละเอียดเท่ากับกระบวนการอื่น รวมทั้งผู้นำกลุ่มต้องมีความสามารถในการสูง

15. การสร้างแผนที่มิติหลายมิติ หมายถึง กระบวนการสร้างโมเดลเชิงโครงสร้างอย่างเป็นระบบจากกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่สนใจ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์แบบสเกลพหุมิติ (Multidimensional Scaling) หรือ MDS และการวิเคราะห์กลุ่มแบบลำดับชั้น

(Hierarchical Analysis) หรือ CA วิเคราะห์จัดกลุ่มความคิดของทุกคนและแสดงออกมาเป็นภาพบนแผนที่เรียกว่า แผนที่มโนทัศน์ กระบวนการสร้างแผนที่มโนทัศน์มีหลักการดังนี้ 1) เน้นการมีส่วนร่วม 2) ใช้หลักการอนุมาน 3) ทุกขั้นตอนมีความต่อเนื่องตามหลักของเหตุผล 4) แสดงออกมาให้เห็นได้เป็นภาพที่เรียกว่า แผนที่มโนทัศน์ ซึ่งง่ายต่อการนำเสนอและการทำความเข้าใจ

16. เทคนิคเดลฟาย เป็นวิธีการหาความต้องการจำเป็นโดยใช้การระดมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยไม่เปิดเผยชื่อและไม่มีการเผชิญหน้าอย่างเป็นระบบเพื่อทำนายเหตุการณ์หรือความเป็นไปได้ในอนาคตโดยอาศัยฉันทมติ (Consensus) จากผู้เชี่ยวชาญ ข้อเสนอจากฉันทมติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเหล่านี้ จึงเป็นข้อสรุปที่ปราศจากการครอบงำทางความคิดที่เกิดจากการตอบแบบสอบถามประมาณ 2-4 รอบ ทำให้ผู้เชี่ยวชาญสามารถทบทวนคำตอบและมีโอกาสถกเถียงความคิดของตนอย่างรอบคอบ ข้อจำกัดของเทคนิคนี้คือ ผู้เชี่ยวชาญอาจไม่รู้สภาพที่แท้จริงขององค์กร การตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญหลายรอบ ทำให้ผู้เชี่ยวชาญเกิดความเบื่อหน่าย การสร้างความเข้าใจในประเด็นปัญหาให้ตรงกันและการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมในกระบวนการที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้นจริงทำได้ยาก

17. วิสัยภาพอนาคต เป็นการสำรวจความเป็นไปได้ในอนาคตจากจินตนาการ ซึ่งเป็นภาพของเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การฉายภาพอนาคตเป็นการจินตนาการภาพเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตบนพื้นฐานของข้อมูล ซึ่งผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตจะทำให้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในปัจจุบัน คือถ้าการตัดสินใจนั้นจะทำให้ผลที่เกิดขึ้นในอนาคตก็ทำให้เลือกที่จะทำเช่นนั้น แต่ถ้าผลที่เกิดขึ้นไม่ดีก็จะหลีกเลี่ยงการกระทำเช่นนั้น

18. การศึกษาแนวโน้ม คือการศึกษาข้อมูลทางสังคม เศรษฐกิจการเมือง โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ต่าง ๆ เพื่อศึกษาว่าตัวแปรเหล่านั้นมีผลต่อการพยากรณ์ สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้แค่ไหนเพียงใด ใช้วิธีเก็บข้อมูลจากตำราซึ่งบรรยายเหตุการณ์ปัจจุบันหรือสภาพการณ์เหล่านั้นที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาต่างๆ กันกับในอดีต นำข้อมูลมาศึกษาเปรียบเทียบ ใช้เทคนิคการวิจัยพยากรณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การศึกษาแนวโน้มมีความจำเป็นต่อการวางแผนการศึกษาและการเตรียมแก้ปัญหาอันเกิดจากอัตราการเพิ่มของประชากร เป็นต้น

19. เทคนิควงล้ออนาคต เป็นเทคนิคที่ใช้ในการพยากรณ์แนวโน้มของสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยพิจารณาจากสิ่งที่คิดว่าเป็นปัญหาหรือสิ่งที่เป็แนวทางแก้ไขเพื่อพิจารณาว่าเมื่อเกิดปัญหานี้แล้วจะมีผลกระทบต่องสิ่งต่าง ๆ อย่างไรบ้าง เพื่อเป็นแนวทางในการแสวงหาทางเลือกที่เหมาะสมต่อไป

20. เทคนิคที่ใช้ในการวิเคราะห์สาเหตุของความต้องการจำเป็น การวิเคราะห์สาเหตุเป็นขั้นตอนสำคัญระหว่างการวิเคราะห์ข้อมูลกับการพิจารณาแนวทางที่เป็นไปได้ในการวางแผนหรือพัฒนาหลักสูตร ทำให้สามารถพิจารณาเลือกแนวทางในการวางแผนหรือการพัฒนาหลักสูตรได้ดีขึ้น วิธีที่ใช้ในการวิเคราะห์สาเหตุมีหลายวิธี ส่วนใหญ่จะใช้เทคนิคกระบวนการกลุ่ม เนื่องจากเป็นวิธีการที่ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ และมีความยืดหยุ่นในการเก็บรวบรวมข้อมูลสูง นอกจากนี้พลวัตรของกลุ่มยังช่วยให้ได้ข้อมูลที่มีลักษณะหลากหลายและละเอียดมากขึ้น ด้วยวิธีการวิเคราะห์สาเหตุที่ใช้กระบวนการกลุ่มช่วยในการวิเคราะห์ ได้แก่ เทคนิคการวิเคราะห์แบบฟอลท์ทรี (Fault

Tree Analysis) การวิเคราะห์แผนภูมิก้างปลา (Fish boning Technique) การวิเคราะห์สาเหตุและผลที่ตามมา (Cause and Consequence Analysis) ซึ่งรายละเอียดของแต่ละเทคนิคดังนี้

1. การวิเคราะห์แบบฟอล์ทรี เป็นเทคนิคการวิเคราะห์สาเหตุโดยใช้แผนภาพที่เริ่มต้นด้วยเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ และจะมีสาเหตุของเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ออกเป็นกิ่งก้านเหมือนต้นไม้ ซึ่งการวิเคราะห์สาเหตุนี้จะทำเป็นลำดับขั้น โดยสามารถพิจารณาสาเหตุจากค่าความน่าจะเป็นลำดับขั้นโดยทั่วไปจะใช้การวิเคราะห์แบบฟอล์ทรีได้ไม่ต่ำกว่า 50 สาเหตุ การวิเคราะห์แบบฟอล์ทรีเป็นเทคนิคที่ใช้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ในเรื่องที่ต้องการนำมาวิเคราะห์สาเหตุผลที่ได้จากเทคนิคนี้คือ สาเหตุเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์

2. การวิเคราะห์แผนภูมิก้างปลา เป็นเทคนิคที่ใช้ระบุสาเหตุของความต้องการจำเป็นที่เป็นอยู่โดยใช้แผนภูมิที่มีลักษณะเป็นก้างปลา ส่วนหัวจะเป็นความต้องการจำเป็นหรือปัญหาแล้ววิเคราะห์สาเหตุใหญ่ของความต้องการจำเป็นหรือปัญหานั้น ๆ และเขียนแสดงเป็นเส้นเหมือนก้างปลา แต่ละสาเหตุใหญ่ ๆ ก็จะมีแขนงของสาเหตุย่อย ๆ เทคนิคนี้จะทำให้สมาชิกทุกฝ่ายรู้สึกว่ามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นโดยให้สมาชิกประมาณ 10-12 คน

3. การวิเคราะห์สาเหตุและผลที่ตามมา เป็นเทคนิคที่ใช้กลุ่มและใช้การอภิปรายเช่นเดียวกับการระดมสมอง แต่มีขั้นตอนที่เป็นระบบและยากกว่าเล็กน้อย โดยจะมีกรอบในการให้กลุ่มช่วยระบุความต้องการจำเป็นสาเหตุและผล ความยากง่ายในการแก้ไขความต้องการจำเป็นนั้น ๆ ทำให้ได้ข้อมูลเพื่อช่วยในการตัดสินใจแก้ไขความต้องการจำเป็นที่ตรงประเด็นและมีความชัดเจนขึ้น แต่ก็มีข้อจำกัดเนื่องจากการระบุความต้องการจำเป็นครั้งละหลาย ๆ ความต้องการจำเป็นทำให้สามารถระบุสาเหตุและผลของความต้องการจำเป็นต่าง ๆ ได้น้อย และไม่ได้แสดงถึงความสัมพันธ์หรือปฏิสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุต่าง ๆ เหล่านั้น

เทคนิคที่ใช้ในการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น การจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาหรือความต้องการจำเป็นเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการประเมินความต้องการจำเป็น ซึ่งจะทำให้การประเมินมีความสมบูรณ์ได้ผลนำไปใช้ในการวางแผนปฏิบัติการต่อไปได้ ในการจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาจะต้องพิจารณาทั้งด้านความเที่ยงตรงหรือความตรง (Validity) และความเชื่อมั่นหรือความเที่ยง (Reliability) และต้องมีการตรวจสอบคุณภาพด้วยการจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาที่ได้จากการประเมินความต้องการจำเป็น มีหลายวิธี แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้ดังนี้

1. การจัดจากข้อมูลที่มีการตอบสนองเดียว (single response) เป็นการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากชุดของความต้องการจำเป็นหรือข้อรายการ หลาย ๆ ข้อที่ได้มาจากแบบสอบถามของผู้ประเมินซึ่งในแต่ละข้อคำถามจะมีคำตอบให้ตอบเพียงส่วนเดียว หลังจากนั้นนำความต้องการจำเป็นมาจัดเรียงลำดับตามความสำคัญจากความสำคัญมากไปสู่ความสำคัญน้อยหรือจากความสำคัญน้อยไปสู่ความสำคัญมากก็ได้ วิธีการจัดเรียงลำดับข้อมูลประเภทนี้ ได้แก่

1.1 การจัดอันดับ (Ranking) เป็นวิธีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นที่ง่ายและนิยมใช้กันอย่างแพร่หลายที่สุด โดยการให้เปรียบเทียบความสำคัญของข้อรายการแล้วให้หมายเลขตามความสำคัญของข้อนั้นๆ ซึ่งมีรูปแบบคำสั่งที่ใช้อยู่หลายแบบ เช่น

ให้เลือกข้อรายการที่มีความสำคัญมากที่สุด ให้เรียงอันดับข้อรายการตามความสำคัญที่ควรได้รับการแก้ไขมา 3 อันดับ (อาจจะเป็น 4, 5, 6, 7 ... อันดับ) หรือให้เรียงข้อรายการตามอันดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (เรียงหมดทุกข้อรายการ) เป็นต้น จากนั้นนำผลการจัดเรียงลำดับของทุกคนมานับคะแนนความถี่ของลำดับความสำคัญในแต่ละข้อรายการแล้วจัดความต้องการจำเป็นตามลำดับ

1.2 การประมาณค่าตามสเกล (Rating by Scales) เป็นวิธีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ได้รับคามนิยมแพร่หลาย ในการวัดทางสังคมศาสตร์ และพฤติกรรมศาสตร์ เพราะเข้าใจได้ง่ายได้ซับซ้อน ส่วนมากใช้มาตรประมาณค่าของลิเคิร์ท (Likert Scale) ชนิด 5 ระดับ โดยให้ผู้ประเมินกำหนดน้ำหนักความสำคัญของความต้องการจำเป็นในแต่ละข้อ แล้วนำมาคำนวณเป็นค่าเฉลี่ย จากนั้นนำค่าเฉลี่ยไปจัดเรียงลำดับของความถี่ความต้องการจำเป็น

1.3 การจัดเรียงบัตรรายการ (Card Sort) เป็นวิธีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นโดยใช้การเรียงบัตรรายการตามความสำคัญของข้อรายการ ทำให้ผู้ประเมินเกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ซึ่งได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในการวัดทางจิตวิทยา เช่น การจัดเรียงบัตรอาชีพ (Vocational Card Sort) ที่สนใจ เป็นต้น วิธีการคือจัดเรียงบัตรรายการตามลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น แล้วนับความถี่ของอันดับที่ใน แต่ละความต้องการจำเป็น จากนั้นนำมาจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

1.4 การให้น้ำหนักคะแนนรายคู่ (Paired – Weighting Procedures : PWP) เป็นวิธีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นโดยการเปรียบเทียบความสำคัญและให้น้ำหนักคะแนนรายข้อทีละคู่ เลือกข้อรายการที่มีความสำคัญกว่าในคู่ นั้น จากนั้นมีการนับความถี่ในการเลือกความต้องการจำเป็นในแต่ละข้อรายการ แล้วนำไปจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

1.5 มาตรการประมาณขนาด (Magnitude Estimation Scaling : MES) เป็นกระบวนการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยใช้การเปรียบเทียบระหว่างข้อรายการทั้งหมดกับข้อเกณฑ์ ซึ่งกำหนดน้ำหนักคะแนนไว้แล้ว แล้วให้น้ำหนักคะแนนที่แสดงถึงความสำคัญของความต้องการจำเป็นนั้น ๆ เมื่อเทียบกับข้อรายการเกณฑ์ นำน้ำหนักคะแนนที่ได้มาคำนวณ แล้วนำไปจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

2. การจัดจากข้อมูลหลายชุด (Multiple Data Sets) เป็นการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยการนำคำตอบที่ได้จากการตอบแบบสอบถามที่มีสองส่วนในแต่ละข้อคำถามมาเปรียบเทียบกันแล้ว จัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นตามคะแนนที่คำนวณได้ ถ้าความต้องการจำเป็นข้อใดมีค่าผลต่างสูงที่สุด แสดงว่าข้อนั้นมีค่าสำคัญสูงที่สุด ซึ่งวิธีนี้นี้เหมาะสำหรับผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับเรื่องนั้นเป็นประจำ หรือมีความรู้เกี่ยวกับการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นบ้าง โดยสรุปเทคนิคการประเมินความต้องการจำเป็นของหลักสูตร ซึ่งแบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ เทคนิคที่ใช้ในการสำรวจความต้องการจำเป็น เทคนิคที่ใช้ในการวิเคราะห์สาเหตุและเทคนิคที่ใช้ในการจัดเรียงลำดับความสำคัญนั้น การใช้เทคนิคเหล่านั้นให้เกิดประโยชน์สูงสุดจึงขึ้นอยู่กับเลือกใช้ที่เหมาะสมกับกระบวนการประเมินความต้องการจำเป็นในแต่ละขั้นตอน

5. การจัดลำดับความสำคัญของการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช (2550: 30) ได้เสนอการจัดลำดับความสำคัญ (Priority Setting) ของการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น ว่าเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการระบุความต้องการจำเป็น การวิเคราะห์สาเหตุและการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหา ซึ่งจะทำให้การประเมินความต้องการจำเป็น มีความสมบูรณ์สามารถนำไปใช้วิเคราะห์หาสาเหตุและวิธีการแก้ไขต่อไป การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เป็นการศึกษาวเคราะห์ความต้องการจำเป็นแต่ละประเด็น จากนั้นนำความต้องการจำเป็นมาจัดลำดับ (Sort) ตั้งแต่ความสำคัญมากไปหาน้อย การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ควรจะใช้วิธีการหลาย ๆ แบบ วิธีการที่ดีควรจะเป็นวิธีการเชิงระบบ สามารถเรียงลำดับความสำคัญของความสำคัญของความต้องการจำเป็นทั้งในระยะยาวและระยะสั้น เทคนิควิธีที่ใช้ในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสำหรับรูปแบบการตอบสนองแบบเดี่ยวและรูปแบบการตอบสนองแบบคู่ ทุกวิธีมีการดำเนินการคล้ายคลึงกัน ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการสำคัญ คือ การให้คะแนนความสำคัญตามวิธีการที่กำหนด การจัดเรียงลำดับตามความสำคัญ และการสรุปผลการจัดลำดับความสำคัญ เทคนิคการจัดลำดับสำหรับข้อมูลแบบการตอบสนองแบบเดี่ยวมีวิธีการจัดลำดับ 4 วิธี ได้แก่ วิธีการจัดเรียงลำดับตามมัธยฐานสำหรับมาตรแบบกลุ่ม (Category Scales) วิธีการสร้างมาตรประมาณช่วงขนาด (Magnitude Estimation Scaling) วิธีการกำหนดน้ำหนักคะแนนรายคู่ (Paired – Weighting Procedure) และวิธีการจัดเรียงลำดับด้วยการ์ด (Card Sort) สำหรับเทคนิคการจัดลำดับสำหรับข้อมูลแบบการตอบสนองคู่ มีวิธีการจัดลำดับ 3 วิธี ได้แก่

1. กลุ่มวิธีที่ใช้หลักประเมินความแตกต่าง ประกอบด้วยวิธี Mean Difference Method (MDF) วิธี Priority Needs Index (PNI) วิธี Priority Needs index แบบปรับปรุง ($PNI_{modified}$) และวิธีการวิเคราะห์เมทริกซ์ (Matrix Analysis)

2. กลุ่มวิธีใช้หลักการของการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีหลายส่วนประกอบ ประกอบด้วย 2 กลุ่มวิธี ได้แก่ กลุ่มวิธีสถิติเดลหรือเดล-เอ็น (Del-N) และกลุ่มวิธีกำหนดน้ำหนักความต้องการจำเป็น (Weighted Needs Index : WNI) การวิจัยนี้ใช้เทคนิคการจัดลำดับสำหรับข้อมูลแบบการตอบสนองคู่โดยใช้วิธี Priority Needs Index แบบปรับปรุง ($PNI_{modified}$) มาใช้ในการจัดลำดับสูตรที่ใช้ในการคำนวณ คือ $PNI_{modified} = (I-D)/D$ โดย I (Importance) หมายถึงระดับความคาดหวังที่ต้องการให้เกิด และ D (Degree of Success) หมายถึงระดับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน ซึ่งในการวิจัยนี้กำหนดความคาดหวัง มีค่าสูงสุดเท่ากับ 5 ส่วนการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นใช้การเรียงค่าดัชนีจากมากไปหาน้อย ดัชนีที่มีค่ามากแปลว่ามีความต้องการจำเป็นสูงที่ต้องได้รับความสนใจ ต้องพัฒนามากกว่าดัชนีที่มีค่าน้อยกว่า จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า สถานศึกษาชั้นพื้นฐานสามารถดำเนินการบริหารวิชาการให้ประสบผลสำเร็จและมีคุณภาพตามแนวคิดการพัฒนาย่างยั่งยืนของ OLSP (1996) ได้จะต้องมีการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดกลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนที่พึงประสงค์ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้วิธีในการกำหนดกลยุทธ์ 2 วิธี วิธีแรกคือการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถาม เพื่อนำมาวิเคราะห์จัดลำดับความต้องการจำเป็น และวิธีที่สองคือ การวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และภาวะคุกคามของการ

บริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้ว SWOT เพื่อกำหนดกลยุทธ์การบริหารวิชาการที่พึงประสงค์ในการบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน

จากการศึกษาเอกสาร ตำรา ช่างต้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์สภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ และนำมาวิเคราะห์หาความต้องการความจำเป็น (Need Assessment) เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาการพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

วงจรคุณภาพ PDCA

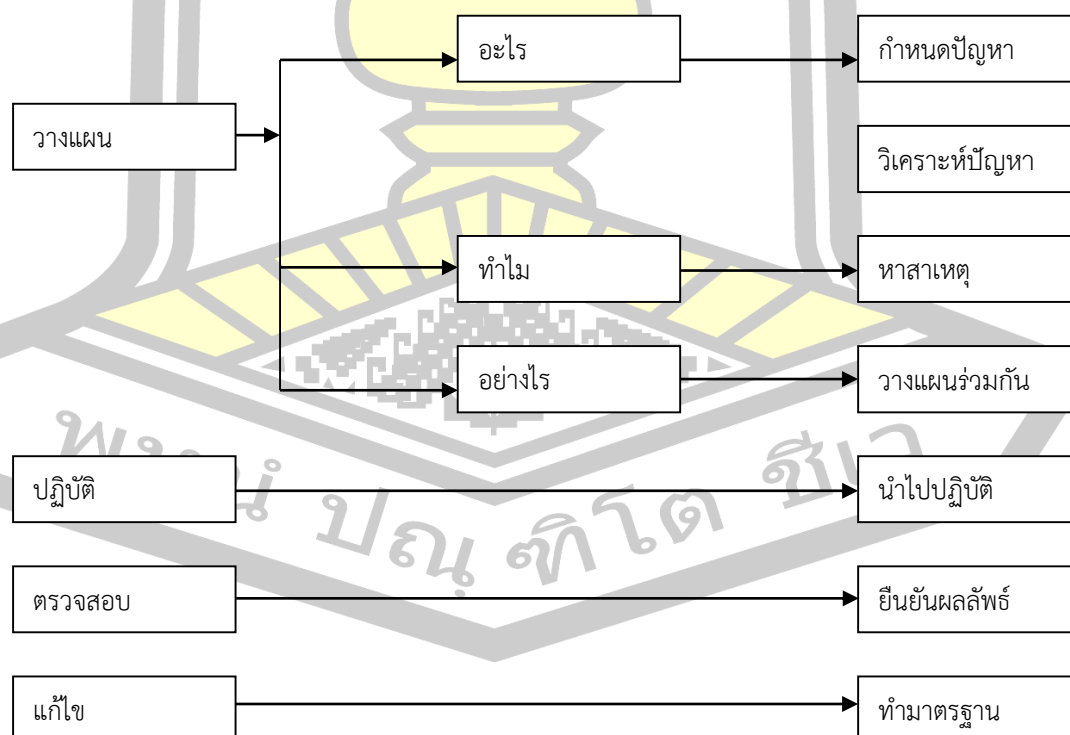
วงจรเดมมิงหรือวงจรควบคุมคุณภาพ PDCA ย่อมาจาก Plan-Do-Check-Act แปลว่า วางแผน – ปฏิบัติ – ตรวจสอบ – ปรับปรุง เป็นวงจรที่มีความเกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยตรง วงจรเดมมิง สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์ (2542: 180-190) กล่าวว่าแนวคิดของวงจรนี้ ดร.วอลเตอร์ ชิวฮาร์ต เป็นผู้พัฒนาขึ้นเป็นคนแรกในปี ค.ศ. 1939 และ ดร.เอ็ดวาร์ด เดมมิง เป็นผู้นำมาเผยแพร่ในประเทศญี่ปุ่นเมื่อปี ค.ศ. 1950 จนเป็นที่เผยแพร่หลายในชื่อ วัฏจักรเดมมิง (Deming Cycle) หรือวงจรคุณภาพ หรือวัฏจักรแห่งการบริหารคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan – P)

ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติตามแผน (Do – D)

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check – C)

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุง (ACT – A)

ภาพประกอบ 4 กระบวนการของ PDCA

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan) การวางแผนงานจะช่วยพัฒนาความคิดต่างๆ เพื่อนำไปสู่รูปแบบที่เป็นจริงขึ้นมาโดยละเอียดให้พร้อมในการเริ่มต้นลงมือปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติ (DO) ประกอบด้วยการทำงาน 3 ระยะ คือ

1. การวางแผนการกำหนดการ

- การแยกแยะกิจกรรมต่างๆ ที่ต้องการกระทำ
- กำหนดเวลาที่ต้องใช้ในกิจกรรมแต่ละอย่าง
- การจัดสรรทรัพยากรต่างๆ

2. การจัดแบบเมทริกซ์ (Matrix Management) การจัดแบบนี้ สามารถช่วยดึงเอาผู้เชี่ยวชาญหลายแขนงจากแหล่งต่างๆ มาได้และเป็นวิธีช่วยประสานงานระหว่างฝ่ายต่างๆ

3. การพัฒนาขีดความสามารถในการทำงานของผู้ร่วมงาน

- ให้ผู้ร่วมงานเข้าใจถึงงานทั้งหมดและทราบเหตุผลที่ต้องกระทำ
- ให้ผู้ร่วมงานพร้อมในการใช้ดุลพินิจที่เหมาะสม
- พัฒนาจิตใจให้รักการร่วมมือกัน

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check) ทำให้รู้สภาพการของงานที่เป็นอยู่เปรียบเทียบกับสิ่งที่วางแผนซึ่งประกอบด้วยกระบวนการดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ

2. รวบรวมข้อมูล

3. พิจารณากระบวนการทำงานเป็นตอนๆ เพื่อแสดงจำนวนและคุณภาพของผลงานที่ได้รับแต่ละขั้นตอนเปรียบเทียบกับที่ได้วางแผนไว้

4. การรายงาน จัดแสดงผลการประเมินรวมทั้งมาตรการป้องกันความผิดพลาดหรือความล้มเหลว โดยรายงานเป็นทางการอย่างสมบูรณ์ และรายงานแบบย่ออย่างไม่เป็นทางการ

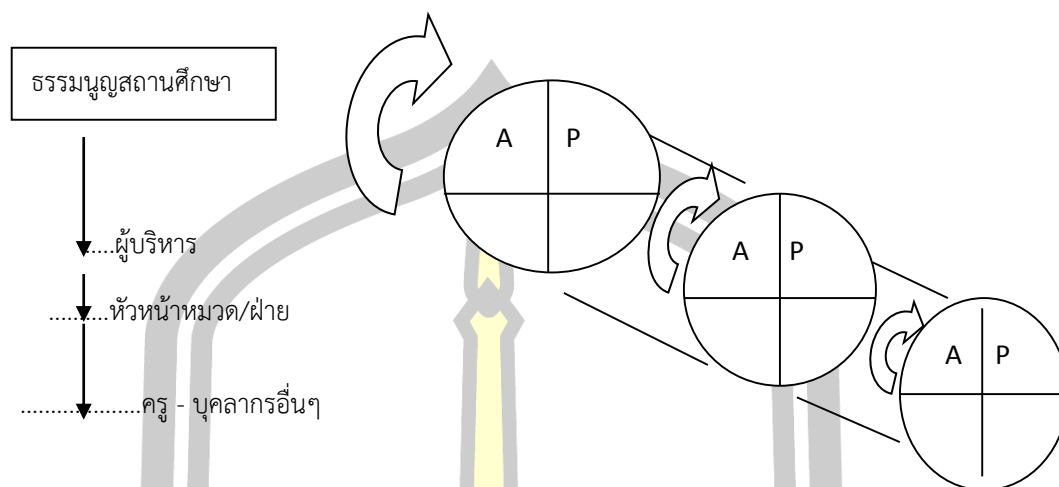
ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงแก้ไข (Act) ผลของการตรวจสอบหากพบว่าเกิดความบกพร่องขึ้นทำให้งานที่ได้ไม่ตรงเป้าหมายหรือผลงานไม่ได้มาตรฐาน ให้ปฏิบัติตามแก้ไขปัญหาลักษณะที่ค้นพบ ดังนี้

1. ถ้าผลงานเบี่ยงเบนไปจากเป้าหมาย ต้องแก้ไขที่ต้นเหตุ

2. ถ้าพบความผิดปกติใดๆ ให้สอบสวนค้นหาสาเหตุแล้วทำการป้องกัน เพื่อมิให้ความผิดปกตินั้นเกิดขึ้นซ้ำอีกในการแก้ปัญหาเพื่อให้ผลงานได้มาตรฐานอาจใช้มาตรการดังต่อไปนี้

- การย้ายนโยบาย
- การปรับปรุงระบบหรือวิธีการทำงาน
- การประชุมเกี่ยวกับกระบวนการทำงาน

นอกจากนี้ยังสามารถแสดงการควบคุมคุณภาพในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของทุกระบบที่เชื่อมโยงกัน ดังแผนภาพประกอบ

ภาพประกอบ 5 การควบคุมคุณภาพในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของทุกระดับที่เชื่อมโยงกัน
ที่มา : สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2542: 190)

จากภาพประกอบจะเห็นได้ว่า การควบคุมคุณภาพตามกระบวนการ PDCA จะต้องมีการกระทำในทุกระบบอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็น ผู้บริหาร หัวหน้าหมวดหรือฝ่าย ครูและบุคลากรอื่นๆ และมีการเชื่อมโยงกันจึงจะเกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการอันจะส่งผลให้ผลผลิตมีคุณภาพตามมาด้วย นอกจากนี้ยังต้องการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ควรมีการประเมินตนเองไปพร้อมกันด้วย กล่าวคือในกระบวนการปฏิบัติ หรือ D (Do) ควรจะมีวงจร PDCA หมุนอยู่ด้วยหรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็คือในขณะที่มีการทำงานก็จะมีประเมินตนเองไปพร้อมกันนั่นเอง

สรุป การบริหารงานด้วยวงจรเดมมิง (Deming Cycle) เป็นกระบวนการบริหารคุณภาพที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในองค์กรหรือหน่วยงาน และเพื่อให้องค์กรมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การบริหารงานด้วยกระบวนการวงจรเดมมิง จะต้องประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไข ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การวางแผน

การวางแผน เป็นเรื่องที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรกสุด ของกระบวนการ PDCA เพราะทุกระบวนการของวงจรเดมมิงเป็นผลที่ต่อเนื่องมาจากแผนทั้งสิ้น ถ้าในขั้นตอนการวางแผนทำได้ไม่ดีย่อมจะส่งผลต่อกระบวนการอื่นๆ ที่ตามมา แต่ในทางกลับกันถ้ามีการวางแผนที่ดี กิจกรรมต่างๆ ก็สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ สุจริต คูณธนกุลวงศ์ (2543: 20) กล่าวเกี่ยวกับการวางแผนว่า ในการวางแผนควรกำหนดวิธีการต่างๆ ที่ใช้เพื่อการตรวจสอบว่าแผนดังกล่าวมีการวางแผนที่ดีและมีการปฏิบัติอย่างถูกต้อง

ความหมายของการวางแผน

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายและทัศนะในการวางแผนไว้ ดังนี้

สุรพันธ์ ยนต์ทอง (2533: 105) ได้กล่าวว่าการวางแผนมีความหมาย 3 ลักษณะคือ

1. การแสดงความตั้งใจอย่างกว้างๆ

2. การเตรียมการร่างแผนผัง ซึ่งแสดงสัดส่วนและความสัมพันธ์ของส่วนต่างๆ ของอาคารและเครื่องจักร

3. การทำโครงร่างออกแบบหรือวางวิธีการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538: 35) ได้ให้ความหมายว่า การวางแผนคือ การเตรียมการไว้ล่วงหน้า ทำให้ผู้บริหารมีความพร้อมที่จะปฏิบัติงาน หรือจะทำอะไรบางอย่างในอนาคต การวางแผนจึงเป็นการตัดสินใจของผู้บริหารในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ จะทำอะไร (What to do) ทำอย่างไร (How to do) ทำเมื่อใด (When to do) ให้ใครทำ (Who is to do) ต้องการทรัพยากรอะไร (What is needed to do it)

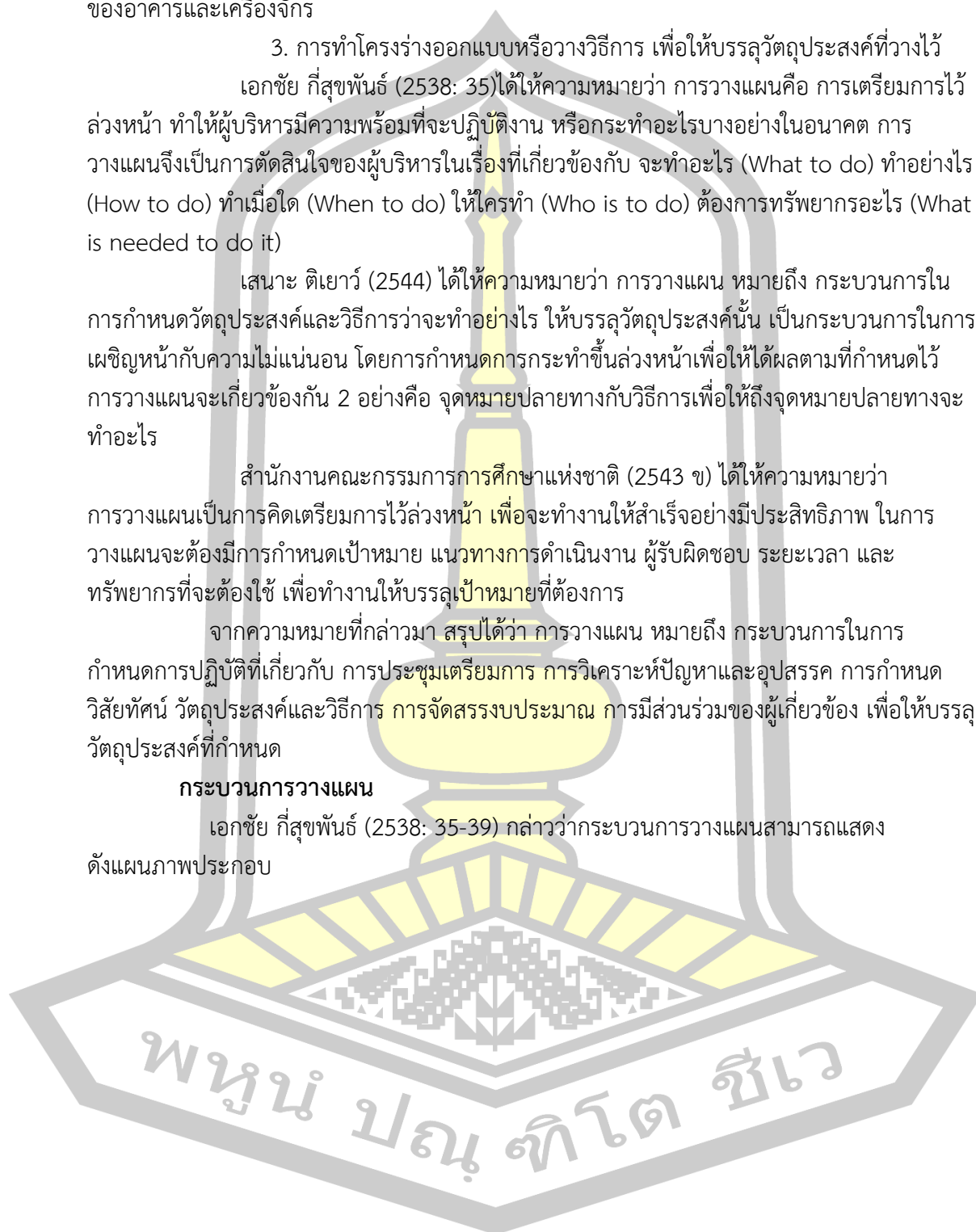
เสนาะ ติเยาว์ (2544) ได้ให้ความหมายว่า การวางแผน หมายถึง กระบวนการในการกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีการว่าจะทำอย่างไร ให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น เป็นกระบวนการในการเผชิญหน้ากับความไม่แน่นอน โดยการกำหนดการกระทำขึ้นล่วงหน้าเพื่อให้ได้ผลตามที่กำหนดไว้ การวางแผนจะเกี่ยวข้องกัน 2 อย่างคือ จุดหมายปลายทางกับวิธีการเพื่อให้ถึงจุดหมายปลายทางจะทำอะไร

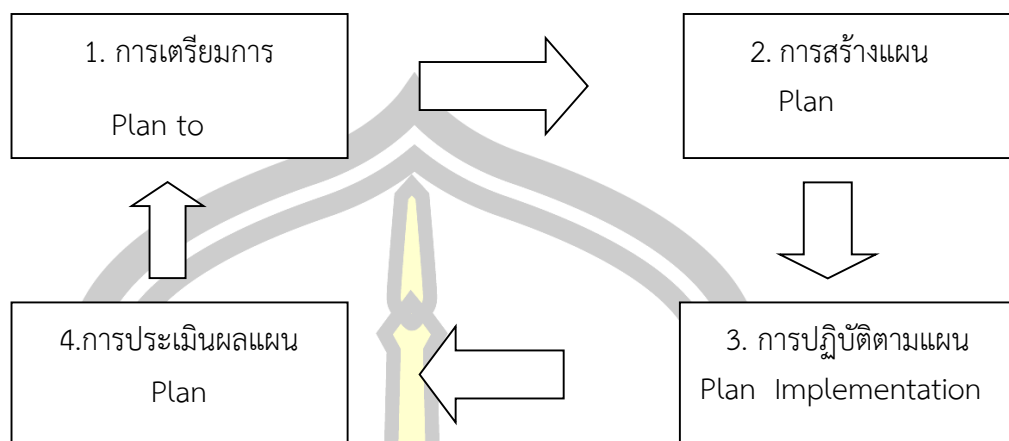
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 ข) ได้ให้ความหมายว่า การวางแผนเป็นการคิดเตรียมการไว้ล่วงหน้า เพื่อจะทำงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ในการวางแผนจะต้องมีการกำหนดเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบ ระยะเวลา และทรัพยากรที่จะต้องใช้ เพื่อทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

จากความหมายที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การวางแผน หมายถึง กระบวนการในการกำหนดการปฏิบัติที่เกี่ยวกับ การประชุมเตรียมการ การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรค การกำหนดวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์และวิธีการ การจัดสรรงบประมาณ การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด

กระบวนการวางแผน

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538: 35-39) กล่าวว่ากระบวนการวางแผนสามารถแสดงดังแผนภาพประกอบ

ภาพประกอบ 6 กระบวนการวางแผน
ที่มา : เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538: 36)

จากแผนภาพอธิบายได้ดังนี้

- ปฏิบัติดังนี้
1. การเตรียมการ หมายถึง การเตรียมการก่อนการวางแผนซึ่งมีกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติดังนี้
 - 1.1 นโยบาย และเป้าหมายขององค์การต้องการอะไร
 - 1.2 วิเคราะห์สภาพการปัจจุบัน งานในหน้าที่ความรับผิดชอบ ตลอดจนความพร้อมในการทำงาน
 - 1.3 วัตถุประสงค์และความต้องการสอดคล้องกับนโยบาย และเป้าหมายขององค์การหรือไม่
 - 1.4 สภาพแวดล้อมปัจจุบัน และโอกาสเอื้ออำนวยให้มากน้อยเพียงใด
 - 1.5 ผลสำเร็จที่ต้องการภายในระยะเวลาที่กำหนด
 - 1.6 ข้อมูลต่างๆ ที่ต้องการ บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับแผนมีใครบ้าง
 2. การสร้างแผน หมายถึง การกำหนดแผนที่ต้องการขึ้นมาให้ชัดเจนมีกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติดังนี้
 - 2.1 มาตรฐานหรือคุณภาพงานที่ต้องปฏิบัติ
 - 2.2 มีทางเลือกหรือกิจกรรมอะไรบ้างที่ต้องปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุตามต้องการ
 - 2.3 อุปสรรค/ข้อจำกัดที่จะเกิดขึ้นและวิธีการแก้ไขอุปสรรคหรือข้อจำกัดนั้นๆ
 - 2.4 ตัดสินใจเกี่ยวกับทางเลือกหรือกิจกรรมที่คิดว่าดีที่สุดและเหมาะสมกับสถานการณ์
 - 2.5 กำหนดขั้นตอนของการปฏิบัติงาน
 - 2.6 ทรัพยากรที่ต้องการเพื่อสนับสนุนการทำงานมีอะไรบ้าง

2.7 เขียนแผนให้ชัดเจน โดยมีการกำหนดช่วงระยะเวลาเริ่มต้นสิ้นสุดและ ผู้รับผิดชอบแต่ละกิจกรรม

3. การปฏิบัติตามแผน หมายถึง การนำแผนที่สร้างขึ้นไปสู่การปฏิบัติมีกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติดังนี้

- 3.1 กำหนดที่จะรับผิดชอบในการปฏิบัติและการควบคุมงานแต่ละส่วน
- 3.2 ประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามแผน ก่อนที่จะมีการมอบหมายงานให้รับผิดชอบไปปฏิบัติ
- 3.3 จัดสรรทรัพยากรสนับสนุน การปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและเพียงพอ
- 3.4 กำหนดรูปแบบความร่วมมือและการประสานงานกับหน่วยงานอื่น หรือ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับแผน
- 3.5 การนิเทศงาน ช่วยเหลือแนะนำในการปฏิบัติงาน
- 3.6 การควบคุมกำกับและติดตามผลการปฏิบัติงาน ซึ่งอาจจะใช้เทคนิค PPBS, PERT /CPM หรือ Gantt Chart ช่วยในการควบคุมก็ได้

4. การประเมินผล หมายถึง การประเมินผลการปฏิบัติงานว่าได้บรรลุเป้าหมายหรือ วัตถุประสงค์ที่ต้องการหรือไม่ การประเมินผลแผนนี้ เป็นการประเมินผลเพื่อ กลับไปยังขั้นตอนที่ 1 ของกระบวนการวางแผนนั่นเอง สำหรับกิจกรรมที่ต้องการปฏิบัติมีดังนี้

- 4.1 ผลการปฏิบัติงานได้ตามที่ต้องการมากน้อยเพียงใด
- 4.2 ปัญหาและอุปสรรคที่พบ
- 4.3 ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามแผน
- 4.4 สมควรที่จะมีการทบทวนแผน ปรับแผนหรือไม่

การปฏิบัติตามแผน

การปฏิบัติตามแผนเป็นขั้นตอนที่มีผลต่อเนื่องมาจากการวางแผน กล่าวคือ ขั้นตอนนี้ เป็นการนำแผนมาปฏิบัติจริง เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายที่ได้มีการวางแผนไว้ให้มากที่สุด โดยอยู่ภายใต้กรอบของกิจกรรมของแผนที่ได้เลือกไว้แล้ว ดังที่ (อดิศักดิ์ พงษ์พลผลศักดิ์ และคณะ, (2543) กล่าวว่า หลังจากได้ดำเนินการวางแผนขั้นต่างๆ แล้ว ขั้นต่อไป จะเป็นการปฏิบัติตามแผน เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้สาเหตุของแต่ละสาเหตุและวิธีการ แก้ไขปรับปรุงงานที่เลือกมาปฏิบัติ ซึ่งถ้าถ้าเป็นงานที่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาของสาเหตุด้วย กลุ่มเองก็ลงมือปฏิบัติ หากไปเกี่ยวกับหลายหน่วยงานก็แจ้งให้ผู้บริหารดำเนินการสั่งการให้หน่วยงาน นั้น ร่วมมือแก้ไขประสานงานกันไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ความหมายของการปฏิบัติตามแผน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 (2557) ได้กล่าวว่า ความหมายของการปฏิบัติตามแผนไว้ว่า หมายถึง การดำเนินการที่ประกอบด้วย การควบคุม กำกับ ติดตาม และนิเทศ เป็นกิจกรรมที่ต้องกำหนดผู้ปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน เป็นระบบซึ่งผู้บริหารโรงเรียน หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายต้องปฏิบัติอย่างจริงจังตามที่กำหนด

สังัด อุทรานนท์ (2530) ได้กล่าวว่า การปฏิบัติตามแผนในลักษณะของการปฏิบัติงาน ของผู้ปฏิบัติมี 3 ลักษณะด้วยกัน คือ

1. ปฏิบัติงานตามความรู้ความสามารถที่ได้รับ
2. ปฏิบัติให้เสร็จออกมาทันตามกำหนดเวลาและมีคุณภาพสูง
3. ปฏิบัติงานโดยใช้วัสดุอุปกรณ์ตลอดจนเครื่องใช้ต่างๆ ที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างได้ผล

สุจิต คุณธนกุลวงศ์ (2543: 21) ได้กล่าวว่า การปฏิบัติตามแผนในลักษณะของความมั่นใจของผู้ปฏิบัติงานที่มีต่อผู้ปฏิบัติงาน ว่าหลังจากจบการวางแผนแล้วเข้าสู่ขั้นตอนการปฏิบัติงานหรือดำเนินงาน ขั้นตอนต่างๆ ที่เสนอไว้ควรนำไปปฏิบัติเพื่อให้มั่นใจว่ามีการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

1. สร้างความมั่นใจว่า ผู้รับผิดชอบดำเนินงาน ตระหนักถึงวัตถุประสงค์ และความจำเป็นของงานอย่างถ่องแท้

2. ให้ผู้รับผิดชอบดำเนินงานตามแผน รับรู้เนื้อหาในแผนอย่างท่องแท้
3. จัดให้มีการศึกษาหรือฝึกอบรมเพื่อดำเนินงานตามแผน
4. จัดหาทรัพยากรที่จำเป็นตามที่กำหนด และเมื่อต้องการ

สรุปได้ว่า การปฏิบัติตามแผน หมายถึง การดำเนินการที่ประกอบด้วย การควบคุม กำกับ ติดตาม และนิเทศ เป็นกิจกรรมที่ต้องกำหนดผู้ปฏิบัติไว้อย่างชัดเจนการดำเนินงานเกี่ยวกับการมอบหมายงาน การประชาสัมพันธ์ การประสานงาน การเบิกจ่ายงบประมาณ การใช้จ่ายงบประมาณ การควบคุมงานที่กำหนดไว้ในแผน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด

กระบวนการของการปฏิบัติตามแผน

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2544) ได้กล่าวว่าการปฏิบัติตามแผนเป็น การดำเนินงานเป็นขั้นตอนซึ่งประกอบด้วย

1. การแจ้งนโยบาย
2. การตั้งคณะกรรมการ
3. การสำรวจความต้องการจำเป็น
4. การวางแผน
5. การให้ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติ
6. การดำเนินงาน
7. การสนับสนุน เสริมกำลัง
8. การประเมินผลการประเมินงาน
9. การปรับปรุงแก้ไข

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544: 28-29) ได้กล่าวว่า ขั้นตอนในการปฏิบัติตามแผนไว้สอดคล้องกันว่า เมื่อสถานศึกษาได้วางแผนการปฏิบัติงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว บุคลากรก็ร่วมกันดำเนินการตามแผนที่จัดทำไว้ โดยในระหว่างการทำงานต้องมีการเรียนรู้เพิ่มเติมตลอดเวลา และควรมุ่งเน้นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะ

1. ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนทำงานอย่างมีความสุข
2. จัดสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. กำกับติดตาม ทั้งระดับรายบุคคล รายกลุ่ม รายหมวด/ฝ่าย เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้มีการดำเนินงานตามแผน

4. ให้การนิเทศ

จากแนวความคิดเกี่ยวกับกระบวนการปฏิบัติงานตามแผนของทั้งสองสถาบัน สรุปได้ว่า ผู้บริหารเป็นกลไกที่สำคัญ ซึ่งจะเห็นได้จากในระหว่างการปฏิบัติงานผู้บริหาร ต้องมีการส่งเสริมสนับสนุน กำกับติดตาม ตลอดจนให้การนิเทศ เพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายตามแผนที่ได้วางไว้

การตรวจสอบ

การตรวจสอบนับเป็นขั้นตอนที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติได้รู้ว่า ในการปฏิบัติงานตามแผน สามารถบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนหรือไม่ มากน้อยเพียงใด เพื่อหาทางแก้ไขปรับปรุงหรือกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา ซึ่งจะเห็นได้จากแนวคิดของ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544: 29) ได้กล่าวว่า การตรวจสอบประเมินผล เป็นกลไกสำคัญที่จะกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา เพราะจะทำให้ได้ข้อมูลย้อนกลับ ที่จะสะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินงานที่ผ่านมาว่า บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้เพียงใด ต้องปรับปรุงแก้ไขในเรื่องใดบ้าง

สุจิต คุณธนกุลวงศ์ (2543) ได้กล่าวว่า เมื่อทำการตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแผน ควรมีการประเมิน 2 แง่ อย่างเป็นอิสระต่อกัน

1. มีการดำเนินงานตามแผนอย่างถูกต้องหรือไม่
2. เนื้อหาของแผนมีสาระเพียงพอหรือไม่

ถ้าวัตถุประสงค์ของงานไม่บรรลุ แสดงว่า สภาพเงื่อนไขไม่เป็นไปตามข้อ 1 หรือข้อ 2 หรือทั้งสองข้อเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องพิจารณาว่าอยู่ในกรณีใดเพราะการแก้ไขที่ต้องการในแต่ละข้อ จะแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2530: 90-118) ได้กล่าวว่า การประเมินผล คือ ขั้นตอนในการติดตามตรวจสอบว่าการตัดสินใจที่ได้กระทำไปนั้นได้ผลตามที่ได้คาดหมายไว้หรือไม่ และการประเมินผลคืองานในขั้นสุดท้าย เป็นการวัดหรือตรวจสอบเพื่อประเมินการดำเนินงานตามที่ได้กำหนดไว้ในแผน

วิญญู สาธร (2526: 67) ได้กล่าวว่า การประเมินผล หมายถึง การตรวจสอบผลงานทุกระยะ จะได้ทราบผลการปฏิบัติงานและปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อหาแนวทางแก้ไขและหมายถึงการประเมินขั้นสุดท้ายนำไปเปรียบเทียบผลงานที่ได้กับเป้าหมายที่ตั้งไว้เพื่อวางแผนใหม่ในอนาคต

ลาภ เพชรเรือง (2526: 29) ได้กล่าวว่า การตรวจสอบ หมายถึงการ ทำกิจกรรม 2 ประการคือ

1. การตรวจสอบ ว่าหลังจากการแก้ปัญหาแล้วสภาพปัญหานั้นลดลงจนถึงเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ซึ่งมีวิธีการดังนี้

1.1 ตรวจสอบ หมายถึง หัวหน้าหน่วยหรือหัวหน้าแผนกให้คำแนะนำตามสภาพที่ก้าวหน้าไป และให้คำแนะนำวิธีการระหว่างขั้นตอนของการดำเนินงาน

1.2 ตรวจสอบผลงาน หมายถึง การบันทึกผลงานเปรียบเทียบกับแผนที่กำหนดแล้วรายงาน และตรวจสอบดูว่า ทำได้ตามแผนที่กำหนดหรือไม่

1.3 ตรวจสอบระหว่างดำเนินงาน โดยให้ผู้ดำเนินการตรวจสอบการดำเนินการด้วยตัวเอง

1.4 รับรองผลที่ได้ โดยบันทึกผลลัพธ์ที่ได้ลงในรายงานผลลัพธ์ของการดำเนินงานแล้วนำเสนอผล ถ้าได้ผลดีมาก ควรประกาศเกียรติคุณ เพื่อเป็นการเสริมแรง

2. การควบคุม ภายหลังการตรวจสอบให้ปฏิบัติตามขั้นตอน เพื่อหาข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุงแก้ไข แล้วให้ใช้เทคนิคการควบคุม โดยเก็บข้อมูลสภาพก่อนการแก้ปัญหาและเก็บข้อมูลสภาพหลังจากดำเนินการแก้ปัญหาแล้วเพื่อวิเคราะห์คุณภาพเชิงเปรียบเทียบว่า บรรลุเป้าหมายเพียงใด เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลนั้น ควรเป็นเครื่องมือประเภทเดียวกันทั้งก่อนและหลังการแก้ปัญหา การตัดสินผลการควบคุมการดำเนินงานสำคัญมากถ้าผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นดังนี้

2.1 ไม่บรรลุเป้าหมาย ให้นำไปปรับปรุงต่อไป

2.2 บรรลุเป้าหมาย ให้กำหนดมาตรฐานของงาน

การปรับปรุงแก้ไขเมื่อผ่านขั้นตอนการประเมินแล้ว สามารถนำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน และนำผลที่ได้ไปตรวจสอบกับเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ในแผนว่าเป็นอย่างไร ดังนี้

สุจิต คุณธนกุลวงศ์ (2543: 36) ได้กล่าวว่า การปรับปรุงแก้ไขให้คำนึงถึงเนื้อหาของแผนด้วย ไม่ใช่แก้ไขเฉพาะวิธีการปฏิบัติงานอย่างเดียว ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ ในการปฏิบัติการแก้ไขมีความจำเป็นจะต้องแยกแยะอย่างชัดเจนในการกำจัดการและหาสาเหตุของการวางแผนที่ไม่ดีพอ ก่อน แล้วจึงทำการปรับปรุงคุณภาพของการวางแผนและปรับปรุงเนื้อหาของแผนด้วย

ลาม เพชรเรือง (2526: 31) ได้กล่าวว่า การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคเป็นกิจกรรมที่ต้องทำในกรณีที่ปรากฏว่าตรวจสอบแล้ว ผลงานไม่บรรลุหรือไม่สอดคล้องกับเป้าหมายก็ให้ปรับปรุงใหม่ วิธีการปรับปรุงใหม่ให้ดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ปรับปรุงการวางแผนใหม่
2. ลงมือปฏิบัติตามแผนที่ปรับปรุงใหม่
3. ตรวจสอบและควบคุมการปฏิบัติงานใหม่
4. ถ้ายังไม่บรรลุเป้าหมายจะต้องปรับปรุงใหม่ จนกว่าจะบรรลุเป้าหมายจึงกำหนด

เป็นมาตรฐาน

สรุปได้ว่า การดำเนินงานไม่ว่าจะเป็นการปรับปรุงคุณภาพ หรือแม้แต่การบริหารกิจกรรมภายในองค์กรการวางแผนงานอย่างเหมาะสมจากการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องรอบด้าน ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่ดี และการดำเนินการที่สอดคล้องกับแผนจะเป็นเส้นทางที่นำไปสู่ความสำเร็จ และบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ แต่ก็จะต้องมีการตรวจสอบความคืบหน้า หรือปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นเป็นระยะ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ในการปรับแผนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ได้ และที่สำคัญเมื่อการดำเนินงานเสร็จสิ้นแต่ละครั้ง บทเรียนต่างๆ ที่ได้รับ ก็ถือเป็นสิ่งสำคัญ หากได้มีการนำมาทบทวน และสรุปข้อดี ข้อด้อยหรือหาจุดปรับปรุง เพื่อให้การดำเนินงานในรอบต่อไปทำได้ง่ายขึ้น ได้ผลลัพธ์ที่ดีขึ้น และที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ก็คือการดำเนินงานอย่างครบถ้วนตามแนวคิดของวงจร PDCA ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เป็นองค์กรขับเคลื่อนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาชาติ พร้อมก้าวสู่สากล บนพื้นฐานความเป็นไทย พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับตามหลักสูตรและส่งเสริมความสามารถด้านเทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ ปลูกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทย และวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขยายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึง ครอบคลุม ผู้เรียนได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบให้สามารถจัดการเรียนรู้ การสอนได้อย่างมีคุณภาพ และพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการตามแนวทางการกระจายอำนาจ ศึกษาระบบบริหาร เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา จัดการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีสถานศึกษาในสังกัด 175 โรงเรียนเอกชน 24 โรงเรียนและโรงเรียนปริยัติธรรม 2 โรงเรียน ดูแลรับผิดชอบสถานศึกษาครอบคลุมใน 5 อำเภอ ประกอบด้วยอำเภอยางตลาด อำเภอหนองกุงศรี อำเภอห้วยเม็ก อำเภอท่าคันโท และอำเภอฆ้องชัย จากการบริหารการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า ด้านคุณภาพการจัดการศึกษาในส่วนของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญส่งผลต่อการประเมินคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในส่วนของตัวบ่งชี้ที่ 6 คือประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีโรงเรียนที่ต้องปรับปรุงเร่งด่วนและยังไม่ได้รับการรับรองในการประเมินภายนอกสอดคล้องกับผลการทดสอบระดับชาติ O – NET ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2559 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 2 ที่ผ่านมาพบว่า มีโรงเรียนจำนวนมากที่คะแนนบางรายวิชาคะแนนยังต่ำมาก ส่งผลต่อคะแนนเฉลี่ยในระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 และระดับประเทศ

จากปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าระดับคะแนนต่ำกว่าระดับประเทศทุกวิชา ซึ่งผลสัมฤทธิ์ที่ปรากฏเป็นสาเหตุในการไม่ได้รับการรับรองการประเมินภายนอก ซึ่งเป็นปัญหาอย่างยิ่งในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ต้องได้รับการพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

ทองตุล งามแก้ว (2552: 85-90) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 6 จำแนกตามสถานภาพการปฏิบัติงานและขนาดสถานศึกษา ใน 4 ด้าน คือด้านปัจจัยสนับสนุน ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรม

การเรียนการสอน และด้านการนิเทศติดตามผล ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยภาพรวมมีปัญหอยู่นระดับปานกลาง เปรียบเทียบปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจำแนกตามสถานภาพการปฏิบัติงานโดยภาพรวมแตกต่างกัน จำแนกตามขนาดสถานศึกษาโดยภาพรวมแตกต่างกัน แนวทางแก้ปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนด้านปัจจัยสนับสนุน สถานศึกษาควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สถานศึกษาควรกำหนดวางแผนร่วมกันทุกฝ่าย ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สถานศึกษาควรจัดการเรียนการสอนอย่างหลากหลายตรงกับความต้องการของผู้เรียน ด้านการนิเทศติดตามผล ผู้บริหารควรนิเทศต่อเนื่องเป็นระบบ และมีรูปแบบชัดเจน

สมบัติ ยศปัญญา (2552: 75-80) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลยเขต 1 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่และขนาดของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และพบว่า มีปัญหาโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลยเขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาโดยภาพรวมแตกต่างกัน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความเห็นตรงกันว่า แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลยเขต 1 นั้นต้องพัฒนาทั้งระบบ สร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู และนักเรียน ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา

พรพนา บัวอินทร์ (2553: 82-86) ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 1 จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้และขนาดโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้และขนาดโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 1 ด้านการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ จัดอบรมเกี่ยวกับรูปแบบและเทคนิคการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมการศึกษาดูงานนอกสถานที่และสนับสนุนการจัดกิจกรรมโครงการต่างๆ ในโรงเรียน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนได้แก่ ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตสื่อการสอน ส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณในการผลิตสื่อการสอนของครู และส่งเสริมโครงการอินเทอร์เน็ตเพื่อสังคมแห่งการเรียนรู้ ด้านการนิเทศการสอน ได้แก่ โรงเรียนมีการสนับสนุนให้ครูมีการนิเทศกันเอง นำผลการนิเทศมาปรับปรุงแก้ไขการจัดการเรียนการสอน นิเทศการสอนเป็นรายบุคคลและการติดตามผลหลังการนิเทศ ด้านการวัดผลและประเมินผล ได้แก่ นำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน จัดอบรมวิธีการวัดผลและประเมินผล การประเมินผลตามสภาพจริง การจัดระบบและใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลอย่างหลากหลาย

ณัชชา ศรีเศรษฐา (2555: 67-121) ได้ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 26 การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 26 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 26 ปีการศึกษา 2554 กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 70 คน และกลุ่มตัวอย่างครู จำนวน 317 คน รวม 387 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 26 โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 26 สามารถสรุปผลได้ดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการ สถานศึกษาควรมีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และแต่งตั้งคณะกรรมการทำงาน เพื่อกำหนดนโยบายและการวางแผนที่ชัดเจนในการบริหารจัดการสถานศึกษา และมีการกำหนดหลักสูตรให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพนักเรียนอย่างชัดเจน 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ สถานศึกษาควรมีการจัดประชุมผู้บริหารและบุคลากรเพื่อร่วมกันคิดวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทุกชั้นและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์กับเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ มีการแต่งตั้งมอบหมายให้บุคลากรทำหน้าที่ในการหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาเพื่อพัฒนาหลักสูตรให้มีความหลากหลายทั้งด้านวิชาการ รวมทั้งการปฏิรูปหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อชุมชนและท้องถิ่น ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรที่ต้องยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน สถานศึกษาควรมีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยส่งเสริมกิจกรรมในด้านวิชาการ มีการส่งเสริมด้านแหล่งเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้รับรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอันสำคัญ และสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้เกณฑ์ที่มีความเหมาะสมมีความยืดหยุ่นสามารถประเมินนักเรียนได้ทุกกลุ่มและทุกสถานภาพของผู้เรียน

บรรจบ ภูโสตา (2555) ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา และสร้างรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา ประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ขอบข่ายการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย 10 งาน 2) กระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน 3) บุคคลที่มีบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 กลุ่ม การประเมินรูปแบบการบริหารการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน

เป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดและเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

เจาะนิเยาะ มุสตาปะ (2555) ได้ศึกษาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี การวิจัยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี 2) เพื่อเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี จำแนกตามเพศ กลุ่มวิชาที่สอน ประสบการณ์ในการสอนและขนาดโรงเรียนและเพื่อ 3) รวบรวมข้อเสนอแนะและแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี กลุ่มตัวอย่างในการทำวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ครูผู้สอน จำนวน 351 คน ได้มาโดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครชีและมอร์แกน ส่วนกลุ่มตัวอย่างในการสนทนากลุ่มได้แก่ ครูผู้สอนที่รับผิดชอบในแต่ละช่วงชั้นของศาสนาและสามัญ จำนวน 10 คน ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจงเฉพาะ และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก จำนวน 3 คน ได้มาโดยวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจงเฉพาะ ผลการวิจัยพบว่า ระดับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านการดำเนินการสอนอยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีเมื่อแยกตามเพศ กลุ่มวิชาที่สอน ประสบการณ์ในการสอนและขนาดโรงเรียนต่างกัน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และข้อเสนอแนะและแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีมี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมการสอน ด้านดำเนินการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผลการสอน

ปิลันธนา กตติวงศ์ตระกูล (2555) การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสุวรรณภูมิพิทยไพศาล อำเภอเมืองสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในโรงเรียนสุวรรณภูมิพิทยไพศาล จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การสอน จำแนกตามคาบที่สอนต่อสัปดาห์ จำนวนรายวิชาที่สอนเฉลี่ย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .79 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ครูโรงเรียนสุวรรณภูมิพิทยไพศาล เป็นประชากรจำนวนทั้งสิ้น 137 คน เป็นเพศชาย จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 38.70 เพศหญิง จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 61.30 มีอายุต่ำกว่า 35 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 17.50 มีอายุ 35 ปีขึ้นไป จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 82.50 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 87.60 สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 12.40 จำนวนคาบที่สอนต่อสัปดาห์ต่ำกว่า 15 คาบขึ้นไปจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 25.50 จำนวนคาบสอน 15 คาบขึ้นไปต่อสัปดาห์ จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 74.50 ประสบการณ์การสอน 10 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 17.50 มากกว่า 10 ปี จำนวน 113 คนคิดเป็นร้อยละ 82.50 จำนวนรายวิชาที่สอนเฉลี่ย ต่ำกว่า 3 วิชา จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ

ละ 21.90 และ 3 วิชาขึ้นไปจำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 78.10 การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน และระดับมาก 4 ด้านเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียน ($\mu = 4.66$) ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยและทำงานร่วมกับผู้อื่นและรับผิดชอบต่อกลุ่มร่วมกัน ($\mu = 4.60$) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้ แสวงหาคำตอบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ($\mu = 4.60$) ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ($\mu = 4.58$) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลายเหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน ($\mu = 4.48$) และด้านปัญหาและอุปสรรคการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\mu = 4.45$)

วนิดา ทวยสูงเนิน (2556: 64-66) ได้ศึกษาสภาพปัจจุบัน เปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 ผลการศึกษาพบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 31 โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร ด้านการวางแผนการจัดการเรียนการสอน และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 31 โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ผลปรากฏดังนี้ ครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 31 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 31 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 31 สรุปผลได้ดังนี้มีคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนซึ่งต้องได้รับการอบรมและนำไปถ่ายทอดคณะครูวิชาการโรงเรียน นำผลนิเทศประชุมปรึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและมีการสนับสนุนงบประมาณการนิเทศ อย่างเพียงพอ ส่งเสริมการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัย และลดภาระงานนอกเหนือ จากการเรียนการสอนให้ครูมีหน้าที่สอนและพัฒนาผู้เรียนมากกว่างานด้านอื่น ๆ

วรพล ตราเต็ง (2556) ได้ศึกษาสภาพการบริหารการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดพังงา การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการบริหารการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญระหว่างโรงเรียนประถมศึกษา กับโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดพังงา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 162 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ แครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1977) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิและเทียบบัญญัติไตรยางศ์ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐาน และค่าที (t-test Independent) ผลการวิจัยเห็นว่า สภาพการบริหารการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดพังงา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยที่ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการวางแผนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนด้านการประชาสัมพันธ์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติของผู้บริหาร และครูผู้สอนที่มีต่อสภาพการบริหารการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดพังงา ระหว่างโรงเรียนประถมศึกษา กับโรงเรียนขยายโอกาส ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน และด้านการประชาสัมพันธ์การเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สลิตา รินสิริ (2558) ได้ศึกษาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในอำเภอกะฉัง จังหวัดสงขลา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในอำเภอกะฉัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 กลุ่มตัวอย่างครู จำนวน 113 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมาตราส่วน 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง -.14 - .64 มีค่าความเชื่อมั่น .99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และใช้วิธีการทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการของ LSD ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในอำเภอกะฉัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการประเมินผล ด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ และด้านการใช้สื่อการเรียนรู้ แนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในอำเภอกะฉัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่า แนวทางในการจัดการเรียนรู้ ด้านการประเมินผล ด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ ด้านการใช้สื่อการเรียนรู้ ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างจริงจัง ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรได้รับการอบรมการวัดผลประเมินผล ให้ครูมีวิธีการวัดผลประเมินผลที่หลากหลาย นิเทศกำกับติดตามการสอนของครู นิเทศติดตามการใช้สื่อของครู

อรอุมา กองฝ่าย (2558) ได้ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3 ผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างจากผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 108 คน ครูผู้สอน จำนวน 297 คน รวม 405 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ฉบับผู้บริหาร ค่าความเชื่อมั่น .97 ฉบับครูผู้สอนค่าความเชื่อมั่น .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและใช้เทคนิค PNI วิเคราะห์จัดลำดับความต้องการความจำเป็น พบว่าผู้บริหาร ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่างกัน และโรงเรียนขนาดต่างกันเห็นว่าสภาพปัจจุบัน ความต้องการพัฒนา และความต้องการจำเป็นใน

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้ สภาพปัจจุบันผู้บริหารเห็นว่าด้านแผนการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนมีการปฏิบัติต่ำที่สุด ควรพัฒนาและมีความต้องการจำเป็นด้านสื่อการจัดการเรียนรู้มากที่สุด ครูผู้สอนเห็นว่าด้านสื่อการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนมีการปฏิบัติต่ำที่สุด ความต้องการพัฒนา ด้านการวัดและประเมินผลมากที่สุด และมีความต้องการจำเป็นด้านสื่อการจัดการเรียนรู้มากที่สุด แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3 ได้แก่ ผู้บริหารมีความรู้และเข้าใจหลักสูตรสถานศึกษา อย่างแท้จริง จัดครูให้สอนหรือรับผิดชอบตามความถนัด ตรวจแผนการจัดการเรียนรู้เอง ตกลง ร่วมกันกับคณะครูถึงแนวปฏิบัติในการทำ การส่งแผนการจัดการเรียนรู้ให้ชัดเจน นิเทศ ติดตาม ความก้าวหน้าผลการเรียนรู้ของผู้เรียนและผลการปฏิบัติงานของครูทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ครูผู้สอนควรออกแบบการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย ให้เหมาะสมกับ นักเรียนรายบุคคล พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ควรตัดแปลงจากสื่อที่ มีอยู่แล้ว ประเมินผลการใช้สื่อทุกครั้งหลังการใช้ วางแผนในการจัดหาสื่อร่วมกับผู้บริหาร ปรับวิธี เรียนเปลี่ยนวิธีสอน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้เลือกหรือตัดสินใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ทุกขั้นตอนมากที่สุด ใช้วิธีประเมินผลตามสภาพจริงมากกว่าการทดสอบความรู้ ความจำเป็นกับ ผู้เรียนหลายๆครั้งอย่างต่อเนื่อง รายงานผลให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ และนำผลการประเมินมา พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป

2. งานวิจัยในต่างประเทศ

ไรอัน (นิพนธ์ วิสุทธาศัย, 2549: 43 อ้างอิงจาก Ryan, 1988) ได้วิจัยเรื่องการเลือก อีสรภาพ การศึกษาโครงสร้างการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของนักเรียนใน โรงเรียนอนุบาล ผลการวิจัย พบว่าเด็กนักเรียนสามารถเล่นและเลือกปฏิบัติกิจกรรมได้ สามารถแสดง ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนได้ โดยกิจกรรมส่วนใหญ่ครูจะเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือนอกจากนั้น ยังพบว่า การประชุมในชั้นเรียนถือเป็นกิจกรรมที่ครูและนักเรียนสามารถกำหนดพฤติกรรมของกันและกัน

เบอร์เทลเซน (Bertelsen, 2008) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาพิเศษระดับประถมศึกษา ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อจัดการเรียนการสอน การศึกษาพิเศษ ระดับประถม พบว่าเด็กพิเศษระดับประถมศึกษาสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ดี

Romas (ศศิธร นาคสง, 2550: 62-63 อ้างอิงจาก Romas, 1987) ได้ศึกษาเรื่อง การยอมรับในวิชาชีพครูประวัติการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูโดยสภาแห่งชาติในการยอมรับวิชาชีพ (สหรัฐอเมริกา) เมื่อปี 1987 ผลการวิจัยสรุปได้ว่าการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูมีผลสะท้อนต่อ ลักษณะหลายประการทางด้านการสอนมาตรฐานต่างๆ ที่ได้ถูกนำมาเป็นเครื่องมือในการกระตุ้น การเตรียมการสอนทางการศึกษาและการสร้างบุคลิกที่ดีมาตรฐานเป็นแกนกลางที่สำคัญในด้าน วิชาชีพครูเป็นตัวนำให้เกิดความพยายามในการปรับปรุงคุณภาพทางการศึกษามีผลทำให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงในระบบการศึกษา

White (ศศิธร นาคสง, 2550: 62-63 อ้างอิงจาก White, 1999 : 79) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาพื้นฐานและคุณลักษณะของครูที่มีความมุ่งมั่นในการสอนในสหรัฐอเมริกาโดยศึกษาจาก ครูใหญ่และครูผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าคุณลักษณะที่เป็นมาตรฐานของครูมี 5 ลักษณะคือมีความ

มั่นใจสูงมีความรู้ดีมีประสบการณ์และทักษะความชำนาญมีทัศนคติที่ดีมีความยินดีในอาชีพทางการสอนและมาตรฐานต่างๆ ที่กำหนดมีความสำคัญต่อการเรียนการสอน

Calderon (2000) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่สอนได้ดีเยี่ยมในทัศนะของผู้เรียนเพื่อนครูและผู้บริหารโรงเรียนในเขตวิทยาลัยชุมชนลอสแอนเจลิส (Los Angeles Community College District) การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่างเลือกจากประชากรในเขตวิทยาลัยชุมชนลอสแอนเจลิสเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบุคลิกและพฤติกรรมที่สำคัญของครูที่ทำการสอนผลการวิจัยสรุปได้ว่าผู้เรียนครูและผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นตรงกันโดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับคุณภาพหรือคุณลักษณะที่ดี 3 ลักษณะคือลักษณะการสอนที่ดีลักษณะเกี่ยวกับบุคลิกภาพที่ดีลักษณะเกี่ยวกับวิชาชีพครูที่ดี

Berv (2002) ได้ศึกษาตัวบ่งชี้สำคัญ 3 ตัว ในการปรับปรุงโรงเรียน โดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ตัวบ่งชี้ได้แก่ ความเท่าเทียม ความสัมพันธ์ และการรู้จักในด้านการวิจัย และนโยบายการปฏิรูปโรงเรียนโดยทั่วไปใช้การฟังเสียงจากนักเรียน ด้านการปรับปรุงบรรยากาศโรงเรียนได้หาวิธีการต่าง ๆ มาดำเนินการซึ่งศึกษาจากโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของรัฐบาล 2 โรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า ความเท่าเทียม ความสัมพันธ์ และการรู้จักเหล่านี้มีอิทธิพลต่อประสบการณ์ของนักเรียนเกี่ยวกับความเชื่อมโยงกับโรงเรียน ซึ่งนักการศึกษาจะได้มีทิศทางที่เป็นความหวังในการกำหนดและนำการปรับปรุงโรงเรียนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางไปใช้ได้ต่อไป

Hill Mary Denise (2002) ได้ทำการศึกษาเรื่องคุณลักษณะของระบบโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพในมลรัฐจอร์เจีย ผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและครูอาจารย์ และสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการสอนในโรงเรียน การตัดสินใจร่วมกันของผู้ปกครอง และครูอาจารย์ และการปรับปรุงบรรยากาศภายในโรงเรียนให้น่าอยู่ ครูใหญ่และครูยอมรับว่า งานปรับปรุงการสอน จะต้องทำเป็นคณะ โดยให้ทุกคนมีความรับผิดชอบร่วมกัน ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมีผลต่อ องค์ประกอบที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพของนักเรียน คือ การวัดผลและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ การจัดบรรยากาศทางวิชาการ การตั้งความหวังไว้สูง และการให้ความร่วมมือช่วยเหลือกัน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพ

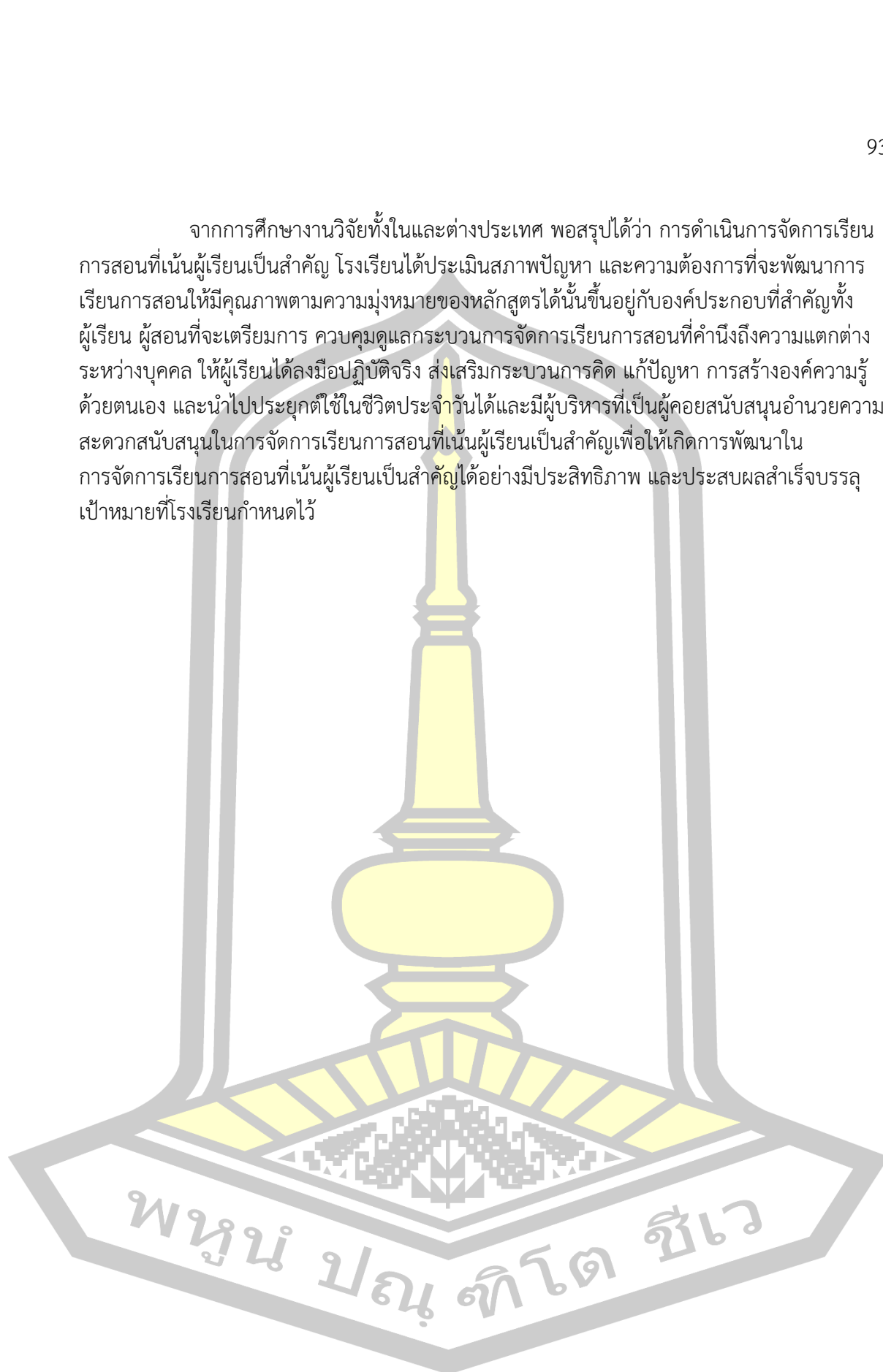
Blakely (นิพนธ์ วิสุทธาศัย, 2549: 43 อ้างอิงจาก Blakely, 1986: 218) ได้ศึกษาเรื่อง การสำรวจสมรรถนะและทัศนะของครูผู้สอนและผู้บริหารต่อการประเมินสมรรถนะผลการปฏิบัติงานของครูผู้สอนและผู้บริหารเห็นว่าการประเมินสมรรถนะจะมีประสิทธิภาพมากกว่านี้หากสามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติของครูผู้สอนมากกว่าความก้าวหน้าในตัวครูผู้สอนเองผู้บริหารและครูผู้สอนเห็นด้วยอย่างมากเกี่ยวกับเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินสมรรถนะครูจากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศและต่างประเทศสรุปได้ว่าเกี่ยวกับตัวแปรเพศวุฒิการศึกษาและวิทยะฐานะในแต่ละสถานศึกษามีทั้งแตกต่างกันและไม่แตกต่างกันแสดงว่าตัวแปรอาจมีผลต่อสมรรถนะครูซึ่งการศึกษาสมรรถนะครูมุ่งหวังประโยชน์ที่จะนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้บุคลากรเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลใช้เป็นมาตรฐานในการประเมินและการพัฒนาการปฏิบัติงานของบุคลากรให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันกับเป้าหมายขององค์กรทั้งในสมรรถนะหลักซึ่งเป็นบุคลิกลักษณะของคนที่จะทอนให้เห็นถึงความรู้ทักษะทัศนคติความเชื่อและ

อุปนิสัยของคนในองค์กรโดยรวมที่จะช่วยสนับสนุนให้องค์กรบรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ได้ สมรรถนะตามสายงานเป็นบุคลิกลักษณะของคนที่จะสะท้อนให้เห็นถึงความรู้ทักษะทัศนคติความเชื่อ และอุปนิสัยที่จะช่วยส่งเสริมให้คนนั้นๆ สามารถสร้างผลงานในการปฏิบัติงานตำแหน่งนั้นๆ ได้สูงกว่า มาตรฐานสมรรถนะส่วนบุคคลเป็นบุคลิกลักษณะของคนที่จะสะท้อนให้เห็นถึงความรู้ทักษะทัศนคติ ความเชื่อและอุปนิสัยที่ทำให้บุคคลนั้นมีความสามารถในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้โดดเด่นกว่าคนทั่วไป ด้านความรู้พฤติกรรมทัศนคติความเชื่ออุปนิสัยซึ่งจะส่งผลให้องค์กรสามารถทำงานให้บรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจและกลยุทธ์ที่กำหนดในการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามมาตรฐาน กำหนดไว้จะเห็นได้ว่าวิชาชีพครูจำเป็นต้องมีสมรรถนะครูซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญเป็นคุณสมบัติที่ผู้ ประกอบวิชาชีพครูต้องมีคุณสมบัติที่ดีและการปฏิบัติงานของครูที่ดีต้องมีมาตรฐานและการ ปฏิบัติงานที่บรรลุวัตถุประสงค์ตามสมรรถนะมาตรฐานวิชาชีพครูซึ่งหมายถึงคุณภาพของครูและเป็น คุณภาพของการศึกษาด้วยเด็กเยาวชนเป็นคนดีมีความรู้ความสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมี ความสุขซึ่งหมายถึงการยอมรับจากสังคมที่จะทำให้ความเป็นปูชนียะบุคคลของครูได้อยู่ถาวรตลอดไป

Schottekkorb (2008) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนแบบนักเรียนเป็น ศูนย์กลางและวิธีการให้คำปรึกษาของครูแกนนำของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อเป็นข้อบ่งชี้เชิง วิเคราะห์และแบ่งระดับพฤติกรรมเป็นการเรียนรู้แบบรายงาน และแบบทบทวนบทเรียน ยิ่งไปกว่านั้น ได้ตรวจสอบผลกระทบใน 2 ส่วน คือตัวผู้ปกครอง และความเข้มในการสอน โดยศึกษาพฤติกรรมของ นักเรียนจำนวน 5 คน ฝ้าสังเกตพฤติกรรมผ่านการสังเกตขณะอบรมกับเด็ก 5 คน จำนวน 3 ครั้งต่อ สัปดาห์ ยิ่งกว่านั้นผู้ปกครองและครูจะถูกจัดทำมาตรวัดพฤติกรรมและบัญชีรายการวัด เนื้อหา ก่อน อบรม ระหว่างและหลังการอบรม เพื่อป้องกันความคาดเคลื่อนของการสังเกต โดยได้แบ่งกลุ่ม นักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่ม 3 คนแรกได้รับการสังเกต 24 สัปดาห์ จำนวน 2 ครั้งต่อสัปดาห์ ครั้งละ 30 นาที ส่วนอีก 2 คนรับการสังเกต 2 ครั้งต่อสัปดาห์ ครั้งละ 30 นาที จำนวน 14 สัปดาห์ การวิเคราะห์เชิงประจักษ์จากข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่าผลที่ได้ปะปนกันนักเรียน 3 คนแรก แสดงให้เห็น การพัฒนาอย่างชัดเจนจากการสังเกตในห้องเรียนผลที่ได้จากข้อมูลประเมินครูและผู้ปกครองไม่ได้ สอดคล้องกันแต่ก็ชี้วัดถึงการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม ความหมายโดยนัยสำคัญสำหรับการวิจัยใน อนาคตในเรื่องประโยชน์ของรูปแบบการศึกษาการวัดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักเรียนและ ประเด็นบ่งชี้ต่าง ๆ

Fennimore (2009) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ พบว่า ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการเด็ก แรงจูงใจและพฤติกรรม ของนักเรียน และการจะทำให้ผู้เรียนอยู่ในกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ต้อง อาศัยปัจจัยต่อไปนี้เป็นคือการเลือกกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน การทำให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่อง ความรับผิดชอบและการพัฒนาความคิดในเรื่องผลงาน ความรับผิดชอบที่จะทำงานให้ประสบ ความสำเร็จ

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ พอสรุปได้ว่า การดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนได้ประเมินสภาพปัญหา และความต้องการที่จะพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพตามความมุ่งหมายของหลักสูตรได้นั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญทั้งผู้เรียน ผู้สอนที่จะเตรียมการ ควบคุมดูแลกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ส่งเสริมกระบวนการคิด แก้ปัญหา การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้และมีผู้บริหารที่เป็นผู้คอยสนับสนุนอำนวยความสะดวกสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อให้เกิดการพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสบผลสำเร็จบรรลุเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนดไว้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

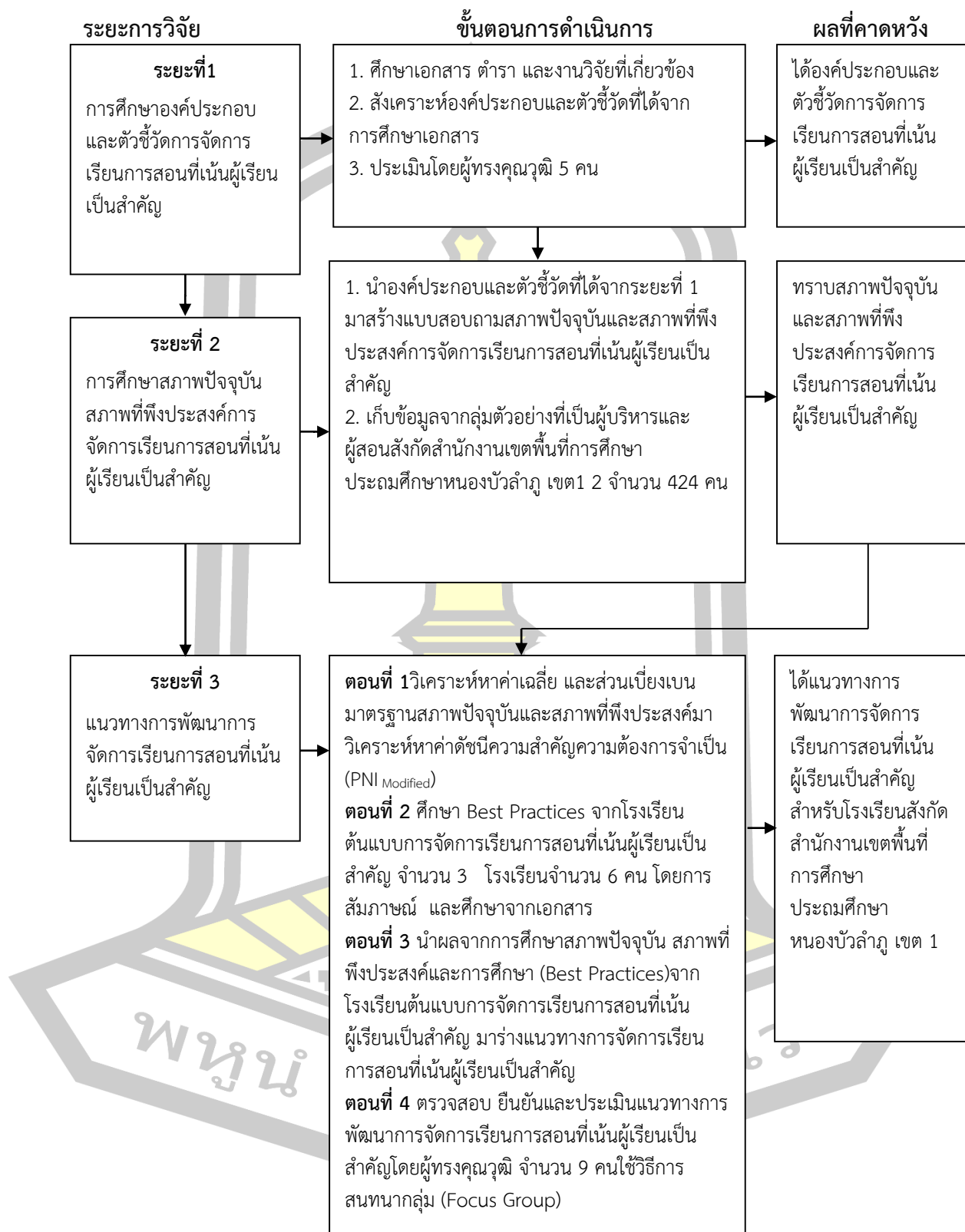
การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

ภาพประกอบ 7 แสดงระยะการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินการ และผลที่คาดหวัง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

1. ขั้นตอนการดำเนินการ

1.1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ

1.2 สืบเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากข้อ 1.1 เพื่อให้ได้องค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2544: 5-9), นวลจิตต์ เชาวศิริพิงค์ (2545), สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 ข: 19), ทิศนา แคมมณี (2545: 22), รุ่ง แก้วแดง (2544 ข), บุรชัย ศิริมหาสาร (2545: 21), สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน) (2549: 7), พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2549: 17) และ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2554: 15) มี 4 องค์ประกอบดังนี้

1. ด้านผู้สอนมีตัวชี้วัด 9 ตัวชี้วัด
2. ด้านผู้เรียนมีตัวชี้วัด 8 ตัวชี้วัด
3. ด้านผู้บริหารมี ตัวชี้วัด 8 ตัวชี้วัด
4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนมีตัว 9 ตัวชี้วัด

1.3 ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เก็บข้อมูลโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล มีบทบาทในการให้ข้อชี้แนะ คำแนะนำ และประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

2.1.1 สำเร็จการศึกษาระดับมหาบัณฑิตทางการศึกษา

2.1.2 มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษหรือเชี่ยวชาญ

2.1.3 มีประสบการณ์ทางด้านการบริหารการศึกษาในตำแหน่งผู้บริหารการศึกษา หรือสถานศึกษาไม่ต่ำกว่า 5 ปี

ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คนประกอบด้วย

1. ดร.วิเศษ พลอาจทัน ตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่นเขต 1 วุฒิการศึกษา ปร.ด.
2. ดร.ทองเหลือง คำภูเวียง ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 วุฒิการศึกษา ปร.ด.
3. นายวีรพงษ์ โคตรนรินทร์ ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 วุฒิการศึกษา ศษ.ม.
4. นายอุทัย เมืองคุณ ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 วุฒิการศึกษา กศ.ม.
5. นายสรายุทธ บัวคำ ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 วุฒิการศึกษา ศษ.ม.

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ประเภทและลักษณะของเครื่องมือ แบบประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 เป็นแบบประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบเพื่อให้สอดคล้องกับตัวชี้วัด จำนวน 1 ฉบับมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ โดยยึดหลักการ ดังนี้

3.2.1 ศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2544: 5-9), นวลจิตต์ เขวากิตติพงศ์ (2545), สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 ข: 19), ทิศนา ขัมมณี (2545: 22), รุ่ง แก้วแดง (2544 ข), บุรชัย ศิริมหาสาคร (2545: 21), สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน) (2549: 7), พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2549: 17) และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2554: 15) และนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมิน

3.2.2 สร้างแบบประเมินยึดหลักความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดเป็นหลัก

3.2.3 นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหา แล้วนำข้อเสนอแนะที่ได้ไปพิจารณาปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.2.4 นำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยให้ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาความสอดคล้องระหว่างประเด็นข้อคำถามในแบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในขั้นตอนนี้ได้ประยุกต์ใช้การวิเคราะห์ความ

สอดคล้องแบบ IOC จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย

- 1) นายจรินทร์ สีสโธ ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน วิทยาลัยนานาชาติการพิเศษสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 วุฒิการศึกษา ศษ.ม.
- 2) นายบุตศรี นารี ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน วิทยาลัยนานาชาติการพิเศษสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 วุฒิการศึกษา การศึกษา ศษ.ม.
- 3) นายภูเขียว บรรหาร ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน วิทยาลัยนานาชาติการพิเศษสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 วุฒิการศึกษา ป.ด.
- 4) นางคายคำ ขาวขำ ตำแหน่งครู วิทยาลัยนานาชาติการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 วุฒิการศึกษา กศ.ม. การวัดและประเมินผลการศึกษา

5) นางเพ็ญศรี สุปัญญา ตำแหน่งครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู วุฒิการศึกษา กศ.ม. (การวัดและประเมินผลการศึกษา)

เก็บข้อมูลโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) แล้วได้ค่าดัชนีความสอดคล้องโดยการวิเคราะห์ค่า Item Objective Congruence Index (IOC) ของแบบประเมินรายข้อ แล้วพิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.8 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 100)

3.2.5 ปรับปรุงแบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เสนอแนะผู้เชี่ยวชาญให้นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3.2.6 จัดพิมพ์แบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนำไปเก็บข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามเพื่อนำไปส่งถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาในการขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลในสถานศึกษาของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

4.2 ผู้วิจัยนำแบบประเมินพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบประเมินไปให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

4.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยได้รับแบบประเมินคืน

4.4 นำแบบประเมินมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยเลือกข้อที่มีความเหมาะสมมากที่สุด

4.5 ผู้วิจัยนำแบบประเมินเก็บข้อมูลโดยการหาความเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คนเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อนำไปสร้างเครื่องมือในระยะที่ 2

5. การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยนำแบบประเมินที่ได้รับคืนทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตอบ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยเลือกข้อที่มีความเหมาะสมที่สุด

5.1 การวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ การวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาผู้วิจัยประยุกต์ใช้วิธีการหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Item Objective Congruence Index) โดยใช้สูตร Rovinelli และ Hambleton (Rovinelli and Hambleton. 1978 : 34-37; อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540) ดังนี้

5.1.1 สถิติพื้นฐาน

5.1.1.1 ร้อยละ (Percentage)

5.1.1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

5.1.1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (S.D)

5.1.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

5.1.2.1 ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) โดยใช้สูตรของครอนบาค (Cronbach)

5.1.2.2 การหาค่าความตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) ของแบบประเมินโดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้อง (Index of item Objective Congruence : IOC)

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมิน

5.2.1 นำแบบประเมินวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) มีเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 100)

- 5 หมายถึง องค์กรประกอบและตัวชี้วัดมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง องค์กรประกอบและตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง องค์กรประกอบและตัวชี้วัดมีความเหมาะสม อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง องค์กรประกอบและตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง องค์กรประกอบและตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.2.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประเมินค่าโดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) มีเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ ((บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 100)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง องค์กรประกอบและตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง องค์กรประกอบและตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง องค์กรประกอบและตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง องค์กรประกอบและตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง องค์กรประกอบและตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

1. ขั้นตอนการดำเนินการ

1.1 นำผลการวิจัยในระยะที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 มาใช้สร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และผลการสังเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

1.2 การเก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่าง

1.3 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และผู้สอนในสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวนโรงเรียน 226 โรง ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 216 คน และ ครู จำนวน 1,488 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 1,704 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 118 คน และผู้สอนจำนวน 306 คนรวมทั้งสิ้น 424 คน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ในปีการศึกษา 2560 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ตามขั้นตอนดังนี้

2.2.1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยเทียบจำนวนประชากรทั้งหมด ที่ได้มาจากวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random sampling) ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางเคจซีมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1977) ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิเทียบบัญญัติไตรยางค์และจับสลาก ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 424 คน และจับสลากทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

2.2.2 การกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากรแล้วสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random sampling) ให้ได้จำนวนครบตามสัดส่วนที่กำหนดไว้ ดังรายละเอียดในตาราง

ตาราง 7 ตารางแสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

อำเภอ	ประชากร(N) ผู้บริหาร	กลุ่มตัวอย่าง(n) ผู้บริหาร	ประชากร(N) ผู้สอน	กลุ่มตัวอย่าง(n) ผู้สอน
อำเภอเมือง หนองบัวลำภู			612	126
อำเภอศรีบุญเรือง			303	63
อำเภอโนนสัง			235	48
รวม	226	216	1,488	306

จากตาราง 7 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยเทียบจำนวนประชากรทั้งหมด ที่ได้มาจากวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random sampling) ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางเคจซีมอร์แกน (Krejcie, & Morgan, 1977) ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิเทียบบัญญัติไตรยางค์ จากกลุ่มประชากรรวม 1,704 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง 424 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เสนอรายละเอียดกระบวนการสร้างเครื่องมือการหาคุณภาพของเครื่องมือ พร้อมทั้งตรวจสอบเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

3.1 ลักษณะของเครื่องมือ

แบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยนิยามศัพท์ที่กำหนดไว้ใน บทที่ 1 และกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากการวิเคราะห์สังเคราะห์วรรณกรรมได้แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิการศึกษาตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยใช้อีควิภาคการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และได้กำหนดน้ำหนักคะแนนตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) คือ

- 5 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับระดับน้อย
- 1 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.2 วิธีการสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม ตามขั้นตอนดังนี้

3.2.1 ศึกษาหลักเกณฑ์ และวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วน

ประมาณค่า

3.2.2 นำองค์ประกอบและตัวชี้วัดที่ได้จากระยะที่ 1 มาสร้างเป็น

แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาแก้ไข

ปรับปรุงและให้คำแนะนำ

3.2.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เสนอแนะ แล้วนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ (ชุดเดิม) ตรวจสอบเพื่อหาค่าความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม ซึ่งกำหนดค่าตั้งแต่ 0.8 ขึ้นไป

3.2.5 นำเครื่องมือที่ได้ไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารโรงเรียนและ

ผู้สอนสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ที่เป็นกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 15 คน ผู้สอน จำนวน 15 คน แล้วนำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาหาค่าอำนาจจำแนกของแบบประเมินเป็นรายข้อ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม และนำแบบสอบถามแต่ละข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกเข้าเกณฑ์ คือ ตั้งแต่ 0.02-1.00 มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) เกณฑ์ที่กำหนดคือตั้งแต่ .965 ขึ้นไป

3.2.6 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อนำไปส่งถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในการขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลในโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่าง โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

4.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างด้วยการส่งทางไปรษณีย์และนำไปส่งมอบด้วยตนเอง จำนวน 424 ชุด โดยระยะเวลาในการตอบแบบสอบถามประมาณ 2 สัปดาห์เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้วให้ส่งแบบสอบถามกลับมายังผู้วิจัยโดยตรงตามที่อยู่ซึ่งผู้วิจัยได้ระบุไว้ในแบบสอบถาม

4.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการรับส่งทางไปรษณีย์และนำไปส่งมอบด้วยตนเองโดยได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 385 ชุด ซึ่งคิดเป็น 90.80 เปอร์เซ็นต์

5. การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตามลำดับ ดังนี้

5.1 การจัดทำข้อมูล

5.1.1 ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาจากกลุ่มตัวอย่างจากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

5.1.1.1 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในตอนต้นที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียงท้ายตาราง

5.1.1.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในตอนต้นที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51–5.00	หมายถึง	มีสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.51–4.50	หมายถึง	มีสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.51–3.50	หมายถึง	มีสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.51–2.50	หมายถึง	มีสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00–1.50	หมายถึง	มีสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.2.1 สถิติพื้นฐาน

5.2.1.1 ร้อยละ (Percentage)

5.2.1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

5.2.1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)(S.D.)

5.2.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

5.2.2.1 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) โดยใช้สูตรของครอนบาค (Cronbach)

5.2.2.2 การหาค่าความตรงด้านเนื้อหา (Content validity) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC)

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

ผู้วิจัยศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ความต้องการความจำเป็น (Need Assessment) ข้อมูลผลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในระยะที่ 2 มาหาดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) เพื่อจัดลำดับความต้องการความจำเป็น โดยการคำนวณสูตรดังต่อไปนี้ $PNI_{Modified} = (I - D) / D$ (I = ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ ; D=ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน) เพื่อนำไปสร้างแบบสัมภาษณ์การศึกษาโรงเรียนต้นแบบที่มีการปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตอนที่ 2 การศึกษาโรงเรียนต้นแบบที่มีการปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices) ของโรงเรียนที่เป็นต้นแบบทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้การสัมภาษณ์ และศึกษาจากเอกสาร จำนวน 6 คน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 3 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 3 คน

1. ขั้นตอนการ

- 1.1 ศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 1.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย
- 1.3 วิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาโรงเรียนต้นแบบที่มีการปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงจากโรงเรียนต้นแบบที่มีผลการปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices) ซึ่งพิจารณาจากข้อมูลผลสัมฤทธิ์ระดับชาติ (O -Net) ที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับชาติต่อเนื่องตั้งแต่ 2 ปีการศึกษาขึ้นไป โรงเรียนได้รับรางวัลปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices) ผลงานและเกียรติบัตรของโรงเรียน ผู้บริหาร ผู้สอน และนักเรียนตั้งแต่ระดับเขตพื้นที่การศึกษาขึ้นไป และผลการบริหารจัดการการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในการประเมินคุณภาพจากหน่วยงานภายนอก จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่

2.1.1 โรงเรียนเมืองใหม่วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

2.1.2 โรงเรียนหนองบัววิทยายน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

2.1.3 โรงเรียนโนนสังวิทยาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ลักษณะของเครื่องมือ

3.1.1 แบบสัมภาษณ์

3.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

3.2.1 แบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ ตามขั้นตอนดังนี้

3.2.1.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารตำราและผลงานวิจัยที่
เกี่ยวข้องกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น
สำคัญสำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 และ
นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างภายใต้กรอบแนวคิด 4
องค์ประกอบ ได้แก่

- 1) ด้านผู้สอน
- 2) ด้านผู้เรียน
- 3) ด้านผู้บริหาร
- 4) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน

3.2.1.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์จากเอกสารตำรา (บุญชม
ศรีสะอาด, 2545: 50)

3.2.1.3 สร้างแบบสัมภาษณ์โรงเรียนต้นแบบที่มีผลการปฏิบัติที่ดีเยี่ยม
(Best Practices) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.2.1.4 นำเครื่องมือที่ได้ไปนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อหาค่า
ความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม ซึ่งกำหนดค่าตั้งแต่ .05 ขึ้น
ไป โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน (ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม)

3.2.1.5 ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3.2.1.6 จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อดำเนินการเก็บ
รวบรวมข้อมูล

3.2.2.7 จัดทำแบบสังเกตฉบับสมบูรณ์เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวม
ข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อนำไปส่ง
ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาในการขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และ

การสังเกตในสถานศึกษาของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

4.2 ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ พร้อมทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจากกลุ่มเป้าหมายที่ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 6 คน ได้แก่ผู้บริหารโรงเรียนหัวหน้าฝ่ายวิชาการ

4.3 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปประเด็น ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

5. การจัดทำและการขอลวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยนำแบบสัมภาษณ์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรวจสอบสภาพความสมบูรณ์และความถูกต้องแล้วนำผลการจากแบบสัมภาษณ์โดยนำมาสรุปประเด็นสำคัญและนำเสนอโดยการพรรณนา (Descriptive)

ตอนที่ 3 ร่างแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

การร่างแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยให้สอดคล้องกับผล การศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญใน ระยะที่ 2 และการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) มาเป็นแนวทางในการร่าง แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการดำเนินการ

1.1 นำเสนอข้อมูลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ใน ระยะที่ 2

1.2 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Need Assessment) ได้นำข้อมูล ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในระยะที่ 2 มาหาดัชนีความสำคัญของความ ต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (Priority Needs Index) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น โดยการ คำนวณสูตรดังต่อไปนี้

$$PNI_{Modified} = (I - D) / D \quad (I = \text{ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์} ; D = \text{ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน})$$

1.3 การสังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึง ประสงค์ในระยะที่ 2 และการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ในตอนที่ 2 ระยะที่ 3 มาเป็นแนวทางในการร่างแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตอนที่ 4 การตรวจสอบ ยืนยัน และประเมินแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

1. ขั้นการดำเนินการ

1.1 นำร่างแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 นำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประกอบไปด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน

1.2 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง

1.3 จัดทำแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

1.4 ดำเนินการเก็บข้อมูล

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่ใช้ในการตรวจสอบยืนยันและประเมินร่างแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จำนวน 9 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

2.1.1 สำเร็จการศึกษาระดับมหาบัณฑิตทางการศึกษา

2.1.2 มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษหรือเชี่ยวชาญ

2.1.3 มีประสบการณ์ทางด้านการบริหารการศึกษาในตำแหน่งผู้บริหารการศึกษาหรือผู้บริหารสถานศึกษาไม่ต่ำกว่า 5 ปี

ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คนประกอบด้วย

1. นาย.... (หลักสูตรและการสอน) ตำแหน่งผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา วิทยฐานะศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

2. นาง...กศ.ม. ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

3. นาย....วุฒิการศึกษา กศ.ม. ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

4. นาย.... วุฒิการศึกษา ศษ.ม. ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

5. นาย.... วุฒิการศึกษา กศ.ม. ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

6. นาง.... วุฒิการศึกษา กศ. ม. ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน
วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1
7. นางสาวเพ็ญศรี สุปัญญา วุฒิการศึกษา ... ตำแหน่งครู วิทยฐานะ
ชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1
8. นายสุชาติ คำภูลา วุฒิการศึกษา ตำแหน่งครู วิทยฐานะ
ชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1
9. นางปนัดดา กราบทอง วุฒิการศึกษา ตำแหน่งครู วิทยฐานะ
ชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ประเภทและลักษณะของเครื่องมือ

3.1.1 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus group)

3.1.2 แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการเรียน
การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
หนองบัวลำภู เขต 1

3.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

3.2.1 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus group)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus group) ตามลำดับ
ดังนี้

3.2.1.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus group)

จากเอกสารตำรา (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 72)

3.2.1.2 สร้างแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus group) ซึ่งประกอบด้วย
ประเด็นในการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับ
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

3.2.1.3 นำแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus group) เสนอต่ออาจารย์ที่
ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจแนะนำ แล้วปรับแก้ไขตามคำแนะนำจัดพิมพ์เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.2.2 การสร้างแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการ
จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ
มีความเหมาะสม/มีความเป็นไปได้ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด มีวิธีการสร้างและ
หาคุณภาพ ดังนี้

3.2.2.1 ศึกษาหลักการ และวิธีการสร้างแบบประเมิน

3.2.2.2 รวบรวมแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการ
จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

3.2.2.3 นำแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบแล้ว แล้วปรับแก้ไขตามคำแนะนำ

3.2.2.4 นำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณา แล้วปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญก่อนจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus group)

4.1.1 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อประเมินแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

4.1.2 ดำเนินการติดต่อ นัดหมายกับผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อประเมินแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

4.1.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยการสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อพิจารณาวิพากษ์วิจารณ์แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ซึ่งมีขั้นตอนในการสนทนากลุ่มดังนี้

4.1.3.1 เชิญผู้อำนวยการโรงเรียนทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการประชุม (Moderator)

4.1.3.2 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยโดยสรุปและเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

4.1.3.3 ผู้ช่วยวิจัยช่วยจดบันทึก (Note Taker) และผู้บันทึกภาพ

4.1.3.4 ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องร่วมกันวิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อพิจารณาวิพากษ์วิจารณ์ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

4.2 แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

4.2.1 ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อ นัดหมายกับผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการส่งแบบประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 9 คน

4.2.2 ผู้วิจัยดำเนินการส่งและรับแบบประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ด้วยตนเอง

4.2.3 ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ที่รวบรวมมาได้

5. การจัดทำและการขอผลวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การจัดทำข้อมูล

5.1.1 ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus group) และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

5.2.1 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus group)

5.2.1.1 การสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปประเด็น และนำเสนอโดยการพรรณนา (Descriptive)

5.2.2 แบบประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

5.3 สถิติพื้นฐาน

5.3.1 ร้อยละ (Percentage)

5.3.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

5.3.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (S.D.)

5.3.4 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) โดยใช้สูตรของครอนบาค (Cronbach)

5.3.5 การหาค่าความตรงด้านเนื้อหา (Content validity) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC)

โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 69-70) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ในการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ในการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ในการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ใน
การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ใน
การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.3.6 โดยกำหนดให้คะแนนเฉลี่ยระดับคุณภาพความเหมาะสมและความเป็นได้
มาก หรือคะแนนเฉลี่ย 3.51 ขึ้นไป เป็นเกณฑ์พิจารณาและยอมรับว่าเป็นแบบประเมินที่เหมาะสมและ
ความเป็นไปได้

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่องการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ผู้วิจัยลำดับการนำเสนอ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์แทนความหมายต่างๆ ดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
N	แทน	จำนวนคนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
D	แทน	ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน (Degree of Success)
I	แทน	ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ (Important)
PNI _{Modified}	แทน	ค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเป็น 3 ระยะ ตามลำดับ ดังนี้

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาค้นคว้าและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

ระยะที่ 2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 จากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้ผลการศึกษาออกมา 4 องค์ประกอบ ดังตาราง 8

ตาราง 8 แสดงผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดด้านผู้สอน การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด
1. ด้านผู้สอน	1.1 มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร
	1.2 จัดเตรียมการสอนทั้งเนื้อหา วิธีการ และสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย
	1.3 จัดบรรยากาศและแหล่งเรียนรู้ที่จูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
	1.4 เสริมแรงและเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล
	1.5 ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้กล้าแสดงออก
	1.6 จัดกิจกรรมส่งเสริมการคิดอย่างสร้างสรรค์
	1.7 ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
	1.8 ประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่เหมาะสมหลากหลาย
	1.9 ค้นคว้าทำวิจัยในชั้นเรียน

พจนัน ปณฺ ทิโต ชีเว

ตาราง 8 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด
2. ด้านผู้เรียน	2.1 ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
	2.2 ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างเต็มที่
	2.3 ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มร่วมมือเรียนรู้ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย
	2.4 ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงในการหาคำตอบ แก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและผู้อื่น
	2.5 ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลาย ได้แสดงออกอย่างชัดเจน และมีเหตุผล
	2.6 ผู้เรียนได้ฝึกตนเองให้มีวินัยและความรับผิดชอบในการทำงาน
	2.7 ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง
	2.8 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลปรับปรุง ตนเองและยอมรับผู้อื่น
3. ด้านผู้บริหาร	3.1 ส่งเสริมการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
	3.2 ส่งเสริมการบริหารและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
	3.3 ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
	3.4 ส่งเสริมการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอน
	3.5 ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้รู้และเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
	3.6 ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน
	3.7 ส่งเสริมประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
	3.8 ส่งเสริมการนิเทศภายใน กำกับ ติดตามการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ตาราง 8 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด
4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน	4.1 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์จริง
	4.2 มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เหมาะสมกับช่วงวัยให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามความถนัดและความสนใจ
	4.3 มีการใช้สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศที่เพียงพอเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน
	4.4 มีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชื่อมโยงกับเหตุการณ์และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
	4.5 ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่
	4.6 มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
	4.7 มีการบูรณาการสุนทรียภาพ ด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬาในกิจกรรมการเรียนการสอน
	4.8 มีการส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
	4.9 มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายและต่อเนื่อง

2. การวิเคราะห์การประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 เป็นการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยแยกเป็นรายด้านและรายข้อผลปรากฏดังตาราง 9-13

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. ด้านผู้สอน	4.52	0.58	มากที่สุด
2. ด้านผู้เรียน	4.28	0.86	มาก
3. ด้านผู้บริหาร	4.33	0.87	มาก
4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน	4.41	0.78	มาก
โดยรวม	4.38	0.77	มาก

จากตาราง 9 พบว่า ผลการวิเคราะห์การประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยภาพรวมความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านผู้สอน ($\bar{X} = 4.52$) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.41$) ด้านผู้บริหาร ($\bar{X} = 4.33$) และด้านผู้เรียน ($\bar{X} = 4.28$)

พหุ ประถมศึกษา

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบ
และตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ด้านผู้สอน

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. ด้านผู้สอน			
1.1 มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร	4.67	0.52	มากที่สุด
1.2 จัดเตรียมการสอนทั้งเนื้อหา วิธีการ และสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย	4.50	0.55	มาก
1.3 จัดบรรยากาศและแหล่งเรียนรู้ที่จูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	4.33	0.82	มาก
1.4 เสริมแรงและเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล	4.83	0.41	มากที่สุด
1.5 ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้กล้าแสดงออก	4.50	0.84	มาก
1.6 จัดกิจกรรมส่งเสริมการคิดอย่างสร้างสรรค์	4.33	0.52	มาก
1.7 ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง	4.33	0.52	มาก
1.8 ประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่เหมาะสมหลากหลาย	4.67	0.52	มากที่สุด
1.9 คำนึงว่าทำวิจัยในชั้นเรียน	4.50	0.55	มาก
โดยรวม	4.52	0.58	มากที่สุด

จากตาราง 10 พบว่า ผลการวิเคราะห์การประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 พบว่า ด้านผู้สอน มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เสริมแรงและเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$) ประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่เหมาะสมหลากหลายและมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) จัดเตรียมการสอนทั้งเนื้อหา วิธีการ และสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้กล้าแสดงออก และคำนึงว่าทำวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$) จัดบรรยากาศและแหล่งเรียนรู้ที่จูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ จัดกิจกรรมส่งเสริมการคิดอย่างสร้างสรรค์ และส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) ตามลำดับ

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบและ
ตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ด้านผู้เรียน

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
2. ด้านผู้เรียน			
2.1 ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4.17	0.75	มาก
2.2 ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างเต็มที่	4.50	0.84	มาก
2.3 ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม ร่วมมือเรียนรู้ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย	4.50	0.84	มาก
2.4 ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงในการหาคำตอบ แก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและผู้อื่น	4.33	0.82	มาก
2.5 ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลาย ได้แสดงออกอย่าง ชัดเจน และมีเหตุผล	4.00	0.63	มาก
2.6 ผู้เรียนได้ฝึกตนเองให้มีวินัยและมีความ รับผิดชอบในการทำงาน	4.33	0.82	มาก
2.7 ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลและสร้าง องค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง	4.17	0.75	มาก
2.8 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล ปรับปรุง ตนเองและยอมรับผู้อื่น	4.33	0.82	มาก
โดยรวม	4.28	0.86	มาก

จากตาราง 11 พบว่า ผลการวิเคราะห์การประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการ
เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
หนองบัวลำภู เขต 1 ด้านผู้เรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า
ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถความถนัดและความสนใจของ
ตนเองอย่างเต็มที่และผู้เรียนได้ทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มร่วมมือเรียนรู้ด้วยกิจกรรมที่
หลากหลาย ($\bar{X} = 4.50$) ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงในการหาคำตอบ แก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและ
ผู้อื่น ผู้เรียนได้ฝึกตนเองให้มีวินัยและมีความรับผิดชอบในการทำงาน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและ
ประเมินผลปรับปรุง ตนเองและยอมรับผู้อื่น ($\bar{X} = 4.33$) ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับ

ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ($\bar{X} = 4.17$) ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลาย ได้แสดงออกอย่างชัดเจน และมีเหตุผล ($\bar{X} = 4.17$) ตามลำดับ

ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ด้านผู้บริหาร

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
3. ด้านผู้บริหาร			
3.1 ส่งเสริมการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.17	0.98	มาก
3.2 ส่งเสริมการบริหารและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.00	0.89	มาก
3.3 ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.50	0.84	มาก
3.4 ส่งเสริมการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอน	4.33	1.00	มาก
3.5 ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้รู้และเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.67	0.82	มากที่สุด
3.6 ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน	4.50	0.84	มาก
3.7 ส่งเสริมประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.17	0.75	มาก
3.8 ส่งเสริมการนิเทศภายใน กำกับ ติดตาม การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.33	0.82	มาก
โดยรวม	4.33	0.87	มาก

จากตาราง 12 พบว่า ผลการวิเคราะห์การประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ด้านผู้บริหาร พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้รู้และเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.50$) ส่งเสริมการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอนและ

ส่งเสริมการนิเทศภายใน กำกับ ติดตามการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.33$)
 ส่งเสริมการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และ ส่งเสริม
 ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.17$)
 ส่งเสริมการบริหารและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.00$) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบและ
 ตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียน
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ด้านกระบวนการจัด
 การเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน			
4.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์จริง	4.33	0.82	มาก
4.2 การจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เหมาะสมกับช่วงวัย ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามความถนัดและความสนใจ	4.83	0.41	มากที่สุด
4.3 การใช้สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศที่เพียงพอต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.33	0.82	มาก
4.4 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชื่อมโยงกับเหตุการณ์และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.50	0.84	มาก
4.5 ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่	4.33	0.82	มาก
4.6 การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.33	0.52	มาก
4.7 การบูรณาการสุนทรียภาพ ด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬาในกิจกรรมการเรียนการสอน	4.50	0.84	มาก
4.8 การส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.17	0.98	มาก
4.9 การประเมินพัฒนาการของผู้เรียนตามสภาพจริง ด้วยวิธีการหลากหลายและต่อเนื่อง	4.33	1.03	มาก
โดยรวม	4.41	0.78	มาก

จากตาราง 13 พบว่า ผลการวิเคราะห์การประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเหมาะสมกับช่วงวัยให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามความถนัดและความสนใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$) ส่วนมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชื่อมโยงกับเหตุการณ์และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ มีการบูรณาการสุนทรียภาพ ด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬาในกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.50$) มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายและต่อเนื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์จริง ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.33$) และการส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) ตามลำดับ

ระยะที่ 2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยนำเสนอเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การนำเสนอสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำเสนอด้วยความถี่และร้อยละ ดังตาราง 14

ตาราง 14 ความถี่และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบ

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ตำแหน่งหน้าที่		
ผู้บริหารโรงเรียน	87	22.59
รองผู้บริหารโรงเรียน	18	4.61
หัวหน้างานวิชาการ	72	18.78
ผู้สอน	208	54.02
รวม	385	100
เพศ		
ชาย	146	37.92
หญิง	239	62.08
รวม	385	100

ตาราง 14 (ต่อ)

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
วุฒิการศึกษา		
ปริญญาตรี	231	60
ปริญญาโท	151	39.22
ปริญญาเอก	3	0.78
รวม	385	100
ประสบการณ์ในการทำงาน		
น้อยกว่า 1 ปี	11	2.86
1 - 5 ปี	25	6.49
6 - 10 ปี	88	22.86
11 - 15 ปี	39	10.13
16 - 20 ปี	62	16.1
21 - 25 ปี	54	14.03
25 - 30 ปี	57	14.81
30 ปี ขึ้นไป	49	12.73
รวม	385	100

จากตาราง 14 พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 118 โรงเรียน รวม 385 คน เป็นผู้บริหาร
โรงเรียนจำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 22.59 รองผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ
4.61 หัวหน้างานวิชาการ 72 คน คิดเป็นร้อยละ 18.78 ผู้สอน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 54.02
เพศชายจำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 37.92 เพศหญิงจำนวน 239 คน คิดเป็นร้อยละ 62.08
ด้านวุฒิการศึกษาพบว่าปริญญาตรีจำนวน 231 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 ปริญญาโท 151 คน
คิดเป็นร้อยละ 39.22 ปริญญาเอก 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.78 ด้านประสบการณ์การทำงานพบว่า
ผู้มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 1 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.86 ประสบการณ์การ
ทำงาน 1-5 ปีจำนวน 25 คนคิดเป็นร้อยละ 6.49 ประสบการณ์การทำงาน 6-10 ปี จำนวน 88 คน
คิดเป็นร้อยละ 22.86 ประสบการณ์การทำงาน 11-15 ปี จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 10.13
ประสบการณ์การทำงาน 16-20 ปี จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 16.10 ประสบการณ์การทำงาน
21-25 ปี จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 14.03 ประสบการณ์การทำงาน 25-30 ปี จำนวน 57 คน
คิดเป็นร้อยละ 14.81 ประสบการณ์การทำงาน 30 ปีขึ้นไป จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 12.73

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ การจัดการเรียนการสอน
ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
หนองบัวลำภู เขต 1

จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู โดยแยกเป็นรายด้านและ
รายชื่อ ผลปรากฏตาราง 15-19

ตาราง 15 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการ
เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ดำเนินการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ดำเนินการ
1. ด้านผู้สอน	3.01	0.67	ปานกลาง	4.54	0.72	มากที่สุด
2. ด้านผู้เรียน	2.94	0.71	ปานกลาง	4.50	0.82	มาก
3. ด้านผู้บริหาร	3.04	0.70	ปานกลาง	4.53	0.77	มากที่สุด
4. ด้านกระบวนการจัดการเรียน การสอน	2.90	0.64	ปานกลาง	4.53	0.82	มากที่สุด
โดยรวม	2.97	0.68	ปานกลาง	4.53	0.78	มากที่สุด

จากตาราง 15 พบว่า สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับ
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยรวมพบว่า อยู่ใน
ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.97$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับ
คะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านผู้บริหาร ($\bar{X} = 3.04$) ด้านผู้สอน ($\bar{X} = 3.01$) ด้านผู้เรียน
($\bar{X} = 2.94$) และด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 2.90$) และสภาพที่พึงประสงค์การ
จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) เมื่อพิจารณาเป็น
รายด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านผู้สอน ($\bar{X} = 4.54$) ด้านกระบวนการ
จัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.53$) ด้านผู้บริหาร ($\bar{X} = 4.53$) และด้านผู้เรียน ($\bar{X} = 4.50$) ตามลำดับ

ตาราง 16 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการ
เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ด้านผู้สอน

1. ด้านผู้สอน	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ดำเนินการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ดำเนินการ
1.1 มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร	3.11	0.73	ปานกลาง	4.51	0.67	มากที่สุด
1.2 จัดเตรียมการสอนทั้งเนื้อหา วิธีการ และสื่อการเรียนการสอนที่ หลากหลาย	2.88	0.62	ปานกลาง	4.51	0.72	มากที่สุด
1.3 จัดบรรยากาศและแหล่งเรียนรู้ที่ จูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	3.19	0.63	ปานกลาง	4.59	0.71	มากที่สุด
1.4 เสริมแรงและเอาใจใส่ผู้เรียนเป็น รายบุคคล	2.94	0.63	ปานกลาง	4.60	0.63	มากที่สุด
1.5 ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้กล้า แสดงออก	3.16	0.66	ปานกลาง	4.58	0.78	มากที่สุด
1.6 จัดกิจกรรมส่งเสริมการคิดอย่าง สร้างสรรค์	3.08	0.70	ปานกลาง	4.53	0.76	มากที่สุด
1.7 ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ ด้วยตนเอง	2.94	0.66	ปานกลาง	4.58	0.67	มากที่สุด
1.8 ประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงด้วย วิธีการที่เหมาะสมหลากหลาย	3.13	0.69	ปานกลาง	4.53	0.74	มากที่สุด
1.9 คำนวณทำวิจัยในชั้นเรียน	2.71	0.69	ปานกลาง	4.43	0.80	มาก
โดยรวม	3.01	0.67	ปานกลาง	4.54	0.72	มากที่สุด

จากตาราง 16 แสดงว่า สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ด้านผู้สอน
โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง
และสภาพที่พึงประสงค์ด้านผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าระดับ
มากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) และตัวชี้วัดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$)

ตาราง 17 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ด้านผู้เรียน

2. ด้านผู้เรียน	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินการ
2.1 ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3.33	0.83	ปานกลาง	4.54	0.75	มากที่สุด
2.2 ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างเต็มที่	3.08	0.69	ปานกลาง	4.52	0.77	มากที่สุด
2.3 ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มร่วมมือเรียนรู้ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย	2.88	0.69	ปานกลาง	4.59	0.80	มากที่สุด
2.4 ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงในการหาคำตอบ แก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและผู้อื่น	2.89	0.72	ปานกลาง	4.54	0.79	มากที่สุด
2.5 ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลาย ได้แสดงออกอย่างชัดเจน และมีเหตุผล	2.78	0.60	ปานกลาง	4.52	0.74	มากที่สุด
2.6 ผู้เรียนได้ฝึกตนเองให้มีวินัยและมีความรับผิดชอบในการทำงาน	2.91	0.73	ปานกลาง	4.50	0.87	มาก
2.7 ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง	2.78	0.67	ปานกลาง	4.35	1.00	มาก
2.8 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลปรับปรุง ตนเองและยอมรับผู้อื่น	2.85	0.75	ปานกลาง	4.46	0.82	มาก
โดยรวม	2.94	0.71	ปานกลาง	4.50	0.82	มาก

จากตาราง 17 แสดงว่า สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ด้านผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.94$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ ด้านผู้เรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$) และระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$)

ตาราง 18 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์
การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ด้านผู้บริหาร

3. ด้านผู้บริหาร	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินการ
3.1 ส่งเสริมการจัดทำแผนงาน โครงการเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน	3.04	0.75	ปานกลาง	4.52	0.76	มากที่สุด
3.2 ส่งเสริมการบริหารและพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา	3.09	0.73	ปานกลาง	4.45	0.77	มาก
3.3 ส่งเสริมและอำนวยความสะดวก ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.18	0.79	ปานกลาง	4.58	0.77	มากที่สุด
3.4 ส่งเสริมการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการ สอน	3.18	0.68	ปานกลาง	4.63	0.69	มากที่สุด
3.5 ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้รู้ และเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน	3.04	0.65	ปานกลาง	4.54	0.79	มากที่สุด
3.6 ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน	2.87	0.63	ปานกลาง	4.55	0.75	มากที่สุด
3.7 ส่งเสริมประชาสัมพันธ์สร้างความ เข้าใจกับชุมชนในการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอน	2.95	0.66	ปานกลาง	4.43	0.85	มาก
3.8 ส่งเสริมการนิเทศภายใน กำกับ ติดตามการดำเนินการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอน	2.97	0.75	ปานกลาง	4.55	0.77	มากที่สุด
โดยรวม	3.04	0.70	ปานกลาง	4.53	0.77	มากที่สุด

จากตาราง 18 แสดงว่า สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ด้านผู้บริหาร
โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.04$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับปาน

กลาง และสภาพที่พึงประสงค์ด้านผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) และระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$)

ตาราง 19 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์
การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน

4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินการ
4.1 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์จริง	2.94	0.68	ปานกลาง	4.50	0.77	มาก
4.2 มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเหมาะสมกับช่วงวัยให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามความถนัดและความสนใจ	2.91	0.63	ปานกลาง	4.51	0.81	มากที่สุด
4.3 มีการใช้สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศที่เพียงพอต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	2.81	0.62	ปานกลาง	4.57	0.77	มากที่สุด
4.4 มีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชื่อมโยงกับเหตุการณ์และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	2.90	0.66	ปานกลาง	4.50	0.85	มาก
4.5 ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่	2.87	0.67	ปานกลาง	4.55	0.81	มากที่สุด
4.6 มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	2.85	0.65	ปานกลาง	4.49	0.88	มาก
4.7 มีการบูรณาการสุนทรียภาพด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬาในกิจกรรมการเรียนการสอน	2.91	0.64	ปานกลาง	4.49	0.82	มาก
4.8 มีการส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่น	2.99	0.66	ปานกลาง	4.57	0.83	มากที่สุด

ตาราง 19 (ต่อ)

4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน (ต่อ)	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินการ
4.9 มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายและต่อเนื่อง	2.92	0.59	ปานกลาง	4.57	0.81	มากที่สุด
โดยรวม	2.90	0.64	ปานกลาง	4.53	0.82	มากที่สุด

จากตาราง 19 แสดงว่า สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.90$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ด้านการจัดการกระบวนการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) และระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$)

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยนำเสนอเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

3.1 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI^{Modified}) ของแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index: PNI^{Modified}) ในการจัดลำดับความสำคัญเพื่อนำไปใช้ในการออกแบบสัมมนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 20-24

ตาราง 20 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์แนวทางการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) และ ลำดับ ความต้องการจำเป็นโดยรวม

องค์ประกอบทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน (D)	ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ (I)	PNI _{Modified}	ลำดับความต้องการจำเป็น
1. ด้านผู้สอน	3.01	4.54	0.51	3
2. ด้านผู้เรียน	2.94	4.50	0.53	2
3. ด้านผู้บริหาร	3.04	4.53	0.49	4
4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน	2.90	4.53	0.56	1

จากตาราง 20 พบว่าลำดับค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน (PNI_{Modified} = 0.56) ด้านผู้เรียน (PNI_{Modified} = 0.53) ด้านผู้สอน (PNI_{Modified} = 0.51) ด้านผู้บริหาร (PNI_{Modified} = 0.49) ตามลำดับ

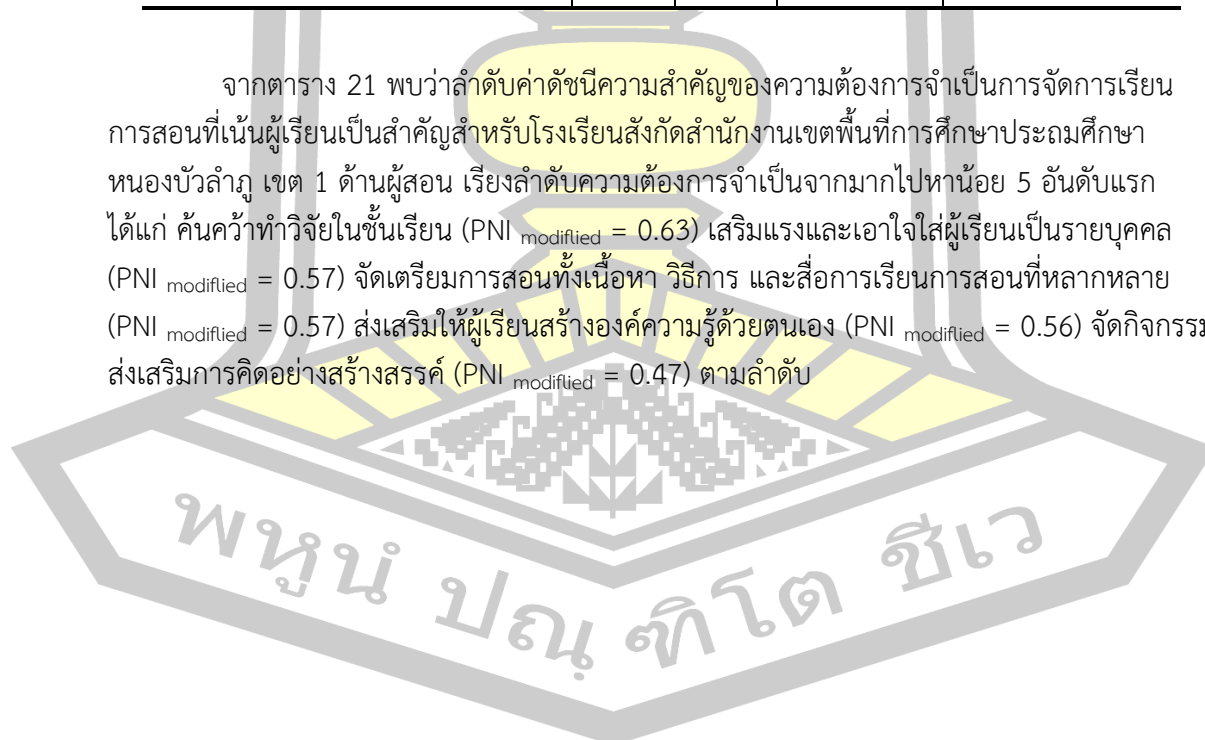
ตาราง 21 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ตามค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) ด้านผู้สอนตามลำดับ

1. ด้านผู้สอน	D	I	PNI _{Modified}	ลำดับความต้องการจำเป็น
1.1 มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร	3.11	4.51	0.45	6
1.2 จัดเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาวิธีการ และสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย	2.88	4.51	0.57	3

ตาราง 21 (ต่อ)

1. ด้านผู้สอน	D	I	PNI _{Modified}	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1.3 จัดบรรยากาศและแหล่งเรียนรู้ ที่จูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	3.19	4.59	0.44	9
1.4 เสริมแรงและเอาใจใส่ผู้เรียน เป็นรายบุคคล	2.94	4.60	0.57	2
1.5 ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้กล้า แสดงออก	3.16	4.58	0.45	7
1.6 จัดกิจกรรมส่งเสริมการคิดอย่าง สร้างสรรค์	3.08	4.53	0.47	5
1.7 ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ ความรู้ด้วยตนเอง	2.94	4.58	0.56	4
1.8 ประเมินผู้เรียนตามสภาพจริง ด้วยวิธีการที่เหมาะสมหลากหลาย	3.13	4.53	0.45	8
1.9 คำนึงว่าทำวิจัยในชั้นเรียน	2.71	4.43	0.63	1

จากตาราง 21 พบว่าลำดับค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ด้านผู้สอน เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย 5 อันดับแรก ได้แก่ คำนึงว่าทำวิจัยในชั้นเรียน ($PNI_{modified} = 0.63$) เสริมแรงและเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล ($PNI_{modified} = 0.57$) จัดเตรียมการสอนทั้งเนื้อหา วิธีการ และสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย ($PNI_{modified} = 0.57$) ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ($PNI_{modified} = 0.56$) จัดกิจกรรมส่งเสริมการคิดอย่างสร้างสรรค์ ($PNI_{modified} = 0.47$) ตามลำดับ

ตาราง 22 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนการสอน
ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
หนองบัวลำภู เขต 1 ตามค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified})
ด้านผู้เรียนตามลำดับ

2. ด้านผู้เรียน	D	I	PNI _{Modified}	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
2.1 ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ตรง สัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3.33	4.54	0.36	8
2.2 ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตาม ความสามารถความถนัดและความ สนใจของตนเองอย่างเต็มที่	3.08	4.52	0.47	7
2.3 ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมแลกเปลี่ยน เรียนรู้จากกลุ่มร่วมมือเรียนรู้ด้วย กิจกรรมที่หลากหลาย	2.88	4.59	0.60	2
2.4 ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงใน การหาคำตอบ แก้ปัญหาทั้งด้วย ตนเองและผู้อื่น	2.89	4.54	0.57	3
2.5 ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลาย ได้แสดงออกอย่างชัดเจน และมี เหตุผล	2.78	4.52	0.62	1
2.6 ผู้เรียนได้ฝึกตนเองให้มีวินัยและ มีความรับผิดชอบในการทำงาน	2.91	4.50	0.54	6
2.7 ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า รวบรวม ข้อมูลและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วย ตนเอง	2.78	4.35	0.57	4
2.8 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและ ประเมินผลปรับปรุง ตนเองและ ยอมรับผู้อื่น	2.85	4.46	0.56	5

จากตาราง 22 พบว่าลำดับค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็นการจัดการเรียน
การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
หนองบัวลำภู เขต 1 ด้านผู้เรียน เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด 5

อันดับผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลาย ได้แสดงออกอย่างชัดเจน และมีเหตุผล ($PNI_{\text{modified}} = 0.62$) ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มร่วมมือเรียนรู้ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย ($PNI_{\text{modified}} = 0.62$) ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงในการหาคำตอบ แก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและผู้อื่น ($PNI_{\text{modified}} = 0.57$) ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ($PNI_{\text{modified}} = 0.57$) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลปรับปรุง ตนเองและยอมรับผู้อื่น ($PNI_{\text{modified}} = 0.56$) ตามลำดับ

ตาราง 23 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์แนวทางการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) และลำดับความต้องการจำเป็น ด้านผู้บริหาร

3. ด้านผู้บริหาร	D	I	PNI_{Modified}	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
3.1 ส่งเสริมการจัดทำแผนงาน โครงการเพื่อสนับสนุนการจัด กิจกรรมการเรียน การสอน	3.04	4.52	0.49	5
3.2 ส่งเสริมการบริหารและพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา	3.09	4.45	0.44	8
3.3 ส่งเสริมและอำนวยความสะดวก ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.18	4.58	0.44	7
3.4 ส่งเสริมการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียน การสอน	3.18	4.63	0.46	6
3.5 ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้รู้ และเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน	3.04	4.54	0.50	4
3.6 ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน	2.87	4.55	0.58	1
3.7 ส่งเสริมประชาสัมพันธ์สร้าง ความเข้าใจกับชุมชนในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน	2.95	4.43	0.50	3
3.8 ส่งเสริมการนิเทศภายใน กำกับ ติดตามการดำเนินการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน	2.97	4.55	0.53	2

จากตาราง 23 พบว่าค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ด้านผู้บริหาร เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากที่น้อยที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน ($PNI_{modified} = 0.58$) ส่งเสริมการนิเทศภายใน กำกับ ติดตาม การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($PNI_{modified} = 0.53$) ส่งเสริมประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($PNI_{modified} = 0.50$) ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้รู้และเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($PNI_{modified} = 0.50$) ส่งเสริมการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($PNI_{modified} = 0.49$) ตามลำดับ

ตาราง 24 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ

4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน	D	I	$PNI_{Modified}$	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
4.1 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์จริง	2.94	4.50	0.53	8
4.2 มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเหมาะสมกับช่วงวัยให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามความถนัดและความสนใจ	2.91	4.51	0.55	6
4.3 มีการใช้สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศที่เพียงพอเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	2.81	4.57	0.63	1
4.4 มีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชื่อมโยงกับเหตุการณ์และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	2.90	4.50	0.55	5
4.5 ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่	2.87	4.55	0.58	2

ตาราง 24 (ต่อ)

4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน (ต่อ)	D	I	PNI _{Modified}	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
4.6 มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	2.85	4.49	0.57	3
4.7 มีการบูรณาการสุนทรียภาพด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬาในกิจกรรมการเรียนการสอน	2.91	4.49	0.54	7
4.8 มีการส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่น	2.99	4.57	0.53	9
4.9 มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายและต่อเนื่อง	2.92	4.57	0.57	4

จากตาราง 24 พบว่าลำดับค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ การใช้สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศที่เพียงพอต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ($PNI_{modified}=0.63$) ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่ ($PNI_{modified}=0.58$) มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($PNI_{modified}=0.57$) มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายและต่อเนื่อง ($PNI_{modified}=0.57$) มีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชื่อมโยงกับเหตุการณ์และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ($PNI_{modified}=0.55$) ตามลำดับ

พูน ปณ กิจโต ชีเว

ตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จากผล การศึกษาดูงานในสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

จากผลการศึกษาดูงานในสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ทั้ง 3 โรงเรียน
ดังนี้

1. โรงเรียน ก อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ปัจจุบันมีนักเรียน 162 คน ข้าราชการ 16 ผู้ให้สัมภาษณ์
คนที่ 1 คือ นาย A และผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 คือ นาง B
2. โรงเรียน ข อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ปัจจุบันมีผู้เรียน 857 คน ผู้สอน 46 คน ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 คือ
นาง C และผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 คือ นาง D
3. โรงเรียน ค อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ปัจจุบันมีนักเรียน 54 คน ข้าราชการ 7 ผู้ให้สัมภาษณ์
คนที่ 1 คือ นาย E และผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 คือ นาง F

จากผลการศึกษาค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI modified) สภาพ
ปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 สามารถจัดความสำคัญของความ
ต้องการจำเป็น (PNI modified) ได้ดังนี้ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ด้านผู้เรียน ด้านผู้สอน
และด้านผู้บริหาร ผู้วิจัยได้นำทั้ง 4 ด้าน ไปสร้างแบบสัมภาษณ์โดยเรียงลำดับความสำคัญจำเป็น
ตามลำดับ เพื่อใช้ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยสัมภาษณ์ผู้บริหารและ
หัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 3 โรงเรียน จำนวน 6 คน ซึ่งโรงเรียนดังกล่าวดังกล่าว เป็นโรงเรียนที่มี
แนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลการสัมภาษณ์
รายด้านของโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) แต่ละโรงเรียนดังนี้

1. ด้านผู้สอน

1. โรงเรียน ก อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

“....สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี แสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง จัดทำระบบข้อมูล
สารสนเทศดูแลช่วยเหลือผู้เรียนรายบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ และให้ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา
ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาปรับปรุงตนเองตามศักยภาพ.....”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ : A : 29/09/2561: เวลา 09.00 – 10.15 น.)

“...ครูผู้สอนประพัตินเป็นแบบอย่างที่ดีตามวิถีวัฒนธรรมไทย ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ในการแก้ปัญหาให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาปรับปรุงตนเองตามศักยภาพและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีมีเมตตาต่อ ผู้เรียน ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ : B : 2/11/2561: เวลา 14.00 – 15.15 น.)

สรุปการสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

1. สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี แสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง
2. จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศดูแลช่วยเหลือผู้เรียนรายบุคคลอย่างมี ประสิทธิภาพ
3. ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาให้ผู้เรียนสามารถพัฒนา ปรับปรุงตนเองตามศักยภาพ
4. ประพัตินเป็นแบบอย่างที่ดีตามวิถีวัฒนธรรมไทย

2. โรงเรียน ข อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

“...นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียน การสอน ให้ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาแก่ผู้เรียนให้สามารถพัฒนาตนเองได้ ประพัตินเป็น แบบอย่างที่ดีตามวิถีวัฒนธรรมไทย และจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศดูแลช่วยเหลือผู้เรียนรายบุคคล อย่างมีประสิทธิภาพ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ : C : 03/10/2561: เวลา 09.00 – 09.50 น.)

“...ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่านปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี แสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง จัดเตรียมและเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับ กิจกรรม นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการ สอน...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ : D : 03/10/2561: เวลา 10.00 – 11.15 น.)

สรุปการสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

1. นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้ใน การจัดการเรียนการสอน
2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่านปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะ อันพึงประสงค์
3. ให้ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้
4. สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี แสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง
5. ประพัตินเป็นแบบอย่างที่ดีตามวิถีวัฒนธรรมไทย

6. จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศดูแลช่วยเหลือผู้เรียนรายบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ

3. โรงเรียน ค อำเภอสว่างวีรกรรม จังหวัดหนองบัวลำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

“...ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่านปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ : E : 03/10/2561: เวลา 13.30 – 14.35 น.)

“...ประเพณีเป็นแบบอย่างที่ดีตามวิถีวัฒนธรรมไทย ให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนในการพัฒนาปรับปรุงตนเองตามศักยภาพและสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี แสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ : F : 03/10/2561: เวลา 14.50 – 15.30 น.)

สรุปการสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

1. ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่านปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์
2. สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี แสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง
3. นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน
4. ประเพณีเป็นแบบอย่างที่ดีตามวิถีวัฒนธรรมไทย
5. ให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนในการพัฒนาปรับปรุงตนเองตามศักยภาพ

ผลจากการสัมภาษณ์โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ทั้ง 3 โรงเรียน จำนวน 6 คน ด้านผู้สอน ผู้วิจัยนำเสนอผลการสังเคราะห์การสัมภาษณ์และหาความถี่ ดังตาราง 25

พูน ปณ จิต ชเว

ตาราง 25 ผลการศึกษาสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านผู้สอน

รายการ	ความถี่	ลำดับ
1. นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน	3	2
2. สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี แสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง	4	1
3. ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาปรับปรุงตนเองตามศักยภาพ	4	1
4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่านปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์	2	3
5. ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามวิถีวัฒนธรรมไทย	3	2
6. จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศดูแลช่วยเหลือผู้เรียนรายบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ	2	3

จากตาราง 25 ผลการหาค่าความถี่พบว่า ด้านผู้สอนมีแนวทางพัฒนาสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้

1. สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี แสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง
2. ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาปรับปรุงตนเองตามศักยภาพ
3. นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน
4. ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามวิถีวัฒนธรรมไทย
5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่านปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์
6. จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศดูแลช่วยเหลือผู้เรียนรายบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ด้านผู้เรียน

1. โรงเรียน ก อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานองบัวลำภู เขต 1

“...ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุด และผู้เรียนสามารถนำความรู้ทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ : A : 29/09/2561: เวลา 09.00 – 10.15 น.)

“...ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอนและสมาชิกในชั้นเรียน ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันผู้เรียนสามารถนำความรู้ทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ : B : 2/11/2561: เวลา 14.00 – 15.15 น.)

สรุปการสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

1. ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้การสอนมากที่สุด
2. ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอน และสมาชิกในชั้นเรียน ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน
3. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. โรงเรียน ข อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

“...ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน มีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สามารถนำความรู้ทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ : C : 03/10/2561: เวลา 09.00 – 09.50 น.)

“...ผู้เรียนสามารถนำความรู้ทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ : D : 03/10/2561: เวลา 10.00 – 11.15 น.)

สรุปการสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

1. ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน
2. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
3. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

3. โรงเรียน ค อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

“...ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย
ทั้งในและนอกห้องเรียน สามารถนำความรู้ทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตไปปรับใช้ใน
ชีวิตประจำวันได้ ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ : E : 03/10/2561: เวลา 13.30 – 14.35 น.)

“...ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมาก
ที่สุดได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอน
สมาชิกในชั้นเรียน ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกัน ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ : F : 03/10/2561: เวลา 14.50 – 15.30 น.)

สรุปการสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

1. ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอน
2. ได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน
3. ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน
การสอนมากที่สุด
4. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตไปปรับใช้ใน
ชีวิตประจำวันได้

ผลการสัมภาษณ์โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ทั้ง 3 โรงเรียน
จำนวน 6 คน ด้านผู้เรียน ผู้วิจัยนำเสนอผลการสังเคราะห์การสัมภาษณ์และหาความถี่ ดังตาราง 26

ตาราง 26 ผลการศึกษาสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านผู้เรียน

รายการ	ความถี่	ลำดับ
1. ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน การสอนมากที่สุด	2	4
2. ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอน สมาชิกในชั้นเรียน ในการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ซึ่งกันและกัน	3	3
3. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนา ตนเองอย่างต่อเนื่อง	1	5
4. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตไปปรับใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	5	1
5. ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน	4	2

จากตาราง 26 ผลการหาค่าความถี่พบว่า ด้านผู้เรียนมีแนวทางพัฒนาสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้

1. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตไปปรับใช้ใน
ชีวิตประจำวันได้
2. ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน
3. ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอน สมาชิกในชั้นเรียน ในการแลกเปลี่ยน
เรียนรู้ซึ่งกันและกัน
4. ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการ
สอนมากที่สุด
5. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนา
ตนเองอย่างต่อเนื่อง

3. ด้านผู้บริหาร

1. โรงเรียน ก อำเภอนอนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

“...สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อย่าง
เหมาะสมเพียงพอด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน เทคโนโลยีสารสนเทศ สร้างขวัญและกำลังใจแก่
ผู้เรียนและผู้สอนด้วยรูปแบบต่างๆตามความเหมาะสม ประชาสัมพันธ์สร้างความร่วมมือระหว่าง
ผู้ปกครองและชุมชน ในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ : A : 29/09/2561: เวลา 09.00 – 10.15 น.)

“...กำหนดแผนยุทธศาสตร์การจัดการเรียนการสอน ให้คำแนะนำ คำปรึกษา และเปิดโอกาส
ให้ผู้สอนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่าง
เต็มศักยภาพ ให้ขวัญและกำลังใจแก่ผู้เรียนและผู้สอนด้วยรูปแบบต่างๆตามความเหมาะสม ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ : B : 2/11/2561: เวลา 14.00 – 15.15 น.)

สรุปการสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

1. สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น
สำคัญ อย่างเหมาะสมเพียงพอ ด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน เทคโนโลยีสารสนเทศ
2. ประชาสัมพันธ์สร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและชุมชนในการส่งเสริม
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้เรียนและผู้สอนด้วยรูปแบบต่างๆตามความ
เหมาะสม
4. ให้คำแนะนำ คำปรึกษา และเปิดโอกาสให้ผู้สอนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเต็มศักยภาพ

2. โรงเรียน ข อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

“...สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเหมาะสมเพียงพอ เช่น ด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน เทคโนโลยี นำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีการสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้เรียนและผู้สอนด้วยรูปแบบต่างๆตามความเหมาะสม...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ : C : 03/10/2561: เวลา 09.00 – 09.50 น.)

“...สนับสนุนการนำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนงบประมาณอย่างเหมาะสมเพียงพอด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน เทคโนโลยี พัฒนาระบบสารสนเทศและใช้ในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ : D : 03/10/2561: เวลา 10.00 – 11.15 น.)

สรุปการสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

1. สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเหมาะสมเพียงพอ เช่น ด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน เทคโนโลยี
2. นำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
3. มีการสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้เรียนและผู้สอนด้วยรูปแบบต่างๆ ตามความเหมาะสม
4. พัฒนาระบบสารสนเทศและใช้ในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. โรงเรียน ค อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

“...กำหนดแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้คำแนะนำ คำปรึกษา และเปิดโอกาสให้ผู้สอนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเต็มศักยภาพ ส่งเสริมการพัฒนาระบบสารสนเทศและใช้ในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้เรียนและผู้สอนด้วยรูปแบบต่างๆ ตามความเหมาะสม...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ : E : 03/10/2561: เวลา 13.30 – 14.35 น.)

“...นำผลการประเมินคุณภาพและไปใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาการจัดการเรียนอย่างเหมาะสมเพียงพอ การประชาสัมพันธ์สร้าง
ความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและชุมชน ในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้น
ผู้เรียนเป็นสำคัญ ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ : F : 03/10/2561: เวลา 14.50 – 15.30 น.)

สรุปการสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

- ผู้เรียนเป็นสำคัญ
- คุณภาพการศึกษา
- ต่อเนื่อง
- การเรียนการสอน
- เหมาะสม
1. กำหนดแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้น
 2. ส่งเสริมการพัฒนาระบบสารสนเทศและใช้ในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนา
 3. ให้คำแนะนำ คำปรึกษา และเปิดโอกาสให้ผู้สอนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเต็มศักยภาพ
 4. นำผลการประเมินคุณภาพและไปใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่าง
 5. ประชาสัมพันธ์สร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและชุมชนการจัดกิจกรรม
 6. สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้เรียนและผู้สอนด้วยรูปแบบต่างๆตามความ

ผลจากการสัมภาษณ์โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ทั้ง 3 โรงเรียน
จำนวน 6 คน ด้านผู้บริหาร ผู้วิจัยนำเสนอผลการสังเคราะห์การสัมภาษณ์และหาความถี่ ดังตาราง
27

ตาราง 27 ผลการศึกษาสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านผู้บริหาร

รายการ	ความถี่	ลำดับ
1. กำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ	3	2
2. สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเหมาะสมเพียงพอด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน เทคโนโลยี สารสนเทศ	4	1
3. ประชาสัมพันธ์สร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและชุมชนในการ ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	2	3

ตาราง 27 (ต่อ)

รายการ	ความถี่	ลำดับ
4. สนับสนุนการนำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	3	2
5. ให้คำแนะนำ คำปรึกษา และเปิดโอกาสให้ผู้สอนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเต็มศักยภาพ	2	3
6. ส่งเสริมการพัฒนาระบบสารสนเทศและใช้ในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	2	3
7. สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้เรียนและผู้สอนด้วยรูปแบบต่างๆตามความเหมาะสม	4	1

จากตาราง 27 ผลการหาค่าความถี่พบว่า ด้านผู้บริหาร มีแนวทางพัฒนาสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้

1. สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเหมาะสมเพียงพอด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน เทคโนโลยี สารสนเทศ
2. สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้เรียนและผู้สอนด้วยรูปแบบต่างๆ ตามความเหมาะสม
3. กำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. สนับสนุนการนำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
5. ประชาสัมพันธ์สร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและชุมชนในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. ให้คำแนะนำ คำปรึกษา และเปิดโอกาสให้ผู้สอนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเต็มศักยภาพ
7. ส่งเสริมการพัฒนาระบบสารสนเทศและใช้ในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน

1. โรงเรียน ก อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

“...จัดกิจกรรมฝึกทักษะให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของ มุ่งพัฒนาทักษะชีวิต การประกอบอาชีพ และการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข และจัดการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ : A : 29/09/2561: เวลา 09.00 – 10.15 น.)

“...จัดการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะชีวิต การประกอบอาชีพ และการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด และจัดการเรียนการสอนผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ : B : 2/11/2561: เวลา 14.00 – 15.15 น.)

สรุปการสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

1. จัดกิจกรรมฝึกทักษะให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง
2. จัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาทักษะชีวิต การประกอบอาชีพ และการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข
3. จัดการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา
4. ส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด
5. จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง

2. โรงเรียน ข อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

“...จัดกิจกรรมฝึกทักษะให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง โดยจัดการเรียนการสอนเรียงจากง่ายไปยากตามความเหมาะสม จัดกิจกรรมส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด และให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้เรียนในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ : C : 03/10/2561: เวลา 09.00 – 09.50 น.)

“...จัดการ จัดกิจกรรมส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนดและให้ข้อเสนอแนะป้อนกลับแก่ผู้เรียนในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอนในบรรยากาศของการเอื้ออาทรและเป็นมิตร ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ : D : 03/10/2561: เวลา 10.00 – 11.15 น.)

สรุปการสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

1. จัดกิจกรรมฝึกทักษะให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง
2. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรียงจากง่ายไปยากตามความเหมาะสม
3. จัดกิจกรรมส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด
4. ให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้เรียนในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล
5. เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอนในบรรยากาศของการเอื้ออาทรและเป็นมิตร

3. โรงเรียน ค อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

“...จัดกิจกรรมฝึกทักษะให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรียงจากง่ายไปยากตามความเหมาะสม จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา เรียนรู้ที่จะพัฒนาทักษะชีวิต การประกอบอาชีพ และการใช้ชีวิต ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ : E : 03/10/2561: เวลา 13.30 – 14.35 น.)

“...จัดกิจกรรมฝึกทักษะให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง จัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต การประกอบอาชีพ การใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข จัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ : F : 03/10/2561: เวลา 14.50 – 15.30 น.)

สรุปการสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

1. จัดกิจกรรมฝึกทักษะให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง
2. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรียงจากง่ายไปยากตามความเหมาะสม
3. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา
4. จัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต การประกอบอาชีพ และการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

5. จัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่
หลักสูตรกำหนด

ผลจากการสัมภาษณ์โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ทั้ง 3 โรงเรียน
6 คน ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยนำเสนอผลการสังเคราะห์การสัมภาษณ์และหา
ความถี่ ดังตาราง 28

ตาราง 28 ผลการศึกษาศถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านกระบวนการ
จัดการเรียนการสอน

รายการ	ความถี่	ลำดับ
1. จัดการเรียนการสอนเรียงจากง่ายไปยากตามความเหมาะสม	2	4
2. จัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่ หลักสูตรกำหนด	4	2
3. จัดการเรียนการสอนฝึกทักษะให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ด้วย กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง	5	1
4. จัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาทักษะชีวิต การประกอบอาชีพ และการใช้ ชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข	4	2
5. จัดการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา	2	4
6. มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอนในบรรยากาศของการเอื้อ อาทรและเป็นมิตร	3	3
7. ให้ข้อเสนอแนะป้อนกลับแก่ผู้เรียนในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล	2	4

จากตาราง 28 ผลการหาค่าความถี่พบว่า ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน
มีแนวทางพัฒนาสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้

1. จัดการเรียนการสอนฝึกทักษะให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ด้วยกระบวนการ
เรียนรู้ของตนเอง
2. จัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่
หลักสูตรกำหนด
3. จัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาทักษะชีวิต การประกอบอาชีพ และการใช้ชีวิต
ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข
4. มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอนในบรรยากาศของการเอื้ออาทรและ
เป็นมิตร

5. จัดการเรียนการสอนเรียงจากง่ายไปยากตามความเหมาะสม
6. จัดการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา
7. ให้ข้อเสนอแนะป้อนกลับแก่ผู้เรียนในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล

ตอนที่ 3 ร่างแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

การร่างแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัด จากสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 แล้วนำผลที่ได้มาหาค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น เพื่อมาจัดลำดับความสำคัญเพื่อศึกษากับโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยสามารถร่างแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ได้ดังตาราง 29 - 32

ตาราง 29 ผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านผู้สอน

สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	ร่างแนวทาง
1. ด้านผู้สอน	1. ผลจากการศึกษา (Best Practice) ด้านผู้สอน	1. ด้านผู้สอน
1.1 มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร	1.1 มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร	1.1 มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร
1.2 จัดเตรียมการสอนทั้งเนื้อหา วิธีการ และสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย	1.2 จัดเตรียมการสอนทั้งเนื้อหา วิธีการ และสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย	1.2 จัดเตรียมการสอนทั้งเนื้อหา วิธีการ และสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย
1.3 จัดบรรยากาศและแหล่งเรียนรู้ที่จูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	1.3 จัดบรรยากาศและแหล่งเรียนรู้ที่จูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	1.3 จัดบรรยากาศและแหล่งเรียนรู้ที่จูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
1.4 เสริมแรงและเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล	1.4 เสริมแรงและเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล	1.4 เสริมแรงและเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล
1.5 ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้กล้าแสดงออก	1.5 ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้กล้าแสดงออก	1.5 ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้กล้าแสดงออก

ตาราง 29 (ต่อ)

สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	ร่างแนวทาง
1.6 จัดกิจกรรมส่งเสริมการคิด อย่างสร้างสรรค์	1.6 จัดกิจกรรมส่งเสริมการ คิดอย่างสร้างสรรค์	1.6 จัดกิจกรรมส่งเสริมการคิด อย่างสร้างสรรค์
1.7 ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ ความรู้ด้วยตนเอง	1.7 ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้าง องค์ความรู้ด้วยตนเอง	1.7 ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ ความรู้ด้วยตนเอง
1.8 ประเมินผู้เรียนตามสภาพ จริงด้วยวิธีการที่เหมาะสม หลากหลาย	1.8 ประเมินผู้เรียนตาม สภาพจริงด้วยวิธีการที่ เหมาะสมหลากหลาย	1.8 ประเมินผู้เรียนตามสภาพ จริงด้วยวิธีการที่เหมาะสม หลากหลาย
1.9 ค้นคว้าทำวิจัยในชั้นเรียน	1.9 ค้นคว้าทำวิจัยในชั้นเรียน	1.9 ค้นคว้าทำวิจัยในชั้นเรียน
	1.10 สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี แสดงความเมตตาต่อผู้เรียน อย่างทั่วถึง	1.10 สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี แสดงความเมตตาต่อผู้เรียน อย่างทั่วถึง
	1.11 ประพฤติตนเป็น แบบอย่างที่ดีตามวิถี วัฒนธรรมไทย	1.11 ประพฤติตนเป็น แบบอย่างที่ดีตามวิถีวัฒนธรรม ไทย
	1.12 นำภูมิปัญญาท้องถิ่น และเทคโนโลยีที่หลากหลาย มาประยุกต์ใช้ในการจัดการ เรียนการสอน	1.12 นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและ เทคโนโลยีที่หลากหลายมา ประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียน การสอน
	1.13 ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนา ปรับปรุงตนเองตามศักยภาพ	1.13 ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนา ปรับปรุงตนเองตามศักยภาพ
	1.14 จัดทำระบบข้อมูล สารสนเทศดูแลช่วยเหลือ ผู้เรียนรายบุคคลอย่างมี ประสิทธิภาพ	1.14 จัดทำระบบข้อมูล สารสนเทศดูแลช่วยเหลือ ผู้เรียนรายบุคคลอย่างมี ประสิทธิภาพ
	1.15 ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการ อ่านปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะ อันพึงประสงค์	1.15 ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการ อ่านปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอัน พึงประสงค์

จากตาราง 29 ผลจากตารางการสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านผู้สอน พบว่ามีแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญดังนี้ 1.1) มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร 1.2) จัดเตรียมการสอนทั้งเนื้อหา วิธีการ และสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย 1.3) จัดบรรยากาศและแหล่งเรียนรู้ที่จูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ 1.4) เสริมแรงและเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล 1.5) ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้กล้าแสดงออก 1.6) จัดกิจกรรมส่งเสริมการคิดอย่างสร้างสรรค์ 1.7) ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง 1.8) ประเมิน ผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่เหมาะสม หลากหลาย 1.9) ค้นคว้าทำวิจัยในชั้นเรียน 1.10) สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี แสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง 1.11) ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามวิถีวัฒนธรรมไทย 1.12) นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน 1.13) ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาปรับปรุงตนเองตามศักยภาพ 1.14) จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศดูแลช่วยเหลือผู้เรียนรายบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ 1.15) ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่านปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ตาราง 30 ผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านผู้เรียน

สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	ร่างแนวทาง
2. ด้านผู้เรียน	2. ผลจากการศึกษา (Best Practice) ด้านผู้เรียน	2. ด้านผู้เรียน
2.1 ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	2.1 ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	2.1 ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2.2 ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างเต็มที่	2.2 ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างเต็มที่	2.2 ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างเต็มที่
2.3 ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มร่วมมือเรียนรู้ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย	2.3 ได้ลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเองและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด	2.3 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มการเรียนรู้มากที่สุด ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย
2.4 ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงในการหาคำตอบแก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและผู้อื่น	2.4 ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงในการหาคำตอบแก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและผู้อื่น	2.4 ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงในการหาคำตอบแก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและผู้อื่น

ตาราง 30 (ต่อ)

สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	ร่างแนวทาง
2.5 ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลาย ได้แสดงออกอย่างชัดเจนและมีเหตุผล	2.5 ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลาย ได้แสดงออกอย่างชัดเจนและมีเหตุผล	2.5 ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลาย ได้แสดงออกอย่างชัดเจนและมีเหตุผล
2.6 ผู้เรียนได้ฝึกตนเองให้มีวินัยและมีความรับผิดชอบในการทำงาน	2.6 ผู้เรียนได้ฝึกตนเองให้มีวินัยและมีความรับผิดชอบในการทำงาน	2.6 ผู้เรียนได้ฝึกตนเองให้มีวินัยและมีความรับผิดชอบในการทำงาน
2.7 ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง	2.7 มีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	2.7 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง
2.8 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลปรับปรุงตนเองและยอมรับผู้อื่น	2.8 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลปรับปรุงตนเองและยอมรับผู้อื่น	2.8 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลปรับปรุงตนเองและยอมรับผู้อื่น
	2.9 ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน	2.9 ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน
	2.10 ผู้เรียนสามารถนำความรู้ทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้	2.10 ผู้เรียนสามารถนำความรู้ทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้
	2.11 ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอน สมาชิกในชั้นเรียน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน	2.11 ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอน สมาชิกในชั้นเรียน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

จากตาราง 30 ผลจากการสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านผู้เรียน พบว่ามีแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญดังนี้ 2.1) ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2.2) ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างเต็มที่ 2.3) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มการเรียนรู้มากที่สุด ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย 2.4) ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงในการหาคำตอบแก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและผู้อื่น 2.5) ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลาย ได้แสดงออกอย่างชัดเจนและมีเหตุผล 2.6) ผู้เรียนได้ฝึกตนเองให้มีวินัยและมีความรับผิดชอบในการทำงาน 2.7) ผู้เรียนมีทักษะในการ

แสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง 2.8) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลปรับปรุงตนเองและยอมรับผู้อื่น 2.9) ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน 2.10) ผู้เรียนสามารถนำความรู้ทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ 2.11) ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอน สมาชิกในชั้นเรียน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

ตาราง 31 ผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มี
การปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านผู้บริหาร

สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	ร่างแนวทาง
3. ด้านผู้บริหาร	3. ผลจากการศึกษา (Best Practice) ด้านผู้บริหาร	3. ด้านผู้บริหาร
3.1 ส่งเสริมการจัดทำแผนงาน โครงการเพื่อสนับสนุนการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.1 ส่งเสริมการจัดทำ แผนงานโครงการเพื่อ สนับสนุนการ จัด	3.1 ส่งเสริมการจัดทำแผนงาน โครงการเพื่อสนับสนุนการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน
3.2 ส่งเสริมการบริหารและ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.2 ส่งเสริมการบริหารและ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.2 ส่งเสริมการบริหารและ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
3.3 ส่งเสริมและอำนวยความสะดวก ในการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอน	3.3 สนับสนุนงบประมาณใน การพัฒนาการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญอย่างเหมาะสม เพียงพอด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน เทคโนโลยี ข้อมูลสารสนเทศ	3.3 สนับสนุนงบประมาณใน การพัฒนาการจัดการเรียนการ สอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อย่างเหมาะสมเพียงพอด้าน วัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน เทคโนโลยี ข้อมูลสารสนเทศ
3.4 ส่งเสริมการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการ เรียนการสอน	3.4 ส่งเสริมการจัด บรรยากาศ สภาพแวดล้อม ให้เอื้อต่อการเรียนการสอน	3.4 ส่งเสริมการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการ เรียนการสอน
3.5 ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากร ให้รู้และเข้าใจในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน	3.5 ส่งเสริมการพัฒนา บุคลากรให้รู้และเข้าใจในการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.5 ส่งเสริมการพัฒนา บุคลากรให้รู้และเข้าใจในการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ตาราง 31 (ต่อ)

สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	ร่างแนวทาง
3. ด้านผู้บริหาร (ต่อ)	3. ผลจากการศึกษา (Best Practice) ด้านผู้บริหาร	3. ด้านผู้บริหาร(ต่อ)
3.6 ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน	3.6 ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน	3.6 ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน
3.7 ส่งเสริมประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.7 ประชาสัมพันธ์สร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและชุมชนในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.7 ประชาสัมพันธ์สร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและชุมชนในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3.8 ส่งเสริมการนิเทศภายใน กำกับ ติดตามการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.8 ส่งเสริมการนิเทศภายใน กำกับ ติดตามการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.8 ส่งเสริมการนิเทศภายใน กำกับ ติดตามการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
	3.9 สนับสนุนการนำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	3.9 สนับสนุนการนำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
	3.10 ส่งเสริมการพัฒนา ระบบสารสนเทศและใช้ในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.10 ส่งเสริมการพัฒนาระบบสารสนเทศและใช้ในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตาราง 31 (ต่อ)

สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	ร่างแนวทาง
3. ด้านผู้บริหาร (ต่อ)	3. ผลจากการศึกษา (Best Practice) ด้านผู้บริหาร	3. ด้านผู้บริหาร(ต่อ)
	3.11 ให้คำแนะนำ คำปรึกษา และเปิดโอกาสให้ผู้สอนได้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเต็มศักยภาพ	3.11 ให้คำแนะนำ คำปรึกษา และเปิดโอกาสให้ผู้สอนได้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเต็ม ศักยภาพ
	3.12 กำหนดแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ	3.12 กำหนดแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาการจัดการเรียนการ สอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
	3.13 การให้ขวัญกำลังใจใน รูปแบบต่างๆ ทั้งต่อผู้สอน และผู้เรียน	3.13 การให้ขวัญกำลังใจใน รูปแบบต่างๆ ทั้งต่อผู้สอน และผู้เรียน

จากตาราง 31 ผลจากตารางการสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านผู้บริหาร พบว่ามีแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญดังนี้

3.1) ส่งเสริมการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3.2) ส่งเสริมการบริหารและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 3.3) สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเหมาะสมเพียงพอด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน เทคโนโลยี ข้อมูลสารสนเทศ 3.4) ส่งเสริมการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอน 3.5) ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้รู้และเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3.6) ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน 3.7) ประชาสัมพันธ์สร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและชุมชนในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3.8) ส่งเสริมการนิเทศภายใน กำกับ ติดตามการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3.9) สนับสนุนการนำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 3.10) ส่งเสริมการพัฒนาระบบสารสนเทศและใช้ในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัด

กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3.11) ให้คำแนะนำ คำปรึกษา และเปิดโอกาสให้ผู้สอนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเต็มศักยภาพ 3.12) กำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3.13) การให้ขวัญกำลังใจในรูปแบบต่างๆ ทั้งต่อผู้สอน และผู้เรียน

ตาราง 32 ผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน

สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	ร่างแนวทาง
4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน	4. ผลจากการศึกษา (Best Practice) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน	4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน
4.1 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์จริง	4.1 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์จริง	4.1 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์จริง
4.2 มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเหมาะสมกับช่วงวัยให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามความถนัดและความสนใจของตนเอง	4.2 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรียงจากง่ายไปยากตามความเหมาะสม	4.2 มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เรียงจากง่ายไปยากเหมาะสมกับช่วงวัย ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามความถนัดและความสนใจของตนเอง
4.3 มีการใช้สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศที่เพียงพอเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.3 มีการใช้สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศที่เพียงพอเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.3 มีการใช้สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศที่เพียงพอเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน
4.4 มีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชื่อมโยงกับเหตุการณ์และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.4 มีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชื่อมโยงกับเหตุการณ์และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.4 มีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชื่อมโยงกับเหตุการณ์และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ตาราง 32 (ต่อ)

สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	ร่างแนวทาง
4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน (ต่อ)	4. ผลจากการศึกษา (Best Practice) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน	4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน(ต่อ)
4.5 ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่	4.5 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา	4.5 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ทั้งจากแหล่งเรียนรู้ภายในและนอกสถานที่
4.6 มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.6 มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.6 มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
4.7 มีการบูรณาการสุนทรียภาพด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬาในกิจกรรมการเรียนการสอน	4.7 มีการบูรณาการสุนทรียภาพ ด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬาในกิจกรรมการเรียนการสอน	4.7 มีการบูรณาการสุนทรียภาพด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬาในกิจกรรมการเรียนการสอน
4.8 มีการส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.8 มีการส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.8 มีการส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
4.9 มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายและต่อเนื่อง	4.9 มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายและต่อเนื่อง	4.9 มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายและต่อเนื่อง
	4.10 เกิดการพัฒนาทักษะชีวิต การประกอบอาชีพ และการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข	4.10 เกิดการพัฒนาทักษะชีวิต การประกอบอาชีพ และการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข
	4.11 มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอนในบรรยากาศของการเอื้ออาทรและเป็นมิตร	4.11 มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอนในบรรยากาศของการเอื้ออาทรและเป็นมิตร

ตาราง 32 (ต่อ)

สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	ร่างแนวทาง
4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน (ต่อ)	4. ผลจากการศึกษา (Best Practice) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน	4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน(ต่อ)
	4.12 ให้ข้อเสนอแนะป้อนกลับแก่ผู้เรียนในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล	4.12 ให้ข้อเสนอแนะป้อนกลับแก่ผู้เรียนในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล
	4.13 จัดกิจกรรมส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด	4.13 จัดกิจกรรมส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด
	4.14 จัดกิจกรรมฝึกทักษะให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง	4.14 จัดกิจกรรมฝึกทักษะให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง

จากตาราง 32 ผลจากการสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน พบว่ามีแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้ 4.1) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์จริง 4.2) จัดกิจกรรมที่หลากหลาย เรียงจากง่ายไปยาก เหมาะสมกับช่วงวัย ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามความถนัดและความสนใจของตนเอง 4.3) มีการใช้สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศที่เพียงพอเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน 4.4) จัดประสบการณ์การเรียนรู้เชื่อมโยงกับเหตุการณ์และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ 4.5) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ทั้งจากแหล่งเรียนรู้ภายในและนอกสถานที่ 4.6) การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 4.7) การบูรณาการสุนทรียภาพ ด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬาในกิจกรรมการเรียนการสอน 4.8) การส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่น 4.9) การประเมินพัฒนาการของผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายและต่อเนื่อง 4.10) จัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาทักษะชีวิต การประกอบอาชีพ และการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข 4.11) มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอนในบรรยากาศของการเอื้ออาทรและเป็นมิตร 4.12) ให้ข้อเสนอแนะป้อนกลับแก่ผู้เรียนในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล 4.13) จัดกิจกรรมส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด 4.14) จัดกิจกรรมฝึกทักษะให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง

ตอนที่ 4 การตรวจสอบ ยืนยัน และประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้

4.1 การตรวจสอบ ยืนยันแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

ผู้วิจัยได้นำร่างแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ไปดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม Focus Group) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน จัดขึ้นเมื่อวันที่ 11 มกราคม 2561 เวลา 15.00 – 17.10 น. ณ ห้องประชุมนครเขื่อนขันธ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการด้วยตนเอง สามารถสรุปผลการสนทนากลุ่ม ได้ดังที่แสดงในตาราง 33 - 36

ตาราง 33 แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะผลการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านผู้สอน

สาระสำคัญร่างแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการสนทนากลุ่ม
1. มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร	ปรับเพิ่ม สถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางฯตามความต้องการจำเป็นของโรงเรียน และชุมชน	1. มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางฯตามความต้องการจำเป็นของโรงเรียน และชุมชน
2. จัดเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาวิธีการ และสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	2. จัดเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาวิธีการ และสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย
3. จัดบรรยากาศและแหล่งเรียนรู้ที่จูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	ปรับเพิ่ม ทั้งในและนอกห้องเรียน	3. จัดบรรยากาศและแหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกห้องเรียนที่จูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
4. เสริมแรงและเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล	ปรับเพิ่ม ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล	4. เอาใจใส่ผู้เรียนและให้การเสริมแรงตามความแตกต่างระหว่างบุคคล

ตาราง 33 (ต่อ)

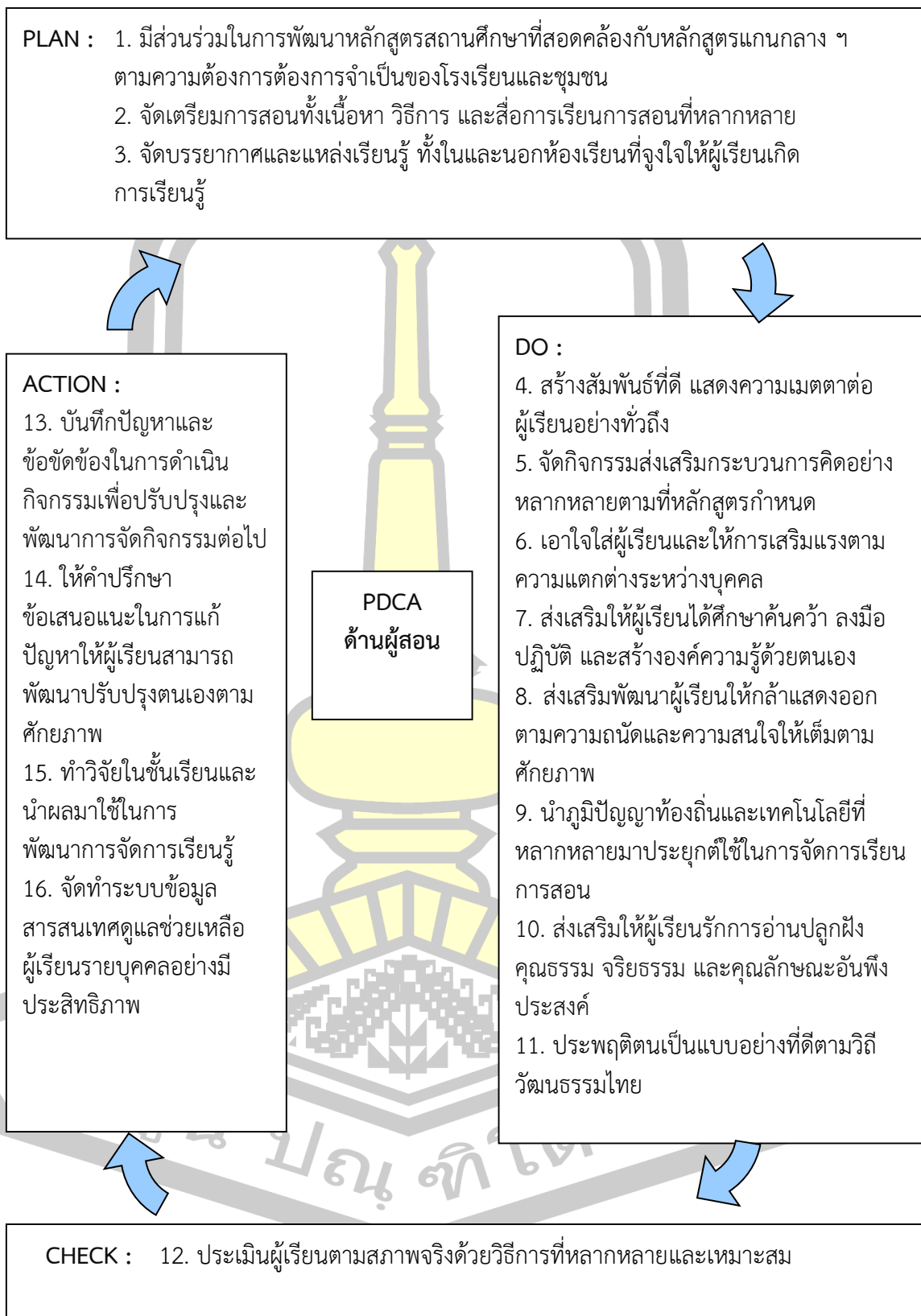
สาระสำคัญร่างแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการสนทนากลุ่ม
5. ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้กล้าแสดงออก	ปรับเพิ่ม ตามความถนัดและความสนใจให้เต็มตามศักยภาพ	5. ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้กล้าแสดงออกตามความถนัดและความสนใจให้เต็มตามศักยภาพ
6. จัดกิจกรรมส่งเสริมการคิดอย่างสร้างสรรค์	ปรับเพิ่ม กระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด	6. จัดกิจกรรมส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด
7. ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง	ปรับเพิ่ม ได้ศึกษาค้นคว้าลงมือปฏิบัติ	7. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า ลงมือปฏิบัติ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
8. ประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่เหมาะสมหลากหลาย	ปรับเพิ่ม หลากหลายและเหมาะสม	8. ประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม
9. ค้นคว้าทำวิจัยในชั้นเรียน	ปรับลด ค้นคว้า ปรับเพิ่ม และนำผลมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้	9. ทำวิจัยในชั้นเรียนและนำผลมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้
10. สร้างสัมพันธ์ที่ดีแสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	10. สร้างสัมพันธ์ที่ดีแสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง
11. ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามวิถีวัฒนธรรมไทย	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	11. ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามวิถีวัฒนธรรมไทย
12. นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	12. นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน
13. ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา ให้ผู้เรียนสามารถปรับปรุงและพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	13. ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา ให้ผู้เรียนสามารถปรับปรุงและพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ

ตาราง 33 (ต่อ)

สาระสำคัญร่างแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการสนทนากลุ่ม
14. จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศดูแลช่วยเหลือผู้เรียนรายบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	14. จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศดูแลช่วยเหลือผู้เรียนรายบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ
15. ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่านปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	15. ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่านปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์
	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะให้เพิ่ม	16. บันทึกปัญหาและข้อบกพร่องในการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนต่อไป

ข้อเสนอแนะ : 1. ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะให้เพิ่มแนวทางบันทึกปัญหาและข้อบกพร่องในการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนต่อไป
 2. ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะให้ใช้วงจรคุณภาพ PDCA ในการบริหารจัดการคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านผู้สอน

จากตาราง 33 พบว่า แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านผู้สอนโดยรวมผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะว่ามีความเหมาะสมและให้ปรับเพิ่มและลดภาษาสำนวนให้มีความกระชับมากขึ้น เสนอแนะให้คงแนวทางไว้ 7 แนวทาง เสนอแนะให้เพิ่มอีก 1 แนวทางคือบันทึกปัญหาและข้อบกพร่องในการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนต่อไป และเสนอแนะให้ใช้วงจรคุณภาพ PDCA ในการบริหารจัดการคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านผู้สอน ซึ่งประกอบด้วย 16 แนวทาง ดังภาพประกอบ 8 แผนภาพ PDCA ด้านผู้สอน

ภาพประกอบ 8 แผนภาพ PDCA ด้านผู้สอน

ตาราง 34 แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะผลการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านผู้เรียน

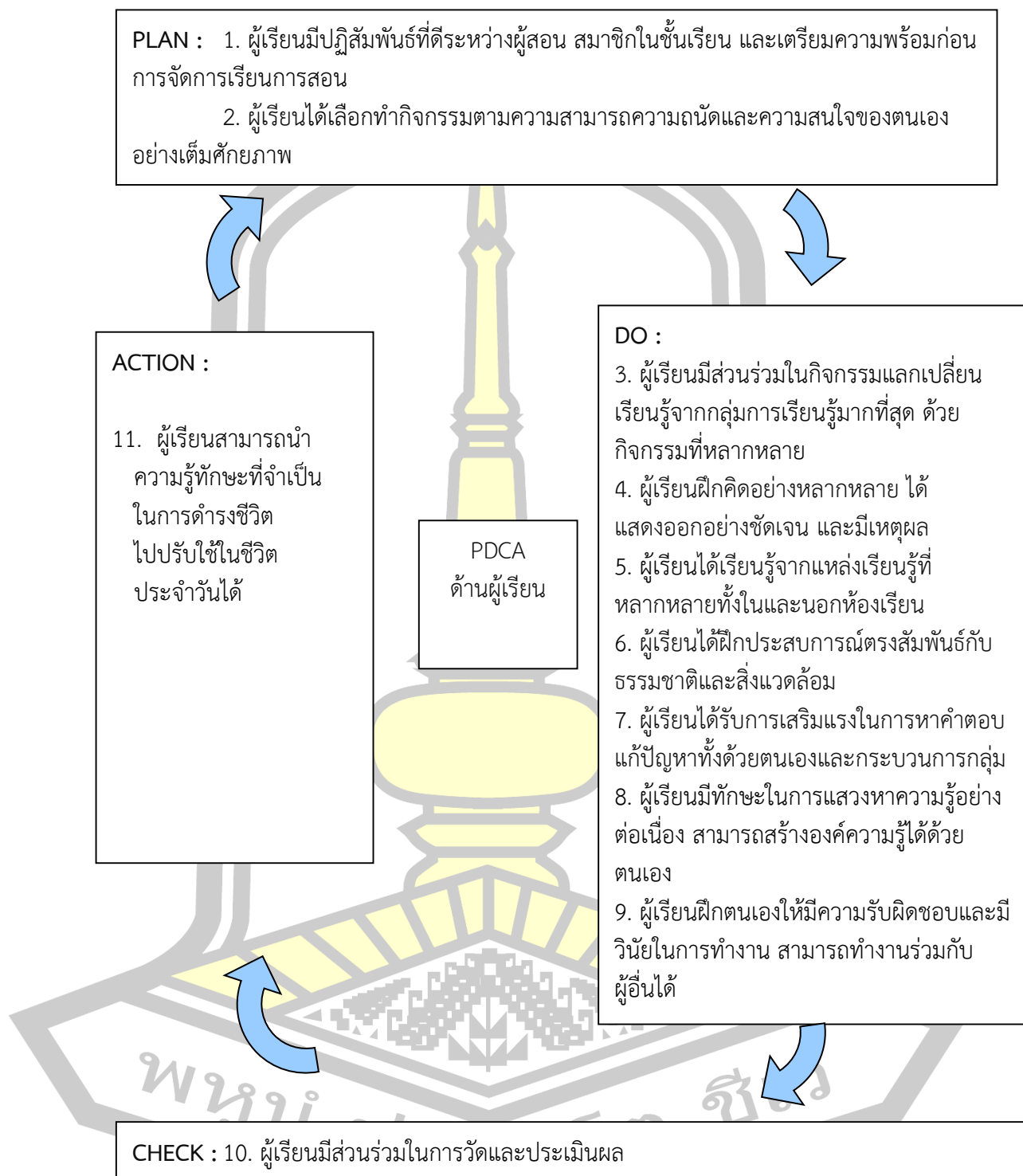
สาระสำคัญร่างแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยการสนทนากลุ่ม
1. ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	1. ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างเต็มที่	ปรับเพิ่ม ศักยภาพ	2. ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างเต็มศักยภาพ
3. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มการเรียนรู้มากที่สุด ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	3. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มการเรียนรู้มากที่สุด ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย
4. ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงในการหาคำตอบ แก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและผู้อื่น	ปรับลด ผู้อื่น ปรับเพิ่ม กระบวนการกลุ่ม	4. ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงในการหาคำตอบ แก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและกระบวนการกลุ่ม
5. ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลาย ได้แสดงออกอย่างชัดเจน และมีเหตุผล	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	5. ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลาย ได้แสดงออกอย่างชัดเจน และมีเหตุผล
6. ผู้เรียนได้ฝึกตนเองให้มีวินัย และมีความรับผิดชอบในการทำงาน	ปรับเพิ่ม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	6. ผู้เรียนฝึกตนเองให้มีความรับผิดชอบและมีวินัยในการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
7. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	7. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

ตาราง 34 (ต่อ)

สาระสำคัญร่างแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยการสนทนากลุ่ม
8. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลปรับปรุงตนเองและยอมรับผู้อื่น	ปรับลด ปรับปรุงตนเองและยอมรับผู้อื่น	8. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล
9. ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	9. ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน
10. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	10. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้
11. ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันทั้งผู้สอนเพื่อน สื่อ และสิ่งแวดล้อม	ปรับเพิ่ม และเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนการสอน	11. ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอน สมาชิกในชั้นเรียน และเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนการสอน
ข้อเสนอแนะ : 1. ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะให้ใช้วงจรคุณภาพ PDCA ในการบริหารจัดการคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านผู้เรียน		

จากตาราง 34 พบว่า แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านผู้เรียนโดยรวมผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะว่ามีความเหมาะสมและให้ปรับเพิ่มและลดภาษาสำนวนให้มีความกระชับมากขึ้น เสนอแนะให้คงแนวทางไว้ 6 แนวทาง และเสนอแนะให้ใช้วงจรคุณภาพ PDCA ในการบริหารจัดการคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย 11 แนวทาง ภาพประกอบ 9 แผนภาพ PDCA ด้านผู้เรียน

พหุ ประถมศึกษา

ภาพประกอบ 9 แผนภาพ PDCA ด้านผู้เรียน

ตาราง 35 แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะผลการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านผู้บริหาร

สาระสำคัญร่างแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการสนทนากลุ่ม
1. ส่งเสริมการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	ปรับเพิ่ม ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	1. ส่งเสริมการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. ส่งเสริมการบริหารและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	ปรับเพิ่ม แต่งตั้งคณะกรรมการ, อย่างเป็นระบบ	2. แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและบริหารอย่างเป็นระบบ
3. สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อย่างเหมาะสมเพียงพอด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน เทคโนโลยี ข้อมูลสารสนเทศ	ปรับลด อย่างเหมาะสมเพียงพอ	3. สนับสนุนงบประมาณด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน เทคโนโลยี ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. ส่งเสริมการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอน	ปรับเพิ่ม ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4. ส่งเสริมการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
5. ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้รู้และเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	ปรับเพิ่ม เข้ารับการพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	5. ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้เข้ารับการพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน	ปรับเพิ่ม และให้คำปรึกษาแนะนำสนับสนุนงบประมาณการทำวิจัยในชั้นเรียน	6. ส่งเสริมให้ผู้สอนทำวิจัยในชั้นเรียน และให้คำแนะนำสนับสนุนงบประมาณการทำวิจัยในชั้นเรียน

ตาราง 35 (ต่อ)

สาระสำคัญร่างแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยการสนทนากลุ่ม
7. ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	ปรับเพิ่ม สร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	7. ประชาสัมพันธ์สร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
8. ส่งเสริมการนิเทศภายใน กำกับ ติดตามการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	ปรับลด ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ปรับเพิ่ม อย่างเป็นระบบ	8. มีการนิเทศภายในกำกับ ติดตามอย่างเป็นระบบ
9. สนับสนุนการนำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษอย่างต่อเนื่อง	ปรับลด คุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ปรับเพิ่ม คุณภาพการศึกษามา กำหนดแผนพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	9. ส่งเสริมการนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษามา กำหนดแผนพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
10. ส่งเสริมการพัฒนาระบบสารสนเทศและใช้ในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ปรับลด และใช้ในการบริหารจัดการ	10. ส่งเสริมการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อใช้พัฒนาคุณภาพการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
11. ให้คำแนะนำ คำปรึกษา และเปิดโอกาสให้ผู้สอนแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเต็มศักยภาพ	ปรับลด ให้คำแนะนำ คำปรึกษา เอาใจใส่ ปรับเพิ่ม เปิดโอกาสให้ผู้สอนได้แลกเปลี่ยนทักษะ เทคนิค	11. ให้ขวัญกำลังใจและคำแนะนำ และเปิดโอกาสให้ผู้สอนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทักษะ เทคนิค วิธีการการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะ : 1. ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะให้ใช้วงจรคุณภาพ PDCA ในการบริหารจัดการคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านผู้บริหาร

จากตาราง 35 พบว่า แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านผู้บริหารโดยรวมผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะว่ามีความเหมาะสมและให้ปรับเปลี่ยนและลดภาษาสำนวน ให้มีความกระชับมากขึ้น และเสนอแนะให้ใช้วงจรคุณภาพ PDCA ในการบริหารจัดการคุณภาพ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านผู้บริหาร ซึ่งประกอบด้วย 11 แนวทาง ภาพประกอบ 10 แผนภาพ PDCA ด้านผู้บริหาร

ภาพประกอบ 10 แผนภาพ PDCA ด้านผู้บริหาร

ตาราง 36 แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะผลการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน

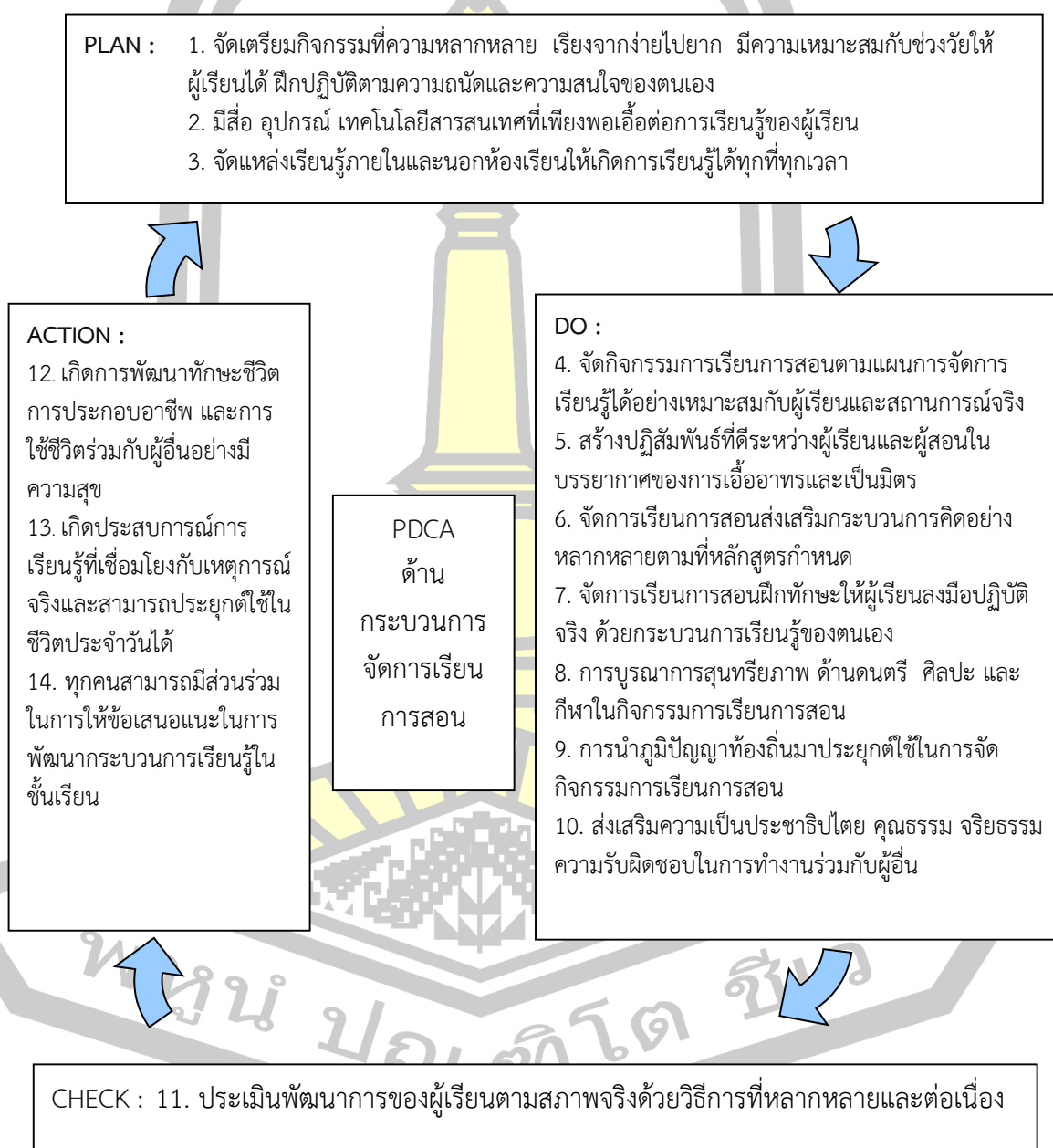
สาระสำคัญร่างแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการสนทนากลุ่ม
1. จัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์จริง	ปรับลด ได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียน ปรับเพิ่ม เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล	1. จัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคลและสถานการณ์จริง
2. จัดกิจกรรมที่หลากหลาย เรียงจากง่ายไปยาก มีความเหมาะสมกับช่วงวัยให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามความถนัดและความสนใจของตนเอง	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	2. จัดเตรียมกิจกรรมที่หลากหลาย เรียงจากง่ายไปยาก มีความเหมาะสมกับช่วงวัยให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามความถนัดและความสนใจของตนเอง
3. มีการใช้สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศที่เพียงพอเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	3. มีการใช้สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศที่เพียงพอเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน
4. เกิดประสบการณ์การเรียนรู้เชื่อมโยงกับเหตุการณ์จริงและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	4. เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับเหตุการณ์จริงและสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
5. จัดแหล่งเรียนรู้ภายในและนอกห้องเรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	5. จัดแหล่งเรียนรู้ภายในและนอกห้องเรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา
6. การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	6. การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
7. การบูรณาการสุนทรียภาพ ด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬาในกิจกรรมการเรียนการสอน	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	7. การบูรณาการสุนทรียภาพ ด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬาในกิจกรรมการเรียนการสอน

ตาราง 36 (ต่อ)

สาระสำคัญร่างแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยกลั่นกรองกลุ่ม
8. ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่น	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	8. ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
9. ประเมินพัฒนาการของผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	9. ประเมินพัฒนาการของผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง
10. เกิดการพัฒนาทักษะชีวิต การประกอบอาชีพ และการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	10. เกิดการพัฒนาทักษะชีวิต การประกอบอาชีพ และการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข
11. มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอนในบรรยากาศของการเอื้ออาทรและเป็นมิตร	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	11. มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอนในบรรยากาศของการเอื้ออาทรและเป็นมิตร
12. ให้ข้อเสนอแนะป้อนกลับแก่ผู้เรียนในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล	ปรับลด ป้อนกลับแก่ผู้เรียน, ของผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ปรับเพิ่ม ทุกคนมีส่วนร่วมในการให้,การพัฒนา,ในชั้นเรียน	12. ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียน
13. จัดการเรียนการสอนส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	13. จัดการเรียนการสอนส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด
14. จัดการเรียนการสอนฝึกทักษะให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	14. จัดการเรียนการสอนฝึกทักษะให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง

ข้อเสนอแนะ : 1. ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะให้ใช้วงจรคุณภาพ PDCA ในการบริหารจัดการคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน

จากตาราง 36 พบว่า แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยรวมผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะว่ามีความเหมาะสมและให้ปรับเปลี่ยนและลดภาษาสำนวนให้มีความกระชับมากขึ้น เสนอแนะให้คงแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ 12 แนวทาง และเสนอแนะให้ใช้วงจรคุณภาพ PDCA ในการบริหารจัดการคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านผู้บริหาร ซึ่งประกอบด้วย 14 แนวทาง ภาพประกอบ 11 แผนภาพ PDCA ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน

ภาพประกอบ 11 แผนภาพ PDCA ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน

4.2 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

การประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้ แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ผู้วิจัยได้นำแบบประเมินแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยนำส่งแบบประเมินด้วยตนเอง ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน (ชุดเดิม) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตาราง 37 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยรวม

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านผู้สอน	4.11	0.74	มาก	4.64	0.65	มากที่สุด
2. ด้านผู้เรียน	4.07	0.84	มาก	4.46	0.78	มาก
3. ด้านผู้บริหาร	4.13	0.74	มาก	4.59	0.73	มากที่สุด
4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน	4.16	0.78	มาก	4.65	0.71	มากที่สุด
รวม	4.11	0.77	มาก	4.58	0.71	มากที่สุด

จากตาราง 37 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.16$) ด้านผู้บริหาร ($\bar{X} = 4.13$) ด้านผู้สอน ($\bar{X} = 4.11$) และด้านผู้เรียน ($\bar{X} = 4.07$) และความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ดังนี้ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$) ด้านผู้สอนอยู่ระดับมากที่สุด ด้านผู้บริหารอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$) และด้านผู้เรียนอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$) ตามลำดับ

ตาราง 38 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอน
ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
หนองบัวลำภู เขต 1 ด้านผู้สอน

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านผู้สอน						
1.1 มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตร แกนกลางฯตามความต้องการต้องการ จำเป็นของโรงเรียนและชุมชน	4.00	0.87	มาก	4.67	0.71	มากที่สุด
1.2 จัดเตรียมการสอนทั้งเนื้อหา วิธีการ และสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย	4.11	0.78	มาก	4.89	0.33	มากที่สุด
1.3 จัดบรรยากาศและแหล่งเรียนรู้ ทั้งใน และนอกห้องเรียนที่จูงใจให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้	3.89	0.60	มาก	4.22	0.83	มาก
1.4 สร้างสัมพันธ์ที่ดี แสดงความเมตตาต่อ ผู้เรียนอย่างทั่วถึง	4.56	0.73	มากที่สุด	4.78	0.44	มากที่สุด
1.5 จัดกิจกรรมส่งเสริมกระบวนการคิด อย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด	3.89	0.93	มาก	4.56	0.88	มากที่สุด
1.6 เอาใจใส่ผู้เรียนและให้การเสริมแรง ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล	3.78	0.83	มาก	4.89	0.33	มากที่สุด
1.7 ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า ลง มือปฏิบัติ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง	4.11	0.60	มาก	4.78	0.44	มากที่สุด
1.8 ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้กล้าแสดงออก ตามความถนัดและความสนใจให้เต็มตาม ศักยภาพ	4.22	0.97	มาก	4.56	0.73	มากที่สุด
1.9 นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่ หลากหลายมาประยุกต์ใช้ในการจัดการ เรียนการสอน	3.89	0.33	มาก	4.67	0.71	มากที่สุด

ตาราง 38 (ต่อ)

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านผู้สอน (ต่อ)						
1.10 ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่านปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์	4.00	1.00	มาก	4.78	0.67	มากที่สุด
1.11 ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามวิถีวัฒนธรรมไทย	4.22	0.67	มาก	4.00	0.87	มาก
1.12 ประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม	4.33	0.50	มาก	4.89	0.33	มากที่สุด
1.13 บันทึกปัญหาและข้อขัดข้องในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป	4.11	0.78	มาก	4.78	0.67	มากที่สุด
1.14 ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาปรับปรุงตนเองตามศักยภาพ	4.22	0.83	มาก	4.56	0.73	มากที่สุด
1.15 ทำวิจัยในชั้นเรียนและนำผลมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้	4.00	0.71	มาก	4.67	0.71	มากที่สุด
1.16 จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศดูแลช่วยเหลือผู้เรียนรายบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ	4.44	0.73	มาก	4.56	1.01	มากที่สุด
โดยรวม	4.11	0.74	มาก	4.64	0.65	มากที่สุด

จากตาราง 38 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ของแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ด้านผู้สอน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน เมื่อพิจารณาความเหมาะสมโดยรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก และความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$) เมื่อพิจารณารายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้น ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามวิถีวัฒนธรรมไทยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$)

ตาราง 39 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอน
ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
หนองบัวลำภู เขต 1 ด้านผู้เรียน

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
2. ด้านผู้เรียน						
2.1 ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอน สมาชิกในชั้นเรียน และเตรียมความพร้อม ก่อนการจัดการเรียนการสอน	4.11	0.93	มาก	4.44	0.53	มาก
2.2 ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตาม ความสามารถความถนัดและความสนใจ ของตนเองอย่างเต็มศักยภาพ	3.89	0.78	มาก	4.56	0.88	มากที่สุด
2.3 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มการเรียนรู้มาก ที่สุด ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย	4.00	0.87	มาก	4.89	0.33	มากที่สุด
2.4 ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลาย ได้ แสดงออกอย่างชัดเจน และมีเหตุผล	4.22	0.83	มาก	4.11	1.17	มาก
2.5 ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่ หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน	3.56	0.73	มาก	4.33	0.87	มาก
2.6 ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ตรงสัมพันธ์ กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4.33	0.71	มาก	4.56	0.73	มากที่สุด
2.7 ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงในการหา คำตอบ แก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและ กระบวนการกลุ่ม	4.11	0.78	มาก	4.22	0.97	มาก
2.8 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ อย่างต่อเนื่อง สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ ด้วยตนเอง	4.22	0.83	มาก	4.67	0.71	มากที่สุด
2.9 ผู้เรียนฝึกตนเองให้มีความรับผิดชอบ และมีวินัยในการทำงาน สามารถทำงาน ร่วมกับผู้อื่นได้	4.44	1.01	มาก	4.78	0.44	มากที่สุด

ตาราง 39 (ต่อ)

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
2. ด้านผู้เรียน (ต่อ)						
2.10 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล	4.11	1.05	มาก	4.22	1.09	มาก
2.11 ผู้เรียนสามารถนำความรู้ทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้	3.78	0.67	มาก	4.33	0.87	มาก
รวม	4.07	0.84	มาก	4.46	0.78	มาก

จากตาราง 39 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ของแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ด้านผู้เรียน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เมื่อพิจารณาความเหมาะสมโดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากและความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในมีค่ามากที่สุด ($\bar{X} = 4.46$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก ยกเว้นผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มการเรียนรู้มากที่สุด ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย ($\bar{X} = 4.89$) ผู้เรียนฝึกตนเองให้มีความรับผิดชอบและมีวินัยในการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ($\bar{X} = 4.78$) ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ($\bar{X} = 4.67$) และผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.56$) ตามลำดับ

ตาราง 40 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอน
ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
หนองบัวลำภู เขต 1 ด้านผู้บริหาร

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
3. ด้านผู้บริหาร						
3.1 แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาและบริหารงานอย่างเป็น ระบบ	4.11	0.78	มาก	4.56	0.88	มากที่สุด
3.2 ส่งเสริมการบริหารแต่งตั้งคณะ กรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่าง เป็นระบบ	4.22	0.83	มาก	4.67	0.50	มากที่สุด
3.3 สนับสนุนงบประมาณด้านวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการสอน เทคโนโลยี ในการ พัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.67	0.50	มากที่สุด	4.78	0.44	มากที่สุด
3.4 ส่งเสริมการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.11	0.33	มาก	4.56	1.01	มากที่สุด
3.5 ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้เข้ารับ การพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.89	0.93	มาก	4.67	1.00	มากที่สุด
3.6 ให้คำแนะนำ และเปิดโอกาสให้ผู้สอน ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทักษะ เทคนิควิธีการการจัดกิจกรรมการเรียนการ สอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.00	1.00	มาก	4.78	0.67	มากที่สุด
3.7 ประชาสัมพันธ์สร้างความร่วมมือ ระหว่างผู้ปกครองและชุมชนในการ พัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.78	0.97	มาก	4.33	0.71	มาก

ตาราง 40 (ต่อ)

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
3. ด้านผู้บริหาร (ต่อ)						
3.8 มีการนิเทศภายในกำกับ ติดตามอย่างเป็นระบบ	3.89	0.60	มาก	4.89	0.33	มากที่สุด
3.9 ส่งเสริมให้ผู้สอนทำวิจัยในชั้นเรียน และให้คำแนะนำ สนับสนุนงบประมาณ การทำวิจัยในชั้นเรียน	4.00	0.71	มาก	4.67	0.71	มากที่สุด
3.10 ส่งเสริมการพัฒนาระบบสารสนเทศ เพื่อใช้พัฒนาคุณภาพการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.33	0.71	มาก	4.00	1.00	มาก
3.11 ส่งเสริมการนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษามากำหนดแผนพัฒนา กลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.44	0.73	มาก	4.56	0.73	มากที่สุด
โดยรวม	4.13	0.74	มาก	4.59	0.73	มากที่สุด

จากตาราง 40 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ด้านผู้บริหาร โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน พิจารณาความเหมาะสมโดยรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก ยกเว้น สนับสนุนงบประมาณด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน เทคโนโลยี ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.67$) และความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้น ประชาสัมพันธ์สร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.33$) และส่งเสริมการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อใช้พัฒนาคุณภาพการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.00$)

ตาราง 41 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอน
ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา
หนองบัวลำภู เขต 1 ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน						
4.1 จัดกิจกรรมที่หลากหลาย เรียงจากง่ายไปยาก มีความเหมาะสมกับช่วงวัยให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามความถนัดและความสนใจของตนเอง	4.11	1.05	มาก	4.78	0.67	มากที่สุด
4.2 มีการใช้สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศที่เพียงพอเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.44	0.53	มาก	4.89	0.33	มากที่สุด
4.3 จัดแหล่งเรียนรู้ภายในและนอกห้องเรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา	4.33	0.71	มาก	4.56	0.88	มากที่สุด
4.4 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์จริง	4.11	0.60	มาก	4.78	0.44	มากที่สุด
4.5 มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอนในบรรยากาศของการเอื้ออาทรและเป็นมิตร	4.22	0.97	มาก	4.56	1.01	มากที่สุด
4.6 จัดการเรียนการสอนส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด	3.89	0.78	มาก	4.67	1.00	มากที่สุด
4.7 จัดการเรียนการสอนฝึกทักษะให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง	4.11	0.78	มาก	4.22	0.97	มาก
4.8 การบูรณาการสุนทรียภาพ ด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬาในกิจกรรมการเรียนการสอน	4.00	0.71	มาก	4.89	0.33	มากที่สุด

ตาราง 41 (ต่อ)

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน (ต่อ)						
4.9 การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.11	0.78	มาก	4.56	0.73	มากที่สุด
4.10 ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่น	3.89	0.60	มาก	4.67	0.71	มากที่สุด
4.11 ประเมินพัฒนาการของผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง	4.22	0.67	มาก	4.67	0.50	มากที่สุด
4.12 มีเกิดการพัฒนาทักษะชีวิต การประกอบอาชีพ และการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข	4.33	1.12	มาก	4.78	0.67	มากที่สุด
4.13 เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับเหตุการณ์จริงและสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.00	0.87	มาก	4.56	1.01	มากที่สุด
4.14 ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียน	4.44	0.73	มาก	4.56	0.73	มากที่สุด
โดยรวม	4.16	0.78	มาก	4.65	0.71	มากที่สุด

จากตาราง 41 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ของแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน พิจารณาความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้น จัดการเรียนการสอนฝึกทักษะให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ผู้วิจัยได้ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผลการวิจัย
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัด การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1
3. เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

สรุปผล

การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ (1) ด้านผู้สอน มีตัวชี้วัดทั้งหมด 9 ตัวชี้วัด มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) (2) ด้านผู้เรียน มีตัวชี้วัด 8 ตัวชี้วัด มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.28$) (3) ด้านผู้บริหาร มีตัวชี้วัด 8 ตัวชี้วัด มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.33$) (4) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน มีตัวชี้วัด 9 ตัวชี้วัด มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.41$)

2. สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 พบว่า ระดับดำเนินการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.97$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าระดับดำเนินการทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านผู้บริหาร ($\bar{X} = 3.04$) ด้านผู้สอน ($\bar{X} = 3.01$) ด้านผู้เรียน ($\bar{X} = 2.94$) ด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอน ($\bar{X} = 2.90$) ตามลำดับ และสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ระดับดำเนินการโดยรวมพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) เมื่อพิจารณาระดับดำเนินการเป็นรายด้านพบว่า ด้านผู้สอนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) ด้านผู้บริหารอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) และด้านผู้เรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$ ตามลำดับ) เมื่อหาค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 เมื่อเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ($PNI_{Modified} = 0.56$) ด้านผู้เรียน ($PNI_{Modified} = 0.53$) ด้านผู้สอน ($PNI_{Modified} = 0.51$) และด้านผู้บริหาร ($PNI_{Modified} = 0.49$) ตามลำดับ

3. แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 พบว่า ผลการประเมินแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน ความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ดังนี้ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.16$) ด้านผู้บริหาร ($\bar{X} = 4.13$) ด้านผู้สอน ($\bar{X} = 4.11$) และด้านผู้เรียน ($\bar{X} = 4.07$) ตามลำดับ และความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$) ด้านผู้สอนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$) ด้านผู้บริหารอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$) และด้านผู้เรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$) และแต่ละด้านมีแนวทางในการพัฒนา ดังนี้

ด้านผู้สอนมีแนวทางพัฒนา 16 แนวทาง คือ (1) มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง ฯ ตามความต้องการต้องการจำเป็นของโรงเรียนและชุมชน (2) จัดเตรียมการสอนทั้งเนื้อหา วิธีการ และสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย (3) จัดบรรยากาศและแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนที่จูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ (4) สร้างสัมพันธ์ที่ดี แสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง (5) จัดกิจกรรมส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด (6) เอาใจใส่ผู้เรียนและให้การเสริมแรงตามความแตกต่างระหว่างบุคคล (7) ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า ลงมือปฏิบัติ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (8) ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้กล้าแสดงออกตามความถนัดและความสนใจให้เต็มตามศักยภาพ (9) นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน (10) ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่านปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (11) ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามวิถีวัฒนธรรมไทย (12) ประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม (13) บันทึกปัญหาและข้อขัดข้องในการดำเนินกิจกรรมเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัด

กิจกรรมต่อไป (14) ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะในการแก้ ปัญหาให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาปรับปรุงตนเองตามศักยภาพ (15) ทำวิจัยในชั้นเรียนและนำผลมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ (16) จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศดูแลช่วยเหลือผู้เรียนรายบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านผู้เรียน มีแนวทางพัฒนา 11 แนวทาง คือ (1) ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอน สมาชิกในชั้นเรียน และเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนการสอน (2) ผู้เรียนได้เลือกทำ กิจกรรมตามความสามารถความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างเต็มศักยภาพ (3) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มการเรียนรู้มากที่สุดด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย (4) ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลายได้แสดงออกอย่างชัดเจนและมีเหตุผล (5) ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน (6) ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (7) ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงในการหาคำตอบ แก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและกระบวนการกลุ่ม (8) ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง (9) ผู้เรียนฝึกตนเองให้มีความรับผิดชอบและมีวินัยในการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ (10) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล (11) ผู้เรียนสามารถนำความรู้ทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

ด้านผู้บริหารมีแนวทางพัฒนา 11 แนวทาง คือ (1) แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและบริหารงานอย่างเป็นระบบ (2) ส่งเสริมการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (3) สนับสนุนงบประมาณด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน เทคโนโลยี ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (4) ส่งเสริมการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (5) ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้เข้ารับการอบรมพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (6) ให้ขวัญกำลังใจ คำแนะนำและเปิดโอกาสให้ผู้สอนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทักษะ เทคนิควิธีการการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (7) ประชาสัมพันธ์สร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (8.) มีการนิเทศภายในกำกับ ติดตามอย่างเป็นระบบ (9) ส่งเสริมให้ผู้สอนทำวิจัยในชั้นเรียนและให้คำแนะนำ สนับสนุนงบประมาณการทำวิจัยในชั้นเรียน (10) ส่งเสริมการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อใช้พัฒนาคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (11) ส่งเสริมการนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษามากำหนดแผนพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน มีแนวทางพัฒนา 14 แนวทาง คือ (1) จัดเตรียมกิจกรรมที่หลากหลาย เรียงจากง่ายไปยากมีความเหมาะสมกับช่วงวัยให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามความถนัดและความสนใจของตนเอง (2) มีสื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศที่เพียงพอเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน (3) จัดแหล่งเรียนรู้ภายในและนอกห้องเรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา (4) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์จริง (5) สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอนในบรรยากาศของการเอื้ออาทรและเป็นมิตร (6) จัดการเรียนการสอนส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด (7) จัดการเรียนการสอนฝึกทักษะให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง (8) การบูรณาการสุนทรียภาพ ด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬาในกิจกรรมการเรียนการสอน (9) การนำ

ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (10) ส่งเสริมความเป็น
ประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่น (11) ประเมิน
พัฒนาการของผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง (12) เกิดการพัฒนาทักษะ
ชีวิต การประกอบอาชีพ และการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข (13) เกิดประสบการณ์
การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับเหตุการณ์จริงและสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ (14) ทุกคน
สามารถมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียน

อภิปรายผล

จากผลวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 มีประเด็น
น่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาค้นคว้าประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น
สำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยรวมมี
ความเหมาะสมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านผู้สอน อยู่ในระดับมากที่สุด
เป็นเพราะว่าผู้วิจัยได้ศึกษาอย่างเป็นระบบโดยการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ
เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแล้วนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบและตัวชี้วัด
นอกจากนั้นยังมีการตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้
ความสามารถ และประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญดัง
กระทรวงศึกษาธิการ (2542: 3-4) ที่กล่าวว่า การปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
โดยเฉพาะคุณภาพของนักเรียนเป็นสำคัญซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้เริ่มปฏิรูปการศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ.
2539 เป็นต้นมา ในที่สุดก็เกิดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ขึ้นซึ่งเป็นกฎหมาย
เกี่ยวกับการศึกษาระดับแรกของประเทศไทย ได้มีการกำหนดเนื้อหาสาระต่างๆ เกี่ยวกับการจัด
การศึกษาของประเทศ ได้กล่าวว่า ตัวชี้วัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้สอนไว้ดังนี้
ผู้สอนเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ ผู้สอนจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่ปลูกฝังใจและ
เสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ผู้สอนเอาใจใส่กับนักเรียนเป็นรายบุคคลและแสดงความเมตตาต่อ
ผู้เรียนอย่างทั่วถึง ผู้สอนจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์
ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกคิด ฝึกทำ และฝึกปรับปรุงตัวเอง ผู้สอนส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้
จากกลุ่มผู้สอนใช้สื่อการสอนฝึกการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้ ผู้สอนใช้แหล่งเรียนรู้ที่
หลากหลายและเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง ผู้สอนฝึกฝนปฏิกิริยาการยั้งและวินัยตามวิถี
วัฒนธรรมไทย ผู้สอนสังเกตและประเมินผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง 2) ด้านกระบวนการจัดการเรียน
การสอน ดัง นวลจิตต์ เขาวงกตพิงค์ (2545: 8-9) ที่กล่าวว่า กระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทุกคนมี
ความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษา
ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพและเป็นการเรียนรู้อย่าง
ต่อเนื่องตลอดชีวิตดังข้อมูลที่ระบุไว้เป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษาที่ (สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ, 2543 ข : 57) ได้กล่าวว่าลักษณะกระบวนการจัดการเรียนรู้ในสาระของ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไว้ดังนี้ มีการจัดเนื้อหาที่สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ให้มีการเรียนรู้จากประสบการณ์และฝึกนิสัยรักการอ่าน จัดให้มีการฝึกทักษะ กระบวนการและการจัดการ มีการผสมผสานเนื้อหาสาระด้านต่างๆ อย่างสมดุล จัดการส่งเสริม บรรยากาศการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และรอบรู้ จัดให้มีการเรียนรู้ได้ตลอดเวลาทุกสถานที่และให้ ชุมชนมีส่วนร่วมจัดการเรียนรู้ด้วย 3) ด้านผู้บริหาร ดัง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543 ก: 67) ได้กล่าวว่า ว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรมีบทบาทในการบริหารสถานศึกษาที่จัดการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญดังนี้ ปรับเปลี่ยนแนวคิดในการบริหารเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้โดย สนับสนุนและมีส่วนร่วมกับครูและผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กำหนดแผนยุทธศาสตร์ใน การพัฒนาโรงเรียนไว้ในธรรมนูญโรงเรียนที่มีแผนงาน ในการปฏิรูปการเรียนรู้ ตามแนวทางการจัด การศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ นำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้ในการกำหนด นโยบายของสถานศึกษา บริหารจัดการให้อำนาจความสะดวกให้ครูผู้สอนมีเสรีในการคิด พัฒนา รูปแบบการเรียนรู้ ทำวิจัยในชั้นเรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนครู การทำงานเป็นทีมเพื่อ พัฒนาผลการเรียนรู้ให้ได้ตามมาตรฐานหลักสูตร พัฒนาสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้มีบรรยากาศเอื้อ ต่อการเรียนรู้ สามารถใช้แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เป็นห้องเรียน จัดให้มีระบบนิเทศภายใน ช่วยเหลือครูใน ด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 4) ด้านผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมวดที่ 4 ที่ว่า ด้วยแนวทางการจัดการศึกษา ตั้งแต่มาตราที่ 22 - 30 ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ว่า การจัดการศึกษาต้อง เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเชื่อว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้การจัดการเรียนการ สอนต้องมุ่งประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญจึงต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึก ปฏิบัติให้ทำได้คิดได้แก้ปัญหาได้มีนิสัยรักการเรียนรู้ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียนตลอดชีวิต เน้นให้ผู้เรียนมีความรู้คู่ คุณธรรม มีค่านิยมที่ดีงาม โดยเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสังคม ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีรู้จักใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่าง สมดุล ยั่งยืน กระบวนการเรียนรู้ การจัดเนื้อหา ต้องให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของ ผู้เรียน โดยคำนึงถึง ความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการฝึกกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญ สถานการณ์การประยุกต์ความรู้เพื่อใช้แก้ปัญหาเรียนรู้จากประสบการณ์จริง จัดบรรยากาศและ สภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอน อำนาจความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ผู้เรียน และผู้สอนเรียนรู้ไปพร้อมกัน การเรียนต้องเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ที่มีการประสานความร่วมมือกับ บิดา มารดา ผู้ปกครอง ชุมชน ทุกฝ่าย ดังสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

2.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยรวมและราย ด้านอยู่ในระดับปานกลาง ที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ตามหลักของการเรียนรู้ มนุษย์ ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ไม่ว่าเขาจะสมบูรณ์ มีความพร้อมทุกด้าน หรือมีความบกพร่องทางด้าน ร่างกาย จิตและสติปัญญา กระบวนการเรียนรู้ มีลักษณะบูรณาการขององค์ประกอบทุกด้าน ทั้งความ เติบโตทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ บุคลิกภาพ สุนทรียภาพและสังคม พัฒนาการของแต่ละ ด้านย่อมมีผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบต่อด้านอื่นๆ การเรียนรู้เป็นรากฐานความเจริญของชีวิต

การมองกระบวนการเรียนรู้ จึงต้องให้เห็นความเปลี่ยนแปลงของชีวิตที่มีความสุข สร้างสรรค์ มีภูมิ
 ด้านทานความเสื่อมทั้งปวง สุนันต์ อมรวิวัฒน์ (2543) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทองตุล งามแก้ว
 (2552) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น
 สำคัญในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 6 ผลการวิจัย
 พบว่า ปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับ
 ปานกลาง แนวทางแก้ปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนด้านปัจจัยสนับสนุน สถานศึกษาควร
 จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สถานศึกษาควร
 กำหนดวางแผนร่วมกันทุกฝ่าย ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สถานศึกษาควรจัดการเรียน
 การสอนอย่างหลากหลายตรงกับความต้องการของผู้เรียน ด้านการนิเทศติดตามผล ผู้บริหารควร
 นิเทศต่อเนื่องเป็นระบบ และมีรูปแบบชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญเรือน สะและวงษ์
 (2553: 91-95) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา
 ในอำเภอศรีราชาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการ
 จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ชลบุรีเขต 3 ปีการศึกษา 2552 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัชชา
 ศรีเศรษฐา (2555: 67-121) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดกิจกรรมการเรียน
 การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 26
 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น
 สำคัญ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

2.2 สภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับ
 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก
 ที่สุด ที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า กรอบแนวคิดที่สำคัญเกี่ยวกับการจัดการเรียน
 การสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่าไม่ใช่เรื่องใหม่ แนวคิดนี้มีสืบต่อกันมาอย่างกว้างขวางใน
 สังคมไทย เช่นการเรียนรู้ตามหลักพุทธธรรมที่เน้นคนเป็นศูนย์กลาง กระบวนการเรียนรู้จึงเป็น
 กระบวนการพัฒนาคนทั้งในลักษณะรายบุคคลและกลุ่มให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เมื่อคนมี
 ความสำคัญที่สุดของการเรียนรู้ วิธีการฝึกฝนอบรม จึงเป็นการพัฒนาองค์ประกอบของคน ซึ่งการ
 เรียนรู้ตามแบบวิถีชีวิตของไทยแบบดั้งเดิมมีลักษณะเป็นการสั่งสอนรายบุคคล เมื่ออยู่กับครอบครัว
 พ่อแม่จะสอนลูกชายให้ขยัน อ่านออกเขียนได้ สอนลูกสาวให้ทำงานบ้าน รู้จักรักนวลสงวนตัว
 เมื่อโตขึ้นผู้ชายจะไปบวชเรียนกับพระที่วัดได้ฝึกการดำรงชีพ ส่วนผู้หญิงก็จะมีสมบัติกุลสตรี และ
 ฝึกงานอาชีพเท่าที่จำเป็น ซึ่งกระบวนการเรียนรู้นี้สามารถสรุปได้ดังนี้ เป็นกระบวนการบ่มเพาะ
 ชี้นำลักษณะนิสัย กระบวนการถ่ายทอดปลูกฝังวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม กระบวนการเรียนวิชา
 ความรู้ กระบวนการอบรมกริยามารยาททั้งทางกาย วาจา ใจ ตามหลักคุณธรรม กระบวนการฝึก
 ปฏิบัติด้วยการทำให้ดูและฝึกทำให้เป็น กระบวนการส่งเสริม สัมมาทิฐิให้ลูกหลานเป็นคนคิดดี
 คิดชอบสื่อประกอบการเรียนรู้ คือเครื่องใช้ในครัวเรือน เครื่องมือทำมาหากิน ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม
 นิทานพื้นบ้านของเล่น พุทธศาสนสุภาษิต คำคม กรณิชาการ (2543: 21) สอดคล้องกับงานวิจัยบาง
 ประเด็นของ จุฑามาศ วรรณรังสี (2553: 65-67) ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้น
 ผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนวัดพิบูลเงิน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า

สภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนวัดพิบูลเงิน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ ด้านการเตรียมการสอน ครูมีการเตรียมข้อมูลเนื้อหา สื่อ วัสดุอุปกรณ์แหล่งเรียนรู้และนวัตกรรมให้เหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียน ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อและนวัตกรรม ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนร่วมกันพัฒนาผู้เรียน และด้านการวัดและประเมินผล นำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยบางประเด็นของ ทิพวรรณ เสนจันทร์ฉชัย (2553: 84-89) ได้ทำวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับช่วงชั้นที่ 3-4 อำเภอท่าอุเทน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยบางประเด็นของ วนิตา ทวยสูงเนิน (2556: 64-66) ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพปัจจุบัน เปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 ผลการศึกษพบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 31 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยบางประเด็นของ สุจินต์ ไกรกระจ่าง (2553) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง ทั้ง 5 ด้านคือ ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาด้านการพัฒนาครูในสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการวิจัยเพื่อการเรียนรู้ และด้านการประเมินผลในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่าอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยบางประเด็นของ สลิตา รินสิริ (2558) ได้ทำวิจัยเรื่องการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในอำเภอเกาะจันทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในอำเภอเกาะจันทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการประเมินผล ด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ และด้านการใช้สื่อการเรียนรู้

3. ผลการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

3.1 ผู้สอน มีแนวทางพัฒนา คือ มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง ฯ ตามความต้องการจำเป็นของโรงเรียนและชุมชน จัดเตรียมการสอนทั้งเนื้อหา วิธีการ และสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย จัดบรรยากาศและแหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกห้องเรียนที่จูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สร้างสัมพันธ์ที่ดี แสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง จัดกิจกรรมส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด เอาใจใส่ผู้เรียนและให้การเสริมแรงตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าลงมือปฏิบัติ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้กล้าแสดงออกตามความถนัด

และความสนใจให้เต็มตามศักยภาพ นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่านปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาปรับปรุงตนเองตามศักยภาพ บันทึกปัญหาและข้อขัดข้องในการดำเนินกิจกรรมเพื่อปรับปรุงแก้ไขการจัดกิจกรรมให้ดีขึ้น ทำวิจัยในชั้นเรียนและนำผลมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามวิถีวัฒนธรรมไทย จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศดูแลช่วยเหลือผู้เรียนรายบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรพล มากลาย (2550: 90 - 96) ได้ทำวิจัยเรื่อง จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี ผลการวิจัยพบว่า ครูเตรียมตนเองให้พร้อมสำหรับบทบาทของผู้เป็นแหล่งเรียนรู้ จัดทำแผนการเรียนรู้และกำหนดวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย เตรียมแหล่งเรียนรู้และวัสดุอุปกรณ์ให้เอื้อต่อการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และเตรียมเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ ครูเอาใจใส่นักเรียนอย่างทั่วถึง จัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้นักเรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ สังเกตและประเมินพัฒนาการของนักเรียนอย่างต่อเนื่องตามสภาพจริง ด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย นำผลการประเมินมาวิจัยแก้ปัญหาในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาศ วรรณรังสี (2553: 65-67) ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนวัดพิบูลเงิน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนวัดพิบูลเงิน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีมี ด้านการเตรียมการสอน ครูมีการเตรียมข้อมูลเนื้อหา สื่อ วัสดุอุปกรณ์แหล่งเรียนรู้ และนวัตกรรมให้เหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียน พรพนา บัวอินทร์ (2553: 82-86) ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพและแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 1 ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนได้แก่ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตสื่อการสอน ส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณในการผลิตสื่อการสอนของครู และส่งเสริมโครงการอินเทอร์เน็ตเพื่อสังคมแห่งการเรียนรู้

3.2 ผู้เรียน มีแนวทางพัฒนา คือ ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างเต็มศักยภาพ ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มร่วมมือเรียนรู้ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอน สมาชิกในชั้นเรียน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลาย ได้แสดงออกอย่างชัดเจน และมีเหตุผล ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุดได้ฝึกประสบการณ์ตรงจากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงในการหาคำตอบ แก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและกระบวนการกลุ่ม ผู้เรียนศึกษาค้นคว้ารวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ผู้เรียนฝึกตนเองให้มีความรับผิดชอบและมีวินัยในการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนสามารถนำความรู้ทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับงานวิจัยบาง

ประเด็นของ ทิพวรรณ เสนจันทร์ฉชัย (2553: 84-89) ได้ทำวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานระดับช่วงชั้นที่ 3-4 อำเภอท่าอุเทน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านที่ควรนำไปพัฒนาคือ ด้านผู้เรียนและด้านผู้ปกครอง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยบางประเด็นของ พรพนา บัวอินทร์ (2553: 82-86) ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพและแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 1 ด้านการวัดผลและประเมินผล ได้นำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน จัดอบรมวิธีการวัดผลและประเมินผล การประเมินผลตามสภาพจริง การจัดระบบและใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลอย่างหลากหลาย

3.3 ด้านผู้บริหาร มีแนวทางพัฒนา คือ ส่งเสริมการบริหารแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สนับสนุนงบประมาณด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน เทคโนโลยี ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้เข้ารับการพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้สอนได้แลกเปลี่ยนทักษะ เทคนิควิธีการการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนทำวิจัยในชั้นเรียน และให้คำปรึกษาแนะนำสนับสนุนงบประมาณการทำวิจัยในชั้นเรียน มีการนิเทศภายในกำกับ ติดตามอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อใช้พัฒนาคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมการนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษามากำหนดแผนพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยบางประเด็นของ สมบัติ ยศปัญญา (2552: 75-80) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลยเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลยเขต 1 นั้นต้องพัฒนาทั้งระบบ สร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู และนักเรียน ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา สอดคล้องกับงานวิจัยบางประเด็นของ พรพนา บัวอินทร์ (2553: 82-86) ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพและแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 1 ด้านการนิเทศการสอน ได้แก่ โรงเรียนมีการสนับสนุนให้ครูมีการนิเทศกันเอง นำผลการนิเทศมาปรับปรุงแก้ไขการจัดการเรียนการสอน นิเทศการสอนเป็นรายบุคคลและการติดตามผลหลังการนิเทศ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วนิดา หวยสูงเนิน (2556: 64-66) ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพปัจจุบัน เปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 ผลการศึกษาพบว่า แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 31 มีคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งต้องได้รับการอบรมและนำไปถ่ายทอดคณะครูวิชาการโรงเรียน นำผลนิเทศประชุมปรึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและมีการสนับสนุนงบประมาณนิเทศ อย่างเพียงพอ ส่งเสริมการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัย และลดภาระงานนอกเหนือจากการเรียนการสอนให้ครูมีหน้าที่สอนและพัฒนาผู้เรียนมากกว่างานด้านอื่น ๆ

3.4 ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน มีแนวทางพัฒนา คือ มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เหมาะสมกับช่วงวัยให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามความถนัดและความสนใจ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์จริง มีการใช้สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศที่เพียงพอต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอนในบรรยากาศของการเอื้ออาทรและเป็นมิตร จัดกิจกรรมฝึกทักษะให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรียงจากง่ายไปยากและส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด จัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาทักษะชีวิต การประกอบอาชีพ และการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข มีการบูรณาการสุนทรียภาพ ด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬาในกิจกรรมการเรียนการสอน มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ประเมินพัฒนาการของผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับเหตุการณ์จริงและสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับงานวิจัยบางประเด็นของ ทองดูลงมแก้ว (2552: 85-90) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหการบริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 6 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สถานศึกษาควรจัดการเรียนการสอนอย่างหลากหลายตรงกับความต้องการของผู้เรียน ผู้บริหารควรนิเทศต่อเนื่องเป็นระบบ และมีรูปแบบชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยบางประเด็นของ จุฑามาศ วรรณรังสี (2553: 65-67) ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนวัดพิบูลเงิน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนวัดพิบูลเงิน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีมี ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อและนวัตกรรม ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนร่วมกันพัฒนาผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยบางประเด็นของ ณิชชา ศรีเศรษฐา (2555: 67-121) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 26 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้ สถานศึกษาควรมีการจัดประชุมผู้บริหารและบุคลากรเพื่อร่วมกันคิด วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทุกชั้นและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์กับเกณฑ์มาตรฐานชั้นต่ำ มีการแต่งตั้งมอบหมายให้บุคลากรทำหน้าที่ในการหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาเพื่อพัฒนา

หลักสูตรให้มีความหลากหลายทั้งด้านวิชาการ รวมทั้งการปฏิรูปหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อชุมชนและท้องถิ่น ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรที่ต้องยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่ได้สรุปและอภิปรายผลมานั้น ผู้วิจัยมีแนวคิดเป็นข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ระดับเขตพื้นที่การศึกษา

1.1.1 ควรมีการเผยแพร่ผลงานการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นภารกิจของผู้บริหารที่จะช่วยจูงใจให้ครูกระตือรือร้นที่จะพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง การเผยแพร่ผลงาน ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ ผลงานทางวารสารของโรงเรียน

1.1.2 ควรมีการประชุมผู้ปกครอง การประชุมกลุ่มโรงเรียน การสัมมนาทางวิชาการ การจัดการอบรมสัทธิการเรียนการสอน การจัดห้องเรียนที่เป็นตัวอย่างการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.1.3 ควรมีการเขียนบทความทางวิชาการเผยแพร่ การใช้โรงเรียนเป็นฐานของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.1.4 ควรสร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากรในโรงเรียน ซึ่งอาจดำเนินการได้หลายรูปแบบเช่น การแสดงความสนใจอย่างแท้จริงของผู้บริหาร การยกย่องชมเชย การประกาศเกียรติคุณ การให้วุฒิบัตรหรือโล่ การเลื่อนเงินเดือนเป็นกรณีพิเศษ

1.1.5 ควรมีการส่งเสริมให้เป็นวิทยากร การส่งเข้าร่วมประชุมสัมมนา การส่งไปฝึกอบรมเพิ่มเติม การยกย่องให้เป็นผู้สอนดีเด่น

1.1.6 ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดกิจกรรมการนิเทศเพื่อพัฒนาครู ให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1.2 ระดับสถานศึกษา

1.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนควรพัฒนาหลักสูตรให้เป็นหลักสูตรที่ทันสมัย สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และเป็นหลักสูตรบูรณาการ

1.2.2 ผู้บริหารควรมีการวางแผนการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาหลักสูตรให้เป็นหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นอย่างแท้จริง หลักสูตรบูรณาการเป็นหลักสูตรที่เหมาะสมกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และสนับสนุนงบประมาณนับว่าเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.2.3 ผู้บริหารควรจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ ปรับปรุงแหล่งการเรียนรู้ให้พร้อมสำหรับบริการ ช่อมแซมอาคารสถานที่ให้

1.2.4 มีการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

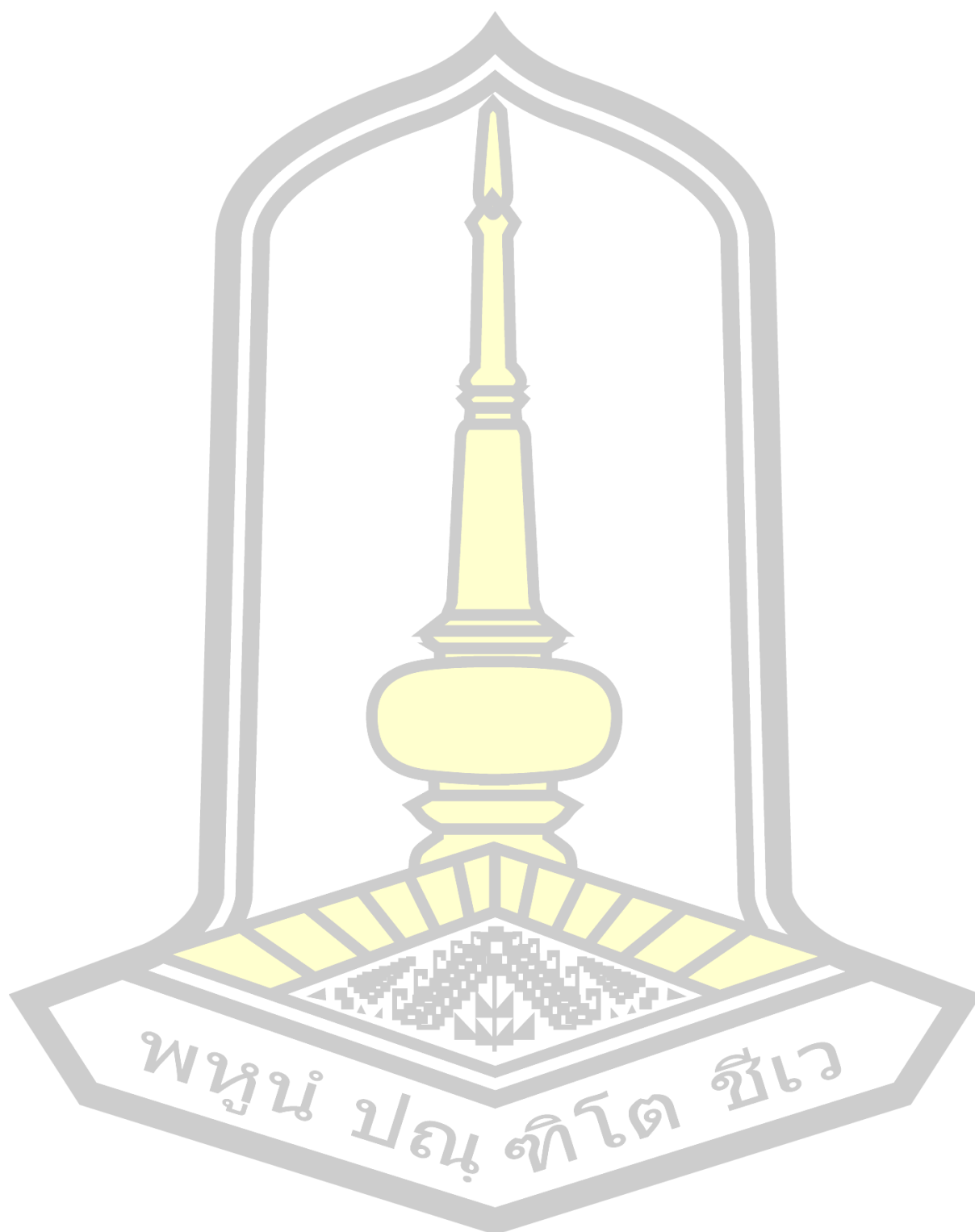
2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

2.2 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

2.3 ควรศึกษากลยุทธ์กับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2543). *แนวทางการบริหารโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). *เอกสารชุดนิเทศการจัดการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด*. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). *การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- ขวัญเรือน สะและวงษ์. (2553). *ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาในอำเภอศรีราชาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3*. รายงานการวิจัย. ชลบุรี: สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3.
- คณะกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้. (2543). *ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- คมศร วงษ์รักษา. (2540). *การเปรียบเทียบคุณภาพและความสอดคล้องของเทคนิคการจัดเรียงลำดับความสำคัญที่อิงโมเดลความแตกต่างในการประเมินความต้องการจำเป็น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุฬามาศ วรรณรังษี. (2553). *สภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนวัดพิบูลเงิน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี*. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- เจาะนิเยาะ มุสตาปะ. (2555). *การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ชนาธิป พรกุล แคทท์. (2545). *รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ชาย โพธิ์สิตา. (2547). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ*. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. (2546). *การบริหารงานวิชาการ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. ปัตตานี: ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ณัชชา ศรีเศรษฐา. (2555a). *การศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ณัชชา ศรีเศรษฐา. (2555b). *การศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26*. วารสารบริหารการศึกษา มศว, 11(20), 60–69.
- ทองดูล งามแก้ว. (2552). *การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครราชสีมาเขต 6*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ทิพวรรณ เสนจันทร์ฉัย. (2553). *สภาพและปัญหาของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 อำเภอท่าอุเทน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนครพนม.
- ทิตนา แหมมณี. (2545). *รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย*. กรุงเทพฯ: ด้านสหวิชาการพิมพ์.
- ทิตนา แหมมณี และคณะ. (2540). *การจัดการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- ธีระ รุญเจริญ. (2545). *รายงานการวิจัย เรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ สถานศึกษาในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: วิ.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- ธีระ รุญเจริญ. (2546). *การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- นงนภัส คู่ขวัญ เทียงกมล. (2551). *การวิจัยเชิงบูรณาการแบบองค์รวม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นวลจิตต์ เขาวงกตพิงค์. (2545). *การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูป การศึกษา.
- นิพนธ์ กินาวงศ์. (2543). *หลักการบริหารการศึกษา*. พิษณุโลก: ทรูกลไทย.

- นิพนธ์ วิสูตราศัย. (2549). การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของข้าราชการครูระดับ
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1. งานนิพนธ์ปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บรรจบ ภูโสตา. (2555). รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ในโรงเรียนประถมศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 15(5), 91-102.
- บรรยงค์ โตจินดา. (2546). การบริหารงานบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญมี เณรยอต. (2536). หลักการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ:
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุรชัย ศิริมหาสาร. (2545). แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: บัค พอยท์.
- ประเวศ วะสี. (2543). กระบวนการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. วารสารวิชาการ, 3, 25-33.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.
- ปิลันธนา กตติวงศ์ตระกูล. (2555). การพัฒนาและหาประสิทธิภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อ
ประสม เรื่องสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการประชาสัมพันธ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีเทคนิคศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
พระนครเหนือ.
- พรพนา บัวอินทร์. (2553). สภาพและแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น
สำคัญของ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1.
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ:
สำนักทดสอบทางการศึกษาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- พะยอม วงศ์สารศรี. (2544). การบริหารทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ: คณะวิทยาการจัดการ
สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2549). การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ: แนวคิดวิธีการเทคนิคการสอน
2. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป เมเนจเม้นท์จำกัด.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2550). ทักษะ 5C เพื่อการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้และ
การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพ็ญพักตร์ อุทิศ. (2547). แนวคิดและเทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion : FGD).
กรุงเทพฯ: คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ เจริญพันธุ์วงศ์. (2539). พฤติกรรมองค์การและการบริหาร. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

- ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ. (2542). *หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ภิญโญ สาร. (2526). *หลักการวิจัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2530). *เอกสารการสอนชุดวิชาการวางแผนประชาสัมพันธ์ หน่วยที่ 1-6*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ระวีวรรณ โพธิ์วัง. (2543). การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. *วารสารข้าราชการครู*, 6, 15-19.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2551). วิธีการวิจัยเชิงผสมผสานทางการศึกษา. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 2(2), 7-20.
- รุ่ง แก้วแดง. (2544 ก). *ปฏิบัติการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- รุ่ง แก้วแดง. (2544 ข). *ประกันคุณภาพการศึกษาทุกคนทำได้ไม่ยาก*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิชย์.
- ลาภ เพชรเรือง. (2526). *รูปแบบหนึ่งของการบริหาร*. ชุดฝึกอบรม สร้างเสริมประสบการณ์บริหาร การพัฒนาคุณภาพ เล่ม 2. กรุงเทพฯ: สำนักงานศึกษาธิการเขตการศึกษา 2.
- วนิดา ทวยสูงเนิน. (2556). *สภาพปัจจุบัน เปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*.
- วรพล ตราเต็ง. (2556). *สภาพการบริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดพังงา. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2541). *การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บริษัท ตันอ้อ 1999 จำกัด.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2542). *แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: บริษัทแอลทีเพรส จำกัด.
- วิชัย เสวกงาม. (2552). ความสามารถในการให้เหตุผล ความสามารถที่จำเป็นสำหรับ ผู้เรียนใน ศตวรรษที่ ๒๑. *วารสารครุศาสตร์*, 42(1), 207-223.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2546). *การบริหารการศึกษา: หลักการ ทฤษฎี หน้าที่ ประเด็นและบทวิเคราะห์*. กรุงเทพฯ: อักษรการพิมพ์.
- ศศิธร นาคสง. (2550). *การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูโรงเรียนตะกั่วป่า “เสนาบุญกุล” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพังงา. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา*.

ศักดิ์ศรี ปาณะกุลและคณะ. (2549). *หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สงัด อุทรานนท์. (2530). *การนิเทศการศึกษา หลักการ ทฤษฎีและการปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสยาม.

สนอง อินละคร. (2544). *เทคนิควิธีการและนวัตกรรมที่ใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: อุบลกิจออฟเซตการพิมพ์.

สมบัติ คชสิทธิ์. (2551). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ 2 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครนายก. *วารสารวิจัยและพัฒนาโดยองค์กรในพระบรมราชูปถัมภ์*, 3(2), 93–104.

สมบัติ ยศปัญญา. (2552). *แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2542). *หลักการบริหารการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สมศักดิ์ ภู่วิภาดาบรรณ. (2544). *การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการประเมินตามสภาพจริง*. เชียงใหม่: The Knowledge Center.

สมศักดิ์ สีนธระเวชญ์. (2542). *มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

สลิตา รินสิริ. (2558). *การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในอำเภอเกาะจันทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2*. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1. (2557). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ*. หนองบัวลำภู: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 1.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจบริหารและจัดการศึกษา พ.ศ. 2550*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). *แนวทางการจัดทำทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นสมรรถนะสาขาวิชาชีพ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543 ก). *การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด: แนวทางปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543 ข). รายงานสรุปการสัมมนาโยบายส่งเสริมการศึกษาตลอด ชีวิตของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: บางกอกบลิ๊อค.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2549). มาตรฐานการศึกษา ตัว บ่งชี้ และ เกณฑ์การพิจารณาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ.2549-2553). กรุงเทพฯ: สมศ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2554). มาตรฐานการศึกษา ตัว บ่งชี้ และ เกณฑ์การพิจารณาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ฉบับสถานศึกษา (พ.ศ.2554-2558). กรุงเทพฯ: สมศ.
- สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา. (2541). แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรง พิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สุจิริต คุณธนกุลวงศ์. (2543). การบริหารโรงเรียน: นวัตกรรมเทคนิค : ประสบการณ์. กรุงเทพฯ: ศาสนา.
- สุจินต์ ไจกระจำง. (2553). สภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2554). หลักการทฤษฎีและแนวปฏิบัติทางการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุธี สุทธิสมบูรณ์สมาน และรังสิโยกฤษฎ์. (2537). การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- สมนต์ อมรวิวัฒน์. (2543). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ 1999.
- สุรพล มาคล้าย. (2550). จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี. รายงานการวิจัย. สิงห์บุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี.
- สุรพันธ์ ยนต์ทอง. (2533). การบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ: การศาสนา กรมการศาสนา.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2543). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: ดวงกมลสมัย.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น Needs assessment research*.

กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เสนาะ ตีเยาว์. (2544). *หลักการบริหาร*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ไสว พักขาว. (2542). *การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: เอมพันธ์.

หวน พันธุ์พันธ์. (2545). *การบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.

อดิศักดิ์ พงษ์พลผลศักดิ์, ไพบูลย์ เกียรติโกมล และไพโรจน์ เขยชม. (2543). การศึกษาสภาพและ

ปัญหาในการใช้สารสนเทศภายในองค์กร กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม*, 5, 124-143.

อรทัย มูลคำและคณะ. (2542). *การบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็น*

ศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: ที พี พรินต์ จำกัด.

อรอุมา กองฝ่าย. (2558). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษา*

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญา

การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อรุณี อ่อนสวัสดิ์. (2551). *ระเบียบวิธีวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 3. พิษณุโลก: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย

นเรศวร.

อุไรวรรณ ฉัตรสุภาวงศ์. (2551). *บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้น*

ผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชน จังหวัดสมุทรปราการ.

วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2538). *การบริหาร: ทักษะและการปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุขภาพใจ.

Bertelsen, C.D. (2008). *Primary Special Education Children with in and Inclusive Child-*

Centered Environment : A Qualitative Cass Study. Ohio: Ohio State

University.

Berv, J. A. (2002). *Listening to the Students : The Three Rs of Student-centered*

School Improvement. Dissertation Abstract International, 8, 2188-A.

Calderon, M. E. (2000). *Promoting Language Proficiency and Academic Achievement*

Through Cooperation. New Jersey: Englewood Cliffs.

Fennimore, B. S. (2009). *Student-Centered Classroom Management*. Albany: Delmar.

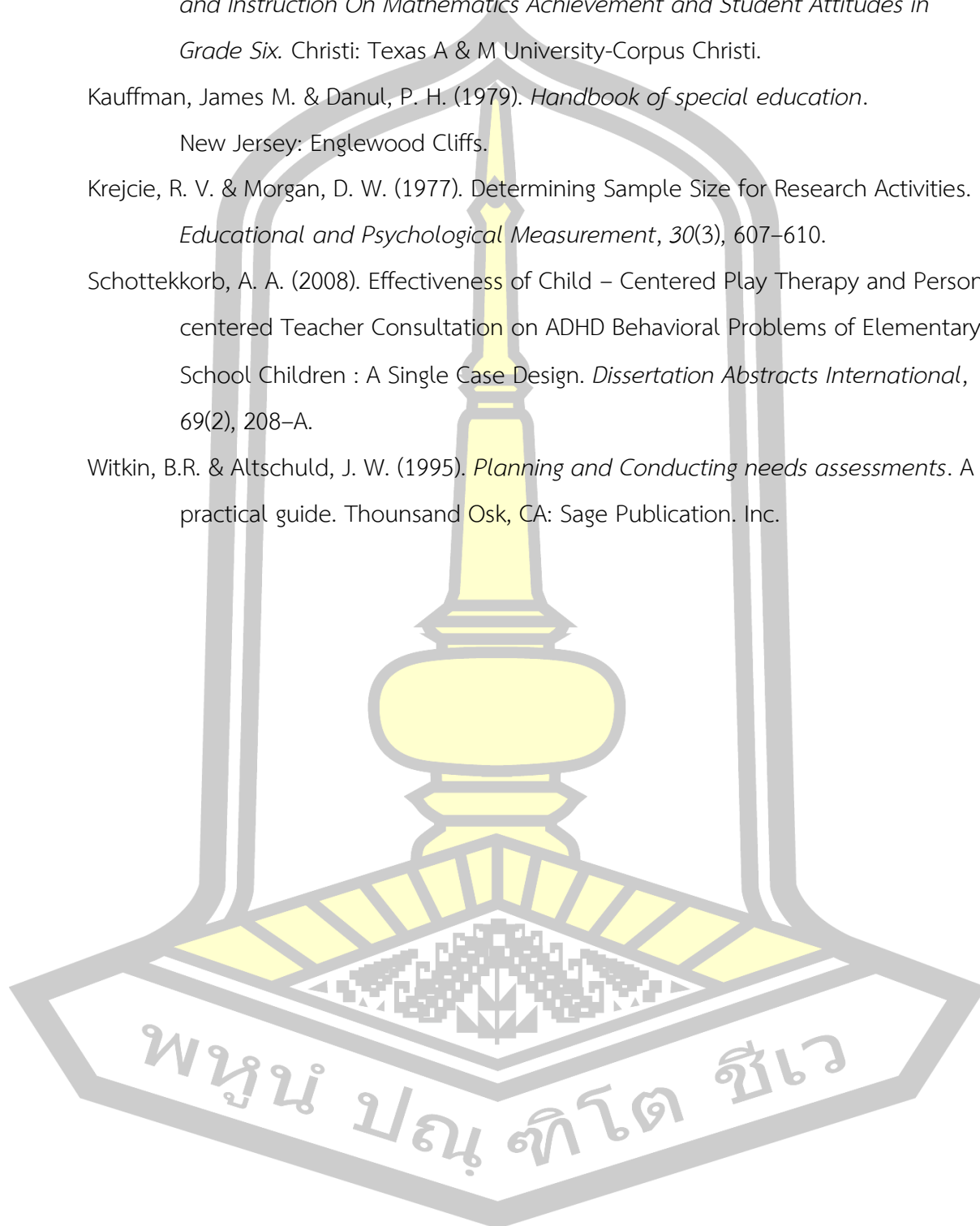
Hill Mary Denise. (2002). *The Effect of Integrated Mathematics / Science Curriculum and Instruction On Mathematics Achievement and Student Attitudes in Grade Six*. Christi: Texas A & M University-Corpus Christi.

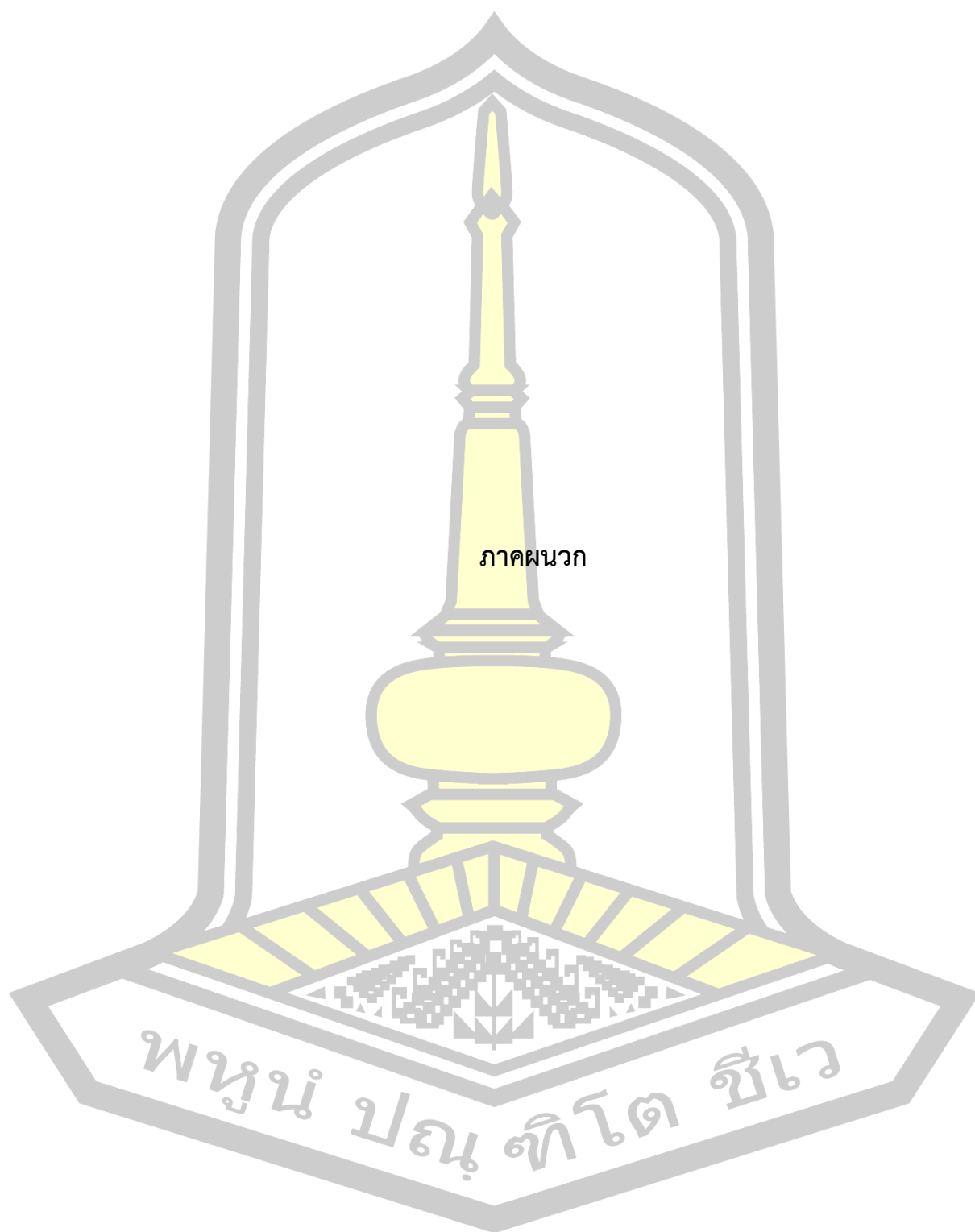
Kauffman, James M. & Danul, P. H. (1979). *Handbook of special education*. New Jersey: Englewood Cliffs.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1977). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.

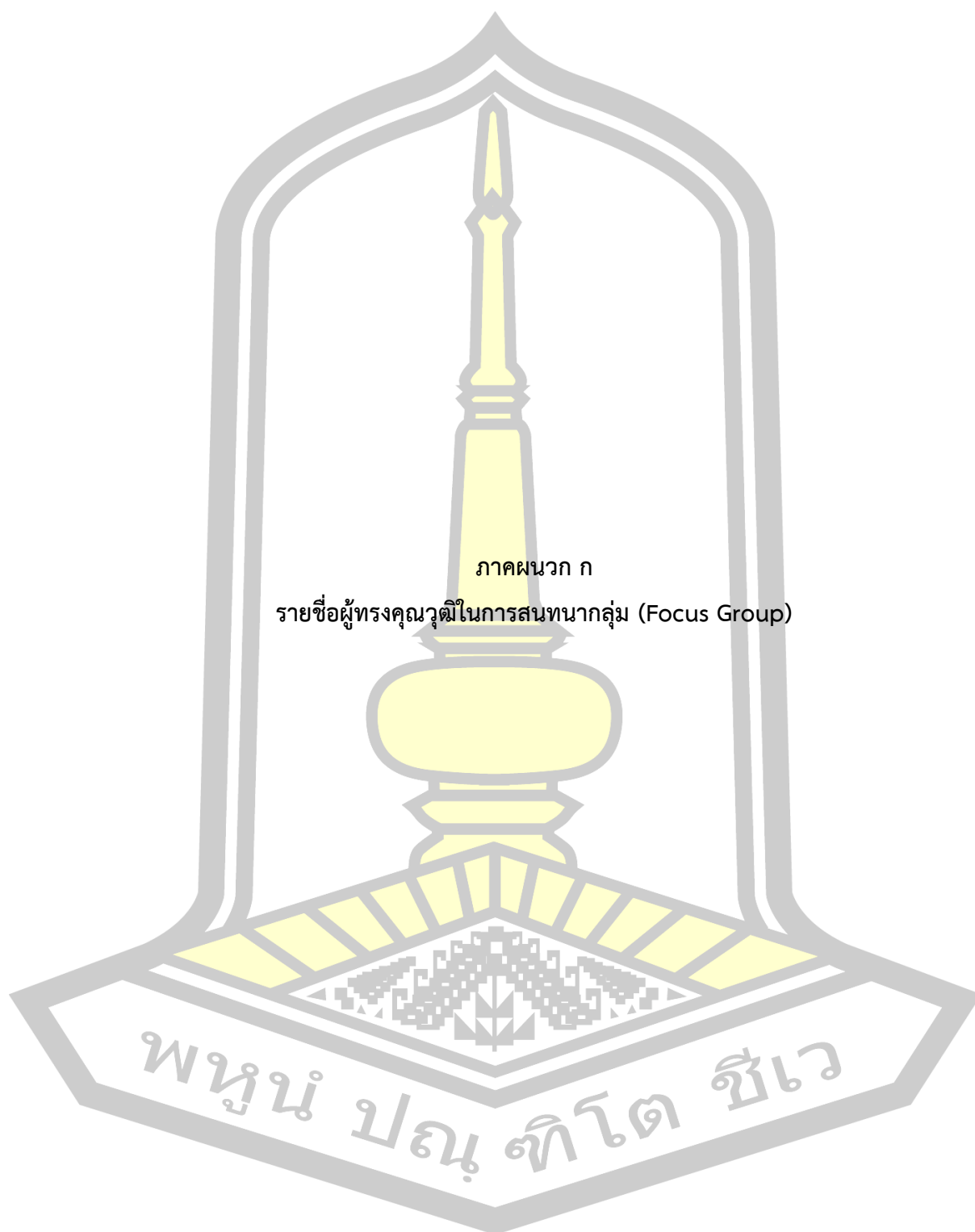
Schottekkorb, A. A. (2008). Effectiveness of Child – Centered Play Therapy and Person centered Teacher Consultation on ADHD Behavioral Problems of Elementary School Children : A Single Case Design. *Dissertation Abstracts International*, 69(2), 208–A.

Witkin, B.R. & Altschuld, J. W. (1995). *Planning and Conducting needs assessments*. A practical guide. Thousand Osk, CA: Sage Publication. Inc.

ภาคผนวก

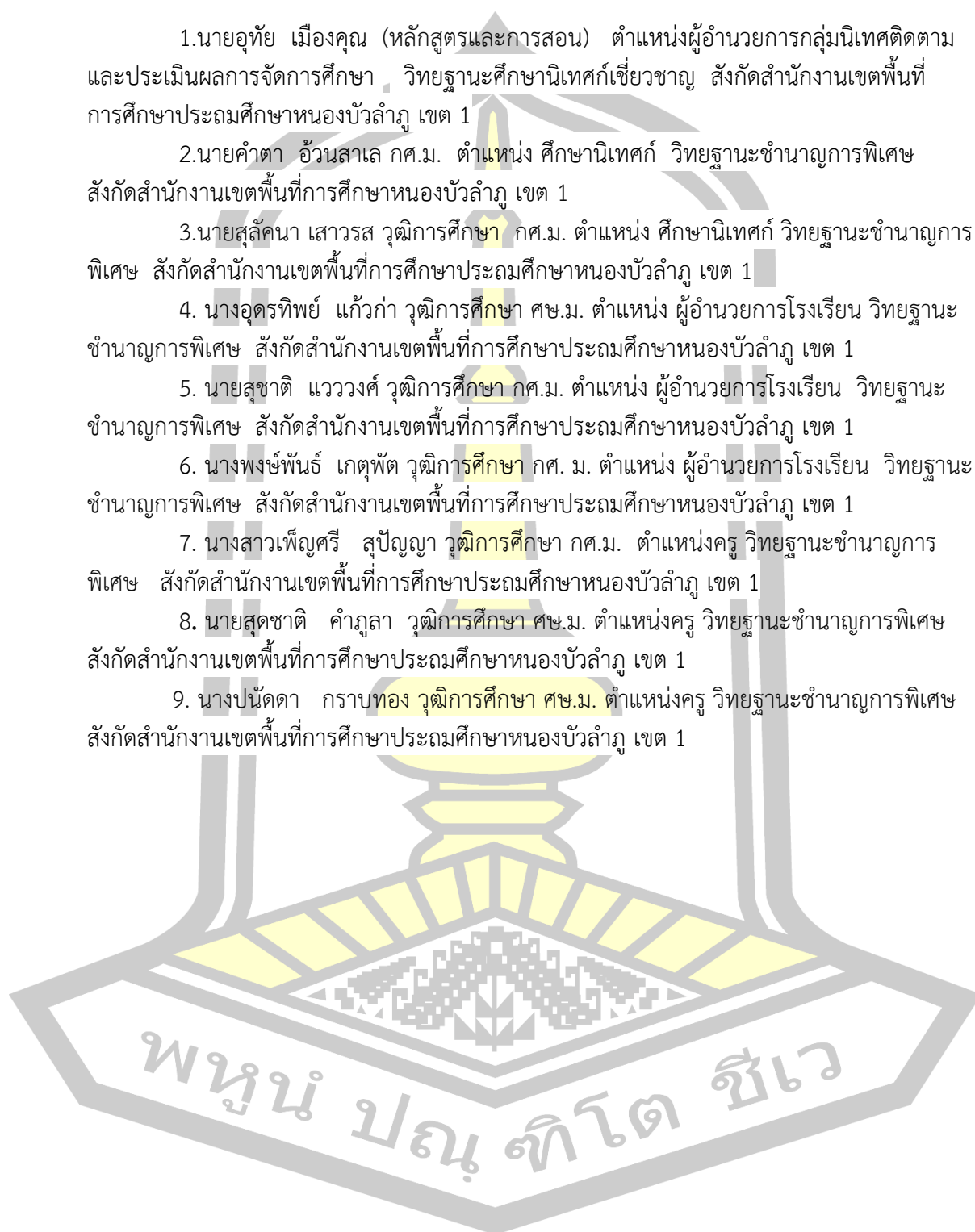
ภาคผนวก ก

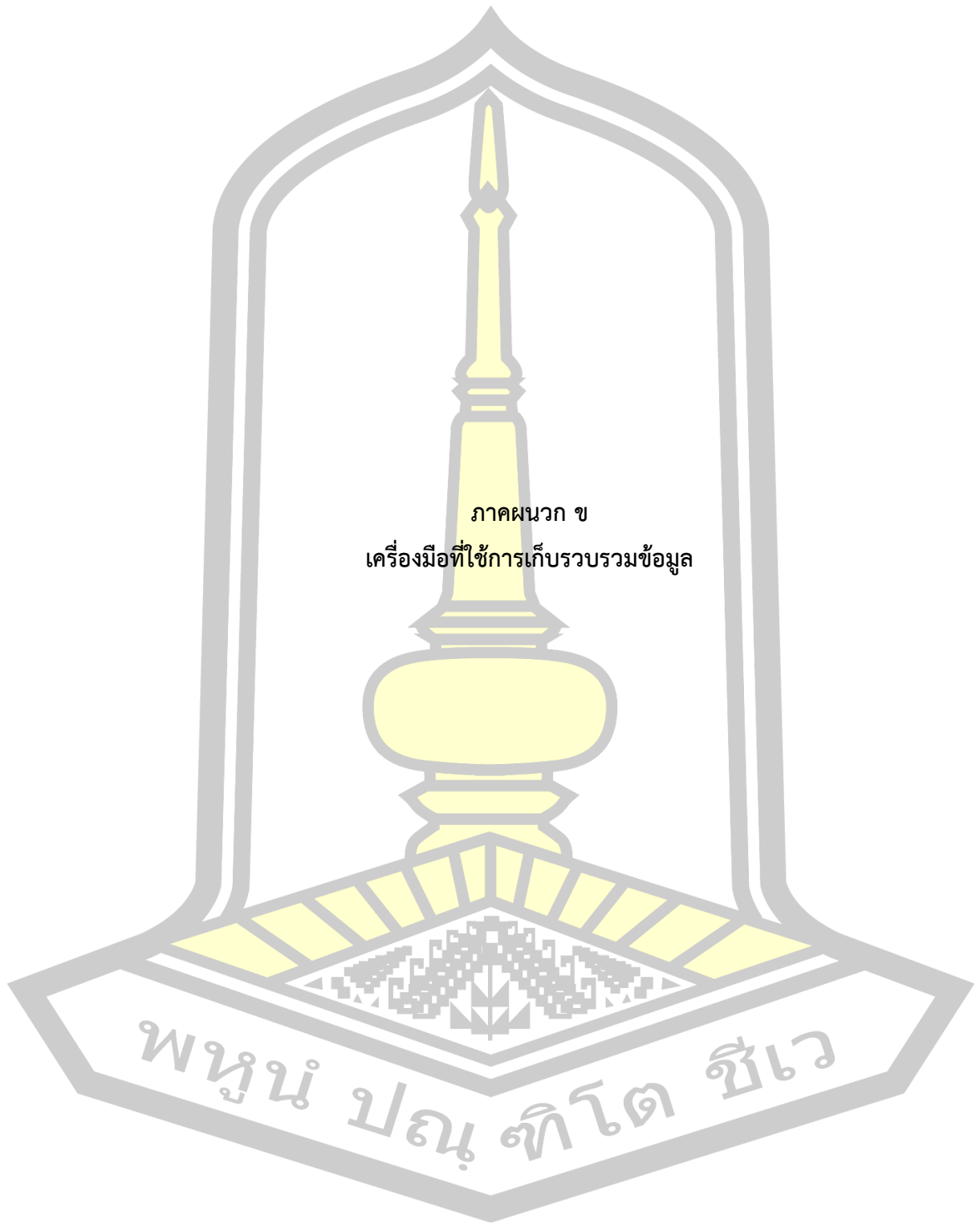
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

พูน ปรณ จิต ชีวะ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

- 1.นายอุทัย เมืองคุณ (หลักสูตรและการสอน) ตำแหน่งผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา วิทยาลัยนศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1
- 2.นายคำตา อ้วนสาเล กศ.ม. ตำแหน่ง ศักขานิเทศก์ วิทยาลัยนศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1
- 3.นายสุลัดดา เสาวรส วุฒิการศึกษา กศ.ม. ตำแหน่ง ศักขานิเทศก์ วิทยาลัยนศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1
4. นางอุดรทิพย์ แก้วก่า วุฒิการศึกษา ศษ.ม. ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน วิทยาลัยนศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1
5. นายสุชาติ แววงค์ วุฒิการศึกษา กศ.ม. ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน วิทยาลัยนศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1
6. นางพงษ์พันธ์ เกตุพัฒน์ วุฒิการศึกษา กศ. ม. ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน วิทยาลัยนศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1
7. นางสาวเพ็ญศรี สุปัญญา วุฒิการศึกษา กศ.ม. ตำแหน่งครู วิทยาลัยนศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1
8. นายสุดชาติ คำภูลา วุฒิการศึกษา ศษ.ม. ตำแหน่งครู วิทยาลัยนศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1
9. นางปนัดดา กราบทอง วุฒิการศึกษา ศษ.ม. ตำแหน่งครู วิทยาลัยนศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

แบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
สำหรับการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

...

- คำชี้แจง :
1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ที่ปรากฏในเครื่องมือฉบับนี้ ได้จากการสังเคราะห์แนวคิด และทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง
 2. ขอความกรุณาให้ท่านพิจารณาความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดที่กำหนด
มาให้ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับใด ใน 5 ระดับต่อไปนี้คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง
น้อย น้อยที่สุด
 3. กรณีที่ท่านเห็นว่าควรมีองค์ประกอบ หรือตัวชี้วัดในองค์ประกอบใดเพิ่มเติม
กรุณาระบุในช่องขวามือสุดท้ายรายการนั้นๆ หรือหากท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่น ๆ
กรุณาระบุท้ายแบบประเมิน

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับความเหมาะสม					ข้อคิดเห็น/ เสนอแนะ
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
1. องค์ประกอบด้านผู้สอน						
1.1 มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร						
1.2 จัดเตรียมการสอนทั้งเนื้อหา วิธีการ และสื่อ การเรียนการสอนที่หลากหลาย						
1.3 จัดบรรยากาศและแหล่งเรียนรู้ที่จูงใจให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้						
1.4 เสริมแรงและเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล						
1.5 ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้กล้าแสดงออก						
1.6 จัดกิจกรรมส่งเสริมการคิดอย่างสร้างสรรค์						
1.7 ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง						
1.8 ประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่ เหมาะสมหลากหลาย						
1.9 ค้นคว้าทำวิจัยในชั้นเรียน						

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับความเหมาะสม					ข้อคิดเห็น/ เสนอแนะ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
2. องค์ประกอบด้านผู้เรียน						
2.1 ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม						
2.2 ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างเต็มที่						
2.3 ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มร่วมมือเรียนรู้ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย						
2.4 ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงในการหาคำตอบ แก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและผู้อื่น						
2.5 ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลาย ได้แสดงออกอย่างชัดเจน และมีเหตุผล						
2.6 ผู้เรียนได้ฝึกตนเองให้มีวินัยและมีความรับผิดชอบในการทำงาน						
2.7 ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง						
2.8 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลปรับปรุง ตนเองและยอมรับผู้อื่น						

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับความเหมาะสม					ข้อคิดเห็น/เสนอแนะ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
3. องค์ประกอบด้านผู้บริหาร						
3.1 ส่งเสริมการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน						
3.2 ส่งเสริมการบริหารและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา						
3.3 ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน						
3.4 ส่งเสริมการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอน						
3.5 ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้รู้และเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน						
3.6 ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน						
3.7 ส่งเสริมประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน						
3.8 ส่งเสริมการนิเทศภายใน กำกับ ติดตาม การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน						
4. ด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอน						
4.1 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์จริง						
4.2 มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เหมาะสมกับช่วงวัยให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามความถนัดและความสนใจ						

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับความเหมาะสม					ข้อคิดเห็น/ เสนอแนะ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
4. ด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอน (ต่อ)						
4.3 มีการใช้สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศที่เพียงพอเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน						
4.4 มีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชื่อมโยงกับเหตุการณ์และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้						
4.5 ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่						
4.6 มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน						
4.7 มีการบูรณาการสุนทรียภาพ ด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬาในกิจกรรมการเรียนการสอน						
4.8 มีการส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่น						
4.9 มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายและต่อเนื่อง						

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม
สำหรับการวิจัย
เรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

คำชี้แจง : โปรดพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of item-Objective Congruence : IOC) โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

- 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 0 หมายถึง ไม่แน่ว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์/ เนื้อหา	ข้อคำถาม	ผลการพิจารณา			ความคิดเห็นเพิ่มเติม
		1	0	-1	
1. องค์ประกอบด้านผู้สอน	1.1 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร				
	1.2 การจัดเตรียมการสอนทั้งเนื้อหา วิธีการ และสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย				
	1.3 การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่จูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้				
	1.4 การจัดแหล่งเรียนรู้ให้ผู้เรียนทั้งในและนอกสถานที่				
	1.5 การเสริมแรงและเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล				
	1.6 การส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้กล้าแสดงออก				
	1.7 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการคิดอย่างสร้างสรรค์				

วัตถุประสงค์/ เนื้อหา	ข้อคำถาม	ผลการ พิจารณา			ความคิดเห็น เพิ่มเติม
		1	0	-1	
1. องค์ประกอบด้าน ผู้สอน (ต่อ)	1.8 การส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ ความรู้ด้วยตนเอง				
	1.9 การประเมินผู้เรียนตามสภาพ จริงด้วยวิธีการที่เหมาะสม หลากหลาย				
	1.10 การศึกษาค้นคว้าทำวิจัยในชั้น เรียน				
วัตถุประสงค์/ เนื้อหา	ข้อคำถาม	ผลการ พิจารณา			ความคิดเห็น เพิ่มเติม
		1	0	-1	
2. องค์ประกอบ ด้านผู้เรียน	2.1 ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ตรง สัมพันธ์กับธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม				
	2.2 ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตาม ความสามารถความถนัดและความ สนใจของตนเองอย่างเต็มที่				
	2.3 ผู้เรียนได้ทำกิจกรรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม ร่วมมือเรียนรู้ด้วยกิจกรรมที่ หลากหลาย				
	2.4 ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงในการ หาคำตอบ แก้ปัญหาทั้งด้วยตนเอง และผู้อื่น				
	2.5 ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลาย ได้แสดงออกอย่างชัดเจน และมี เหตุผล				

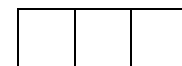
วัตถุประสงค์/ เนื้อหา	ข้อความถาม	ผลการ พิจารณา			ความคิดเห็น เพิ่มเติม
		1	0	-1	
2. องค์ประกอบ ด้านผู้เรียน (ต่อ)	2.6 ผู้เรียนได้ฝึกตนเองให้มีวินัย และมีความรับผิดชอบในการทำงาน				
	2.7 ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลและสร้างองค์ความรู้ ได้ด้วยตนเอง				
	2.8 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและ ประเมินผลปรับปรุงตนเองและ ยอมรับผู้อื่น				
วัตถุประสงค์/ เนื้อหา	ข้อความถาม	ผลการ พิจารณา			ความคิดเห็น เพิ่มเติม
		1	0	-1	
3. องค์ประกอบด้าน ผู้บริหาร	3.1 ส่งเสริมการจัดทำแผนงาน โครงการเพื่อสนับสนุนการจัด กิจกรรมเรียนการสอน				
	3.2 ส่งเสริมการบริหารและพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา				
	3.3 ส่งเสริมและอำนวยความสะดวก ในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน				
	3.4 ส่งเสริมการจัดบรรยากาศและ สภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียน การสอน				
	3.5 ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้รู้ และเข้าใจในการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอน				
	3.6 ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน				

วัตถุประสงค์/ เนื้อหา	ข้อความถาม	ผลการ พิจารณา			ความคิดเห็น เพิ่มเติม
		1	0	-1	
3. องค์ประกอบด้าน ผู้บริหาร (ต่อ)	3.7 ส่งเสริมประชาสัมพันธ์สร้าง ความเข้าใจกับชุมชนในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน				
	3.8 ส่งเสริมการนิเทศภายใน กำกับ ติดตามการดำเนินการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน				
วัตถุประสงค์/ เนื้อหา	ข้อความถาม	ผลการ พิจารณา			ความคิดเห็น เพิ่มเติม
		1	0	-1	
4. องค์ประกอบ ด้านกระบวนการ จัดการเรียนการ สอน	4.1 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการ สอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ได้ อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนและ สถานการณ์จริง				
	4.2 มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามความถนัด และความสนใจ				
	4.3 มีการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ที่เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน				
	4.4 มีการใช้สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยี สารสนเทศที่เพียงพอเอื้อต่อการ เรียนรู้ของผู้เรียน				
	4.5 มีการจัดประสบการณ์การ เรียนรู้เชื่อมโยงกับเหตุการณ์และ ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้				

วัตถุประสงค์/ เนื้อหา	ข้อความถาม	ผลการ พิจารณา			ความคิดเห็น เพิ่มเติม
		1	0	-1	
4. องค์ประกอบด้าน กระบวนการจัดการ เรียนการสอน (ต่อ)	4.6 ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกสถานที่				
	4.7 มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมา ประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอน				
	4.8 มีการบูรณาการสุนทรียภาพ ด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬาใน กิจกรรมการเรียนการสอน				
	4.9 มีการส่งเสริมความเป็น ประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบในการทำงาน ร่วมกับผู้อื่น				
	4.10 มีการประเมินพัฒนาการของ ผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการ หลากหลายและต่อเนื่อง				

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)
วันที่...../...../.....

พูน ปณ ภัโต ชีโว

แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์
สำหรับการวิจัย
เรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. การวิจัยในครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการบริหารการศึกษาและพัฒนาศึกษา การศึกษาสาขามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความคิดเห็นท่านเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 1 และเพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยมีผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม

2. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมี 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ด้านผู้สอน
2. ด้านผู้เรียน
3. ด้านผู้บริหาร
4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน

3. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อคำถามการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ

4. ข้อมูลที่ท่านตอบแบบสอบถามนี้ผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์และนำมาเสนอในภาพรวม จึงไม่มีผลกระทบใดๆต่อผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบคุณ

นายภาณุพงศ์ โสนโซติ

นิสิตปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

โทร 098-5867804

ตอนที่ 1

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน ให้ตรงกับความเป็นจริง

1. สถานภาพตำแหน่ง

- () ผู้บริหารสถานศึกษา
() หัวหน้างานวิชาการ

- () รองผู้บริหารสถานศึกษา
() ครูผู้สอน

2. เพศ

- () ชาย

- () หญิง

3. วุฒิการศึกษา

- () ปริญญาตรี
() ปริญญาโท
() ปริญญาเอก

4. ประสบการณ์ทำงาน

- () น้อยกว่า 5 ปี
() 1- 5 ปี
() 6- 10 ปี
() 11- 15 ปี

- () 16 – 20 ปี
() 21 – 25 ปี
() 26 – 30 ปี
() มากกว่า 30 ปี

พูน ปณ จิโต ชีเว

ตอนที่ 2

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่
เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

หนองบัวลำภูเขต 1

คำชี้แจง : ขอให้ท่านตอบแบบสอบถามโดยทำเครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน
มากที่สุด ทั้งในสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ เพื่อระบุว่าสถานศึกษาของท่านมีการจัดการเรียน
การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับใด โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

- 5 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามในตอนที่ 2

คำชี้แจง : ให้ท่านทำเครื่องหมาย / ลงในช่องตามความเป็นจริง สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์
ตามระดับความคิดเห็นของท่าน

ข้อ	ข้อความ	ระดับสภาพปัจจุบัน					ระดับสภาพที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
0	มีหน่วยการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ			/			/				

คำอธิบาย

จากตัวอย่างข้อที่ ผู้ตอบทำเครื่องหมาย /

ในช่องสภาพปัจจุบัน ระดับ 3 หมายความว่า สภาพปัจจุบันมีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง

ในสภาพที่พึงประสงค์ ระดับ 5 หมายความว่า สภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด

ตัว ชี้วัด	การจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับสภาพปัจจุบัน					ระดับสภาพ ที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านที่ 2 ผู้เรียน											
10	ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม										
11	ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจของตนเองอย่าง เต็มที่										
12	ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จาก กลุ่ม ร่วมมือเรียนรู้ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย										
13	ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงในการหาคำตอบ แก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและผู้อื่น										
14	ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลาย ได้แสดงออก อย่างชัดเจน และมีเหตุผล										
15	ผู้เรียนได้ฝึกตนเองให้มีวินัยและมีความ รับผิดชอบในการทำงาน										
16	ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลและ สร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง										
17	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล ปรับปรุง ตนเองและยอมรับผู้อื่น										

พูน ปณ จิต ชีวะ

ตัว ชี้วัด	การจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับสภาพ ปัจจุบัน					ระดับสภาพ ที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านที่ 3 ผู้บริหาร											
18	ส่งเสริมการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อสนับสนุน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน										
19	ส่งเสริมการบริหารและพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา										
20	ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน										
21	ส่งเสริมการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมให้เอื้อ ต่อ การเรียนการสอน										
22	ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้รู้และเข้าใจในการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน										
23	ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน										
24	ส่งเสริมประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน										
25	ส่งเสริมการนิเทศภายใน กำกับ ติดตามการ ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน										

พูน ปณ จิต ชีเว

[illegible]

แบบสัมภาษณ์โรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best practices)

สำหรับการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 1

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ ต้องการทราบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 1
2. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาเพื่อมุ่งเน้นประโยชน์ในการวิจัยเท่านั้น ซึ่งไม่มีผลกระทบหรือเกิดความเสียหายต่อหน่วยงานหรือบุคคลที่ให้สัมภาษณ์แต่อย่างใด จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในการสัมภาษณ์ครั้งนี้เป็นอย่างดี จึงขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณอย่างสูง

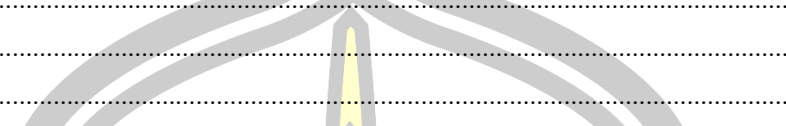
นายภาณุพงศ์ โสณโชติ

นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูน ปณ จิต ชีเว

2. จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านผู้เรียนมีแนวทางการพัฒนาอย่างไร

3. จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านผู้บริหารมีแนวทางการพัฒนาอย่างไร

4. จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านกระบวนการเรียนรู้มีแนวทางการพัฒนาอย่างไร

ขอขอบพระคุณในการร่วมมือเป็นอย่างยิ่ง
นายภาณุพงศ์ โสโนชิต

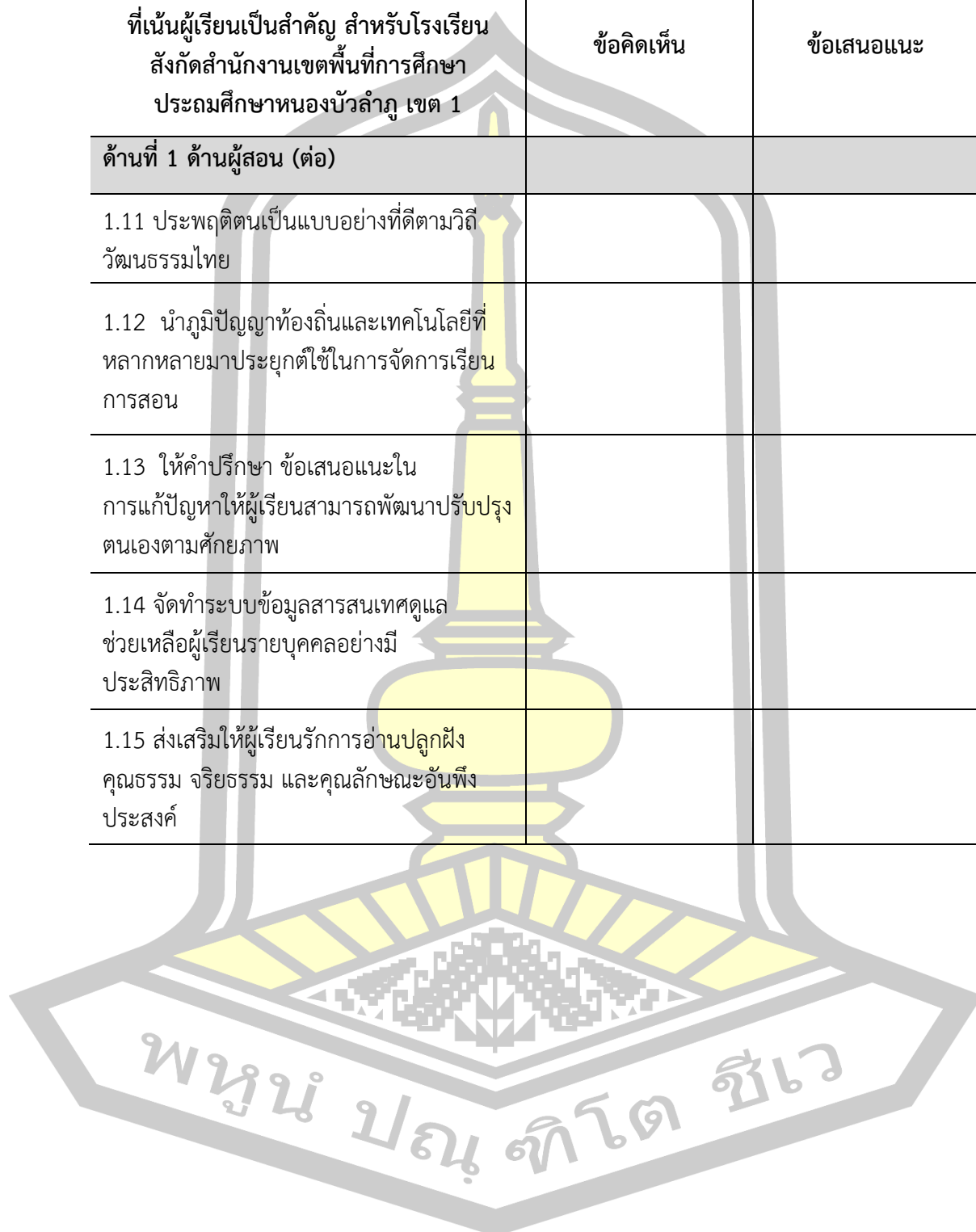
แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

สำหรับการวิจัย

การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1	ข้อคิดเห็น	ข้อเสนอแนะ
ด้านที่ 1 ด้านผู้สอน		
1.1 มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร		
1.2 จัดเตรียมการสอนทั้งเนื้อหา วิธีการ และ สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย		
1.3 จัดบรรยากาศและแหล่งเรียนรู้ที่จูงใจให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้		
1.4 เสริมแรงและเอาใจใส่ผู้เรียนเป็น รายบุคคล		
1.5 ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้กล้าแสดงออก		
1.6 จัดกิจกรรมส่งเสริมการคิดอย่างสร้างสรรค์		
1.7 ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วย ตนเอง		
1.8 ประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่ เหมาะสมหลากหลาย		
1.9 ค้นคว้าทำวิจัยในชั้นเรียน		
1.10 สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี แสดงความเมตตา ต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง		

การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1	ข้อคิดเห็น	ข้อเสนอแนะ
ด้านที่ 1 ด้านผู้สอน (ต่อ)		
1.11 ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามวิถี วัฒนธรรมไทย		
1.12 นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่ หลากหลายมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียน การสอน		
1.13 ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะใน การแก้ปัญหาให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาปรับปรุง ตนเองตามศักยภาพ		
1.14 จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศดูแล ช่วยเหลือผู้เรียนรายบุคคลอย่างมี ประสิทธิภาพ		
1.15 ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่านปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึง ประสงค์		

การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1	ข้อคิดเห็น	ข้อเสนอแนะ
ด้านที่ 2 ด้านผู้เรียน		
2.1 ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม		
2.2 ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตาม ความสามารถความถนัดและความสนใจของ ตนเองอย่างเต็มที่		
2.3 ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากกลุ่มร่วมมือเรียนรู้ด้วยกิจกรรมที่ หลากหลาย		
2.4 ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงในการหาคำตอบ แก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและผู้อื่น		
2.5 ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลาย ได้แสดงออกอย่างชัดเจน และมีเหตุผล		
2.6 ผู้เรียนได้ฝึกตนเองให้มีวินัยและมีความ รับผิดชอบในการทำงาน		
2.7 ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูล และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง		
2.8 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล ปรับปรุงตนเองและยอมรับผู้อื่น		
2.9 ได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้ง ในและนอกห้องเรียน		
2.10 ผู้เรียนสามารถนำความรู้ทักษะที่จำเป็น ในการดำรงชีวิตไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้		
2.11 ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอน สมาชิกในชั้นเรียน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งกันและกัน		

การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1	ข้อคิดเห็น	ข้อเสนอแนะ
ด้านที่ 3 ด้านผู้บริหาร		
3.1 ส่งเสริมการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อ สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน		
3.2 ส่งเสริมการบริหารและพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา		
3.3 สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาการ จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อย่างเหมาะสมเพียงพอด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน เทคโนโลยี ข้อมูลสารสนเทศ		
3.4 ส่งเสริมการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม ให้เอื้อต่อการเรียนการสอน		
3.5 ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้รู้และเข้าใจ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน		
3.6 ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน		
3.7 ประชาสัมพันธ์สร้างความร่วมมือระหว่าง ผู้ปกครองและชุมชนในการส่งเสริมการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ		
3.8 ส่งเสริมการนิเทศภายใน กำกับ ติดตาม การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน		
3.9 สนับสนุนการนำผลการประเมินคุณภาพ ทั้งภายในและภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนา คุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง		
3.10 ส่งเสริมการพัฒนาระบบสารสนเทศและ ใช้ในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ		

การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1	ข้อคิดเห็น	ข้อเสนอแนะ
ด้านที่ 3 ด้านผู้บริหาร (ต่อ)		
3.11 ให้คำแนะนำ คำปรึกษา และเปิดโอกาส ให้ครูสอนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัด กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญอย่างเต็มศักยภาพ		
3.12 กำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการ จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
3.13 การให้ขวัญกำลังใจในรูปแบบต่างๆทั้งต่อ ผู้สอน และผู้เรียน		
การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1	ข้อคิดเห็น	ข้อเสนอแนะ
ด้านที่ 4 กระบวนการจัดการเรียนการสอน		
4.1 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตาม แผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับ ผู้เรียนและ สถานการณ์จริง		
4.2 มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เรียงจาก ง่ายไปยาก เหมาะสมกับช่วงวัย ให้ผู้เรียนได้ฝึก ปฏิบัติตามความถนัดและความสนใจของ ตนเอง		
4.3 มีการใช้สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศ ที่เพียงพอต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน		
4.4 มีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชื่อมโยง กับเหตุการณ์และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ได้		

การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1	ข้อคิดเห็น	ข้อเสนอแนะ
ด้านที่ 4 กระบวนการจัดการเรียน การสอน (ต่อ)		
4.5 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดการ เรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ทั้งจากแหล่งเรียนรู้ ภายในและนอกสถานที่		
4.6 มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน		
4.7 มีการบูรณาการสุนทรียภาพ ด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬาในกิจกรรมการเรียนการสอน		
4.8 มีการส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบในการ ทำงานร่วมกับผู้อื่น		
4.9 มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนตาม สภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายและต่อเนื่อง		
4.10 เกิดการพัฒนาทักษะชีวิต การประกอบ อาชีพ และการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมี ความสุข		
4.11 มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและ ผู้สอนในบรรยากาศของการเอื้ออาทรและเป็น มิตร		
4.12 ให้ข้อเสนอแนะป้อนกลับแก่ผู้เรียนใน กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนตามความ แตกต่างระหว่างบุคคล		
4.13 จัดกิจกรรมส่งเสริมกระบวนการคิดอย่าง หลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด		
4.14 จัดกิจกรรมฝึกทักษะให้ผู้เรียนลงมือ ปฏิบัติจริง ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง		

แบบประเมิน

แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
เรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

คำชี้แจง :

1. แนวทางการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ปรากฏในเครื่องมือฉบับนี้ ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการศึกษาสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติดีเยี่ยม

2. ขอความกรุณาให้ท่านพิจารณาความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ความเหมาะสมและความเป็นไปได้แต่ละข้ออย่างน้อยเพียงใด แล้วใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องว่างทางขวามือที่มีตัวเลขแสดงระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ดังต่อไปนี้

5 หมายถึง ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. กรณีที่ท่านเห็นว่า มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่นๆ กรุณาระบุท้ายแบบประเมิน

พ.ศ. ๒๕๖๒

[illegible]

ข้อ ที่	แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการ สอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
2. ด้านผู้เรียน (ต่อ)											
4	ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลาย ได้ แสดงออกอย่างชัดเจน และมีเหตุผล										
5	ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่ หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน										
6	ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม										
7	ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงในการหาคำตอบ แก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและกระบวนการ กลุ่ม										
8	ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้อย่าง ต่อเนื่อง สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วย ตนเอง										
9	ผู้เรียนฝึกตนเองให้มีความรับผิดชอบและมี วินัยในการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับ ผู้อื่นได้										
10	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล										
11	ผู้เรียนสามารถนำความรู้ทักษะที่จำเป็นใน การดำรงชีวิตไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้										

[illegible]

ข้อ ที่	แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการ สอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1

4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน(ต่อ)

6	จัดการเรียนการสอนส่งเสริมกระบวนการ คิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด										
7	จัดการเรียนการสอนฝึกทักษะให้ผู้เรียนลง มือปฏิบัติจริง ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของ ตนเอง										
8	การบูรณาการสุนทรียภาพ ด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬาในกิจกรรมการเรียนการ สอน										
9	การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ใน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน										
10	ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบในการทำงาน ร่วมกับผู้อื่น										
11	ประเมินพัฒนาการของผู้เรียนตามสภาพ จริงด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง										
12	เกิดการพัฒนาศักยภาพชีวิต การประกอบ อาชีพ และการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมี ความสุข										
13	เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับ เหตุการณ์จริงและสามารถประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้										
14	ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในการให้ ข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการ เรียนรู้ในชั้นเรียน										

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค

ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์
ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ

พหุณ ปณ จิตโต ชีเว

ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม

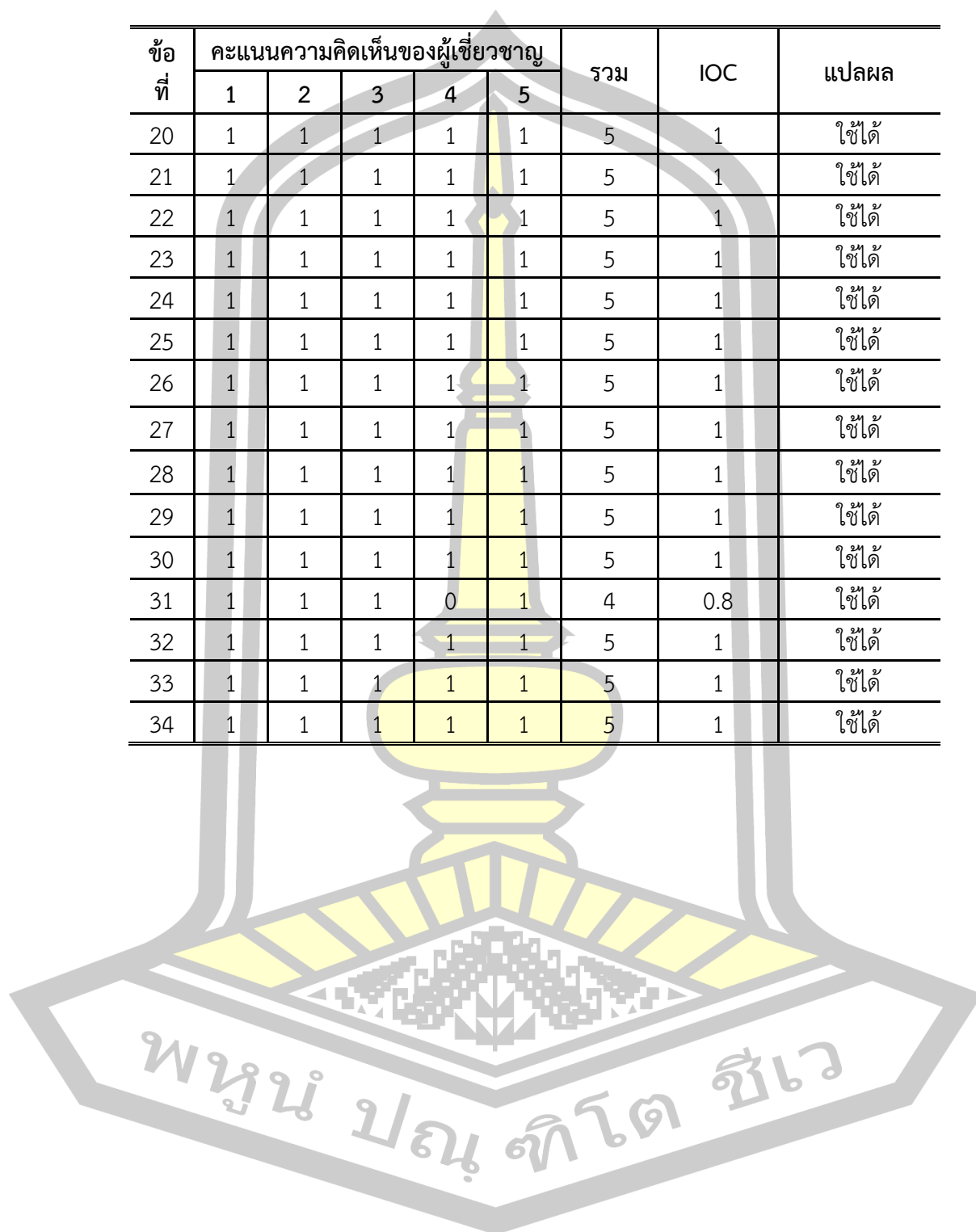
ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เชิงเนื้อหาของแบบสอบถามเพื่อการศึกษาค้นคว้า เรื่องการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 พิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ดังนี้

ตาราง 42 ดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ข้อ ที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5			
1	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
2	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
3	1	0	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
4	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
5	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
6	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
7	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
8	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
9	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
10	1	1	0	1	1	4	0.8	ใช้ได้
11	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
12	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
13	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
14	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
15	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
16	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
17	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
18	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
19	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ตาราง 42 (ต่อ)

ข้อ ที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5			
20	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
21	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
22	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
23	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
24	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
25	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
26	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
27	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
28	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
29	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
30	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
31	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
32	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
33	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
34	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ตาราง 43 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย ด้านสภาพปัจจุบันในการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

สภาพปัจจุบัน

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1	.514	18	.646
2	.702	19	.643
3	.747	20	.581
4	.630	21	.608
5	.643	22	.677
6	.445	23	.515
7	.730	24	.440
8	.622	25	.452
9	.742	26	.586
10	.659	27	.624
11	.679	28	.705
12	.532	29	.766
13	.706	30	.785
14	.689	31	.698
15	.594	32	.774
16	.618	33	.485
17	.725	34	.597

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .960

ตาราง 44 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย ด้านสภาพที่
 พึ่งประสงค์ในการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับ
 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

สภาพที่พึ่งประสงค์

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1	.637	18	.603
2	.447	19	.662
3	.422	20	.840
4	.658	21	.703
5	.545	22	.764
6	.605	23	.470
7	.840	24	.710
8	.694	25	.689
9	.724	26	.758
10	.773	27	.563
11	.657	28	.684
12	.684	29	.668
13	.733	30	.651
14	.466	31	.703
15	.539	32	.757
16	.530	33	.730
17	.568	34	.751

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .964

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างภาพประกอบการสัมภาษณ์โรงเรียนต้นแบบ (Best Practices)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ภาพประกอบ 12 การสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนและหัวหน้าฝ่ายวิชาการในโรงเรียนต้นแบบ
(Best Practices) โรงเรียนโนนสังวิทยาสรรค์จังหวัดหนองบัวลำภู

ภาพประกอบ 13 การสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนและหัวหน้าฝ่ายวิชาการในโรงเรียนต้นแบบ
(Best Practices) โรงเรียนอนุบาลหนองบัวลำภูจังหวัดหนองบัวลำภู

ภาพประกอบ 14 การการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนและหัวหน้าฝ่ายวิชาการในโรงเรียนโรงเรียน
ต้นแบบ (Best Practices) โรงเรียนเมืองใหม่วิทยาจังหวัดหนองบัวลำภู

ภาพประกอบ 15 การสนทนากลุ่ม (Focus Group) การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นายภาณุพงศ์ โสนโชติ
วันเกิด	วันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2532
สถานที่เกิด	อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 133 หมู่ที่ 1 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม รหัสไปรษณีย์ 44150
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครู ค.ศ.1
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านหัวขัว ตำบลกุดตุ้ม อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู รหัสไปรษณีย์ 39140
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2550 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสารคามพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2556 ปริญญาการศึกษาระดับบัณฑิต (กศ.บ.) สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. 2562 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พณฺณ ปณฺ ทิโต ชีเว